

SOUBORNÉ INFORMACE

Ročník 2007

Informace o regionech, městech a obcích

Olomouc, 19. prosince 2007

Kód publikace: 13-7133-07

Č. j.: 244/2007 - 7116

VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V OLOMOUCKÉM KRAJI

Zpracoval: ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Olomouc
Vedoucí oddělení: Mgr. Kateřina Káňová
Informační služby: tel.: 585 731 514, e-mail: infoservisol@czso.cz
Kontaktní zaměstnanec: Ing. Eliška Šanová, tel.: 585 731 527, e-mail: eliska.sanova@czso.cz
Ing. Joanna Pozdíšková, tel.: 585 731 528, e-mail: joanna.pozdiskova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: www.czso.cz

Údaje o Olomouckém kraji naleznete také na Internetu: www.olomouc.czso.cz

ISBN 978-80-250-1556-8

© Český statistický úřad, Olomouc, 2007

OBSAH

Úvod	10
1. Udržitelný rozvoj v České republice	12
1.1. Úvod	12
1.2. Strategie udržitelného rozvoje EU	12
1.3. Strategie udržitelného rozvoje ČR	13
1.4. Indikátory udržitelného rozvoje	13
1.5. Mezinárodní srovnání vybraných indikátorů udržitelného rozvoje	14
2. Vývoj indikátorů udržitelného rozvoje v krajích	17
2.1. Soubor indikátorů pro regionální (krajskou) úroveň	17
2.2. Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj	18
2.3. Popis indikátorů a jejich vývoj	21
3. Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Olomouckém kraji	45
3.1. Ekonomická oblast	45
3.2. Sociální oblast	57
3.3. Environmentální oblast	77
Závěr	90
Seznam použité literatury, informačních zdrojů a zkratk	91

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tab. 1.5.1 Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele)	14
Tab. 1.5.2 Produktivita práce (HDP v PPS na zaměstnanou osobu)	14
Tab. 1.5.3 Podíl deficitu vládních rozpočtů na HDP (v %)	14
Tab. 1.5.4 Nezaměstnanost (v %)	15
Tab. 1.5.5 Výdaje na vzdělávání (v %)	15
Tab. 1.5.6 Naděje dožití (roky)	15
Tab. 1.5.7 Emise oxidu uhličitého (tuny na obyvatele)	16
Tab. 2.3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč	21
Tab. 2.3.2 Vývoj HDP ve srovnatelných cenách (předchozí rok = 100)	21
Tab. 2.3.3 Vývoj HDP ve srovnatelných cenách na zaměstnaného (předchozí rok = 100).....	22
Tab. 2.3.4 Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %	22
Tab. 2.3.5 Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %	23
Tab. 2.3.6 Míra investic v %	23
Tab. 2.3.7 Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč	24
Tab. 2.3.8 Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %	24
Tab. 2.3.9 Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km ²	25
Tab. 2.3.10 Hustota železničních tratí v km/100 km ²	25
Tab. 2.3.11 Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP	26
Tab. 2.3.12 Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele	26
Tab. 2.3.13 Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %	27
Tab. 2.3.14 Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %	28
Tab. 2.3.15 Obecná míra nezaměstnanosti v %	28
Tab. 2.3.16 Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12. v %	29
Tab. 2.3.17 Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let v %	29
Tab. 2.3.18 Míra zaměstnanosti žen v %	30
Tab. 2.3.19 Standardizovaná míra úmrtnosti celkem na 1 000 obyvatel	30
Tab. 2.3.20 Naděje dožití mužů a žen při narození (roky)	31
Tab. 2.3.21 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %	32
Tab. 2.3.22 Podíl domácností připojených k internetu v %	32
Tab. 2.3.23 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v Kč	33
Tab. 2.3.24 Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou ÚPD z celkové rozlohy kraje v %	33
Tab. 2.3.25 Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech	34
Tab. 2.3.26 Volební účast v %	35
Tab. 2.3.27 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v %	35
Tab. 2.3.28 Počet obyvatel na 1 nestátní neziskovou organizaci	36
Tab. 2.3.29 Zornění zemědělské půdy v %	37
Tab. 2.3.30 Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P ₂ O ₅ , K ₂ O) v kilogramech na hektar orné půdy	37

Tab. 2.3.31 Koeficient ekologické stability	38
Tab. 2.3.32 Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %	38
Tab. 2.3.33 Index defoliace v %	39
Tab. 2.3.34 Podíl listnatých dřevin v %.....	39
Tab. 2.3.35 Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v%	40
Tab. 2.3.36 Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %.....	41
Tab. 2.3.37 Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km ²	42
Tab. 2.3.38 Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km ²	42
Tab. 2.3.39 Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP	43
Tab. 2.3.40 Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele	43
Tab. 2.3.41 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele (běžné ceny).....	44
Tab. 2.3.42 Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v Kč na 1 mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora (běžné ceny).....	44
Tab. 3.1.1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 - 2006 (v PPS).....	46
Tab. 3.1.2 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví v Olomouckém kraji v letech 1995 - 2006	48
Tab. 3.1.3 Stav přímých zahraničních investic v letech 1998 – 2005	49
Tab. 3.1.4 Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele, ČR = 100 (%)	50
Tab. 3.1.5 Spotřeba vybraných paliv a energie podle místa spotřeby v Olomouckém kraji v letech 2002 - 2006	51
Tab. 3.1.6 Roční spotřeba elektřiny brutto v sektorech národního hospodářství v roce 2006.....	51
Tab. 3.1.7 Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel v letech 1996 - 2006.....	52
Tab. 3.1.8 Počet těžce zraněných při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006	52
Tab. 3.1.9 Počet usmrcených při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006	52
Tab. 3.1.10 Škody způsobené při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006	52
Tab. 3.1.11 Struktura výdajů na výzkum a vývoj podle sektorů v letech 2000 - 2006.....	53
Tab. 3.1.12 Počet zaměstnanců VaV podle sektorů provádění.....	54
Tab. 3.1.13 Počet výzkumných pracovníků podle sektoru provádění	54
Tab. 3.1.14 Počet přihlášek vynálezů a počet udělených patentů u ÚPV ČR ^{*)} v letech 2000 - 2006	55
Tab. 3.1.15 Udělené patenty ^{*)} podle tříd mezinárodní klasifikace IPC v letech 1994 - 2004.....	55
Tab. 3.1.16 Licence v Olomouckém kraji v letech 2004 - 2006	56
Tab. 3.2.1 Struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu na 1 osobu v Kč v roce 2004	58
Tab. 3.2.2 Nezaměstnanost v Olomouckém kraji v letech 1998 – 2006	60
Tab. 3.2.3 Volná pracovní místa v Olomouckém kraji a jeho okresech v letech 1998 - 2006	61
Tab. 3.2.4 Uchazeči o zaměstnání v Olomouckém kraji podle délky nezaměstnanosti k 31. 12.....	62
Tab. 3.2.5 Pracující ve věku 50 - 69 let podle předpokládané doby ukončení ekonomické aktivity a klasifikace zaměstnání v Olomouckém kraji v roce 2006.....	63
Tab. 3.2.6 Míra zaměstnanosti žen v Olomouckém kraji podle věkových skupin v letech 1993 - 2006	64
Tab. 3.2.7 Index stáří v okresech Olomouckého kraje – celkem	64
Tab. 3.2.8 Index stáří v okresech Olomouckého kraje – ženy	65
Tab. 3.2.9 Index stáří v okresech Olomouckého kraje – muži.....	65
Tab. 3.2.10 Úhrnná plodnost v letech 1993 – 2006.....	66

Tab. 3.2.11 Nemoci oběhové soustavy v letech 1993 - 2006	67
Tab. 3.2.12 Novotvary v letech 1993 - 2006	67
Tab. 3.2.13 Vnější příčiny v letech 1993 - 2006	68
Tab. 3.2.14 Sebevraždy v letech 1993 - 2006	68
Tab. 3.2.15 Průměrné procento pracovní neschopnosti v letech 1993 - 2006	69
Tab. 3.2.16 Vzdělání populace v Olomouckém kraji v letech 1993 - 2006	70
Tab. 3.2.17 Podíly obyvatel, kteří mají k dispozici pro soukromé účely mobilní telefon, počítač, přístup k internetu a vysokorychlostní připojení k internetu v letech 2003 - 2006	71
Tab. 3.2.18 Podíly domácností vybavených telefonní linkou, kabelovou televizí, osobním počítačem a vysokorychlostním připojením k internetu v letech 2003 - 2006	72
Tab. 3.2.19 Kriminalita v letech 2000 - 2005 podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností ¹⁾	73
Tab. 3.2.20 Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v letech 1993 - 2006	74
Tab. 3.2.21 Počet obyvatel středního stavu na 1 nestátní neziskovou organizaci v letech 1997 - 2006	76
Tab. 3.3.1 Podíl lesní půdy na celkové výměře v letech 1993 - 2006	78
Tab. 3.3.2 Podíl orné půdy na celkové výměře v letech 1993 - 2006	78
Tab. 3.3.3 Podíl trvalých travních porostů na celkové výměře v letech 1993 - 2006	78
Tab. 3.3.4 Podíl zastavěných ploch na celkové výměře v letech 1993 - 2006	78
Tab. 3.3.5 Podíl nahodilé hmyzové těžby na celkové těžbě dřeva v letech 2003 - 2006	79
Tab. 3.3.6 Podíl lesů zvláštního určení a ochranných lesů na celkové výměře lesů v letech 1997 - 2006	80
Tab. 3.3.7 Ukazatele za vodovody v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006	81
Tab. 3.3.8 Kanalizace pro veřejnou potřebu v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006	82
Tab. 3.3.9 Měrné emise REZZO 1-3 - tuhé látky v letech 2000 - 2006	83
Tab. 3.3.10 Měrné emise REZZO 1-3 - oxidu uhelnatého (CO) v letech 2000 - 2006	84
Tab. 3.3.11 Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele v letech 2002 - 2006	85
Tab. 3.3.12 Produkce odpadů a nakládání s odpady v Olomouckém kraji v letech 2002 - 2006	85
Tab. 3.3.13 Chráněná krajinná území Olomouckého kraje k 31. 12. 2006	86
Tab. 3.3.14 Maloplošná chráněná území Olomouckého kraje k 31. 12. 2006	86
Tab. 3.3.15 Intenzita silniční dopravy na vybraných místních komunikacích v Olomouci v roce 2005	87
Tab. 3.3.16 Intenzita silniční dopravy vybraných úseků na silnicích II. a III. třídy v roce 2005	87
Tab. 3.3.17 Počet motorových vozidel v letech 2000 - 2006	88
Tab. 3.3.18 Délka komunikací celkem v km v letech 2000 - 2006	89
Graf 1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 - 2006 (v PPS)	46
Graf 2 Reálný a nominální růst HDP na obyvatele v letech 1995 - 2006, (rok 1995 = 100 %)	47
Graf 3 Podíl jednotlivých sektorů na hrubé přidané hodnotě v roce 1995 a 2006	47
Graf 4 Stav přímých zahraničních investic v okresech Olomouckého kraje v letech 1998 - 2005	49
Graf 5 Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele v Olomouckém kraji v letech 1995 - 2006, ČR = 100 (%)	50
Graf 6 Struktura výdajů na výzkum a vývoj v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006	53
Graf 7 Míra registrovaná nezaměstnanosti podle pohlaví v okresech Olomouckého kraje v letech 2004 - 2006	60
Graf 8 Počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo v letech 2000 - 2006	61
Graf 9 Uchazeči o zaměstnání v Olomouckém kraji podle délky nezaměstnanosti k 31. 12.	62

Graf 10	Míra zaměstnanosti žen v Olomouckém kraji podle věkových skupin v letech 1993 - 2006	64
Graf 11	Index stáří v Olomouckém kraji v letech 1994 - 2006	65
Graf 12	Úhrnná plodnost v České republice a Olomouckém kraji v letech 1993 - 2006	66
Graf 13	Průměrné procento pracovní neschopnosti v Olomouckém kraji v letech 1993 - 2006	69
Graf 14	Podíl žen a mužů s vysokoškolským vzděláním v Olomouckém kraji a České republice v letech 1993 - 2006	71
Graf 15	Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel v letech 1991 - 2006	73
Graf 16	Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel středního stavu v okresech Olomouckého kraje	74
Graf 17	Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel středního stavu v okresech Olomouckého kraje v letech 2003 - 2006	75
Graf 18	Specifická potřeba vody v litrech na 1 obyvatele a den v letech 2000 - 2006	81
Graf 19	Podíl čištěných odpadních vod v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006	83
Graf 20	Podíly komunikací v okresech Olomouckého kraje v roce 2006	88

SEZNAM KARTOGRAMŮ

K 1	Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty podle krajů v roce 2006	95
K 2	Produktivita práce v roce 2006 a vývoj úplných nákladů práce podle krajů v letech 2001 až 2006	95
K 3	Výdaje veřejných rozpočtů v roce 2006 a saldo příjmů a výdajů v letech 2003 až 2006 podle krajů	96
K 4	Zaměstnanost v malých a středních podnicích podle krajů v roce 2006	96
K 5	Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2006	97
K 6	Výkony silniční nákladní dopravy podle krajů v roce 2006	97
K 7	Hustota dálnic a silnic 1. třídy podle okresů v roce 2006	98
K 8	Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2004	98
K 9	Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle krajů v roce 2006	99
K 10	Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v letech 2000 až 2006 (roční průměry)	99
K 11	Index stáří a naděje dožití při narození v krajích v roce 2006	100
K 12	Vývoj průměrného věku a naděje dožití při narození v krajích v letech 2000 až 2006	100
K 13	Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006	101
K 14	Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v letech 2000 až 2006	101
K 15	Změna míry nezaměstnanosti v obcích Olomouckého kraje mezi roky 2000 a 2006 (z uchazečů celkem)	102
K 16	Dlouhodobá nezaměstnanost ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006	102
K 17	Podíl rozlohy území se schválenou územně plánovací dokumentací obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006	103
K 18	Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2006 a připojených k internetu podle krajů v roce 2003 a 2006	103
K 19	Podíl listnatých dřevin na celkové výměře lesů podle krajů v roce 2006	104
K 20	Změna indexu defoliace podle krajů mezi roky 1996 a 2006	104
K 21	Emise oxidu siřičitého v okresech ČR v roce 2005	105
K 22	Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší podle správních obvodů ORP v roce 2003	105
K 23	Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve správních obvodech ORP v roce 2006	106

K 24 Koeficient ekologické stability v obcích Olomouckého kraje v roce 2006.....	106
K 25 Změna podílu zastavěné plochy na celkové rozloze správních obvodů obcí s rozšířenou působností mezi roky 1996 a 2006.....	107
K 26 Komunální a podnikový odpad podle krajů v roce 2005.....	107

Reprodukce výňatků z této publikace lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V OLOMOUCKÉM KRAJI“ a původu statistických dat v ní otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje, jejichž zdrojem je ČSÚ, jsou platné k 30. 11. 2007 a zpřesňují dříve zveřejněné údaje a odhady.

Údaje získané ze zdrojů mimo ČSÚ byly ověřeny podle stavu k 31. 10. 2007 (včetně dat získaných z internetových stránek některých institucí).

Údaje jsou publikovány v územní struktuře platné v příslušném roce. Nejsou v nich tedy zpětně promítnuty změny v území krajů k 1. 1. 2005 (přesun 25 obcí z kraje Vysočina do Jihomoravského kraje a 3 obcí z Moravskoslezského kraje do kraje Olomouckého).

ÚVOD

V roce 2007 uplynulo již 35 let od vydání knihy „Meze růstu“ (Dennis L. Meadows et al., The Limits to Growth), kterou lze považovat za základ zájmu o udržitelný rozvoj. Autoři tohoto díla se na základě svého přesvědčení, že růst světové populace a vyčerpávání nerostných zdrojů vytvářejí omezení ekonomického růstu, pokusili dokumentovat nutnost změny závislosti mezi trendy 5 proměnných, a to světovou populací, industrializací, znečišťováním, produkcí potravin a čerpáním nerostných zdrojů.

O jedenáct let později se udržitelný rozvoj stal tématem i na světové politické scéně. Byla ustavena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj při Valném shromáždění OSN a jejím výstupem byla v roce 1987 zpráva „Naše společná budoucnost“ (česky 1991). Komise došla k závěru, že přestože ekonomický růst posledních desetiletí zhoršuje životní prostředí, je možné najít cesty, které by situaci pomohly zlepšit, a to i s dalším ekonomickým růstem. Tato zpráva také obsahuje **jednu ze základních definic trvale udržitelného rozvoje**: „Jedná se o takový rozvoj, který zajistí naplnění potřeb současné společnosti, aniž by ohrozil možnost splnění potřeb generací příštích“. Z této koncepce vychází i česká legislativa. V zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je uvedeno: „Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

Každá strategie udržitelného rozvoje určuje **priority** udržitelného rozvoje území a přiřazuje k nim **dlouhodobé cíle**, kterých by mělo být dosaženo v určitém časovém horizontu. Na kterékoli hierarchické úrovni (globální, národní, regionální i místní) bývají cíle udržitelného rozvoje většinou obecné a konkrétní jsou až opatření jak cílů dosáhnout. Pro hodnocení vývoje udržitelnosti a úspěšnosti jednotlivých opatření jsou pak stanoveny rovněž konkrétní indikátory. A právě v oblasti **definování indikátorů**, poskytování spolehlivých, srovnatelných a adekvátních dat v časové řadě mají státní statistické služby nezastupitelné místo.

V **České republice** byla strategie pro **národní úroveň** zformulována po roce 2000 a schválena vládou koncem roku 2004. Na **místní úrovni** vznikla Národní síť zdravých měst již v roce 1994, později převzala jeden z modelů místní Agendy 21 jako jeden z hlavních nástrojů "dobré správy". Místní Agenda 21 se stala součástí Státní politiky životního prostředí (1999, 2001). V letech 1999 – 2002 probíhal projekt "Širší podpora místních Agend 21 v ČR s využitím britských zkušeností". Součástí projektu byly tři pilotní programy MA 21: město Kladno, okres Děčín a CHKO Poodří. Metodika pro modelové projekty strategií udržitelného rozvoje krajů byla vytvořena v roce 2004. První dokumenty pro Liberecký a Ústecký kraj byly zpracovány v roce 2005 podle angloamerického modelu plánování s menšími úpravami podle regionálních podmínek.

Český statistický úřad se rovněž problematikou udržitelného rozvoje zabývá. Stal se spolupořadatelem seminářů a konferencí týkajících se environmentálního účetnictví a indikátorů udržitelného rozvoje. Na konferenci v roce 2005 vystoupil předseda ČSÚ J. Fischer a hlavní příspěvky byly publikovány v monotematickém čísle 3/2006 časopisu Statistika. Od roku 2005 se této problematice ČSÚ věnuje ve stěžejních makroekonomických analýzách (např. kap. 6 v Analýze makroekonomického vývoje za rok 2004, autoři S. Czesaný, M. Spejchalová) a v letošním roce rozšiřuje tento pohled o regionální rozměr.

Záměrem předkládané publikace Vybrané oblasti udržitelného rozvoje je **zmapovat datové zdroje a poskytnout přehled o ukazatelích udržitelného rozvoje dostupných na krajské úrovni** a doplnit tak bohatou literaturu, která se věnuje této problematice na úrovni národní a mezinárodní.

Publikace by mohla být využita jako datový zdroj pro autory regionálních Strategií udržitelného rozvoje, případně by mohla sloužit jako inspirace při aktualizaci Programů rozvoje kraje (např. výběrem vhodných indikátorů pro monitoring dlouhodobého vývoje).

Autoři publikace se pokoušejí odpovědět na 2 následující **otázky**:

1. Jaké jsou datové zdroje ČSÚ pro hodnocení udržitelného rozvoje na regionální úrovni?
2. Jaký je vývoj vybraných indikátorů udržitelného rozvoje v konkrétním kraji?

Publikace je členěna do **tří základních částí**. První mapuje udržitelný rozvoj z celorepublikového pohledu. Zabývá se Strategií udržitelného rozvoje ČR, Situačními zprávami i problematikou indikátorů na celostátní úrovni včetně mezinárodního srovnání v rámci Evropské unie. Druhá část si klade za cíl seznámit s vývojem indikátorů, vybraných za všechny tři pilíře (ekonomický, sociální a environmentální), pro které byla k dispozici data ČSÚ či z jiných zdrojů v mezikrajském srovnání. U každého indikátoru je uvedena návaznost na strategické dokumenty ČR, zdroj dat, územní dostupnost, periodicita, stručný metodický popis indikátoru a tabulka dat podle krajů v časové řadě.

Autoři publikace si jsou vědomi toho, že Strategie UR ČR zahrnovala kromě těchto 3 pilířů ještě další 3 oblasti, z nichž za jednu (Evropský a mezinárodní kontext) nejsou na regionální úrovni dostupná data pro

vytvoření vhodných indikátorů. Indikátory pro monitoring zbývajících 2 oblastí (Výzkum, vývoj a vzdělávání, Správa věcí veřejných) byly s vědomím určitého zjednodušení zařazeny do základních pilířů. S ohledem na to, že se publikace zaměřuje na vybrané oblasti UR, nebyla akceptována struktura připravované Obnovené strategie UR ČR, zahrnující 12 strategických oblastí a 5 průřezových témat UR. Autoři si byli vědomi toho, že existují i další přístupy k hodnocení UR, např. kapitálový, popř. tematický. K posuzování udržitelného rozvoje se, zejména v mezinárodním srovnání, využívají i kompozitní indikátory (např. tzv. ekologická stopa v environmentální oblasti). Jejich výhodou je komplexnější (vícerozměrný) pohled na vývoj dané oblasti a usnadnění interpretace trendu, který z vývoje dílčích indikátorů nemusí být dobře patrný. Na regionální úrovni by však tvorba kompozitních ukazatelů se současnými datovými možnostmi byla problematická.

Třetí kapitola se zaměřuje na vlastní hodnocení trendů v konkrétním kraji, přičemž důraz je kladen na okruhy, které jsou pro dané území specifické. Kapitola 3 svým výběrem indikátorů vytváří podmínky pro to, aby se regionální strategie UR mohly zaměřit též na podrobnější územní pohled, neboť vymezení marginálních oblastí a zajištění rovnoměrného rozvoje regionů by mělo být jedním ze základních cílů udržitelného rozvoje. Obsah této části byl konzultován s odbornými pracovníky krajských úřadů. Kapitola je doplněna o grafy charakterizující vývoj či souvislosti mezi ukazateli. Grafická příloha obsahuje kartogramy související s danou problematikou.

Na přípravě publikace pracovníci oddělení regionálních analýz a informačních služeb v jednotlivých krajích spolupracovali s partnerskými pracovišti v ústředí ČSÚ – Odborem veřejných databází a Odborem makroekonomických analýz a analytických metod.

1. Udržitelný rozvoj v České republice

1.1. Úvod

V posledních letech se pojem udržitelný rozvoj vyskytuje v mnoha národních i mezinárodních dokumentech velice často. Principy udržitelného rozvoje jsou založeny na přesvědčení, že **potřeby současné generace** je nutné **naplňovat** takovým způsobem, aby **nebyly oslabovány možnosti generací příštích**. Jejich součástí je podpora života v jeho různorodosti, založená na principu demokracie, rovnosti pohlaví, solidarity, respektování právního systému a lidských práv, včetně míru a stejných příležitostí pro všechny.

Udržitelný rozvoj neznamena jen ochranu životního prostředí a efektivní využívání přírodních zdrojů, nýbrž zahrnuje i aspekty ekonomického růstu a sociální soudržnosti. Převažuje názor, že principy udržitelného rozvoje by se měly promítat i do **rozhodovacích procesů na všech úrovních**. Jednotlivé úrovně veřejné správy a vlády států by měly spolupracovat, vzájemně se podporovat a přitom navzájem respektovat svá specifika a odlišnosti institucionálního uspořádání. Pro rozhodování na jednotlivých úrovních by mělo platit, že navrhovaná opatření jsou nejen konzistentní, ale i to, že příznivé efekty v jedné oblasti ve svém důsledku nepřeváží případné nepříznivé dopady v oblasti jiné. Opatření na zlepšení by měla být navrhována a zaváděna na základě co největší znalosti věci a měla by být nákladově úsporná. Pravidelné vyhodnocování jejich skutečných dopadů je cestou k jejich větší efektivnosti.

Klíčovým prvkem udržitelného rozvoje je **účast obyvatel** na rozhodování. To vyžaduje podporu vzdělávání a veřejného uvědomování si významu udržitelného rozvoje, informování obyvatel o dopadech jejich života na životní prostředí a o jejich možnostech své chování změnit. Prosazování základních práv, boj se všemi formami diskriminace a snižování chudoby jsou rovněž významnými aspekty, které udržitelnosti rozvoje napomáhají.

Rovněž Česká republika zareagovala na tuto světovou tendenci. První **Strategie udržitelného rozvoje** byla zpracována v roce 2004 a v prosinci téhož roku ji vláda ČR schválila. V roce 2007 se připravuje druhá verze s názvem **Obnovená strategie udržitelného rozvoje**. Jedním z důležitých inspiračních prvků při jejím zpracování je obnovená Strategie udržitelného rozvoje EU, přijatá v roce 2006 jako dokument vymezující celkový směr rozvoje tohoto uskupení.

1.2. Strategie udržitelného rozvoje EU

Strategie EU z roku 2006 navazuje na dlouhodobé cíle první Strategie udržitelného rozvoje EU přijaté v roce 2001. Je reakcí na nadále přetrvávající neudržitelné trendy, zejména v případě změn klimatu a spotřeby energie. Rovněž se dosud nepodařilo zvrátit některé negativní jevy, jako např. hrozby pro veřejné zdraví, důsledky chudoby a sociálního vyloučení, stárnutí populace a ztrát biodiversity. Základní cíle obsažené v první strategii tak platí i nadále.

Pro překonání výše uvedených negativních tendencí vytyčuje druhá strategie **sedm klíčových oblastí**. První z nich je **Změna klimatu a čistá energie**. Cílem je minimalizovat změnu klimatu, náklady, které vyvolává, a její negativní efekty na společnost a životní prostředí. Týká se především energetické a dopravní politiky a hlavními směry jsou zvyšování podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů a podílu zelených paliv.

Druhou oblastí je **Udržitelná doprava**. Strategie se zaměřuje na to, aby dopravní systémy vyhovovaly ekonomickým a sociálním potřebám společnosti a přitom minimálně zatěžovaly jak společnost a ekonomiku, tak i životní prostředí. Cílem je oddělit ekonomický růst od růstu dopravy, snížit nepříznivé dopady ekonomického růstu a dopravy na životní prostředí a omezit emise skleníkových plynů při dopravě na úroveň, která minimalizuje škody pro zdraví obyvatel.

Udržitelná spotřeba a výroba představují třetí oblast. Jde především o podporu udržitelných spotřebních zvyklostí a výrobních metod. Dále je cílem zmírnit závislost ekonomického růstu na poškozování životního prostředí a zvyšovat podíl technologií šetrných k životnímu prostředí a podíl ekologických inovací. Patří sem i podpora ekologického zemědělství a mezinárodního obchodu založeného na spravedlivém přístupu, resp. na nediskriminaci výrobců.

Šetrné nakládání s přírodními zdroji je obsahem čtvrté oblasti. Zaměřuje se na zlepšení postupů při nakládání s přírodními zdroji a na ochranu před jejich nadměrným využíváním. Tento cíl se týká především lovu ryb, biodiverzity, vody, půdy, vzduchu a atmosféry.

Pátou oblastí je **Veřejné zdraví**. Smyslem je podporovat veřejné zdravotnictví založené na rovných podmínkách pro všechny a na lepší ochraně před možnými zdravotními ohroženími. S tím souvisí i přiměřená prevence zdraví, zlepšení legislativy týkající se zdravotní nezávadnosti potravin, boj proti

vzestupu výskytu chronických onemocnění a nemocí v důsledku špatného životního stylu, zvláště u sociálně slabých skupin obyvatelstva.

Sociální začlenění, demografie a migrace tvoří předposlední oblast. Opatření by se měla zaměřit na sociální začlenění jedinců do společnosti. Základním nástrojem je podpora solidarity mezi generacemi a v rámci generací, úsilí o vyšší kvalitu života občanů, která je základní podmínkou pro blahobyt jednotlivce. Dále sem patří modernizace sociální ochrany vzhledem k demografickým změnám, zvyšování zaměstnanosti žen a pracovníků vyšších věkových kategorií, integrace imigrantů a jejich rodin do společnosti a snižování negativních dopadů globalizace na pracovníky a jejich rodiny.

Poslední oblastí je **Globální chudoba a výzvy udržitelného rozvoje**. Cílem je aktivně podporovat udržitelný rozvoj v celosvětovém měřítku a zajistit, aby vnitřní a vnější politika EU byla v souladu s globálním udržitelným rozvojem a s jejími mezinárodními závazky.

1.3. Strategie udržitelného rozvoje ČR

Také v **aktualizované Strategii udržitelného rozvoje ČR** jsou, obdobně jako ve Strategii EU, vymezeny prioritní oblasti, hlavní cíle a nástroje na jejich dosažení. Základní imperativem Strategie zůstává minimalizovat prostor pro vznik nerovnováhy mezi ekonomickým, sociálním a environmentálním pilířem, což se považuje za základ jejich optimálního vývoje. Dalším úkolem je upozorňovat na existující a potenciální překážky udržitelného rozvoje a navrhnout vhodná opatření, jak zmírnit případné negativní dopady. Tato strategie v neposlední řadě usiluje i o to být zastřešujícím rámcem pro sektorové a další koncepce a opatření tak, aby byla zajištěna jejich konzistence. Tento dokument by se měl stát východiskem pro strategická rozhodnutí vlády a ministerstev s cílem, aby jejich rozhodnutí byla přijímána na základě maximálně možné informovanosti a se znalostí možných souvislostí a důsledků.

Strategie se opírá o řadu **principů**, z nichž nejdůležitější je úcta k lidskému životu a k přírodě, k civilizačním a kulturním hodnotám. Dalšími významnými principy jsou sociální soudržnost a solidarita, rovné příležitosti, pozitivní ekonomické stimuly a subsidiarita (funkce má být přidělena vždy té úrovni veřejné správy, která má pro její naplňování co nejlepší informační zázemí). Ve strategii jsou tyto principy uplatňovány pro vybrané úseky společenského vývoje.

Dokument je rozdělen do 12 oblastí, které rozvíjejí původních šest oblastí. Jedná se o ekonomický pilíř (posilování konkurenční schopnosti ekonomiky), environmentální pilíř (ochrana přírody, životního prostředí, přírodních zdrojů a krajiny), sociální pilíř (posílení soudržnosti a stability) a dále o následující oblasti: výzkum, vývoj a vzdělávání, evropský a mezinárodní kontext a správa věcí veřejných.

Pro zajištění harmonického vývoje ve třech základních pilířích a dalších oblastech vymezuje tento dokument strategické a dílčí cíle. K základním strategickým cílům patří stabilní ekonomický vývoj, který nadměrně nezatěžuje životní prostředí a přiměřeně reaguje na důsledky globalizačních procesů, rozvoj ekonomiky založený na znalostech, a to na základě soustavného zvyšování vzdělanosti obyvatel všech věkových kategorií, existence účinného rámce pro zvyšování konkurenční schopnosti výrobců a udržitelné financování nezbytných veřejných služeb.

K vytýčeným cílům se řadí i minimalizace střetů mezi ekonomickými aktivitami na jedné straně a ochranou životního prostředí a kulturního dědictví na straně druhé. Patří sem i úsilí o co možná nejvyšší zaměstnanost především sociálně ohrožených skupin obyvatelstva, mladistvých a osob v předdůchodovém věku. Cílem je i podpora účasti veřejnosti na rozhodování a její maximální informovanost, podpora rozvoje obcí a krajů, zachování kulturní pestrosti a rozmanitosti životního stylu obyvatel a rozvíjení etických hodnot v souladu s evropskými kulturními hodnotami.

1.4. Indikátory udržitelného rozvoje

V roce 2006 byla ke Strategii udržitelného rozvoje sepsána **Situační zpráva**, která má za cíl podle zvolených indikátorů monitorovat vývoj v České republice s ohledem na vytýčené cíle. Na základě sady 34 indikátorů popisuje vývoj ve třech pilířích udržitelného rozvoje a ve třech dalších významných oblastech.

Je rozdělena, obdobně jako Strategie, do šesti oblastí. V **ekonomickém pilíři** byly jako nejdůležitější okruhy vybrány: makroekonomická a fiskální oblast, energetika, surovinová a zemědělská politika, regionální rozvoj, optimální zaměstnanost a flexibilní ekonomika založená na znalostech. V **environmentálním pilíři** se jedná o co nejlepší kvalitu všech složek životního prostředí, minimalizaci střetů mezi ekonomickými aktivitami a ochranou životního prostředí a o příspěvek České republiky k řešení globálních environmentálních problémů. V popředí zájmu v případě **sociálního pilíře** je sociální soudržnost a nízká nezaměstnanost.

Zajištění vzdělanosti, které odpovídá současným a především budoucím požadavkům a může podstatným způsobem napomoci zvýšení konkurenční schopnosti výrobců a služeb na mezinárodních trzích, je obsahem

oblasti **výzkum, vývoj a vzdělávání**. Patří sem, kromě vývoje veřejných a soukromých výdajů na výzkum, vývoj a vzdělávání, také rozvíjení etických hodnot. V rámci **evropského a mezinárodního kontextu** se jedná především o prosazování principů udržitelného rozvoje v celosvětových i regionálních organizacích a podporu procesu zvyšování prosperity a funkčnosti Evropské unie.

Správa věcí veřejných zahrnuje rozvoj územních samosprávných celků (obcí a krajů), vytváření příhodných podmínek pro účast veřejnosti na rozhodování v případech, kdy je to žádoucí, rozvoj institucí a forem veřejné správy tak, aby jejich výkon byl efektivní a napomáhal ekonomickému a sociálnímu rozvoji.

1.5. Mezinárodní srovnání vybraných indikátorů udržitelného rozvoje

Následující tabulky mapují postavení České republiky v rámci Evropské unie na základě vybraných ukazatelů za jednotlivé oblasti udržitelného rozvoje.

Tab. 1.5.1 Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele)

Pramen: Eurostat

	2000	2005	2006
EU 15	110	108	108
Lucembursko	222	251	269
Irsko	126	139	139
Nizozemí	124	125	126
ČR	65	74	76
Litva	38	52	56
Lotyšsko	35	49	54
Polsko	47	50	51

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006.

Údaje v tabulce 1.5.1 mapují ekonomické postavení České republiky v rámci států EU v daném období, resp. její reálnou konvergenci. Zvolený ukazatel slouží především k porovnání postavení jednotlivých zemí v rámci EU a není vhodný pro srovnání v čase. Měří úroveň hrubého domácího produktu na obyvatele v PPS (Purchasing Power Standard – standardní kupní síly) v relaci k průměru zemí EU 25. Údaje v tabulce 1.5.1 ukazují, že se Česká republika, díky

relativně rychlému tempu ekonomického růstu (zejména v posledních letech), postupně přibližuje průměrné úrovni HDP na obyvatele v rámci EU. V roce 2006 dosáhla Česká republika lepšího postavení než Portugalsko a v rámci členských zemí, které vstoupily do EU v roce 2004, ji předstihlo pouze Slovinsko.

Tab. 1.5.2 Produktivita práce (HDP v PPS na zaměstnanou osobu)

EU 25 = 100

Pramen: Eurostat

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belgie	130,6	127,8	130,5	128,9	130,3	129,0
Irsko	121,2	122,1	127,2	129,1	128,8	128,6
Francie	119,3	119,4	120,1	116,5	117,5	120,6
ČR	59,0	60,5	60,3	63,8	66,0	66,8
Polsko	52,6	53,5	56,1	57,5	59,0	58,1
Litva	40,7	44,8	45,9	49,7	51,7	52,9
Lotyšsko	38,2	39,5	41,1	42,4	43,8	47,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2005.

Česká republika sice vykazuje postupné přibližování k průměrné úrovni produktivity práce, měřené HDP v PPS na zaměstnanou osobu. Navzdory tomu však patří i nadále k zemím s nejnižší úrovní. Tento ukazatel opticky vylepšuje postavení zemí, v nichž je podíl pracujících na částečný pracovní úvazek na celkovém počtu pracujících nižší než v ostatních zemích. A k těm patří i Česká republika, protože podíl žen s částečným pracovním úvazkem byl v roce 2006 méně než třetinový a v případě mužů méně než poloviční ve srovnání s průměrem EU 25. Navíc tyto podíly vykazují v posledních letech spíše klesající tendenci.

Tab. 1.5.3 Podíl deficitu vládních rozpočtů na HDP (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25	-1,3	-2,3	-3,1	-2,7	-2,4	-1,7
Dánsko	1,4	1,2	0,0	2,0	4,7	4,2
Finsko	5,0	4,1	2,5	2,3	2,7	3,9
Estonsko	-0,3	0,4	2,0	2,3	2,3	3,8
ČR	-5,7	-6,8	-6,6	-2,9	-3,5	-2,9
Polsko	-3,7	-3,2	-6,3	-5,7	-4,3	-3,6
Portugalsko	-4,3	-2,9	-2,9	-3,3	-6,1	-3,9
Maďarsko	-3,4	-8,2	-7,2	-6,5	-7,8	-9,2

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006.

Česká republika vykazuje poměrně dobré výsledky, pokud jde o vývoj podílu deficitu vládních rozpočtů na HDP. Tento vývoj je i v souladu s postupným zlepšováním tohoto ukazatele za EU 25 od roku 2003. Česká republika však vykazovala v posledních letech vyšší tempo ekonomického růstu než průměr EU 25, což obecně vytváří příhodné podmínky pro rychlejší snižování podílu deficitu veřejných rozpočtů na HDP, než jak tomu bylo v ČR.

Tab. 1.5.4 Nezaměstnanost (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 25	8,4	8,7	9,0	9,0	8,7	7,9
Norsko	3,6	3,9	4,5	4,4	4,6	3,5
Nizozemí	2,2	2,8	3,7	4,6	4,7	3,9
Dánsko	4,5	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9
ČR	8,0	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
Francie	8,4	8,7	9,5	9,6	9,7	9,5
Slovensko	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4
Polsko	18,2	19,9	19,6	19,0	17,7	13,8

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2006; podíl nezaměstnaných osob na pracovní síle, zjišťováno na základě VŠPS.

U ukazatele nezaměstnanosti zaujímá ČR dobrou pozici v rámci zemí EU, vzhledem k tomu, že v uvedeném období dosahovala lepších výsledků než činí průměr zemí v tomto seskupení. Tento obraz však zakrývá dvě znepokojivé skutečnosti, a to, že přetrvává relativně vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných a rovněž se nesnižují poměrně značné regionální rozdíly, a to navzdory příznivému vývoji celkové nezaměstnanosti a poměrně rychlému ekonomickému růstu.

Tab. 1.5.5 Výdaje na vzdělávání (v %)

Pramen: Eurostat

	2001	2002	2003	2004
EU 25	24,5	24,8	25,0	24,7
Kypr	27,6	30,1	32,5	30,6
Slovensko	33,5	30,3	30,1	30,6
Dánsko	28,9	28,1	27,7	28,2
ČR	20,1	20,5	22,0	22,8
Litva	22,7	22,3	21,6	21,6
Slovensko	17,8	18,3	20,4	21,1
Irsko	17,7	17,5	18,2	18,8

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2004; výdaje na veřejné a soukromé vzdělávací instituce v přepočtu na žáka/studenta v poměru k HDP na obyvatele.

Celkové, veřejné a soukromé, výdaje na vzdělání jsou v České republice pod průměrem zemí EU 25, i když se v daném období zvyšovaly o něco rychleji než činil průměr za EU 25. Odstup ČR od průměru EU 25 se tudíž snižoval, byť relativně pomalu. Přitom se výdaje na vzdělání deklarují jako priorita, mj. i vzhledem k tomu, že vzdělaná pracovní síla je jedním z faktorů vysoké úrovně zaměstnanosti a významným předpokladem zdravého životního stylu.

Tab. 1.5.6 Naděje dožití (roky)

Pramen: Eurostat

	Muži						Ženy				
	2001	2002	2003	2004	2005		2001	2002	2003	2004	2005
Švédsko	77,6	77,8	78,0	78,4	78,5	Španělsko	83,2	83,2	83,0	83,7	83,7
Nizozemí	75,8	76,0	76,3	76,9	77,3	Švédsko	82,2	82,2	82,5	82,8	82,9
Malta	76,6	76,3	76,4	77,4	77,3	Finsko	81,7	81,6	81,9	82,5	82,5
ČR	72,1	72,1	72,0	72,6	72,9	ČR	78,6	78,7	78,7	79,2	79,3
Estonsko	64,9	65,3	66,1	66,5	67,3	Litva	77,6	77,5	77,8	77,7	77,3
Lotyšsko	.	64,7	65,6	65,9	65,4	Maďarsko	76,7	76,7	76,7	77,2	77,2
Litva	65,9	66,2	66,4	66,3	65,3	Lotyšsko	.	76,0	75,9	76,2	76,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejlepším výsledkem a tři země s nejhorším výsledkem v roce 2005; průměrný počet let, které se dožije právě narozené dítě (muž/žena) při nezměněných podmínkách úmrtnosti.

Naděje dožití se v ČR v období 2001 – 2005 zlepšila o 0,8 let u mužů a o 0,6 let u žen. Odstup ČR od země s nejvyšší úrovní činil v roce 2005 u mužů 5,6 let (Švédsko) a 4,4 let u žen (Španělsko). Při porovnání jednotlivých zemí převládá trend, čím je země ekonomicky vyspělejší, tím je naděje na dožití vyšší. Souvisí to patrně s přímou závislostí mezi ekonomickou úrovní na jedné straně a kvalitou zdravotní péče a úrovní vzdělanosti a z toho vyplývajícím lepšího životního stylu obyvatel na straně druhé. Ovšem neplatí to bez výjimky. Např. španělské ženy mají naději dožít se v rámci EU 25 nejvyššího věku, avšak ekonomická úroveň této země dosahovala v roce 2005 pouze 98 % průměru EU 25.

Tab. 1.5.7 Emise oxidu uhličitého (tuny na obyvatele)

Pramen: EUROSTAT

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Lotyšsko	3,5	2,9	3,1	3,1	3,2	3,2
Litva	6,7	4,0	3,8	3,7	3,6	3,9
Maďarsko	5,9	5,7	5,8	5,7	6,0	5,9
ČR	12,8	12,6	12,6	12,2	12,5	12,5
Finsko	11,4	11,0	12,1	12,5	14,0	13,2
Estonsko	13,4	12,3	12,5	12,7	14,1	14,3
Lucembursko	22,7	20,5	20,9	22,9	23,8	26,5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny tři země s nejnižší hodnotou a tři země s nejvyšší hodnotou emisí v roce 2004.

Emise oxidu uhličitého vznikají především při spalování fosilních paliv. Podílejí se téměř z 90 % na celkových emisích skleníkových plynů. Česká republika patří v rámci EU 25 k zemím s vysokou hodnotou emisí oxidu uhličitého (v přepočtu na obyvatele), i když trend je mírně sestupný. Nižší úroveň emisí na obyvatele než ČR vykazuje v rámci EU nejen většina ekonomicky méně vyspělých zemí, ale i téměř všechny vyspělejší země s výjimkou Finska a Lucemburska. Jak je vidět z tabulky 1.5.7, ČR obsadila v roce 2004 (novější údaje nejsou k dispozici) čtvrté místo v produkci oxidu uhličitého v přepočtu na obyvatele v rámci EU 25.

2. Vývoj indikátorů udržitelného rozvoje v krajích

Úvodní část této kapitoly se zaměřuje na způsob výběru indikátorů v předkládané publikaci. Následuje přehled použitých indikátorů s uvedením důvodu jejich zařazení. Hlavní část kapitoly uvádí u jednotlivých indikátorů jejich vazbu na strategické dokumenty, zdroj dat, územní dostupnost, periodicitu zjišťování, popis, případně metodické poznámky. Datová tabulka u jednotlivých indikátorů obsahuje mezikrajské srovnání v delší časové řadě, nezahrnuje však údaje před rokem 1993.

2.1. Soubor indikátorů pro regionální (krajskou) úroveň

V roce 2000 byl v souvislosti s novým územním uspořádáním vytvořen v každém kraji **Návrh programu rozvoje kraje**, který navázal na **Strategii rozvoje kraje** z roku 1999. **Program rozvoje kraje** vznikl ve většině krajů až v roce 2001. Tento materiál se zaměřil na formulování sociálně ekonomických cílů v souladu se zákonem 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, nebyla v něm však se zvláštním zřetelem řešena problematika udržitelnosti. Ani při aktualizaci Programu rozvoje kraje z roku 2003 nedošlo k zásadnější změně. Za určitý zlom lze považovat rok 2005, kdy vznikly modelové **Strategie udržitelného rozvoje (SUR)** dvou krajů (Libereckého a Ústeckého) jako výstup projektu „**Podpora při přípravě strategie udržitelného rozvoje ve vybraných krajích České republiky**“. Hlavním rozdílem oproti předchozím strategickým materiálům na krajské úrovni je, že v SUR je kladen důraz na delší časový horizont (zde 2006 – 2020) a na vyváženost tří základních pilířů – ekonomického, sociálního a environmentálního. Na základě SWOT analýzy byly pro jednotlivé pilotní kraje stanoveny priority a strategické cíle. Pro sledování a pravidelné vyhodnocování toho, jak kraj svou strategii naplňuje (zda se k cílům blíží nebo se jim vzdaluje), navrhli autoři strategie soubor indikátorů. Ne všechny vybrané indikátory pro modelová území jsou však dostupné ve všech krajích. Kromě toho jiné strategické cíle potřebují jiné indikátory. Proto nelze soubor indikátorů použitý v pilotních strategiích považovat za dogma.

Současný vývoj naznačuje, že ne všechny kraje budou vytvářet samostatnou Strategii udržitelného rozvoje, ale problematiku udržitelnosti zapracují do existujících strategických materiálů. K tomu budou potřebovat vybrat indikátory, které by mohly sloužit k hodnocení konkrétních cílů.

Soubor indikátorů v této kapitole vycházel z indikátorových sad použitých v národní Strategii udržitelného rozvoje z roku 2004, v situačních zprávách k SUR z roku 2005 a 2006. Opomenut nezůstal ani návrh Obnovené strategie UR z května 2007. Bylo třeba vzít v úvahu, že ne všechny indikátory jsou dostupné na krajské úrovni. V tomto případě byly vybrány náhradní indikátory blízké původním. Několik indikátorů vhodnou náhradu nemá a příslušná oblast není v publikaci řešena (např. index vnímání korupce, spotřeba primárních energetických zdrojů, index běžných druhů volně žijících ptáků, index zavlečených druhů rostlin, spotřeba pesticidů). Byla dodržována zásada, aby data pro výpočet indikátorů byla získána z pravidelných statistických zjišťování či jiných zdrojů, poskytujících pravidelně hodnověrné údaje v časové řadě. Vybrané indikátory v této kapitole tvoří vyvážený soubor, který charakterizuje úroveň udržitelnosti v jednotlivých krajích. Uvedené tabulky slouží k regionálnímu srovnání a postavení kraje v rámci ČR. Může být tedy vodítkem pro stanovení, na kterou oblast by se jednotlivé kraje měly zaměřit. Časová řada ukazuje, jakým směrem se ubírá vývoj jednotlivých indikátorů, zda se stav zlepšuje či zhoršuje, zda se kraj přibližuje či vzdaluje od celostátní úrovně.

V kapitole 2.3 byly pro návaznost na strategické dokumenty ČR použity zkratky:

SUR 2004	Strategie udržitelného rozvoje České republiky schválená Usnesením vlády České republiky č. 1242 z prosince 2004, publikovaná v roce 2005
SZ 2005	Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje České republiky předložená Vládě České republiky v listopadu 2005 a publikovaná v roce 2006
SZ 2006	Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje České republiky předložená Vládě České republiky v prosinci 2006 a publikovaná v roce 2007
OSUR 2007	pracovní verze Obnovené strategie udržitelného rozvoje České republiky předložená k veřejné diskusi v květnu 2007

2.2. Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj

Ekonomický pilíř:

Hrubý domácí produkt na obyvatele

Vývoj hrubého domácího produktu

Základní makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně, výkonnosti a dynamiky ekonomiky.

Produktivita práce

Kvalitativní ukazatel ekonomické úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky. Vyjadřuje účinnost lidské práce.

Deficit / přebytek veřejných rozpočtů

Charakterizuje rovnováhu mezi příjmovou a výdajovou stránkou veřejných rozpočtů, což je důležitá podmínka udržitelnosti veřejných financí. Výše schodku vztahená k HDP je jedním z konvergenčních maastrichtských kritérií pro přijetí jednotné měny euro.

Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb

Podíl sektoru služeb v ekonomice je důležitým indikátorem přechodu od industriální k postindustriální společnosti.

Míra investic

Makroekonomický indikátor budoucího ekonomického rozvoje. Charakterizuje investiční aktivitu subjektů v dané ekonomice.

Čistý disponibilní důchod domácností

Charakterizuje životní úroveň a je jedním z makroekonomických ukazatelů kupní síly obyvatelstva.

Malé a střední podnikání

Přibližuje ekonomický význam skupiny malých a středních podniků, která je díky své flexibilitě velmi důležitým prvkem stability hospodářského vývoje a zaměstnanosti.

Dopravní infrastruktura - hustota silniční sítě

Dopravní infrastruktura - hustota železniční sítě

Dostatečně hustá dopravní infrastruktura je nutným předpokladem ekonomického a sociálního růstu regionu.

Nákladní doprava

Přeprava surovin, materiálů a zboží je důležitým předpokladem pro rozvoj ekonomiky, má však negativní dopady na životní prostředí.

Osobní doprava

Přeprava osob má z ekonomického pohledu význam zejména pro mobilitu pracovní síly. Veřejná doprava snižuje negativní dopady individuální dopravy na životní prostředí.

Výdaje na výzkum a vývoj

Výše výdajů na výzkum a vývoj vypovídá o schopnosti ekonomiky investovat do svého budoucího rozvoje.

Sociální pilíř:

Domácnosti s čistým příjmem pod hranici životního minima

Signalizuje míru ohrožení domácností (obyvatelstva) chudobou.

Obecná míra nezaměstnanosti

Ukazatel pro hodnocení situace na trhu práce a pro hodnocení vývoje v oblasti rozvoje lidských zdrojů.

Míra registrované nezaměstnanosti

Ukazatel pro hodnocení situace v oblasti nezaměstnanosti v regionech; signalizuje problémy v „regionálních a lokálních“ ekonomikách.

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

Charakterizuje míru pracovního začlenění osob ve vyšším věku na trhu práce v souladu se strategií vytváření rovných příležitostí a boje proti všem formám diskriminace.

Zaměstnanost žen

Vypovídá o stavu a vývoji v oblasti zaměstnávání žen a o míře vytváření rovných příležitostí.

Míra úmrtnosti

Charakterizuje zdravotní stav populace a rozšíření některých závažných druhů onemocnění.

Očekávaná délka života

Ukazatel vypovídající o zdravotním stavu populace a jeho vývoji.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Charakterizuje vzdělanostní úroveň obyvatelstva, indikuje úspěšnost uplatnění na trhu práce a zvyšování kvality lidských zdrojů.

Přístup k internetu

Signalizuje míru přibližování k tzv. informační společnosti; přístup k informačním a komunikačním technologiím je nezbytným předpokladem rozvoje lidských zdrojů.

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů

Vypovídá o míře prostředků věnovaných na kulturu v širším slova smyslu – kultura jako strukturovaná oblast zájmů, aktivit a činností napomáhá rozvoji jednotlivce a integraci občanské společnosti.

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

Vypovídá o míře komplexního a funkčního řešení a využití území obcí, o míře vytváření předpokladů k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí.

Průměrná délka soudního řízení

Ukazatel pro posuzování dlouhodobého vývoje výkonnosti soudní soustavy; výkonné soudnictví je základní podmínkou fungující správy státu a garantem ochrany subjektivních práv.

Občanská společnost – politická participace

Kvantifikuje míru politické participace občanů – zájem občanů aktivně ovlivňovat věci veřejné formou účasti ve volbách.

Ženy a muži v politice

Vypovídá o míře zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a o míře prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.

Občanská společnost – občanská participace

Charakterizuje míru účasti občanů na řešení věcí veřejných v oblasti tzv. neziskového sektoru (jedná se o oblast dobrovolného sdružování mimo sféry trhu, státu i soukromého života).

Environmentální pilíř:

Zornění zemědělské půdy

Zachycuje podíl orné půdy, která patří mezi nestabilní krajinnotvorné prvky, na celkové výměře zemědělské půdy.

Spotřeba průmyslových hnojiv

Měří spotřebu průmyslových hnojiv na hektar orné půdy; nadměrný přísun živin přispívá ke kontaminaci půdy i podzemních a povrchových vod.

Koeficient ekologické stability

Odráží charakter krajiny, míru jejího ovlivnění člověkem, poměr ekologicky stabilních (lesy, vodní plochy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice) a nestabilních ploch (orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy).

Ekologické zemědělství

Vyjadřuje podíl půdy, na které zemědělci hospodaří bez použití průmyslových hnojiv, chemických látek, hormonů či genetických modifikací.

Index defoliace

Indikuje zdravotní stav lesů; projevuje se v něm vliv emisí, sucha i druhové skladby dřevin.

Podíl listnatých dřevin

Lesy s vyšším podílem listnatých dřevin jsou odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu i hmyzím škůdcům. V původní druhové skladbě středoevropské flóry bylo zastoupení listnatých dřevin mnohem vyšší, než je dnes.

Jakost povrchových vod

Odráží kvalitu povrchových vod ve vodních tocích prostřednictvím podílu profilů, na kterých byla zjištěna silně a velmi silně znečištěná voda.

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

Ukazuje podíl území se zhoršenou kvalitou ovzduší, ve kterých jsou překračovány imisní limity pro ochranu zdraví lidí.

Emise oxidů dusíku

Oxidy dusíku jsou jednou z hlavních znečišťujících látek, mají podíl na tvorbě kyselých dešťů a přízemního ozónu; oxid dusnatý je jedním ze skleníkových plynů.

Emise oxidu siřičitého

Oxid siřičitý představuje jednu z hlavních znečišťujících látek, která se podílí zejména na tvorbě kyselých dešťů.

Produkce podnikového odpadu

Produkce komunálního odpadu

Odpad může být zdrojem znečištění všech složek životního prostředí a nakládání s ním vyžaduje ekonomické náklady.

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí odrážejí úroveň péče o životní prostředí ze strany veřejného a soukromého sektoru.

2.3. Popis indikátorů a jejich vývoj

Hrubý domácí produkt na obyvatele

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč – běžné ceny		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Obecně může být definován třemi způsoby: produkční metodou, výdajovou metodou a důchodovou metodou. Pro regionalizaci vytvořeného HDP byla použita metoda pseudo-bottom-up. V podstatě to znamená, že za organizace uni-regionálního charakteru v sektorech nefinančních podniků a domácností byly údaje přímo agregovány a za organizace multi-regionálního charakteru byly údaje odhadnuty přímo za místní jednotky podle regionální struktury vyplacených mzdových prostředků. Přepočten je prováděn na střední stav obyvatelstva.		

Tab. 2.3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v tis. Kč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	142,0	163,2	175,8	193,9	202,4	213,1	230,1	241,6	252,6	275,8	291,9	314,8
Hl. m. Praha	242,2	278,1	313,3	366,9	395,4	425,3	475,7	506,1	530,3	567,9	610,8	662,8
Středočeský	122,5	140,6	153,4	175,3	189,1	200,5	213,7	230,4	238,3	262,2	268,9	284,6
Jihočeský	132,9	154,7	165,6	183,0	188,5	195,9	207,7	217,5	225,6	246,5	261,1	283,7
Plzeňský	137,2	160,6	169,8	181,2	188,3	199,9	216,6	221,9	235,9	265,7	273,1	294,5
Karlovarský	132,7	147,6	153,2	164,6	168,7	178,5	183,1	196,2	202,3	214,2	220,3	240,1
Ústecký	134,6	153,5	156,8	168,8	171,6	173,8	182,6	191,8	208,1	227,0	236,7	253,9
Liberecký	128,7	146,6	159,8	170,6	180,5	190,6	201,9	211,4	204,5	221,6	245,5	266,6
Královéhradecký	132,4	152,4	168,3	181,2	188,8	201,7	212,6	219,0	226,6	247,6	255,6	273,5
Pardubický	127,5	143,8	154,5	171,2	173,1	182,0	193,6	202,5	214,7	231,3	240,1	257,1
Vysočina	121,4	140,0	145,0	158,1	168,8	178,5	203,3	209,3	217,1	235,3	246,4	265,3
Jihomoravský	136,0	156,6	166,0	183,2	187,5	196,8	213,0	222,5	234,5	251,8	265,5	286,1
Olomoucký	118,3	139,7	146,9	154,6	160,8	169,6	179,1	186,3	193,8	216,0	220,9	233,7
Zlínský	127,2	139,7	157,2	168,5	170,5	178,1	190,6	199,5	206,8	219,5	235,5	254,5
Moravskoslezský	124,3	145,8	152,6	160,6	162,5	166,9	179,7	186,1	195,9	226,1	249,0	270,4

Vývoj hrubého domácího produktu

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Vývoj hrubého domácího produktu ve srovnatelných cenách		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	K vyjádření vývoje HDP byly použity meziroční indexy. Pro očištění od cenových vlivů ukazatel počítán ve srovnatelných cenách.		

Tab. 2.3.2 Vývoj HDP ve srovnatelných cenách (předchozí rok = 100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	104,0	99,3	99,2	101,3	103,6	102,5	101,9	103,6	104,5	106,4	106,4
Hl. m. Praha	104,3	103,3	104,6	103,1	104,3	105,9	100,6	103,8	103,8	107,3	105,4
Středočeský	103,0	100,9	103,4	105,9	105,1	102,9	106,3	103,1	106,4	105,8	107,3
Jihočeský	105,4	98,8	99,2	100,6	103,0	100,1	102,3	102,9	105,3	107,0	107,2
Plzeňský	105,9	97,6	95,8	101,1	104,7	102,9	100,2	105,3	108,8	103,6	107,0
Karlovarský	100,8	94,8	96,4	98,9	104,3	97,4	104,7	102,1	100,8	101,9	106,6
Ústecký	103,9	94,2	96,6	98,5	100,8	98,3	101,9	107,2	101,6	105,5	106,6
Liberecký	102,7	100,6	96,0	102,9	104,0	100,7	102,7	95,7	105,3	112,7	109,6
Královéhradecký	103,9	102,0	96,8	101,6	105,3	100,1	100,7	102,3	105,1	104,8	106,2
Pardubický	101,7	98,9	99,7	99,0	104,0	100,8	102,5	105,6	103,7	105,2	106,5
Vysočina	105,1	95,5	98,0	105,3	105,0	106,7	102,0	102,9	103,7	106,6	107,2
Jihomoravský	103,6	97,4	99,7	99,3	103,2	102,5	101,3	104,4	103,3	105,4	105,3
Olomoucký	107,6	97,2	95,0	101,5	103,4	100,4	101,8	103,1	107,4	102,4	104,2
Zlínský	97,9	103,9	96,0	98,8	103,1	101,6	102,8	103,0	103,2	108,3	107,7
Moravskoslezský	106,4	96,6	94,9	98,2	101,5	101,5	100,6	104,0	104,8	108,5	106,8

Produktivita práce

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Vývoj hrubého domácího produktu na zaměstnaného		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Produktivita práce je počítána jako podíl hrubého domácího produktu a počtu zaměstnaných na sledovaném území. Ten vychází z údajů o zaměstnanosti z Výběrového šetření pracovních sil, které se provádí v domácnostech a vychází z mezinárodních definic a doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO).		

Tab. 2.3.3 Vývoj HDP ve srovnatelných cenách na zaměstnaného (předchozí rok = 100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	103,1	99,1	100,8	104,9	103,8	102,0	101,3	105,0	104,1	105,3	104,4
Hl. m. Praha	103,8	102,8	102,6	104,1	105,2	106,3	99,9	103,5	103,4	103,8	100,4
Středočeský	101,2	98,7	106,1	112,1	102,4	99,8	102,8	107,0	103,2	107,7	102,9
Jihočeský	105,6	97,6	100,8	103,4	102,6	100,6	102,5	103,9	104,9	106,5	106,0
Plzeňský	102,5	99,2	98,1	103,7	103,4	102,5	99,1	108,4	106,0	100,9	107,2
Karlovarský	100,0	94,5	99,7	100,6	102,1	97,6	107,8	101,1	103,1	99,3	108,6
Ústecký	106,7	94,4	99,3	104,6	101,9	95,6	101,2	109,5	100,1	106,7	105,6
Liberecký	103,4	100,9	100,6	105,0	103,6	99,3	102,8	97,5	103,3	114,0	109,8
Královéhradecký	102,9	100,0	101,0	103,6	104,4	100,5	99,4	105,5	109,3	101,3	105,6
Pardubický	103,2	99,4	100,0	102,1	106,7	99,1	102,7	105,1	102,9	104,6	106,0
Vysočina	103,6	94,9	98,9	112,7	100,0	105,5	103,6	106,3	100,7	108,5	105,0
Jihomoravský	102,9	97,2	100,1	102,2	104,0	104,0	102,4	103,9	103,5	104,3	104,2
Olomoucký	104,8	98,1	96,1	103,1	109,5	99,2	99,7	103,3	110,8	100,2	101,1
Zlínský	95,3	102,5	98,5	102,9	102,3	102,0	103,8	103,0	103,6	111,4	105,2
Moravskoslezský	104,0	98,6	97,7	104,7	103,1	101,6	99,2	107,4	105,6	105,9	106,8

Deficit/přebytek veřejných rozpočtů

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004
Zdroj dat	Ministerstvo financí ČR
Územní dostupnost	kraje
Periodicita	ročně
Popis	Rozdíl mezi příjmy a výdaji rozpočtů kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v daném kraji v příslušném roce, který je vztažen k celkovým výdajům těchto rozpočtů (v běžných cenách). Záporná hodnota indikátoru představuje deficit a jeho výše podíl výdajů veřejných rozpočtů, které nebyly kryty příjmy veřejných rozpočtů v daném roce. Kladná hodnota indikátoru představuje přebytek a jeho výše podíl výdajů, o které mohly být celkové výdaje v daném roce navýšeny, aniž by došlo ke zvýšení zadlužení. Data vycházejí ze skutečně realizovaných (nikoliv rozpočtovaných) příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. Jak příjmy, tak výdaje jsou uváděny po konsolidaci.

Tab. 2.3.4 Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na celkových výdajích těchto rozpočtů v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	-0,90	-6,95	0,54	-1,39	-0,26	1,52	0,06	-1,09	1,94	-0,12	1,34	-1,09	0,36	2,73	0,22
2004	-2,50	-9,48	-0,75	-1,61	-0,39	1,51	0,00	-0,22	0,82	-0,79	0,43	-5,00	0,92	-2,19	-2,27
2005	2,32	4,00	1,49	1,29	4,35	1,55	6,30	-0,21	1,59	-0,03	3,69	1,85	1,10	1,15	1,11
2006	-1,08	2,48	-1,20	-2,18	2,33	-0,23	1,90	1,40	-0,09	-2,83	-0,92	-2,64	-4,32	-7,35	-3,08

Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Hrubá přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Na regionální úrovni se počítá za odvětví a za sektory. Primární sektor zahrnuje: zemědělství, myslivost, lesní hospodářství, rybolov; sekundární sektor: průmysl celkem (vč. dobývání nerostných surovin) a stavebnictví; terciární sektor: ostatní odvětví OKEČ.		

Tab. 2.3.5 Podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	56,7	53,5	55,2	56,6	57,4	58,0	58,3	60,0	61,0	58,1	58,9	59,3
Hl. m. Praha	76,6	73,8	76,6	77,5	79,0	80,3	80,4	81,6	83,5	81,8	81,7	82,5
Středočeský	48,6	44,4	47,5	49,3	49,4	50,3	50,6	52,3	54,1	50,7	51,9	51,9
Jihočeský	51,4	47,1	49,4	49,7	50,4	49,9	50,9	52,1	54,6	51,7	51,3	51,9
Plzeňský	55,6	51,1	53,5	53,1	52,4	52,4	53,3	54,3	55,5	51,1	52,5	52,5
Karlovarský	56,5	54,2	53,5	54,0	52,8	52,8	53,0	55,3	56,1	53,1	57,4	58,3
Ústecký	48,0	47,8	47,5	49,0	48,7	49,3	49,7	51,7	51,2	46,8	48,3	49,2
Liberecký	53,9	50,6	49,9	50,8	50,9	48,9	47,1	48,7	50,8	48,6	47,1	47,0
Královéhradecký	54,7	50,4	51,8	51,3	51,7	51,1	51,3	53,7	54,5	52,5	52,1	51,5
Pardubický	51,1	46,9	47,4	48,9	49,3	51,1	50,5	51,7	51,3	50,9	52,4	52,7
Vysočina	45,3	41,5	42,7	42,5	44,4	42,8	43,8	44,7	45,2	42,1	42,6	42,8
Jihomoravský	57,0	55,2	55,1	57,3	57,6	58,3	58,5	60,5	61,0	59,5	61,3	61,3
Olomoucký	54,7	52,1	52,0	52,9	53,2	54,5	52,7	54,3	56,0	52,4	54,9	55,3
Zlínský	53,9	46,0	49,2	49,0	49,5	49,0	48,6	50,3	49,3	47,1	48,6	47,7
Moravskoslezský	47,0	44,5	46,2	48,3	49,6	51,2	51,6	53,7	53,7	48,2	47,8	48,4

Míra investic

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Míra investic v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Poměr tvorby hrubého fixního kapitálu (v běžných cenách) k hrubému domácímu produktu (v běžných cenách). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje jednak nové investice, rekonstrukce, modernizace, nákupy a bezplatné nabytí dlouhodobého majetku po odpočtu jejich prodeje a bezplatných předání, jednak pořízení nehmotných fixních aktiv a dále zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv. Do tvorby se nepočítají fixní aktiva s hodnotou nižší než 20 tisíc Kč, předměty dlouhodobé spotřeby nakoupené domácnostmi (např. automobily apod.), ale zahrnuje se pořízení obydlí. Dále se nezahrnují předměty pro vojenské účely, výdaje na výzkum a vývoj atd. Regionalizace THFK se provádí podle místa realizace investice. Data vycházejí ze Systému národního účetnictví podle mezinárodního standardu ESA 1995.		

Tab. 2.3.6 Míra investic v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	31,5	32,1	29,9	28,2	27,0	28,0	28,0	27,5	26,7	25,8	25,0	24,6
Hl. m. Praha	28,4	28,8	30,6	27,1	28,9	29,2	28,2	31,1	26,8	30,9	28,0	28,4
Středočeský	32,7	37,0	30,7	34,2	29,6	29,7	31,0	24,6	27,2	27,2	28,9	24,8
Jihočeský	56,9	40,7	32,3	32,1	32,2	31,2	33,4	25,4	30,5	25,8	28,5	21,0
Plzeňský	36,0	43,3	35,8	37,4	25,2	36,3	25,4	25,9	24,6	25,5	21,5	30,6
Karlovarský	31,6	38,2	26,4	23,9	22,0	20,4	33,8	28,8	31,1	26,4	26,3	24,7
Ústecký	31,9	31,5	32,3	29,7	24,4	24,8	29,9	26,7	30,3	22,4	20,8	22,0
Liberecký	27,5	22,7	23,0	23,1	24,1	27,8	22,3	26,1	30,5	28,7	23,6	19,6
Královéhradecký	27,4	31,7	25,9	23,1	21,9	27,3	20,2	28,8	22,6	22,2	18,7	19,1
Pardubický	29,2	28,0	27,8	25,2	21,0	23,7	26,2	26,2	23,5	23,6	18,8	18,4
Vysočina	25,6	29,0	28,8	27,4	22,5	30,7	26,0	23,8	23,0	22,8	24,9	17,6
Jihomoravský	30,8	32,5	30,4	28,7	29,3	26,8	23,6	24,3	31,9	24,8	30,6	24,1
Olomoucký	25,4	29,9	23,2	28,1	25,5	26,9	37,8	27,0	24,0	25,0	21,3	29,6
Zlínský	25,7	26,7	26,2	22,8	24,7	24,6	25,3	30,6	24,2	23,5	19,6	21,9
Moravskoslezský	33,2	32,4	33,4	26,0	28,9	25,7	29,2	28,3	21,9	20,4	20,5	25,0

Čistý disponibilní důchod domácností

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Čistý disponibilní důchod domácností je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory finančních aktiv a na akumulaci hmotných i nehmotných aktiv. Ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů umísťuje znovurozdělením: běžnými daněmi, sociálními příspěvky a dávkami a ostatními běžnými transfery. Indikátor do značné míry zachycuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech. Data vycházejí ze Systému národního účetnictví podle mezinárodního standardu ESA 1995. Přepočet je prováděn na střední stav obyvatelstva.		

Tab. 2.3.7 Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v tis. Kč

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	78,6	88,4	98,5	104,3	108,8	113,4	119,8	125,3	130,9	135,5	141,0	150,4
Hl. m. Praha	97,2	110,6	124,7	135,7	144,6	151,0	162,3	170,6	181,3	185,2	189,9	204,8
Středočeský	80,7	90,6	100,7	109,3	115,2	118,7	123,8	133,4	140,9	145,9	149,6	159,5
Jihočeský	77,4	87,1	96,9	101,7	104,9	110,5	115,7	119,1	127,0	130,8	136,4	146,0
Plzeňský	79,4	89,8	99,7	103,5	109,3	113,4	121,7	126,2	131,0	136,8	140,7	150,9
Karlovarský	75,6	85,0	96,5	100,8	103,7	110,7	112,1	116,2	121,4	122,9	126,5	133,6
Ústecký	75,3	84,0	92,9	96,3	99,9	103,7	108,7	111,1	116,4	119,6	124,5	133,6
Liberecký	74,6	82,5	93,9	98,5	102,6	108,8	114,9	119,7	123,0	127,5	132,2	139,2
Královéhradecký	79,0	88,3	99,2	104,9	108,1	113,9	119,6	124,4	125,8	130,0	137,4	146,0
Pardubický	73,5	81,7	93,4	97,9	100,8	104,3	109,7	115,8	120,2	127,1	134,2	141,9
Vysočina	71,8	80,9	89,5	94,8	99,4	103,4	110,4	118,6	123,8	129,2	132,4	142,9
Jihomoravský	76,6	85,8	94,9	100,6	104,7	109,5	116,1	119,4	124,4	131,4	137,8	144,5
Olomoucký	72,2	81,8	91,6	95,9	99,0	103,6	109,4	115,7	120,2	123,6	128,1	136,2
Zlínský	74,3	82,5	93,0	99,4	102,7	106,4	112,2	117,1	122,4	124,8	131,8	141,9
Moravskoslezský	75,3	85,1	92,6	96,4	99,5	103,0	108,9	113,2	116,8	121,0	128,8	136,6

Malé a střední podnikání

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR ČR 2004		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	nepravidelná
Popis	Podíl zaměstnaných v malých a středních podnicích na celkovém počtu zaměstnaných na daném území, zjištěných podle Výběrového šetření pracovních sil. Zaměstnanost v malých a středních podnicích je zkonstruována jako součet počtu zaměstnanců v podnicích, které mají podle Registru ekonomických subjektů od 1 do 249 zaměstnanců (podle stavu k 31. 12.), osob pracujících na vlastní účet (tzn. bez zaměstnanců) a pracujících rodinných příslušníků podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil.		

Tab. 2.3.8 Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	67,3	74,4	68,0	64,0	70,5	63,6	63,4	66,4	70,4	68,5	67,4	70,8	61,6	68,7	56,5
2006	65,9	72,0	65,0	64,2	62,4	61,9	60,4	65,3	65,3	64,1	65,2	71,6	63,5	71,6	58,4

Dopravní infrastruktura - hustota silniční sítě

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ředitelství silnic a dálnic ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k využití silničními vozidly. Člení se na dálnice a silnice I. až III. třídy. Silnice I. třídy vystavěná jako rychlostní komunikace a dálnice jsou určeny pro rychlou dopravu a přístupné pouze motorovým vozidlům, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší než stanovuje zvláštní předpis. Silnice I. třídy je určena zejména pro dálkovou a mezinárodní dopravu. Indikátor vyjadřuje poměr celkové délky dálnic a silnic I. třídy (včetně rychlostních) v km k rozloze území.		

Tab. 2.3.9 Hustota dálnic a silnic I. třídy v km/100 km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	8,3	7,2	8,6	6,6	6,6	6,7	9,8	10,5	9,0	9,9	6,5	7,8	7,8	8,1	12,7
2006	8,6	8,5	8,8	6,7	7,0	6,7	10,2	10,4	9,5	10,2	7,5	8,1	8,4	8,6	13,0

Dopravní infrastruktura - hustota železniční sítě

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Hustota železničních tratí v km/100 km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Provozní délka železničních tratí je délka průběžných tratí v kilometrech. Indikátor vyjadřuje poměr celkové délky železničních tratí v km k rozloze území.		

Tab. 2.3.10 Hustota železničních tratí v km/100 km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	12,2	38,4	12,7	9,5	9,5	13,2	19,4	17,3	12,3	11,7	9,1	11,1	14,5	8,6	12,2
2006	12,2	13,2	9,5	9,4	14,9	19,1	17,5	15,0	12,0	9,6	11,2	11,4	9,0	12,4	

Nákladní doprava

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP v kilogramech		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „Převážní náročnost v nákladní dopravě“, který je obsažen SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Přeprava nákladu je uváděna za silniční, železniční a vnitrozemskou vodní dopravu; ostatní formy dopravy (např. letecká) nejsou uvažovány. Ukazatel je zkonstruován jako souhrn přepravy nákladu v rámci kraje, dovozu do kraje a vývozu z kraje. Přepočten je proveden na HDP v běžných cenách.		

Tab. 2.3.11 Přeprava nákladu (bez tranzitu) silniční, železniční a vodní dopravou na tis. Kč HDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	x	x	x	x	x	x	x
Hl. m. Praha	64,7	87,9	78,0	78,9	72,8	66,1	52,6
Středočeský	293,2	353,2	375,7	302,6	298,6	263,5	243,6
Jihočeský	306,5	280,7	250,2	229,1	190,4	173,3	174,1
Plzeňský	357,5	309,2	333,9	263,7	297,4	227,0	217,3
Karlovarský	428,9	382,5	356,0	321,4	253,2	300,7	282,6
Ústecký	507,3	402,0	340,8	329,1	352,4	387,4	291,4
Liberecký	230,3	250,5	192,5	173,7	211,4	149,6	147,5
Královéhradecký	222,5	231,1	253,7	187,6	196,3	194,4	176,4
Pardubický	243,8	258,2	297,3	260,7	218,8	248,4	206,0
Vysočina	303,7	242,8	242,2	197,5	187,0	187,9	214,5
Jihomoravský	153,5	166,4	201,8	206,8	165,4	167,7	151,5
Olomoucký	338,6	360,7	284,1	272,3	306,9	223,1	276,7
Zlínský	197,6	196,4	229,1	187,7	180,2	136,6	151,5
Moravskoslezský	305,1	267,0	327,6	292,4	239,7	238,4	195,8

Osobní doprava

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „Převážní náročnost v osobní dopravě“, který je obsažen SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Ministerstvo dopravy ČR		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Přeprava cestujících udává počet přepravovaných osob ve veřejné silniční a železniční dopravě. Veřejnou silniční dopravou se pro účely výpočtu indikátoru rozumí veřejná autobusová doprava (veřejný zájem + ostatní). V obou typech dopravy jsou uváděny pouze počty přepravených osob v rámci kraje. Nejsou uvažovány přeprava cestujících městskou hromadnou dopravou. Přepočten je proveden na střední stav obyvatelstva.		

Tab. 2.3.12 Přeprava cestujících v rámci kraje veřejnou silniční a železniční dopravou na obyvatele

	ČR	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	47,0	15,7	52,0	45,8	48,8	45,1	33,5	35,3	43,9	45,9	49,5	54,9	69,2	69,2	56,6
2006	48,7	17,7	58,1	44,7	46,4	42,8	36,2	44,3	48,0	48,9	56,6	64,0	65,2	69,3	48,7

Výdaje na výzkum a vývoj

EKONOMICKÝ PILÍŘ

Indikátor	Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Jedná se o všechny vnitřní výdaje na výzkum a vývoj (podle metodiky OECD uvedené ve Frascati manuálu) uskutečněné v rámci zpravodajské jednotky (ZJ) či pracoviště výzkumu a vývoje a dále jsou zahrnuty i výdaje uskutečněné mimo ZJ, ale podporující vnitřní výzkum a vývoj (např. nákup dodávek pro VaV). Výdaje na výzkum a vývoj jsou přepočteny na HDP v běžných cenách.		

Tab. 2.3.13 Výdaje na výzkum a vývoj k HDP v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,2	1,2	1,3	1,2	1,4	1,5
Hl. m. Praha	1,8	1,7	1,9	2,0	2,2	2,4
Středočeský	3,0	2,9	2,6	2,4	2,8	2,6
Jihočeský	0,6	0,6	0,7	0,7	1,0	1,0
Plzeňský	0,5	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8
Karlovarský	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ústecký	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Liberecký	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	1,3
Královéhradecký	0,6	0,6	0,6	0,9	0,8	0,7
Pardubický	1,0	1,0	1,2	1,2	1,3	1,5
Vysočina	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4
Jihomoravský	1,3	1,3	1,3	1,4	1,6	1,6
Olomoucký	0,6	0,7	0,7	0,8	1,0	0,9
Zlínský	0,6	1,0	0,7	0,6	1,1	1,1
Moravskoslezský	0,8	0,6	1,0	0,8	0,7	1,6

Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007)		
Zdroj dat	Český statistický úřad, SSD 2001 (údaje za rok 2000), Mikrocensus 2002, EU-SILC 2005 (údaje za rok 2004)		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	nepravidelně
Popis	Životní minimum bylo vypočteno pro každou samostatně hospodařící domácnost zvlášť na základě jejího složení, věku dětí a zákonných částek životního minima platných v daném roce. Děti byly do věkových kategorií zařazeny podle věku dokončeného v daném roce. V šetření byly u jednotlivých osob zjišťovány příjmy z hlavní a vedlejší pracovní činnosti, dávky nemocenského a důchodového pojištění, podpora v nezaměstnanosti, sociální dávky a ostatní příjmy. Protože byly zapisovány nezdanitelné a odečitatelné položky příjmů, které tyto osoby uplatnily v rámci zúčtování své daňové povinnosti, bylo možné dopočítat odpovídající částky na zdravotní a sociální pojištění a daň z příjmu fyzických osob, jejichž odečtením vznikl za každou osobu čistý příjem. Z dílčích čistých příjmů za osoby byl pak vytvořen hlavní národní ukazatel - čistý peněžní příjem domácnosti.		

Tab. 2.3.14 Podíl domácností s čistým příjmem pod hranicí životního minima v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	3,4	2,4	3,1	3,1	4,8	2,6	4,3	2,5	2,2	3,0	3,0	3,8	5,9	2,6	3,7
2002	3,3	1,2	1,9	2,3	1,3	6,3	5,7	3,5	2,7	3,4	1,5	4,2	2,5	6,3	4,8
2004	3,1	1,3	2,4	1,4	2,7	4,0	5,5	2,9	4,6	7,9	1,0	2,0	2,4	4,1	3,8

Obecná míra nezaměstnanosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Obecná míra nezaměstnanosti celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Obecná míra nezaměstnanosti podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle; za nezaměstnané jsou považovány osoby ve věku 15 a více let, které ve sledovaném období nebyly zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů.		

Tab. 2.3.15 Obecná míra nezaměstnanosti v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	4,3	4,3	4,0	3,9	4,8	6,5	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
Hl. m. Praha	3,5	2,8	2,5	2,0	2,4	3,3	4,0	4,3	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5	2,8
Středočeský	4,4	3,8	3,8	3,1	3,8	5,4	8,0	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,2	4,5
Jihočeský	3,3	3,2	2,5	2,8	3,4	4,9	6,2	5,8	5,6	5,0	5,2	5,7	5,0	5,1
Plzeňský	4,0	3,8	3,3	2,7	4,3	5,4	6,8	6,2	5,8	4,7	5,3	5,8	5,1	4,6
Karlovarský	4,7	5,1	4,0	3,4	4,5	6,8	8,1	8,4	7,4	7,5	6,4	9,4	10,9	10,2
Ústecký	4,6	6,5	7,1	9,0	9,9	11,7	15,4	16,0	13,3	12,7	13,0	14,5	14,5	13,7
Liberecký	3,3	3,8	3,9	3,8	3,8	6,9	8,2	6,2	6,2	4,7	6,1	6,4	6,5	7,7
Královéhradecký	4,3	3,4	3,1	3,2	3,7	5,0	7,0	6,1	6,1	4,2	5,8	6,6	4,8	5,4
Pardubický	4,2	3,5	3,7	3,8	4,3	6,0	8,0	8,3	6,4	7,2	7,6	7,0	5,6	5,5
Vysočina	4,4	4,2	3,7	3,3	4,3	5,8	8,7	6,8	6,1	5,1	5,3	6,8	6,8	5,3
Jihomoravský	4,2	3,9	3,3	3,2	3,6	5,1	8,0	8,3	8,5	7,6	8,0	8,3	8,1	8,0
Olomoucký	4,8	5,1	4,6	4,9	5,3	7,2	10,6	12,8	10,4	9,6	9,6	12,0	10,0	8,2
Zlínský	4,2	3,8	4,1	3,5	4,3	6,4	8,6	8,1	8,5	7,9	7,5	7,4	9,4	7,0
Moravskoslezský	5,8	6,4	5,8	5,2	8,0	10,1	13,0	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,9	12,0

Míra registrované nezaměstnanosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra registrované nezaměstnanosti celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	měsíčně
Popis	Míra registrované nezaměstnanosti podle metodiky platné od 1. 7. 2004 vyjadřuje podíl počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle. Podle metodiky platné do 30. 6. 2004 se jednalo o podíl celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání na pracovní síle.		

Tab. 2.3.16 Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12. v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹⁾	2005	2006
Česká republika	3,5	3,2	2,9	3,5	5,2	7,5	9,4	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7
Hl. m. Praha	0,3	0,3	0,3	0,4	0,9	2,3	3,5	3,4	3,4	3,7	4,0	3,6	3,2	2,7
Středočeský	4,0	2,9	2,6	3,0	4,6	6,1	7,5	6,8	6,8	7,2	7,4	6,8	6,3	5,3
Jihočeský	3,0	2,2	2,0	2,5	3,9	5,7	6,7	5,8	6,0	6,7	7,0	6,6	6,7	5,7
Plzeňský	3,7	2,6	2,2	2,6	4,2	6,1	7,4	6,5	6,5	7,1	7,6	6,7	6,4	5,6
Karlovarský	2,0	1,7	2,1	2,7	4,6	6,9	9,0	8,0	8,7	10,1	10,6	10,7	10,3	9,2
Ústecký	5,2	5,2	5,8	7,1	10,0	13,2	15,9	16,1	15,8	17,1	17,9	15,8	15,4	13,8
Liberecký	2,8	2,4	2,5	3,0	5,2	7,0	7,8	6,4	7,4	8,7	9,5	8,2	7,7	7,0
Královéhradecký	2,6	2,2	2,0	2,6	4,0	6,1	7,5	5,9	6,3	7,3	7,9	7,7	7,3	6,3
Pardubický	3,9	2,8	2,7	3,4	4,7	6,6	9,0	7,9	7,9	8,7	9,4	8,9	8,3	6,9
Vysočina	5,1	3,9	3,4	4,0	5,7	7,5	9,2	7,5	7,0	8,3	9,2	8,8	8,2	7,1
Jihomoravský	5,3	3,2	2,9	3,4	5,4	7,9	9,9	9,3	9,7	11,2	11,5	10,7	10,2	8,8
Olomoucký	5,6	4,7	4,3	5,3	7,6	10,2	12,4	11,9	11,8	12,2	12,5	11,7	10,6	9,0
Zlínský	4,8	3,0	2,4	3,2	4,7	7,0	8,7	8,1	8,5	10,2	10,6	9,5	9,3	7,8
Moravskoslezský	6,6	6,0	5,1	5,7	7,8	11,4	14,9	15,1	15,1	15,9	16,8	15,7	14,2	12,6

¹⁾ od 1. 7. 2004 změna metodiky - celkový počet uchazečů o zaměstnání nahrazen počtem uchazečů dosažitelných

Míra zaměstnanosti starších pracovníků

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let celkem v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných osob ve věku 55 – 64 let na počtu všech osob ve věku 55 – 64 let.		

Tab. 2.3.17 Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	31,3	32,3	34,8	37,3	38,3	37,1	37,5	36,3	37,1	40,7	42,3	42,6	44,6	45,2
Hl. m. Praha	45,7	46,8	50,2	53,6	55,9	58,9	61,3	57,7	59,0	60,5	63,6	58,2	58,5	60,7
Středočeský	30,5	30,8	31,6	37,6	39,3	38,5	38,9	36,1	38,0	44,8	46,5	46,5	47,9	49,0
Jihočeský	32,1	33,4	35,2	40,1	38,2	35,4	35,7	35,0	36,9	38,5	40,2	43,9	43,3	42,0
Plzeňský	28,7	32,1	34,6	39,1	40,4	37,3	37,1	34,5	34,9	38,9	42,7	43,8	48,9	46,8
Karlovarský	34,3	35,7	37,2	38,5	39,3	36,0	39,3	42,2	36,9	40,4	43,7	44,8	47,8	46,9
Ústecký	32,5	33,1	30,1	28,8	33,9	33,6	30,9	30,9	34,0	35,9	38,9	40,4	42,3	42,3
Liberecký	38,1	37,3	42,6	42,7	37,6	35,1	36,2	38,1	42,2	47,2	47,6	47,0	44,8	43,0
Královéhradecký	31,2	36,7	39,1	39,0	42,3	39,5	38,6	39,8	40,6	44,8	44,5	43,5	44,0	48,4
Pardubický	28,6	33,5	39,8	37,6	39,4	39,4	36,4	29,6	29,7	35,8	38,1	38,4	42,0	44,0
Vysočina	27,1	27,9	31,1	29,9	26,8	28,9	30,7	30,2	30,3	36,3	36,7	37,4	41,9	42,6
Jihomoravský	29,0	28,6	32,1	36,6	35,4	33,9	38,7	35,5	36,1	39,1	40,5	40,1	41,7	43,0
Olomoucký	27,6	27,6	31,4	32,8	35,4	31,9	32,0	32,4	30,8	35,4	34,6	37,1	39,2	39,1
Zlínský	28,6	29,9	30,2	32,6	35,1	34,3	33,4	33,1	31,4	31,5	36,0	40,2	40,2	42,2
Moravskoslezský	22,8	22,2	26,5	29,8	30,4	27,4	24,7	25,0	25,7	29,6	27,7	30,3	35,6	34,5

Zaměstnanost žen

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Míra zaměstnanosti žen v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	čtvrtletně
Popis	Míra zaměstnanosti žen vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných žen na počtu všech žen starších 15 let.		

Tab. 2.3.18 Míra zaměstnanosti žen v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	49,5	49,9	49,8	49,4	48,7	47,7	46,6	46,2	46,2	46,3	45,8	45,5	45,7	46,1
Hl. m. Praha	51,5	52,3	52,8	53,2	53,1	53,5	54,0	52,8	53,0	52,7	52,3	51,2	51,9	52,8
Středočeský	47,9	48,1	48,3	48,8	48,6	47,9	45,8	45,8	45,9	46,8	46,9	46,3	46,8	47,5
Jihočeský	51,6	51,3	51,6	49,9	50,5	48,7	47,7	47,5	48,0	47,4	47,0	47,1	47,4	47,2
Plzeňský	50,5	50,8	50,1	50,9	49,7	47,3	47,2	48,6	47,9	48,8	48,3	47,3	48,0	47,9
Karlovarský	54,3	53,4	52,8	53,7	52,3	51,8	52,0	52,6	50,3	48,4	49,8	47,6	47,4	46,0
Ústecký	51,2	49,9	49,3	47,7	47,7	44,6	41,6	40,7	43,3	43,3	41,5	44,1	42,9	42,2
Liberecký	52,8	51,8	51,2	51,1	48,6	45,6	48,2	48,8	48,6	48,2	46,8	48,1	45,8	44,6
Královéhradecký	48,7	49,9	51,8	50,8	50,1	49,4	47,6	48,2	46,9	48,0	45,8	45,7	46,0	48,1
Pardubický	48,7	50,3	50,9	49,6	49,4	49,2	46,9	44,9	45,7	45,2	44,9	44,8	45,6	45,9
Vysočina	48,0	49,3	48,7	48,1	47,0	45,5	45,0	46,3	46,9	45,6	45,8	45,2	45,0	45,9
Jihomoravský	48,2	48,7	48,6	47,5	47,1	47,1	46,6	45,9	45,1	44,9	44,5	44,4	44,3	44,2
Olomoucký	49,9	49,4	48,9	47,0	46,6	45,4	44,6	42,0	42,8	44,7	43,7	41,7	42,4	43,9
Zlínský	48,7	49,5	48,1	47,6	47,6	45,7	45,0	44,5	43,7	43,4	44,9	44,2	43,0	45,0
Moravskoslezský	46,6	47,7	47,8	48,2	46,0	45,0	42,6	42,0	41,6	42,3	41,0	41,2	42,5	42,4

Míra úmrtnosti

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Standardizovaná míra úmrtnosti celkem (počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu)		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Standardizovaná míra úmrtnosti přepočítává stavy skutečně zemřelých v jednotlivých krajích na věkovou strukturu České republiky. Byla použita tzv. přímá standardizace, kdy za standard byla zvolena věková struktura obyvatel v České republice v roce 2001 (standardizace eliminuje vliv rozdílné věkové struktury populace v jednotlivých krajích).		

Tab. 2.3.19 Standardizovaná míra úmrtnosti celkem na 1 000 obyvatel

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	12,65	12,42	12,37	11,72	11,51	11,05	10,91	10,67	10,54	10,40	10,53	9,96	9,81	9,29
Hl. m. Praha	11,59	11,28	11,44	10,78	10,37	9,93	9,73	9,51	9,46	9,42	9,43	8,84	8,55	8,18
Středočeský	13,39	13,05	13,01	12,35	12,05	11,31	11,70	11,21	10,99	10,66	11,02	10,45	10,41	9,50
Jihočeský	12,40	12,16	12,34	11,52	11,38	10,89	10,92	10,48	10,44	9,96	10,27	9,96	9,69	9,10
Plzeňský	13,06	12,97	12,98	12,20	12,29	11,54	11,14	10,77	10,67	10,51	10,83	10,27	9,77	9,68
Karlovarský	14,21	13,93	13,17	13,45	12,48	11,96	11,66	11,92	12,27	10,87	11,46	11,00	10,55	10,18
Ústecký	14,43	14,13	13,91	13,38	12,79	13,10	12,53	12,16	12,22	12,56	12,34	11,66	11,46	10,87
Liberecký	12,96	12,76	12,38	11,81	11,89	11,33	11,25	11,34	10,88	10,96	10,75	10,18	9,84	9,26
Královéhradecký	11,77	11,46	11,26	10,98	10,89	10,41	10,43	10,06	10,04	9,72	10,02	9,47	9,18	9,07
Pardubický	12,67	12,38	12,43	11,37	10,83	10,78	10,82	10,22	10,09	10,20	10,22	9,83	9,51	9,22
Vysočina	11,98	12,13	11,83	10,98	11,25	10,55	10,49	10,36	10,02	9,86	10,15	9,32	9,76	8,50
Jihomoravský	12,08	11,92	11,53	11,13	10,79	10,33	10,29	10,21	9,83	9,91	9,88	9,33	9,44	8,97
Olomoucký	12,47	11,92	12,11	11,52	11,72	11,07	10,55	10,73	10,52	10,40	10,16	9,55	9,47	9,01
Zlínský	12,24	12,31	12,34	11,49	11,54	11,08	10,84	10,64	10,34	9,82	10,53	9,70	9,94	9,25
Moravskoslezský	13,29	13,05	13,26	12,34	12,23	11,78	11,48	11,31	11,38	11,27	11,32	10,77	10,54	10,03

Očekávaná délka života

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Střední délka života mužů a žen (naděje dožití) při narození (roky)		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, demografická statistika (úmrtnostní tabulky)		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně, okresy 1 x za 5 let
Popis	Očekávaná délka života (neboli naděje dožití) vychází z úmrtnostních poměrů v dané populaci; vyjadřuje počet roků, které pravděpodobně prožijí osoby ve věku 0 let (při narození) za předpokladu, že se po celou dobu jejich života nezmění řád vymírání.		

Tab. 2.3.20 Naděje dožití mužů a žen při narození (roky)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Muži													
Česká republika	69,20	69,54	69,72	70,37	70,50	71,13	71,40	71,65	72,07	72,07	72,03	72,55	72,88	73,45
Hl. m. Praha	70,43	71,00	71,05	71,34	71,94	72,33	72,93	73,29	73,46	73,71	73,68	74,07	74,67	75,21
Středočeský	68,55	68,73	68,94	69,49	70,02	70,56	70,76	70,91	71,58	72,07	71,99	71,98	72,45	73,01
Jihočeský	69,09	69,76	69,77	70,20	70,75	71,22	71,68	72,04	72,31	72,25	72,48	72,79	73,06	73,66
Plzeňský	69,18	69,68	69,79	70,27	70,54	70,95	71,64	71,82	72,10	72,45	72,32	72,27	72,90	73,42
Karlovarský	67,37	68,34	68,30	68,18	68,71	69,95	70,70	70,78	70,60	71,21	71,52	71,30	71,88	72,25
Ústecký	66,96	67,33	67,53	68,11	68,77	68,80	69,21	69,83	70,09	69,95	69,73	70,17	70,76	71,16
Liberecký	68,49	69,29	69,59	70,21	69,98	70,25	70,73	70,94	71,22	71,33	71,65	72,35	72,72	72,96
Královéhradecký	69,62	70,67	71,11	71,31	71,33	71,47	71,85	72,16	72,54	73,09	73,05	73,13	73,74	74,39
Pardubický	69,72	69,75	70,08	70,69	71,25	71,37	71,55	72,10	72,64	72,68	72,59	72,90	73,17	73,44
Vysočina	69,98	70,29	70,40	70,87	71,02	71,39	71,94	72,04	72,63	72,91	72,76	73,26	73,63	73,89
Jihomoravský	69,32	69,72	70,20	70,65	71,01	71,55	71,87	71,90	72,31	72,56	72,51	72,92	73,02	73,17
Olomoucký	68,76	69,37	69,83	70,15	70,27	70,35	71,00	71,31	71,41	71,68	72,07	72,62	73,01	73,19
Zlínský	69,17	69,50	69,31	69,66	70,18	70,67	71,12	71,01	71,37	72,13	72,00	71,80	72,04	72,63
Moravskoslezský	67,71	68,26	68,41	68,70	69,08	69,41	69,91	70,13	70,27	70,57	70,68	70,88	71,33	71,86
	Ženy													
Česká republika	76,41	76,58	76,63	77,27	77,49	78,06	78,13	78,35	78,41	78,54	78,51	79,04	79,10	79,67
Hl. m. Praha	76,80	76,99	76,99	77,47	78,06	78,41	78,77	79,03	78,95	78,94	79,15	79,59	80,01	80,36
Středočeský	75,74	75,87	76,34	76,67	76,95	77,34	77,46	77,53	77,95	78,27	78,21	78,37	78,58	78,98
Jihočeský	76,57	76,75	76,75	77,01	77,42	77,83	78,12	78,27	78,36	78,56	78,77	79,06	79,30	79,53
Plzeňský	76,08	76,27	76,11	76,38	76,54	76,87	77,34	77,77	78,03	78,34	78,55	78,62	78,92	79,09
Karlovarský	74,45	74,55	75,23	76,06	76,14	76,49	77,07	77,03	76,90	77,54	77,47	77,49	78,06	78,41
Ústecký	74,84	74,73	74,74	75,06	75,60	76,06	76,23	76,59	76,50	76,48	76,89	77,23	77,27	77,47
Liberecký	75,71	75,93	76,14	76,69	77,18	77,63	77,78	77,38	77,86	78,33	78,11	78,30	78,89	79,48
Královéhradecký	76,83	77,07	76,98	77,47	78,08	78,44	78,76	78,67	78,96	78,80	78,83	79,18	79,94	80,09
Pardubický	76,39	76,34	76,30	77,11	78,07	78,60	78,31	78,32	78,59	78,70	78,76	78,76	79,54	79,70
Vysočina	77,45	77,51	77,48	77,86	78,15	78,08	78,38	78,53	78,64	79,03	79,23	79,43	79,48	80,03
Jihomoravský	76,90	77,15	77,42	77,58	77,87	78,37	78,66	78,67	78,96	79,17	79,26	79,61	79,72	79,94
Olomoucký	76,77	76,84	76,94	77,10	77,36	77,97	78,57	78,65	78,59	78,63	78,78	79,13	79,47	79,65
Zlínský	76,97	77,24	77,36	77,44	77,42	77,80	78,22	78,45	78,72	79,00	79,00	79,54	79,74	79,71
Moravskoslezský	75,84	76,23	76,03	76,17	76,62	77,03	77,58	77,77	77,82	77,99	77,97	78,17	78,55	78,84

Nejvyšší dosažené vzdělání

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „podíl obyvatel ve věku 20 – 24 let s alespoň vyšším sekundárním vzděláním“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006 a OSUR 2007)		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Podíl počtu obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním (ISCED 5,6) z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let		

Tab. 2.3.21 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	7,8	7,5	7,8	7,8	7,9	7,9	8,4	8,6	8,7	9,5	9,6	9,9	10,4	10,9
Hl. m. Praha	18,2	16,6	17,9	16,5	16,6	17,6	19,0	19,3	19,7	21,5	21,6	22,1	22,4	23,1
Středočeský	5,3	5,3	5,5	5,9	6,0	5,6	5,9	5,7	6,6	6,7	7,3	7,9	8,1	8,4
Jihočeský	6,6	6,6	7,5	7,1	7,0	6,9	7,2	6,9	7,2	8,5	8,6	8,7	8,7	9,9
Píseňský	7,0	7,2	7,0	7,0	6,9	7,5	7,8	7,4	7,8	8,4	8,0	9,0	8,5	8,8
Karlovarský	4,9	4,6	5,1	4,8	5,0	5,2	6,1	6,0	5,8	5,6	6,4	6,6	6,9	6,7
Ústecký	4,4	4,3	4,4	4,3	4,4	4,3	5,1	5,0	5,0	6,1	4,9	5,1	5,9	6,5
Liberecký	4,8	5,8	6,3	5,6	5,8	6,2	6,1	6,1	6,4	7,0	7,3	6,4	7,7	7,7
Královéhradecký	7,0	6,9	6,6	6,8	7,2	6,9	6,6	7,1	7,5	7,9	8,3	8,3	8,6	10,5
Pardubický	6,0	5,4	6,5	5,8	6,7	6,6	6,7	7,3	6,8	7,4	7,9	7,9	9,2	9,1
Vysočina	5,3	6,3	5,9	5,7	5,9	6,1	5,3	5,8	5,6	6,9	7,4	7,4	8,1	8,6
Jihomoravský	9,6	9,4	10,0	10,6	9,9	9,5	10,4	10,6	9,8	11,8	11,8	12,5	12,6	12,6
Olomoucký	7,2	5,8	5,8	6,0	6,7	6,9	6,4	7,4	7,7	7,3	7,9	8,4	9,9	10,2
Zlínský	7,1	6,7	6,0	6,3	5,8	6,3	6,5	7,2	7,0	7,8	8,1	8,5	9,2	9,2
Moravskoslezský	5,7	5,7	5,6	6,3	6,7	6,1	7,0	7,4	7,7	7,7	7,9	7,9	8,4	9,1

Přístup k internetu

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl domácností připojených k internetu v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci – příloha k VŠPS		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Podíl domácností připojených k internetu z celkového počtu domácností v daném regionu.		

Tab. 2.3.22 Podíl domácností připojených k internetu v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003 ¹⁾	14,8	29,3	15,5	11,8	11,6	15,9	9,6	13,1	13,8	15,6	15,6	18,6	8,9	14,8	12,3
2004 ¹⁾	19,4	34,7	22,3	18,6	16,0	17,1	15,4	17,0	21,9	14,1	16,7	18,7	12,8	13,7	16,0
2006 ²⁾	26,7	36,7	28,7	24,6	27,5	26,1	19,3	23,9	27,8	26,3	24,6	28,2	23,9	19,2	25,8

¹⁾ období šetření 4. čtvrtletí

²⁾ období šetření 2. čtvrtletí

Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v Kč		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	náhradní indikátor (nahrazuje indikátor „dostupnost veřejných služeb kultury – podíl výdajů na kulturu dle platné rozpočtové skladby z celkových výdajů veřejných rozpočtů“, který je obsažen v SUR 2004, SZ 2005 a SZ 2006)		
Zdroj dat	Ministerstvo financí ČR, databáze ARIS		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	roční
Popis	Celkové množství finančních prostředků vynaložených na kulturu z rozpočtů územně samosprávných celků (krajů a obcí) v přepočtu na 1 obyvatele (střední stav). Jedná se jak o samotné výdaje krajů a obcí, tak o prostředky ze státního rozpočtu poskytnuté krajům a obcím formou dotací. Započítávají se výdaje na divadla, hudební činnost, filmovou tvorbu, kina, knihovnictví, muzea a galerie, vydavatelskou činnost, kulturní výstavy a jiné. Naopak sem nepatří prostředky vydávané např. na obnovu kulturních památek, sdělovací prostředky, cirkve, tělovýchovu či volný čas. Údaje dostupné od roku 2003, kdy byla dokončena transformace veřejné správy – ještě v roce 2002 byly některé příspěvkové organizace převáděny pod krajské úřady.		

Tab. 2.3.23 Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů na obyvatele v Kč

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	601	823	467	231	856	765	543	605	650	563	438	663	646	575	581
2004	647	801	495	216	944	817	600	634	728	603	490	769	705	635	638
2005	686	789	517	269	971	839	623	692	746	651	531	820	762	666	733
2006	727	818	518	329	1 050	957	650	681	768	684	567	873	851	721	775

Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou územně plánovací dokumentací z celkové rozlohy kraje v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Ústav územního rozvoje Brno (centrální databáze DAS2002)		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	průběžně
Popis	Územně plánovací dokumentace (ÚPD) soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí. ÚPD obcí je zpracovávána s ohledem na všechny tři pilíře udržitelného rozvoje území. Schválená ÚPD obcí je právně závazným dokumentem pro vlastníky pozemku a výkon státní správy na úseku územního plánování a rozhodování. Podíl rozlohy s ÚPD obcí z celkové rozlohy je počítán bez rozlohy vojenských újezdů, za obce se schválenou ÚPD je započtena celá rozloha obce.		

Tab. 2.3.24 Podíl rozlohy obcí se schválenou a platnou ÚPD z celkové rozlohy kraje v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	42,0	100,0	37,4	37,5	38,8	41,1	44,5	42,1	38,1	32,3	25,8	44,0	41,6	76,3	61,4
2006	68,3	100,0	60,4	68,0	62,3	75,8	68,3	65,9	63,8	74,5	45,3	68,5	76,4	94,8	87,6

Průměrná délka soudního řízení

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Ministerstvo spravedlnosti České republiky		
Územní dostupnost	soudní kraje	Periodicita	ročně
Popis	Soudní řízení je zahájeno přijetím návrhu žaloby u soudu a ukončeno zapsáním právní moci rozhodnutí soudu. Do délky řízení je započtena nejen doba, po kterou soud 1. stupně případ projednával, ale i doba projednávání případného odvolání u soudu 2. stupně a následně doba nezbytná pro doručení rozhodnutí soudu všem účastníkům řízení a zákonná doba pro podání odvolání. Sleduje se průměrná délka soudního řízení ve věcech trestní agendy, občanskoprávní a opatrovnícké agendy a od roku 2002 do roku 2005 obchodní agendy. Údaje jsou dostupné za okresní a krajské soudy v územní struktuře „soudních“ krajů, odpovídajících územní struktuře krajů platné do konce roku 1999.		

Tab. 2.3.25 Průměrná délka soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci ve dnech

	Česká republika	soudní kraje							
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Západočeský	Severočeský	Východočeský	Jihomoravský	Severomoravský
Trestní řízení									
Okresní soudy									
1995	179	186	160	185	254	220	119	156	163
2001	265	229	182	198	365	434	169	223	246
2002	273	217	186	187	382	419	159	254	268
2003	268	229	186	205	367	401	161	242	261
2004	265	221	181	192	342	388	167	257	263
2005	254	199	175	185	322	388	151	271	237
2006	242	204	152	161	276	384	150	268	214
Krajské soudy									
1995	455	431	477	362	557	486	419	342	482
2001	627	520	448	606	617	832	630	580	700
2002	726	475	395	695	576	1 080	567	789	954
2003	758	528	348	428	598	1 112	519	973	953
2004	829	581	363	522	650	1 085	502	986	1 204
2005	697	424	368	677	483	1 079	509	691	1 131
2006	714	479	494	350	617	942	493	823	1 079
Občanskoprávní věci									
Okresní a krajské soudy									
1995	365	410	305	326	304	464	318	380	340
2001	545	615	407	305	353	818	391	550	455
2002	546	647	347	319	354	807	372	565	451
2003	545	610	356	283	346	825	381	586	442
2004	545	697	358	264	330	765	365	541	424
2005	443	390	339	255	330	731	383	524	421
2006 ¹⁾	525	443	354	251	356	881	416	699	513
Řízení o nezletilých dětech									
Okresní soudy									
1995	237	263	204	182	210	311	186	247	242
2001	222	188	151	140	192	350	160	249	239
2002	220	189	142	135	182	327	162	263	246
2003	213	181	136	124	169	321	151	267	237
2004	212	183	127	115	156	324	160	265	231
2005	208	175	135	116	160	322	160	265	216
2006	200	172	131	108	154	314	150	256	204
Obchodní věci									
Krajské soudy									
2002	1 335	1 284	274	597	1 267	2 053	1 024	1 506	1 147
2003	1 422	1 270	334	654	1 210	2 291	868	1 657	1 143
2004	1 402	1 215	437	554	1 438	2 089	1 014	1 770	1 179
2005	1 383	988	531	563	1 090	2 193	1 165	1 777	1 218

¹⁾ od 1. 1. 2006 je součástí občanskoprávní agendy také obchodní agenda

Občanská společnost – politická participace

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí, do zastupitelstev krajů a ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2005, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	1 x za čtyři roky
Popis	Volební účast v % je vyjádřena jako podíl počtu hlasujících voličů (osob, jimž byla vydána úřední obálka) a registrovaných voličů (osob zapsaných ve volebních seznamech).		

Tab. 2.3.26 Volební účast v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Volby do zastupitelstev obcí															
1994	62,26	53,73	66,00	66,10	65,08	52,56	53,20	60,78	68,29	69,04	73,12	65,86	64,04	67,18	57,31
1998	46,67	39,16	51,69	50,46	48,41	37,63	38,86	44,91	52,28	54,14	58,16	49,70	49,07	51,82	38,63
2002	45,51	35,29	50,54	49,97	48,89	38,92	38,58	44,80	50,69	52,34	54,87	48,07	47,00	50,43	39,32
2006	46,38	42,17	49,90	49,15	47,89	39,14	40,57	44,95	50,03	50,66	54,08	49,35	46,47	49,89	40,19
Volby do zastupitelstev krajů															
2000	33,64	x	32,77	34,13	35,55	28,44	29,68	33,07	34,74	36,46	35,86	34,93	34,19	36,07	33,24
2004	29,62	x	30,73	30,45	31,34	24,99	25,37	30,83	32,56	32,60	31,82	29,71	28,44	30,63	27,55
Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR															
1996	76,41	69,73	78,35	77,05	77,19	69,62	72,04	75,83	79,96	80,32	82,42	77,82	79,00	79,59	75,95
1998	74,03	71,62	76,38	74,83	74,52	67,83	68,99	73,09	77,15	77,83	78,13	75,16	75,23	75,91	71,75
2002	58,00	59,98	58,78	58,11	58,00	50,17	50,65	55,83	60,84	61,14	62,45	60,03	58,88	60,02	55,22
2006	64,47	68,51	65,96	65,36	63,92	56,48	57,22	62,35	66,69	67,37	67,61	65,29	64,52	66,90	61,02

Ženy a muži v politice

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů ve volbách do zastupitelstev obcí a do zastupitelstev krajů v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	1 x za čtyři roky
Popis	Indikátor charakterizuje míru zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a míru naplňování vládního usnesení o prioritách a postupech při prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.		

Tab. 2.3.27 Podíl žen z celkového počtu zvolených zastupitelů v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Volby do zastupitelstev obcí															
1994	17,86	23,64	19,26	15,43	14,52	22,16	21,09	21,76	17,35	18,68	13,15	17,83	18,87	18,13	19,24
1998	20,48	22,40	22,89	17,23	17,08	23,17	25,44	24,69	21,85	20,96	14,64	19,92	21,65	20,05	21,90
2002	22,66	25,26	25,40	18,33	19,04	24,90	27,38	26,39	22,81	24,97	17,87	21,58	24,08	21,55	24,33
2006	24,97	27,03	27,60	21,30	22,29	26,92	29,66	28,84	25,31	26,69	19,59	23,84	26,59	23,43	26,40
Volby do zastupitelstev krajů															
2000	14,38	x	16,93	9,09	28,89	13,33	18,19	20,00	8,89	8,88	11,11	13,84	9,09	6,67	20,00
2004	15,11	x	15,39	18,18	20,00	15,55	16,36	17,78	11,11	8,89	13,33	18,46	12,72	11,11	15,38

Občanská společnost – občanská participace

SOCIÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Počet obyvatel (střední stav) na 1 nestátní neziskovou organizaci		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2005, SZ 2006		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Registr ekonomických subjektů		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Indikátor občanské participace vypovídá o demokratické možnosti občana ovlivňovat věci veřejné. Nestátní neziskový sektor pro potřeby výpočtu tohoto indikátoru je definován podle právní formy organizace (nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, organizační jednotky sdružení a církevní organizace) a institucionálního sektoru (neziskové instituce sloužící domácnostem). Z důvodu nedostupnosti dat nebyl při výpočtu indikátoru zohledněn stupeň aktivity jednotlivých subjektů.		

Tab. 2.3.28 Počet obyvatel na 1 nestátní neziskovou organizaci

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	155	141	139	130	124	120	119	115	112	117
Hl. m. Praha	140	128	125	123	115	108	103	98	94	98
Středočeský	140	128	126	117	114	111	110	108	107	119
Jihočeský	124	109	106	100	96	92	95	93	90	95
Píseňský	131	120	118	109	105	102	101	99	101	104
Karlovarský	178	162	152	140	134	131	127	121	122	126
Ústecký	182	162	153	143	138	136	133	130	125	128
Liberecký	163	146	142	133	127	123	118	114	111	114
Královéhradecký	139	126	128	118	114	110	107	104	101	105
Pardubický	141	123	122	114	111	108	108	106	103	107
Vysočina	129	116	114	106	102	99	102	99	97	101
Jihomoravský	164	152	152	142	135	129	129	124	119	123
Olomoucký	159	145	147	134	127	124	124	121	117	124
Zlínský	170	160	159	148	142	138	139	134	130	137
Moravskoslezský	233	208	207	190	180	175	170	163	157	160

Zornění zemědělské půdy

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Zornění zemědělské půdy v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český úřad zeměměřický a katastrální, Statistická ročenka půdního fondu ČR		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	ročně
Popis	Podíl orné půdy na zemědělské půdě v %. Výměra orné a zemědělské půdy (v hektarech) je zjištěná z katastru nemovitostí, jehož správu vykonává Český úřad zeměměřický a katastrální. Údaje se vztahují k 31.12. daného roku.		

Tab. 2.3.29 Zornění zemědělské půdy v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	74,1	73,8	73,4	72,4	72,2	72,4	72,3	72,0	71,9	71,8	71,7	71,6	71,5	71,4
Hl. m. Praha	73,6	73,5	73,4	73,6	73,7	73,7	73,7	73,6	73,6	73,6	73,6	73,5	73,5	73,5
Středočeský	83,5	83,5	83,5	83,5	83,5	83,6	83,6	83,5	83,4	83,3	83,2	83,2	83,2	83,2
Jihočeský	68,6	67,9	67,6	65,3	65,0	65,1	65,1	64,8	64,6	64,6	64,7	64,6	64,6	64,5
Plzeňský	70,9	70,5	70,3	69,0	68,7	69,3	69,3	69,2	69,1	69,0	68,9	68,9	68,9	68,8
Karlovarský	58,2	56,6	54,4	49,0	48,8	48,7	47,6	46,6	45,8	45,8	45,7	45,6	45,4	45,1
Ústecký	72,4	71,8	71,1	68,4	67,9	67,8	67,7	67,5	67,4	67,3	67,2	67,0	66,9	66,6
Liberecký	54,2	53,4	52,6	51,4	51,3	51,3	51,0	50,5	50,2	50,1	49,6	49,3	48,9	48,7
Královéhradecký	70,6	70,4	70,3	69,8	69,3	69,5	69,5	69,4	69,3	69,3	69,2	69,2	69,1	69,1
Pardubický	74,2	74,2	73,9	73,5	73,5	73,7	73,6	73,5	73,4	73,4	73,4	73,4	73,2	73,2
Vysočina	77,3	77,3	77,3	77,3	77,3	77,9	77,9	77,7	77,5	77,4	77,4	77,4	77,5	77,4
Jihomoravský	84,0	84,0	84,0	84,0	84,1	84,3	84,3	84,2	84,2	84,2	84,0	83,6	83,3	83,2
Olomoucký	79,0	78,5	77,8	76,7	76,4	76,5	76,5	76,3	76,2	75,7	75,4	75,4	74,5	74,5
Zlínský	66,3	66,0	65,8	65,4	65,3	65,3	65,3	64,8	64,6	64,6	64,5	64,4	64,3	64,3
Moravskoslezský	68,9	68,2	67,2	65,3	64,6	64,4	64,2	63,2	63,1	62,9	62,8	62,7	63,2	62,9

Spotřeba průmyslových hnojiv

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P ₂ O ₅ , K ₂ O) v kilogramech na hektar orné půdy		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Spotřeba průmyslových hnojiv přepočtená na čisté živiny za hospodářský rok (od 1. 7. roku předcházejícího k 30. 6. roku stávajícího) v kilogramech na hektar orné půdy zjištěné ze soupisu ploch osevů (k 31. 5. daného roku). Do roku 2002 byly údaje zpracovány z ročních výkazů o rostlinné výrobě a spotřebě hnojiv za organizace hospodařící na zemědělské půdě. Za ostatní subjekty (s menší výměrou, nepředkládající výkaz) byly zpracovány okresní sumární výkazy na základě kvalifikovaných odhadů. Od roku 2002 došlo ke změně způsobu zjišťování: základem jsou výsledky Agrocenzu 2000, který zahrnoval hospodařící subjekty v zemědělství vymezené prahovými hodnotami (nebyla zahrnuta malá hospodářství samostatně hospodařících rolníků, kteří nepředkládají výkazy). Zjišťování je výběrové, dopočet údajů je prováděn matematicko-statistickými metodami.		

Tab. 2.3.30 Spotřeba průmyslových hnojiv v čistých živinách (N, P₂O₅, K₂O) v kilogramech na hektar orné půdy

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	90,4	70,6	90,7	102,1	84,6	57,5	60,8	60,6	90,9	88,2	105,3	90,1	117,2	86,9	78,0
2001	97,9	74,5	98,3	104,6	94,4	71,1	64,6	58,7	100,6	100,6	112,0	95,5	127,5	95,9	90,2
2002	110,0	67,3	109,9	115,8	100,4	88,7	93,1	79,5	113,5	99,8	118,6	104,5	145,6	110,2	107,6
2003	96,0	86,7	98,9	101,8	79,1	70,0	68,6	76,0	106,6	91,3	104,7	94,1	124,9	85,1	93,9
2004	107,8	107,7	110,2	112,0	88,3	60,0	82,3	78,8	121,6	111,9	115,7	97,4	143,2	115,4	107,7
2005	103,5	91,7	111,4	107,6	80,2	70,9	81,4	85,9	115,6	105,2	107,9	81,1	140,0	110,1	117,8
2006	109,3	97,0	116,5	105,6	92,1	66,0	91,0	93,8	129,0	107,3	109,8	98,3	139,0	111,0	119,0

Koeficient ekologické stability

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Koeficient ekologické stability		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český úřad zeměměřický a katastrální		
Územní dostupnost	kraje, okresy, obce	Periodicita	ročně
Popis	Koeficient ekologické stability je poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinných prvků v daném území. Mezi stabilní prvky patří lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy, mezi nestabilní prvky patří orná půda, zastavěné plochy a ostatní plochy. Hodnoty koeficientu ekologické stability menší nebo rovné 0,10 dosahují území s maximálním narušením přírodních struktur; 0,10 – 0,30 území nadprůměrně využívaná se zřetelným narušením přírodních struktur; 0,31 – 1,00 území intenzivně využívaná, zejména zemědělskou velkovýrobou; 1,01 – 2,99 celkem vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami; hodnoty 3,00 a více dosahuje přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.		

Tab. 2.3.31 Koeficient ekologické stability

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	0,98	0,98	0,99	1,01	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03	1,04	1,04	1,04	1,04
Hl. m. Praha	0,30	0,30	0,31	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Středočeský	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66
Jihočeský	1,32	1,34	1,35	1,41	1,42	1,42	1,42	1,43	1,44	1,44	1,44	1,45	1,45	1,45
Plzeňský	1,26	1,26	1,27	1,31	1,31	1,30	1,30	1,30	1,31	1,31	1,31	1,31	1,31	1,32
Karlovarský	1,56	1,60	1,66	1,81	1,82	1,83	1,86	1,90	1,92	1,92	1,92	1,92	1,93	1,94
Ústecký	0,84	0,86	0,87	0,92	0,93	0,94	0,94	0,94	0,95	0,95	0,95	0,95	0,96	0,96
Liberecký	1,90	1,92	1,95	2,00	2,00	2,01	2,02	2,10	2,11	2,12	2,14	2,15	2,17	2,18
Královéhradecký	0,99	0,99	0,99	1,00	1,02	1,01	1,01	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03
Pardubický	0,86	0,86	0,87	0,88	0,88	0,87	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,89	0,89
Vysočina	0,84	0,84	0,84	0,84	0,84	0,83	0,83	0,84	0,84	0,84	0,84	0,85	0,84	0,84
Jihomoravský	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,66	0,67	0,67
Olomoucký	0,86	0,87	0,90	0,92	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93	0,95	0,96	0,96	0,98	0,98
Zlínský	1,35	1,36	1,36	1,37	1,38	1,38	1,38	1,40	1,40	1,40	1,40	1,41	1,41	1,41
Moravskoslezský	1,15	1,17	1,18	1,23	1,25	1,26	1,26	1,29	1,29	1,30	1,31	1,31	1,30	1,30

Ekologické zemědělství

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Ministerstvo zemědělství		
Územní dostupnost	kraje, okresy, ORP	Periodicita	ročně
Popis	Ekologické zemědělství je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to v oblasti pěstování rostlin i v chovu zvířat. Hlavním principem je biologický koloběh: zdravá půda – zdravé rostliny – zdravá zvířata – zdravé potraviny – zdraví lidé – nenarušená krajina. Zemědělci, kteří se k ekologickému hospodaření přihlašují a registrují na Ministerstvu zemědělství, se řídí zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a Vyhláškou MZe č. 53/2001. Data vychází ze seznamů ekologických zemědělců zveřejňovaných MZe a jsou k dispozici od roku 2003.		

Tab. 2.3.32 Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v %

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	4,59	0,36	0,22	4,62	4,85	33,49	8,56	6,08	2,21	0,93	0,79	1,02	6,88	8,65	9,30
2006	5,46	0,61	0,28	5,00	5,06	37,10	9,78	12,77	3,52	1,12	0,98	1,23	7,59	10,91	10,86

Index defoliace

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Index defoliace v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Defoliace je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Sleduje se na 306 monitorovacích plochách, které jsou podle lesnatosti rozmístěny rovnoměrně po území ČR. Defoliace (odlistění) se vyjadřuje v procentech ztráty jehličí (listí). Index defoliace se vyjadřuje jako podíl stromů šedesátiletých a starších ve 3. a 4. stupni odlistění, tedy stromy silně odlistěné (60,0 – 99,9 %) a odumřelé (100,0 % ztráta jehličí/listí). Údaje o defoliaci za Prahu nejsou k dispozici vzhledem k malé výměře monitorovacích ploch.		

Tab. 2.3.33 Index defoliace v %

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,70	0,80	0,90	0,90	0,80	0,90	1,10	1,00	1,40	1,60	2,30
Hl. m. Praha											
Středočeský	2,53	0,86	0,71	0,76	0,89	0,91	2,40	1,63	1,45	2,64	3,84
Jihočeský	0,67	0,34	1,05	1,31	1,12	1,17	1,11	1,22	1,51	1,37	2,15
Plzeňský	2,87	0,62	1,54	0,98	0,85	1,17	0,94	1,44	1,21	1,27	1,60
Karlovarský	2,57	0,60	0,91	0,88	0,47	0,67	0,65	1,24	1,24	1,87	2,09
Ústecký	3,67	2,13	1,28	0,38	0,26	0,09	0,14	0,34	1,31	0,62	1,11
Liberecký	3,27	1,16	1,01	0,61	0,96	0,89	1,39	0,56	0,77	0,73	2,15
Královéhradecký	0,96	0,95	0,61	0,49	0,54	0,60	0,94	0,29	0,73	0,99	0,79
Pardubický	0,33		0,42	0,52	1,01	0,90	1,03	2,06	1,85	2,12	3,46
Vysočina	1,03	0,86	0,60	1,03	0,63	0,24	0,48	0,54	1,40	1,21	1,79
Jihomoravský	2,52	0,62	0,38	0,64	1,86	2,91	1,36	1,98	2,38	2,49	3,54
Olomoucký	1,70	2,09	0,80	1,21	1,32	1,10	0,59	1,24	3,16	2,95	3,73
Zlínský	1,00	0,27	0,13	0,57	0,67	0,12	0,12	0,29	1,04	0,40	0,83
Moravskoslezský	0,56	1,15	0,35	0,41	0,78	0,52	0,35	0,38	0,85	1,55	2,71

Podíl listnatých dřevin

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl listnatých dřevin v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ústav pro hospodářské úpravy lesů Brandýs nad Labem, Informace o stavu lesa		
Územní dostupnost	kraje, okresy, ORP	Periodicita	ročně
Popis	Indikátor podílu listnatých dřevin na celkové výměře lesů na příslušném území; lesy s vyšším podílem listnatých dřevin jsou odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu i hmyzím škůdcům. Jde o údaje z lesních hospodářských plánů a osnov pro celou ČR, kraje a okresy. Údaje mají informativní charakter za příslušnou územněsprávní jednotku a do roku 1998 nezahrnují lesy ve správě Ministerstva obrany. Údaje za Moravskoslezský a Olomoucký kraj za roky 1994 – 1996 nejsou k dispozici kvůli chybějícím datům za okres Jeseník.		

Tab. 2.3.34 Podíl listnatých dřevin v %

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	21,50	21,63	21,78	21,90	22,06	22,11	22,33	22,55	22,84	23,18	23,43	23,68	23,92
Hl. m. Praha	59,71	59,71	59,71	59,72	59,67	61,39	61,56	61,89	63,25	63,25	65,21	65,22	65,15
Středočeský	26,57	26,84	26,82	26,85	27,09	25,86	25,92	26,21	26,58	26,72	26,93	27,24	27,45
Jihočeský	10,78	10,87	11,00	11,05	11,23	11,26	11,38	11,71	11,90	12,01	12,12	12,27	12,63
Plzeňský	10,60	10,88	10,92	11,18	11,03	10,96	11,09	11,29	11,45	11,73	12,13	12,61	12,84
Karlovarský	10,75	10,75	10,76	10,75	14,46	14,41	14,43	14,54	15,00	15,37	15,63	15,85	15,87
Ústecký	38,49	39,02	39,32	39,73	40,29	40,41	39,97	40,10	40,21	40,21	40,24	40,57	40,88
Liberecký	19,24	19,24	19,26	19,26	19,31	20,03	17,84	17,98	18,49	19,77	20,32	20,32	20,38
Královéhradecký	19,65	19,70	20,52	20,10	20,69	21,48	20,75	20,96	21,09	21,70	21,81	21,78	22,16
Pardubický	16,93	16,18	16,21	16,30	16,24	16,78	16,99	17,05	17,05	17,36	17,36	17,69	17,74
Vysočina	8,22	8,23	8,27	8,32	8,51	8,64	9,08	9,09	9,23	9,58	9,73	9,78	9,89
Jihomoravský	47,28	47,30	47,71	47,76	47,75	47,09	47,57	47,93	48,35	49,03	49,05	48,44	49,24
Olomoucký				25,16	25,69	25,34	26,80	27,12	27,27	27,60	27,81	27,92	28,21
Zlínský	39,58	39,75	39,92	40,35	40,48	40,37	40,73	40,74	41,00	40,89	41,38	41,77	41,97
Moravskoslezský				22,07	22,62	23,66	23,71	24,03	24,86	25,41	26,06	26,57	26,60

Jakost povrchových vod

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Jakost povrchových vod je zjednodušeně pro obecnou informaci vyjadřována v třídách jakosti vody. Zatřídění kvality vod v jednotlivých profilech vychází z normy ČSN 75 7221, podle které platí, že IV. třída je silně znečištěná voda a V. třída je velmi silně znečištěná voda. Zatřídění je provedeno tak, že se zvlášť klasifikují jednotlivé ukazatele příslušné skupiny a výsledná třída skupiny je určena dle nejnepříznivějšího ukazatele jakosti vod ve skupině. Ukazatele kvality vod se člení do skupin (A – obecné, fyzikální a chemické ukazatele, B – specifické organické látky, C – kovy a metaloidy, D – biologické a mikrobiologické ukazatele a E – radiologické ukazatele). Do skupiny A patří např. tyto ukazatele: konduktivita, rozpuštěný kyslík, BSK ₅ , CHSK _{Mn} , chloridy, vápník.		

Tab. 2.3.35 Podíl profilů ve IV. a V. třídě znečištění (sk. A - obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v%

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Sledované profily 2006
Česká republika	76,3	62,9	65,3	68,7	61,6	67,6	62,1	55,2	64,6	58,3	61,4	321
Hl. m. Praha	50,0	50,0	100,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	-	50,0	2
Středočeský	88,9	69,4	86,1	86,1	89,2	81,1	83,8	78,9	78,9	76,3	76,3	38
Jihočeský	65,2	65,2	82,6	60,9	48,0	64,0	55,2	58,6	71,9	62,5	48,5	33
Plzeňský	65,2	30,4	60,9	34,8	34,8	65,2	54,2	21,9	48,4	35,5	50,0	32
Karlovarský	61,5	46,2	53,8	69,2	30,8	46,2	40,0	46,7	45,5	36,0	52,0	25
Ústecký	88,5	65,4	57,7	69,2	55,6	77,8	62,1	53,1	63,6	68,3	64,3	42
Liberecký	55,6	44,4	66,7	44,4	66,7	88,9	88,9	55,6	44,4	55,6	66,7	9
Královéhradecký	66,7	61,1	38,9	50,0	50,0	75,0	43,8	70,6	47,1	47,1	58,8	17
Pardubický	100,0	100,0	100,0	50,0	60,0	100,0	80,0	60,0	60,0	100,0	100,0	5
Vysočina	72,7	63,6	63,6	81,8	90,0	54,5	66,7	50,0	83,3	63,6	58,3	12
Jihomoravský	82,6	80,0	76,0	88,0	81,5	74,1	76,7	73,3	88,2	70,6	76,7	30
Olomoucký	80,0	40,0	33,3	80,0	52,9	41,2	42,9	42,9	39,1	34,8	39,1	23
Zlínský	77,8	77,8	55,6	88,9	60,0	70,0	81,8	72,7	83,3	58,3	66,7	12
Moravskoslezský	78,4	75,7	62,2	67,6	62,2	56,8	51,4	43,2	65,9	63,4	65,9	41

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Ministerstvo životního prostředí. Údaje za kraje byly dopočteny podle údajů MŽP.		
Územní dostupnost	kraje, okresy, území stavebních úřadů	Periodicita	ročně
Popis	Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší se rozumí vymezená část území (zóna) nebo sídelní seskupení (aglomerace), na kterém je překročena hodnota jednoho nebo více imisních limitů nebo cílového imisního limitu pro ozon nebo hodnota jednoho či více imisních limitů zvýšená o příslušné meze tolerance. Vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší provádí Ministerstvo životního prostředí jednou ročně a výsledky zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva životního prostředí. V oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší zajišťuje ministerstvo sledování úrovně znečištění ovzduší znečišťujícími látkami, pro něž jsou stanoveny imisní limity. Pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší jsou orgány kraje a obce povinny vypracovat nebo aktualizovat programy ke zlepšení kvality ovzduší pro znečišťující látky, u kterých jsou překračovány imisní limity a meze tolerance. Jako nejmenší územní jednotka, pro kterou je oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší vymezena, byla v letech 2000 – 2003 zvolena území jednotlivých obcí, od roku 2004 jsou to však území stavebních úřadů. V této souvislosti je také od roku 2004 pro účely vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší z Jihomoravského kraje vyčleněno území statutárního města Brna, které je tak sledováno jako samostatná aglomerace. Členění České republiky na ostatní aglomerace a zóny je obsahem Věstníku MŽP č. 11/2005. Uvedené informace se týkají překračování přípustných úrovní znečištění ovzduší pro ochranu zdraví lidí.		

Tab. 2.3.36 Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v %

	Česká republika	kraje/zóna/aglomerace														
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Brno ¹⁾	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2001	5,1	53,7	1,3	-	2,0	0,1	6,1	8,8	0,7	0,1	0,1	-	2,0	6,1	4,4	38,7
2002	8,2	81,3	3,7	0,0	0,4	5,0	20,2	6,7	1,0	-	0,1	-	7,7	9,5	3,6	53,2
2003	11,9	90,3	9,9	1,1	1,5	6,5	42,7	5,4	1,8	4,8	1,2	-	9,0	20,9	12,0	43,5
2004	4,2	62,3	1,5	0,2	0,9	0,1	10,0	1,5	1,3	-	-	10,0	0,4	6,5	5,8	26,2
2005	35,8	99,0	51,5	0,6	1,2	4,0	62,6	43,0	49,8	31,6	5,7	78,0	65,4	49,2	70,7	50,5

¹⁾ V roce 2004 a 2005 je aglomerace Brno uváděna samostatně, tj. je vyčleněna ze zóny Jihomoravský kraj.

Emise oxidů dusíku

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Emise je děj, při kterém jsou vnášeny cizorodé látky různého skupenství do ovzduší. Zároveň se však emisí rozumí i množství těchto látek vypouštěných do ovzduší. Data pochází z databáze REZZO, která eviduje zdroje znečištění, přičemž REZZO 1-3 jsou stacionární zdroje (REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje, REZZO 3 – malé zdroje) a REZZO 4 jsou mobilní zdroje. Databáze REZZO tvoří součást Informačního systému kvality ovzduší (ISKO), který spravuje ČHMÚ. Významným zdrojem oxidů dusíku (více než 50 %) jsou motorová vozidla. Data v časové řadě od r. 2000 byla koncem roku 2007 zpětně přepočítána na základě aktualizované bilance spotřeby pohonných hmot v souvislosti s přerozdělením spotřeby motorové nafty mezi dopravní prostředky a ostatní nesilniční mobilní zdroje. Data za rok 2006 jsou předběžná.		

Tab. 2.3.37 Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v t/km²

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	3,71	26,87	3,50	1,56	1,83	3,46	12,44	2,22	2,41	4,84	1,76	2,84	2,75	2,64	6,48
2001	3,82	26,97	3,66	1,54	1,91	3,38	13,55	2,16	2,44	4,91	1,85	2,92	2,83	2,61	6,33
2002	3,65	23,89	3,46	1,50	1,84	3,27	13,42	2,06	2,34	4,67	1,83	2,70	2,60	2,37	5,96
2003	3,65	23,80	3,63	1,48	1,90	3,38	13,37	1,84	2,37	4,40	1,92	2,75	2,53	2,35	5,85
2004	3,66	23,55	3,83	1,48	1,97	3,35	13,12	1,78	2,12	4,40	2,00	2,74	2,45	2,33	5,96
2005	3,69	22,66	3,93	1,45	2,04	3,13	13,08	1,78	2,14	4,14	2,27	2,80	2,41	2,31	6,27
2006	3,59	20,78	3,65	1,36	2,01	4,01	13,24	1,62	2,01	4,07	2,11	2,65	2,32	2,16	5,93

Emise oxidu siřičitého

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km ²		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004		
Zdroj dat	Český hydrometeorologický ústav		
Územní dostupnost	kraje, okresy	Periodicita	ročně
Popis	Oxid siřičitý vzniká jako vedlejší produkt zejména při spalování méně kvalitního hnědého uhlí, které obsahuje jak volnou síru, tak některé sulfidy, zejména pyrit. Zákon o ochraně ovzduší proto vyžaduje odsiřování kouřů u elektráren, které používají toto palivo. Oxid siřičitý se dostává do vzduchu i při spalování méně kvalitních benzinů nebo nafty, obsahujících siřičité sloučeniny (zejména thiofen), v automobilových motorech. Oxid siřičitý negativně působí na lidské zdraví a značně toxický je i pro rostliny, neboť reaguje s chlorofylem a narušuje tak fotosyntézu. V ovzduší pozvolna oxiduje vzdušným kyslíkem za přítomnosti vody na kyselinu sírovou, která je spolu s kyselinou siřičitou příčinou kyselých dešťů.		

Tab. 2.3.38 Emise oxidu siřičitého (REZZO 1-3) v t/km²

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	16,10	13,74	11,89	8,76	5,48	3,32	3,26	3,09	2,92	2,86	2,82	2,75
Hl. m. Praha	61,12	49,83	31,25	21,27	11,44	7,24	5,88	6,06	3,96	3,82	4,87	4,79
Středočeský	13,18	12,21	12,67	14,19	9,32	2,58	2,55	2,65	2,47	2,37	2,31	2,25
Jihočeský	3,82	2,48	2,49	2,10	1,42	1,44	1,26	1,24	1,14	1,13	1,16	1,09
Plzeňský	5,08	3,55	3,23	2,50	2,07	1,87	1,61	1,74	1,56	1,53	1,55	1,54
Karlovarský	17,01	12,37	14,47	10,63	6,39	6,29	6,64	6,56	5,21	4,83	5,18	4,96
Ústecký	111,98	102,17	79,79	41,37	26,36	15,61	16,73	13,73	15,11	13,60	13,42	13,49
Liberecký	7,13	5,07	4,09	2,91	2,44	2,86	2,33	2,03	1,48	1,42	1,30	1,17
Královéhradecký	7,76	5,07	2,65	3,58	2,74	2,41	2,11	2,00	1,55	1,79	1,93	1,69
Pardubický	21,09	20,44	19,64	18,90	8,16	3,78	4,19	4,66	4,06	4,73	3,67	3,45
Vysočina	3,05	1,58	1,57	1,26	0,98	0,95	0,76	0,78	0,61	0,61	0,56	0,48
Jihomoravský	5,61	3,83	3,50	2,30	0,66	0,59	0,47	0,52	0,50	0,55	0,58	0,58
Olomoucký	5,90	3,98	3,74	3,14	2,56	1,76	1,56	1,40	1,18	1,22	1,39	1,35
Zlínský	6,61	4,24	4,46	4,03	2,64	2,06	2,11	2,08	1,77	1,95	2,24	1,84
Moravskoslezský	16,40	14,16	13,11	10,69	7,05	5,65	5,19	5,32	5,21	5,35	5,18	5,42

Produkce podnikového odpadu

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a která přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v Příloze č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech. Data o odpadech jsou získávána zpracováním ročního statistického výkazu u vybraných ekonomických subjektů podle sídla podniku. Podle převažující činnosti jsou šetřeny ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci zařazené do odvětví OKEČ – oddílů 01, 02, 10-36, 40-41, 45, 502, 505, 52, 55, 601-602, 61, 62, 642, 747, 7481, 851-852, 9211 a 93. U vybraných OKEČ – 37 (zpracování druhotných surovin), 5155 (velkoobchod s chemickými výrobky) a 5157 (velkoobchod s odpadem a šrotem) jsou zahrnuty jednotky s 5 a více zaměstnanci, a u OKEČ 90 (nakládání s odpady) všechny jednotky bez ohledu na počet zaměstnanců. Data jsou ve srovnatelné časové řadě od roku 2002 (po změně zákona o odpadech). K přepočtu byl použit HDP ve srovnatelných cenách.		

Tab. 2.3.39 Produkce podnikového odpadu v kg na tis. Kč HDP

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2002	10,9	16,6	9,8	6,2	8,6	11,3	15,1	3,6	4,6	3,6	5,9	13,1	3,9	5,3	15,0
2003	10,6	13,6	5,7	6,7	17,2	12,4	12,1	3,7	5,6	5,5	6,5	14,0	9,8	5,4	14,8
2004	10,7	13,6	5,5	5,6	16,8	12,3	9,3	4,9	5,8	4,5	8,9	13,0	9,4	5,6	19,1
2005	8,3	9,7	5,8	5,1	15,0	11,4	9,0	5,5	4,2	3,3	5,7	12,0	4,6	5,2	10,3
2006	7,6	7,9	5,6	5,1	13,2	7,4	9,4	3,1	2,7	3,7	6,1	9,3	4,9	5,6	13,6

Produkce komunálního odpadu

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Produkce komunálního odpadu v kg na 1 obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SUR 2004, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Komunálním odpadem se rozumí veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a je zařazen do skupiny 20 Katalogu odpadů stanoveného vyhláškou Ministerstva životního prostředí, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. V šetření ČSÚ, které probíhá u vybraných obcí, je za komunální odpad považován veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a jemu podobné odpady ze živností, úřadů apod., včetně odděleně sbíraných složek těchto odpadů. Data jsou dopočtena od roku 2001; od roku 2003 došlo ke změně metodiky (k výkazu byla zavedena příloha pro obce).		

Tab. 2.3.40 Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2001	273,9	233,1	337,1	264,3	240,2	293,7	319,6	216,1	270,7	207,2	266,2	282,3	278,6	323,0	257,9
2002	278,9	345,7	351,7	303,4	237,6	273,7	327,0	304,7	259,2	275,1	275,1	238,3	255,4	291,3	174,2
2003	280,0	265,1	325,9	308,2	237,6	296,3	315,4	288,3	257,2	267,1	268,3	280,3	261,7	282,6	255,1
2004	278,4	264,2	310,5	319,5	241,9	297,7	313,7	284,2	238,9	269,5	270,6	271,3	266,3	285,5	261,3
2005	288,6	271,5	348,9	281,2	285,0	290,2	316,0	276,4	281,7	270,1	265,5	263,5	275,1	271,1	298,2
2006	296,0	279,5	343,2	289,4	305,7	302,4	319,2	277,1	279,2	291,3	304,9	283,2	282,9	288,2	287,4

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	SZ 2006, OSUR 2007		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Výdaje na ochranu životního prostředí představují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Do výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí se zahrnují samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší než jeden rok a v ocenění stanoveném účetní jednotkou, povinně však od částky stanovené zákonem o daních z příjmů pro tento majetek (od roku 2001 je stanovena částka 40 000 Kč). Data jsou získávána z ročních statistických výkazů rozasílaných vybraným ekonomickým subjektům a organizačním složkám státu, územním samosprávným celkům, příspěvkovým organizacím a podobným vládním institucím. V roce 2002 došlo ke změnám způsobu zjišťování, které byly způsobeny změnou klasifikace programového zaměření a finančních zdrojů (z důvodu srovnatelnosti s CEPA 2000). Od roku 2003 se pak navíc zjišťují neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí a ekonomické přínosy z aktivit na ochranu ŽP.		

Tab. 2.3.41 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Kč na obyvatele (běžné ceny)

	Česká republika	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
1999	2 816	1 654	6 371	1 287	3 207	1 243	3 732	1 443	1 743	2 522	3 871	1 939	2 617	1 737	3 182
2000	2 083	2 276	2 805	1 311	1 469	2 617	3 842	1 313	1 146	1 564	3 878	1 125	1 838	1 316	2 143
2001	1 946	2 680	2 748	1 426	1 657	3 412	2 908	1 354	1 090	1 709	2 134	1 133	2 209	2 001	1 122
2002	1 462	635	1 931	1 497	767	2 141	2 415	1 157	1 313	1 107	1 468	2 019	1 642	1 356	1 077
2003	1 900	1 697	2 604	1 206	1 221	1 845	2 562	1 465	1 190	1 444	1 471	3 677	1 736	1 268	1 278
2004	1 980	1 209	2 798	1 563	1 495	967	2 978	1 175	1 419	2 403	1 876	2 514	3 009	1 327	1 658
2005	1 783	1 525	2 772	1 018	1 265	2 096	1 858	1 070	1 602	2 202	1 911	2 230	1 494	1 321	1 667
2006	2 189	2 478	4 619	1 033	1 842	1 740	2 270	917	1 771	2 866	2 510	1 852	1 180	1 355	1 866

*) střední stav obyvatele

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

Indikátor	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí na mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora		
Návaznost na strategické dokumenty ČR	neobsažen		
Zdroj dat	Český statistický úřad, Výdaje na ochranu životního prostředí v České republice		
Územní dostupnost	kraje	Periodicita	ročně
Popis	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je hlavním účelem prevence, snížení, úprava nebo eliminace znečišťujících látek a znečištění nebo jakékoliv další degradace životního prostředí a jsou výsledkem provozních aktivit podniku. Neinvestiční náklady se sledují od roku 2003. Data o neinvestičních nákladech jsou zjištěna z výkazu ŽP 1-01.		

Tab. 2.3.42 Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v Kč na 1 mil. Kč HDP kraje podle kraje sídla investora (běžné ceny)

	ČR	kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2003	8 760	6 237	8 563	6 583	8 634	8 122	14 994	24 078	9 728	5 627	5 352	7 440	7 118	7 456	12 330
2004	11 778	11 504	9 369	7 128	9 117	9 159	31 582	19 640	18 896	8 155	4 208	9 822	7 493	8 359	10 784
2005	10 689	10 561	10 499	7 558	9 446	10 598	23 479	19 030	8 485	9 387	4 173	9 483	7 305	8 319	10 728
2006	12 681	14 430	9 888	9 634	9 716	15 329	14 065	20 844	10 102	19 540	6 167	13 357	6 538	13 461	13 048

3. Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Olomouckém kraji

Obsahem této kapitoly je rozbor vybraných ukazatelů z oblasti ekonomické, sociální a environmentální, které respektují specifika našeho kraje. Výběr ukazatelů byl proveden ve spolupráci s předními odborníky Krajského úřadu Olomouckého kraje.

U každého ukazatele je uvedeno, zda je získán z databází Českého statistického úřadu nebo z jiných (externích) zdrojů, dále je uvedena jeho časová a současně územní dostupnost. U všech ukazatelů je stručně zhodnocen jejich vývoj v čase, analyzovány jsou regionální specifika, diference a postavení Olomouckého kraje mezi ostatními kraji České republiky.

Indikátory byly vybrány s ohledem na rozvojové dokumenty na úrovni regionu soudržnosti (Regionální operační program), na úrovni kraje (Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje, Konceptce odpadového hospodářství kraje, Strategie cestovního ruchu, Územní energetická koncepce, Podpora podnikání, brownfields, aftercare a Marketingová koncepce kraje), ale také na úrovni mikroregionů.

3.1. Ekonomická oblast

Ekonomický pilíř je úzce propojen s environmentální i sociální stránkou vývoje regionu. Před vznikem koncepce udržitelného rozvoje nebrala společnost v potaz dopady ekonomického růstu na životní i sociální prostředí a hospodářský růst tak byl jediným měřítkem blahobytu a rozvoje. Posun od ekonomického růstu k udržitelnému růstu tedy znamená hledání společných zájmů těchto tří pilířů.

Posilování ekonomické konkurenceschopnosti Olomouckého regionu souvisí s přesunem průmyslové výroby k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou, růstem podílu služeb na HDP, zaváděním výroby energeticky i materiálově šetrné k životnímu prostředí, efektivnějším využíváním primárních energetických zdrojů, příchodem nových technologií, podporou vědy a výzkumu, zvyšováním atraktivity podnikatelského prostředí pro zahraniční investory, podporou vzdělanosti, lidského kapitálu a produktivity práce, posilováním soudržnosti a se snižováním rozdílů uvnitř regionu.

V rámci ekonomického pilíře Olomouckého kraje uvádíme 12 indikátorů hodnotících vývoj jednotlivých oblastí, jejich časovou a územní dostupnost.

Vybrané indikátory ekonomické oblasti Olomouckého kraje

Název ukazatele	Zdroj dat	Časová řada	Územní dostupnost (nejnižší)
Regionální HDP na obyvatele v paritě kupní síly	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Regionální reálný a nominální HDP na obyvatele	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Podíl dalších sektorů (odvětví) na HPH	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Přímé zahraniční investice	Česká národní banka	1995 - 2005	okres
Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele ČR = 100	ČSÚ	1995 - 2006	kraj
Spotřeba paliv a energií podle místa spotřeby	ČSÚ	2002 - 2006	kraj
Spotřeba elektřiny v sektorech NH	Energetický regulační úřad	2006	kraj
Dopravní nehodovost	Policejní prezidium ČR	1996 - 2005	okres
Struktura výdajů na vědu a výzkum	ČSÚ	2000 - 2006	kraj
Počty zaměstnanců ve vědě a výzkumu	ČSÚ	2001 - 2006	kraj
Patentové přihlášky a udělené patenty	ČSÚ	2001 - 2005	kraj
Klasifikace udělených patentů	ČSÚ	1994 - 2004	kraj

Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je ukazatel, který se používá k hodnocení celkové ekonomické úrovně regionu a je hlavním indikátorem analýzy regionálních rozdílů v Evropské unii a kritériem podpory v rámci její regionální politiky. Je vyjádřen jako přidaná hodnota veškerého vyrobeného zboží a služeb (nutno odečíst meziprodukty, které se na přidané hodnotě nepodílejí). Pokud je hrubý domácí produkt uveden ve standardu kupní síly (PPS - jednotky umělé společné měny přepočtené přes platné koeficienty vydávané Eurostatem), stírají se rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi a propočít na obyvatele umožňuje srovnání výkonnosti jednotlivých ekonomik, které se liší svou velikostí.

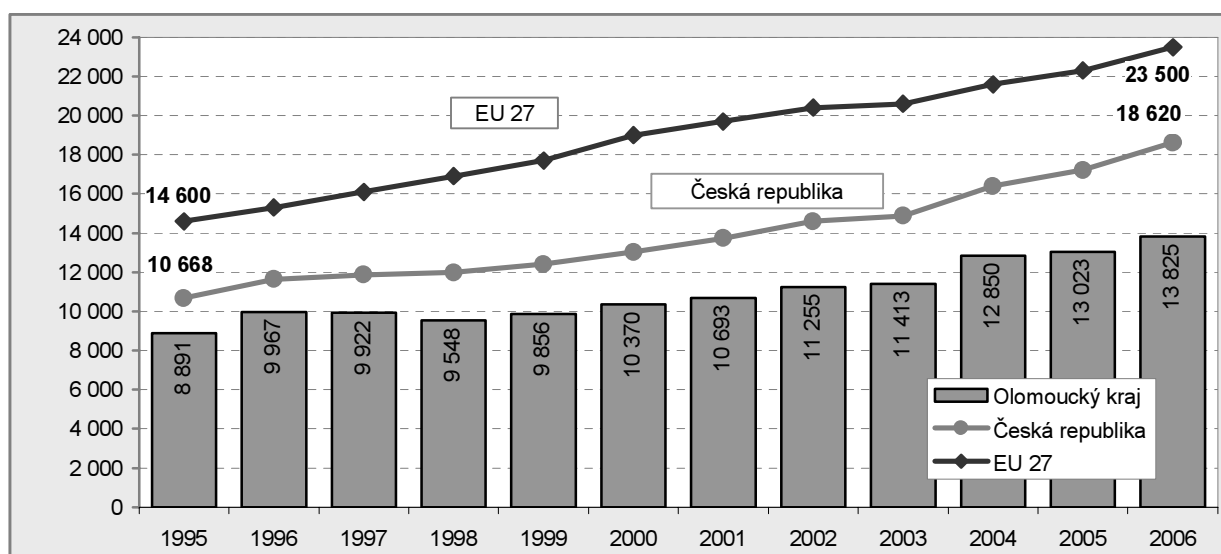
Tab. 3.1.1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 - 2006 (v PPS)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	10 668	11 643	11 875	11 979	12 404	13 033	13 738	14 595	14 874	16 403	17 211	18 620
Hl. m. Praha	18 199	19 845	21 169	22 661	24 236	26 010	28 408	30 575	31 225	33 782	36 009	39 209
Středočeský	9 209	10 030	10 363	10 827	11 590	12 264	12 761	13 918	14 032	15 596	15 854	16 835
Jihočeský	9 991	11 041	11 191	11 303	11 553	11 983	12 404	13 140	13 284	14 664	15 391	16 782
Plzeňský	10 310	11 456	11 473	11 193	11 544	12 228	12 936	13 403	13 890	15 803	16 098	17 421
Karlovarský	9 970	10 532	10 350	10 168	10 338	10 914	10 932	11 855	11 909	12 742	12 985	14 202
Ústecký	10 115	10 950	10 594	10 428	10 522	10 626	10 901	11 585	12 254	13 502	13 956	15 022
Liberecký	9 674	10 459	10 799	10 539	11 066	11 659	12 054	12 772	12 038	13 179	14 474	15 768
Královéhradecký	9 952	10 871	11 368	11 193	11 572	12 333	12 694	13 233	13 344	14 726	15 069	16 181
Pardubický	9 582	10 258	10 438	10 574	10 609	11 132	11 559	12 235	12 639	13 756	14 153	15 208
Vysočina	9 121	9 989	9 795	9 768	10 345	10 919	12 137	12 644	12 783	13 994	14 528	15 696
Jihomoravský	10 218	11 174	11 215	11 313	11 496	12 037	12 721	13 444	13 809	14 980	15 652	16 923
Olomoucký	8 891	9 967	9 922	9 548	9 856	10 370	10 693	11 255	11 413	12 850	13 023	13 825
Zlínský	9 563	9 967	10 618	10 407	10 451	10 893	11 382	12 052	12 176	13 057	13 885	15 053
Moravskoslezský	9 342	10 400	10 311	9 923	9 963	10 206	10 733	11 244	11 532	13 448	14 681	15 993

Na krajské úrovni se jedná o regionální hrubý domácí produkt, což vyjadřuje tu část celkové produkce České republiky připadající na dané území podle místa jeho tvorby. Hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS v Olomouckém kraji (s menšími výkyvy v letech 1997 a 1998) neustále rostl a jeho hodnota byla v roce 2006 o 55,5 % vyšší než v roce 1995. Oproti ostatním krajům ČR byl tento růst velmi pozvolný a během sledovaného období docházelo k neustálému prohlubování rozdílů za Českou republikou. Olomoucký kraj v roce 2006 dosáhl necelé tři čtvrtiny průměru ČR a patří tak mezi kraje s nižším ekonomickým potenciálem, který odráží nízké mzdy, vysokou nezaměstnanost a nepříznivou ekonomickou strukturu vzhledem k ostatním krajům ČR.

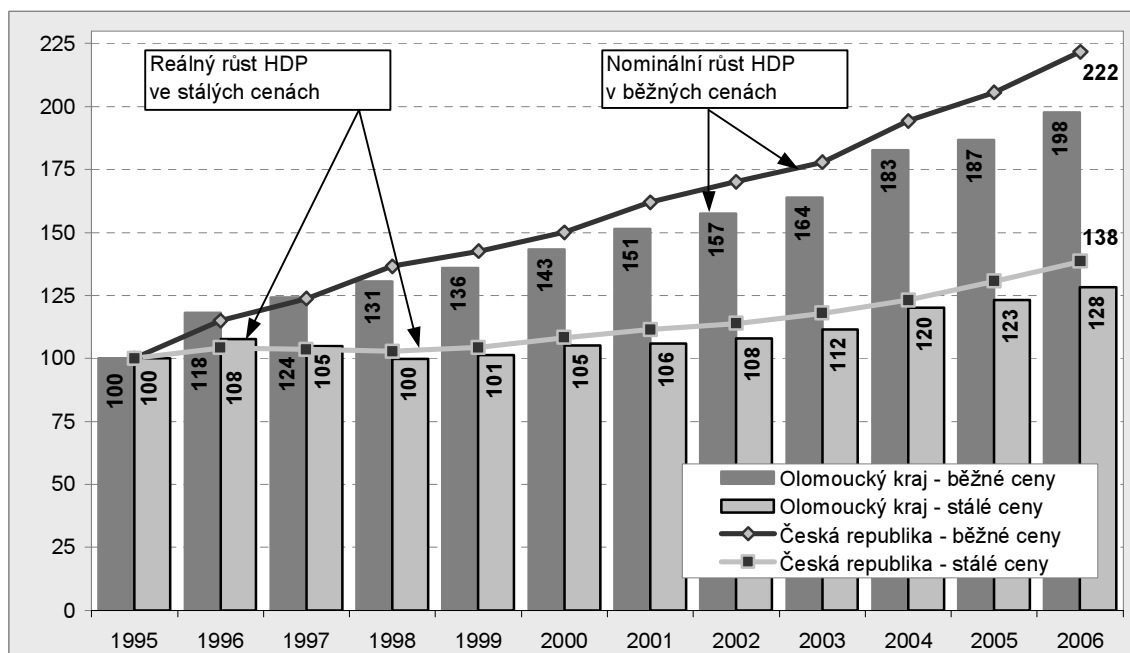
Graf 1 Regionální hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 1995 - 2006 (v PPS)

Zdroj: HDP EU 27 přebráno z Databáze Eurostatu

Vyjádření hrubého domácího produktu v paritě kupní síly slouží především k mezinárodnímu porovnání zemí s různými měnami a jeho hodnoty tak nemusí odpovídat skutečné situaci. K růstu HDP dochází v důsledku růstu produkce statků a služeb zahrnutých do hodnoty HDP, nebo v důsledku zvýšení jejich ceny. Hrubý domácí produkt tak může vzrůst i v okamžiku, kdy nedochází k růstu fyzického výstupu ekonomiky a odráží tak pouze inflaci. K vyčíslení skutečné změny produkce slouží reálný HDP, který je měřen ve stálých cenách daného roku. V následujícím grafu jsou ceny fixovány k roku 1995 a pro porovnání je uveden též nominální HDP ovlivněný růstem cen.

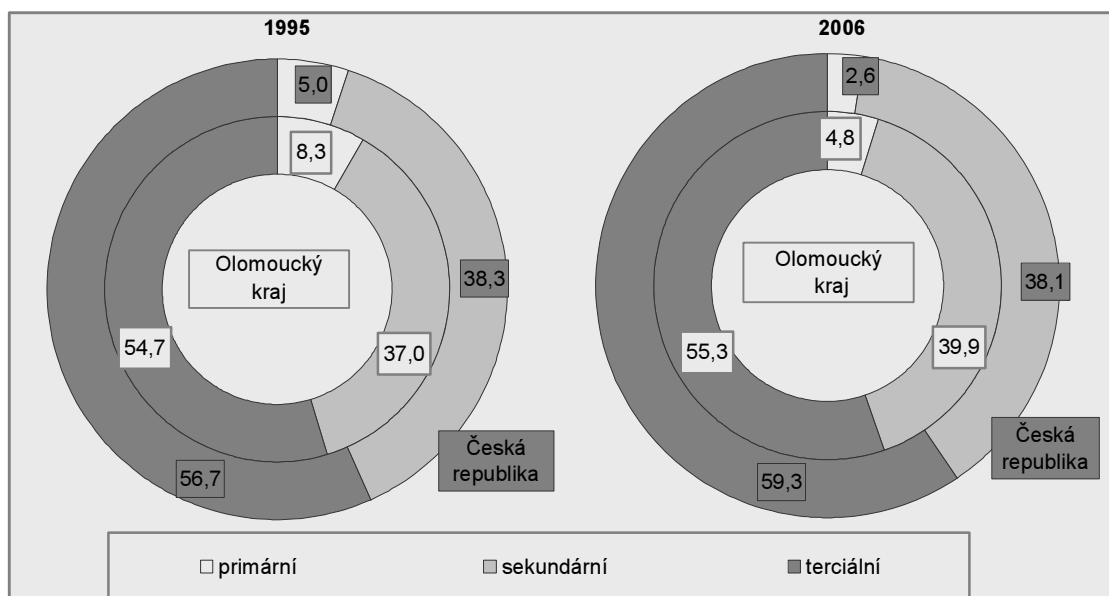
Graf 2 Reálný a nominální růst HDP na obyvatele v letech 1995 – 2006, (rok 1995 = 100 %)

Podíl dalších sektorů na hrubé přidané hodnotě

Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Počítá se za institucionální sektory nebo za odvětví. Souhrn hrubé přidané hodnoty za všechna odvětví v národním hospodářství nebo za všechny institucionální sektory plus čisté daně z produktů představuje hrubý domácí produkt.

Graf 3 Podíl jednotlivých sektorů na hrubé přidané hodnotě v roce 1995 a 2006

V roce 1995 dosáhla vytvořená hrubá přidaná hodnota v Olomouckém kraji výše 69 659 mil. Kč. Tato hodnota tvořící objem vložené práce ve výrobním procesu neustále během let rostla až na své maximum v roce 2006, které činilo 134 573 mil. Kč, což je téměř dvojnásobek hodnoty z roku 1995. Struktura ekonomiky se však během let měnila jen pozvolně.

Tab. 3.1.2 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví v Olomouckém kraji v letech 1995 - 2006

	mil. Kč								
	1995	1997	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá přidaná hodnota celkem	69 659	86 402	93 971	104 482	108 695	112 904	124 215	126 595	134 573
v tom odvětví:									
Zemědělství, myslivost, lesnictví	5 796	6 198	6 201	7 201	6 139	6 280	7 811	6 721	6 527
Rybolov	-	-	-	-	-	7	-	0	-
Těžba nerostných surovin	525	774	653	600	645	644	662	753	830
Zpracovatelský průmysl	19 288	26 097	28 181	31 993	33 088	33 388	40 078	38 638	41 850
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	1 793	1 823	2 001	2 166	2 421	1 619	1 731	1 939	1 999
Stavebnictví	4 157	6 567	6 962	7 455	7 343	7 702	8 877	9 102	8 970
Obchod; opravy motor. vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	10 997	10 528	11 824	13 966	13 734	13 342	13 254	14 068	16 043
Ubytování a stravování	1 365	2 092	1 374	1 465	1 934	2 750	2 058	2 286	1 918
Doprava, skladování a spoje	6 802	8 031	8 741	9 510	10 528	11 993	11 685	11 866	13 219
Finanční zprostředkování	1 511	1 653	1 935	1 582	1 588	1 823	2 044	1 630	2 055
Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	6 190	8 352	8 982	9 468	10 372	10 341	11 836	13 236	13 561
Veřejná správa, obrana; povinné sociální zabezpečení	3 898	4 944	5 958	6 488	6 694	7 178	7 855	8 791	9 304
Vzdělávání	3 288	3 915	4 470	5 007	5 316	6 091	6 350	6 673	6 600
Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	2 828	3 673	4 219	5 085	5 948	6 431	6 425	7 408	7 542
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	1 208	1 741	2 458	2 482	2 926	3 295	3 527	3 459	4 129
Činnosti domácností	13	14	13	15	19	21	24	25	27
Exteritoriální organizace a instituce	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Podíl primárního sektoru na tvorbě hrubé přidané hodnoty v roce 2006 zaznamenal oproti roku 1995 pokles o 3,5 procentního bodu. Podíl primárního sektoru na celkové přidané hodnotě v roce 2006 činil 4,8 %, což znamenalo druhý nejvyšší podíl tohoto sektoru v rámci všech krajů ČR. Naproti tomu došlo k mírnému zvýšení podílu terciálního sektoru (o 0,6 procentních bodů) a nárůstu podílu sekundárního sektoru o 2,9 procentních bodů. Nejvyšší podíl na tvorbě HPH Olomouckého kraje zaznamenal v celém sledovaném období zpracovatelský průmysl, jehož hodnota v roce 2006 dosáhla 41 850 mil. Kč a představovala tak na celkové HPH podíl 31,1 %. Významně se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílel také obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost (11,9 %), činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (10,1 %), doprava, skladování a spoje (9,8 %).

Přímé zahraniční investice

Přímé zahraniční investice (PZI) jsou investice, které odráží záměr investora jedné ekonomiky získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné. Přímá investice je dále definována jako „Podnik zapsaný nebo nezapsaný v obchodním rejstříku, v němž zahraniční investor vlastní 10 a více procent akcií (podílu) nebo hlasovacích práv u zapsaného podniku nebo ekvivalent u nezapsaného podniku.“ Součástí PZI jsou kromě podílu na základním jmění také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem.

Vliv přímých investic je na českou ekonomiku velmi významný. Přímé zahraniční investice jsou zdrojem nových pracovních míst, nových dodavatelských zakázek, zvyšují produktivitu práce, přináší s sebou nové technologické i manažerské know-how a celkově tak zvyšují konkurenceschopnost ekonomiky.

Česká republika se neustále drží na předních místech popularity u zahraničních investorů, kterým vyhovuje jednak geografická poloha, snadná dostupnost, investiční pobídky, ale také levná pracovní síla. Tyto konkurenční výhody však netrvají věčně a investorský zájem o naši zemi lze udržet přesunutím výrobních investic do investic s vyšší přidanou hodnotou (informační technologie či služby).

Tab. 3.1.3 Stav přímých zahraničních investic v letech 1998 – 2005

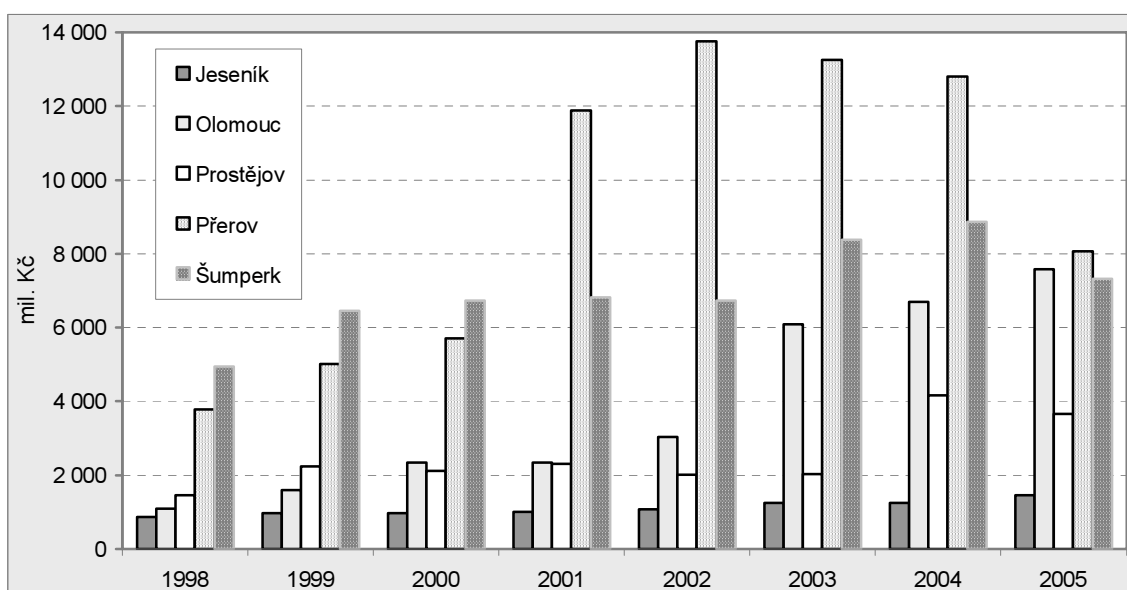
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	429 168	631 505	818 412	982 335	1 165 529	1 161 784	1 280 595	1 491 564
Hl. m. Praha	201 493	304 802	389 374	484 665	613 049	537 430	598 621	801 100
Středočeský	52 934	73 401	97 035	104 898	114 886	134 793	128 639	159 698
Jihočeský	14 243	23 540	31 075	35 207	38 407	32 966	41 476	56 948
Plzeňský	15 305	26 459	33 253	39 122	50 060	49 790	47 267	48 536
Karlovarský	5 183	12 811	10 508	11 100	14 779	13 823	15 443	16 040
Ústecký	32 322	51 983	60 947	69 279	76 274	67 828	75 838	61 918
Liberecký kraj	8 624	13 046	15 775	17 766	22 306	28 875	43 613	46 116
Královéhradecký	9 524	12 508	17 101	19 771	22 844	24 264	25 835	24 511
Pardubický	15 903	21 622	22 411	27 778	26 815	39 725	34 699	36 014
Vysočina	5 866	6 722	14 482	24 382	18 450	31 881	33 454	35 262
Jihomoravský	23 570	38 022	51 409	58 518	59 043	70 444	90 947	58 966
Olomoucký	12 143	16 261	17 866	24 346	26 609	30 998	33 779	28 079
Zlínský	12 554	5 215	20 328	26 421	30 809	28 146	28 880	29 547
Moravskoslezský	19 505	25 112	36 848	39 084	51 199	70 820	81 990	88 830

mil. Kč

Příliv přímých zahraničních investic do Olomouckého kraje je v porovnání s ostatními kraji ČR podprůměrný. Stav PZI v Olomouckém kraji rostl do roku 2004, kdy vystoupal na hodnotu 33,8 mld. Kč. V roce 2005 hodnota PZI klesla na 28,1 mld. Kč, což je třetí nejnižší výsledek mezi všemi kraji.

Během let 1998 - 2005 směřovalo nejvíce PZI do okresu Přerov (74,3 mld. Kč) a Šumperk (56,3 mld. Kč). Okres Přerov dosahoval také nejvyšších hodnot PZI na 1 000 obyvatel, zejména v letech 2002 - 2004, kdy na 1 000 obyvatel připadla částka kolem 100 mil. Kč. Přerovsko si prvenství udrželo i v roce 2005 hodnotou 60,2 mil. Kč na 1 000 obyvatel před okresem Šumperk (58,5 mil. Kč). Nejnižší investice na 1 000 obyvatel směřovaly do okresu Olomouc (33,2 mil. Kč).

Graf 4 Stav přímých zahraničních investic v okresech Olomouckého kraje v letech 1998 - 2005

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele

Sektor domácností plní v ekonomice významnou úlohu. Domácnosti tvoří pracovní sílu, jsou příjemcem národního důchodu a realizují konečnou spotřebu. Proto jsou také chápány jako spotřebitelé. Velikost spotřeby je ovlivněna řadou faktorů z nichž nejpodstatnější je výše disponibilních důchodů, která přímo ovlivňuje výši spotřeby, úspor, úvěrů, úroveň materiálního bohatství domácností, ale i demografické nebo sociální regionální rozdíly.

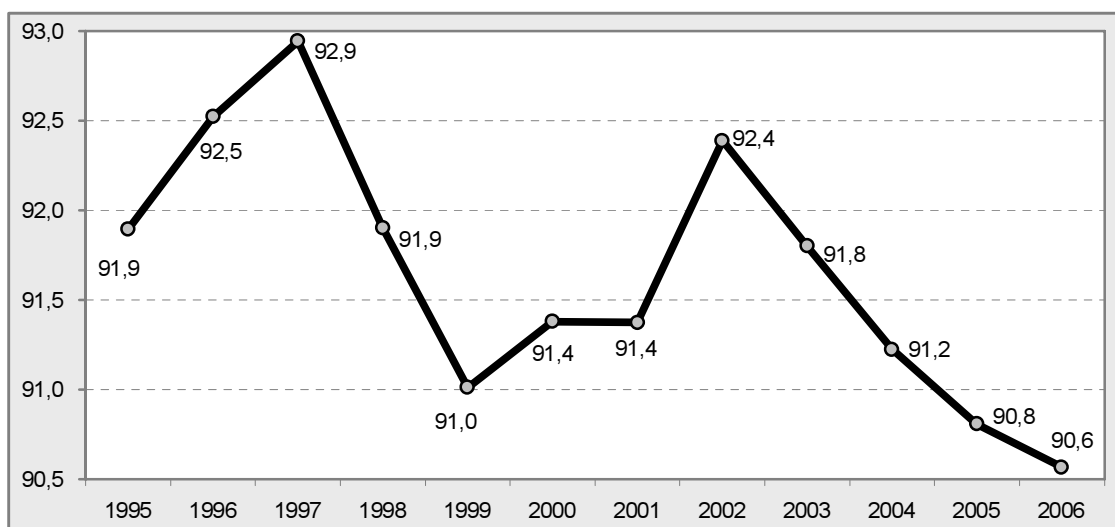
V roce 1995 činil čistý disponibilní důchod domácností Olomouckého kraje přepočtený na 1 obyvatele hodnotu 72 231 Kč. Tato významně nižší částka vzhledem k celorepublikovému průměru (78 600 Kč) zaznamenala druhý nejhorší výsledek mezi kraji. Hodnota tohoto makroekonomického ukazatele následně rostla průměrným meziročním tempem 6,0 % až na částku 136 240 Kč za rok 2006. Podíl Olomouckého kraje na průměru ČR dosáhl v roce 2006 nižší hodnoty než v roce 1995. Pokles zaznamenaly téměř všechny kraje díky vysokým a stále rostoucím hodnotám Hl. města Prahy.

Tab. 3.1.4 Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele, ČR = 100 (%)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Hl. m. Praha	123,6	125,1	126,6	130,1	132,9	133,2	135,5	136,2	138,5	136,7	134,7	136,2
Středočeský	102,7	102,5	102,2	104,7	105,9	104,6	103,4	106,5	107,6	107,7	106,1	106,0
Jihočeský	98,4	98,5	98,4	97,4	96,4	97,4	96,6	95,1	97,0	96,5	96,7	97,0
Plzeňský	101,0	101,7	101,2	99,2	100,5	100,0	101,6	100,8	100,0	100,9	99,8	100,3
Karlovarský	96,2	96,2	98,0	96,6	95,3	97,6	93,6	92,8	92,7	90,7	89,7	88,8
Ústecký	95,8	95,1	94,3	92,3	91,8	91,4	90,8	88,7	88,9	88,2	88,3	88,8
Liberecký	94,9	93,4	95,4	94,4	94,3	95,9	95,9	95,5	93,9	94,1	93,8	92,6
Královéhradecký	100,5	99,9	100,7	100,5	99,4	100,4	99,9	99,3	96,0	96,0	97,4	97,1
Pardubický	93,5	92,5	94,8	93,9	92,7	92,0	91,6	92,4	91,8	93,8	95,2	94,3
Vysočina	91,4	91,6	90,8	90,9	91,4	91,1	92,2	94,7	94,5	95,4	93,9	95,0
Jihomoravský	97,5	97,1	96,4	96,4	96,2	96,6	96,9	95,3	95,0	97,0	97,7	96,1
Olomoucký	91,9	92,5	92,9	91,9	91,0	91,4	91,4	92,4	91,8	91,2	90,8	90,6
Zlínský	94,5	93,4	94,4	95,3	94,4	93,8	93,7	93,5	93,5	92,1	93,4	94,3
Moravskoslezský	95,7	96,3	94,0	92,4	91,4	90,9	90,9	90,4	89,2	89,3	91,3	90,8

Následující graf znázorňuje podíl čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele Olomouckého kraje vzhledem k celorepublikové hodnotě. Výše konečného důchodu, který lze použít na spotřebu, investice či úspory ovlivňovaly během sledovaného období především příjmy z mezd a platů, sociální dávky či daňové zatížení. Narůstající mezera za průměrem ČR tak jen poukazuje na nízké platové ohodnocení občanů Olomouckého kraje.

Graf 5 Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele v Olomouckém kraji v letech 1995 - 2006, ČR = 100 (%)

Spotřeba paliv a energií

Bezpečná a ekologicky únosná energetika má pro trvale udržitelný rozvoj klíčový význam. V oblasti spotřeby paliv a energií se jedná především o otázku spotřeby neobnovitelných zdrojů primární energie a snižování závislosti České republiky na dovozu těchto paliv. Neustále rostoucí spotřeba ale také růst cen tlačí na efektivnější a hospodárnější využívání energie. S tím také souvisí vyšší využívání obnovitelných konkurenceschopných zdrojů ať už se jedná o energii, sluneční, vodní, větrnou, jadernou, geotermální aj., které směřují k rozvoji hospodářství, ale především k vyšší ochraně životního prostředí.

Během let 2002 - 2006 docházelo v Olomouckém kraji k neustálým výkyvům ve spotřebě jak černého, tak hnědého uhlí a lignitu. Zatímco u černého uhlí došlo v porovnání let 2002 a 2006 k nárůstu spotřeby (o 12 260 tun), u hnědého uhlí a lignitu nastala situace opačná (pokles o 31 584 tun). Spotřeba kolísala také u nafty, zemního plynu i tepelné energie. V roce 2006 však tato paliva a energie zaznamenaly nižší spotřebu než v roce 2002. Množství spotřebovaného motorového benzínu v Olomouckém kraji a roce 2002 činilo 11 764 tis. litrů a meziročně se snižovalo až na 8 445 tis. litrů v roce 2006. Neustálý meziroční nárůst zaznamenala pouze spotřeba elektřiny, která dosáhla svého maxima v roce 2006 hodnotou 2 846 828 MWh.

Tab. 3.1.5 Spotřeba vybraných paliv a energie podle místa spotřeby v Olomouckém kraji v letech 2002 - 2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Černé uhlí v tunách	418 247	397 860	415 423	400 619	430 507
Hnědé uhlí a lignit v tunách	290 304	284 279	288 441	296 249	258 720
Benziny automobilové (motorové) v tis. litrech	11 764	11 180	10 398	9 699	8 445
Nafta v tunách	240 291	74 439	82 995	88 494	84 847
Zemní plyn v tis. m ³	442 006	360 125	344 806	377 892	319 259
Teplo (tepelná energie vč. páry) v GJ	24 215 677	17 890 720	17 483 129	23 089 897	21 666 556
Elektřina v MWh	2 052 933	2 160 313	2 231 851	2 281 060	2 846 828

Údaje o spotřebě brutto elektřiny (celková spotřeba elektrické energie zahrnující i vlastní spotřebu na výrobu elektřiny) v jednotlivých krajích uvádí Energetický regulační úřad. Následující tabulka 3.1.6 poukazuje na značné regionální rozdíly. Především je ve spotřebě elektrické energie velmi náročná ekonomika Středočeského či Moravskoslezského kraje, což odráží skladbu průmyslu, který se na spotřebě energie projevuje nejvíce. Roční spotřeba elektřiny brutto v Olomouckém kraji dosáhla 3 977,8 GWh. Na tomto výsledku měl nejvyšší podíl sektor průmyslu, energetiky a domácnosti.

Tab. 3.1.6 Roční spotřeba elektřiny brutto v sektorech národního hospodářství v roce 2006

Pramen: Energetický regulační úřad

GWh

	Celkem	v tom							
		průmysl	energetika	doprava	stavebnictví	zemědělství	domácnosti	služby	ostatní
Česká republika	71 729,5	25 987,7	11 299,5	2 826,1	398,6	1 341,7	15 244,1	6 604,2	8 027,8
Hl. m. Praha	6 217,3	575,2	523,1	979,2	124,0	9,3	1 493,1	2 014,2	499,2
Středočeský	10 311,8	3 869,5	1 314,5	261,5	29,6	144,3	2 386,8	680,4	1 625,2
Jihočeský	4 280,6	1 509,8	854,0	139,5	19,7	111,8	1 297,8	348,0	0,0
Plzeňský	3 852,2	1 405,1	219,6	132,0	15,0	77,9	955,2	343,0	704,4
Karlovarský	2 861,2	1 699,0	506,8	10,3	0,6	9,2	266,4	55,7	313,2
Ústecký	7 470,4	3 837,4	1 135,2	177,6	17,8	49,0	1 013,8	300,3	939,3
Liberecký	2 808,1	934,8	154,9	18,1	10,1	12,9	812,0	208,3	657,0
Královéhradecký	3 661,6	1 152,2	137,8	213,3	9,9	79,6	953,8	258,7	856,3
Pardubický	3 065,7	858,6	596,5	23,4	10,6	67,8	800,0	181,5	527,3
Vysočina	4 395,3	1 383,6	1 659,7	44,7	8,7	207,1	805,2	169,8	116,5
Jihomoravský	5 919,2	2 003,8	1 024,3	415,4	109,4	254,5	1 361,7	749,9	0,3
Olomoucký	3 977,8	1 348,5	664,4	31,0	11,9	116,4	858,1	343,3	604,1
Zlínský	2 764,0	929,8	353,6	41,8	10,9	149,0	904,9	247,1	127,0
Moravskoslezský	10 144,3	4 480,3	2 155,2	338,2	20,3	52,9	1 335,4	704,0	1 058,0

Dopravní nehodovost

Dopravní nehodovost je dalším ukazatelem vyspělosti občanské společnosti, neboť je spojená se značným množstvím škod jak materiálních, tak především škod na lidském zdraví a životě. Následkem dopravních nehod jsou v lepším případě pouze náklady spojené s opravou vozidla, v tom horším případě jde o ztrátu osobních výtěžků, náklady na lékařskou péči či sociální a emocionální postižení obětí dopravních nehod. Minimalizace negativních vlivů dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel by tak mělo být v zájmu celé společnosti, ale i každého občana.

Následující tabulky obsahují údaje o počtu dopravních nehod na 1 000 obyvatel, počtu takto zraněných či usmrcených osob a finanční hodnotě materiálových škod. Vývoj v Olomouckém kraji se od roku 1996 vyvíjel pozitivně zejména u počtu těžce zraněných osob, jejichž počet rok od roku klesal. V roce 2006 bylo v kraji těžce zraněno 271 osob, což je o 200 méně než v roce 1996. Nejvíce těchto obětí i dopravních nehod připadá na okres Olomouc. Počet usmrcených osob v kraji klesl oproti roku 1996 také, přesto bylo v roce 2006 v Olomouckém kraji následkem dopravních nehod zaznamenáno 69 ztrát na lidských životech.

Tab. 3.1.7 Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	15,1	15,1	15,2	16,5	15,4	13,9	14,3	15,1	15,7	15,6	15,1
Jeseník	15,6	16,0	17,1	18,0	15,6	14,7	12,9	12,8	14,9	13,8	12,8
Olomouc	18,1	19,3	18,6	20,7	19,0	16,9	17,4	18,5	18,9	18,9	19,0
Prostějov	9,8	9,2	10,1	11,7	11,4	10,8	10,2	11,2	11,8	12,4	12,1
Přerov	16,9	15,9	16,5	15,5	15,2	13,7	15,2	15,9	15,5	15,6	14,5
Šumperk	12,3	11,6	11,7	13,7	12,5	11,2	11,5	12,3	13,7	13,0	12,0

Tab. 3.1.8 Počet těžce zraněných při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	471	469	447	431	373	355	355	341	321	279	271
Jeseník	27	8	14	16	9	23	27	28	19	23	21
Olomouc	162	177	177	170	138	136	118	116	119	98	95
Prostějov	77	80	63	71	40	46	50	63	54	33	46
Přerov	164	158	153	130	142	109	116	98	85	87	76
Šumperk	41	46	40	44	44	41	44	36	44	38	33

Tab. 3.1.9 Počet usmrcených při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	83	111	90	69	76	88	91	79	84	69	69
Jeseník	4	4	3	3	1	4	2	.	1	5	6
Olomouc	36	32	24	23	28	36	27	25	21	16	19
Prostějov	14	25	11	11	9	12	22	17	22	12	16
Přerov	19	34	31	25	27	24	28	24	20	21	9
Šumperk	10	16	21	7	11	12	12	13	20	15	19

Tab. 3.1.10 Škody způsobené při dopravních nehodách v letech 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	216 506	248 806	235 924	268 836	273 977	336 394	405 268	415 069	449 098	421 611	419 881
Jeseník	15 885	14 522	16 980	18 021	17 653	22 488	18 498	22 076	27 105	20 258	19 434
Olomouc	79 243	99 679	85 329	104 313	110 146	128 583	170 866	177 476	173 062	172 034	179 145
Prostějov	32 691	46 740	43 851	51 153	45 161	55 507	67 616	68 678	85 030	65 508	61 292
Přerov	61 532	57 650	61 493	58 189	55 704	80 803	95 432	94 537	103 902	101 017	102 959
Šumperk	27 155	30 215	28 271	37 159	45 312	49 014	52 856	52 301	60 000	62 794	57 052

tis. Kč

Výdaje na výzkum a vývoj

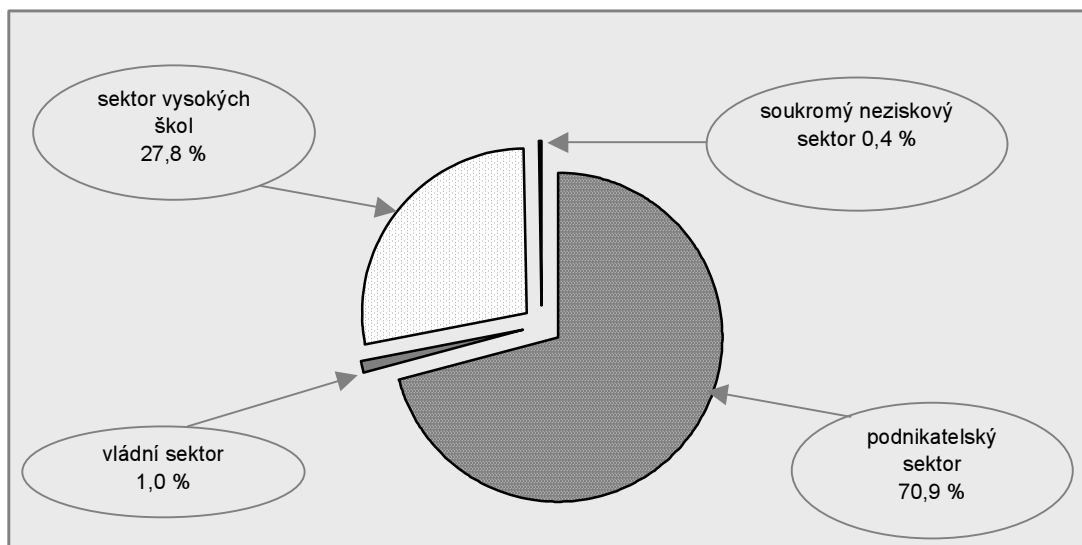
Výzkum a vývoj (VaV) úzce souvisí s vyspělostí a rozvojem společnosti. Výdaje do oblasti vědy poukazují na konkurenceschopnost ekonomiky v regionu, na tvorbu vysoké přidané hodnoty produkce a vědeckotechnický pokrok společnosti, což jsou základní podmínky k zajištění hospodářského růstu. S potřebou rozvoje vědy a výzkumu roste význam institucí terciálního vzdělávání, neboť inovační a výzkumné aktivity se odvíjejí od dostatečně vzdělané a kvalifikované pracovní síly.

Tab. 3.1.11 Struktura výdajů na výzkum a vývoj podle sektorů v letech 2000 - 2006

	Výdaje 2000 - 2006 celkem (mil. Kč)	v tom sektor (%)			
		podnikatelský	vládní	vysoké školy	soukromý neziskový
Česká republika	217 318	63,2	20,8	15,6	0,4
Hl. m. Praha	80 485	41,8	36,7	20,7	0,8
Středočeský	46 113	88,5	11,5	0,0	0,0
Jihočeský	7 151	49,9	30,1	19,0	1,0
Plzeňský	5 493	69,4	1,1	28,5	1,0
Karlovarský	480	86,4	10,2	3,3	0,1
Ústecký	3 251	86,2	5,0	8,6	0,2
Liberecký	5 772	86,2	0,7	13,0	0,1
Královéhradecký	5 463	63,0	15,7	21,1	0,1
Pardubický	8 203	89,6	0,9	9,4	0,1
Vysočina	2 924	98,2	1,7	-	0,1
Jihomoravský	23 353	44,8	25,2	29,9	0,2
Olomoucký	6 282	70,9	1,0	27,8	0,4
Zlínský	6 831	86,7	7,5	5,8	0,0
Moravskoslezský	15 517	82,7	2,5	14,6	0,2

Výdaje na výzkum a vývoj plynou z prostředků soukromých podniků, institucí terciálního vzdělávání, vládního sektoru a soukromých neziskových institucí. V letech 2000 - 2006 bylo v Olomouckém kraji investováno do výzkumu a vývoje 6 282 mil. Kč, což je pouze 2,9 % hodnoty investic ČR v tomto období. Na celkové výši investic do vědy a výzkumu se v Olomouckém kraji nejvíce podílely výdaje podnikatelského sektoru (70,9 %) a vysokých škol (27,8 %). Výdaje vysokých škol Olomouckého kraje dosáhly v porovnání s ostatními kraji třetí nejvyšší hodnoty.

Graf 6 Struktura výdajů na výzkum a vývoj v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006

Ve výzkumu a vývoji pracovalo v roce 2006 v Olomouckém kraji 2 049 zaměstnanců, což je o devět méně než v roce 2005, kdy jich bylo během sledovaných let 2001 – 2006 zaměstnáno nejvíce. Na struktuře zaměstnanců se v jednotlivých sektorech nejvíce podíleli pracovníci podnikatelského sektoru, následovali zaměstnanci vyšších odborných a vysokých škol, jejichž počet značně vzrostl v roce 2005. Soukromý neziskový a veřejný sektor zaměstnával pouze nepatrný počet pracovníků.

Tab. 3.1.12 Počet zaměstnanců VaV podle sektorů provádění v letech 2001 - 2006

	přepočtené osoby (FTE)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	924	947	1 015	1 145	2 058	2 049
v tom sektor:						
podnikatelský	553	616	689	740	1 129	1 127
vládní	25	15	22	6	5	14
vyš. odb. a vysokého školství	i.d.	i.d.	299	395	920	900
soukromý neziskový	i.d.	i.d.	5	4	4	8

Tab. 3.1.13 Počet výzkumných pracovníků podle sektoru provádění v letech 2001 - 2006

	přepočtené osoby (FTE)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	480	406	490	533	1 016	991
v tom sektor:						
podnikatelský	197	203	266	245	428	452
vládní	9	10	10	4	2	7
vyš. odb. a vysokého školství	i.d.	i.d.	211	283	585	527
soukromý neziskový	i.d.	i.d.	4	1	1	6

Počty zaměstnaných jsou uváděny v přepočtených osobách (FTE), což je hodnota za plný pracovní úvazek věnovaný vědě a výzkumu. Jeden FTE se tedy rovná jednomu roku práce plně věnovanému vědecko-výzkumným činnostem.

Nejdůležitější skupinou zaměstnanců ve výzkumu a vývoji jsou výzkumní pracovníci, kteří se aktivně podílejí na tvorbě nových znalostí, výrobků, procesů, metod nebo systémů. V roce 2006 pracovalo v Olomouckém kraji ve výzkumu a vývoji celkem 991 výzkumných pracovníků, což představuje 48,4 % všech zaměstnanců výzkumu a vývoje.

Patenty

Výzkum a vývoj je tedy považován za velmi významnou oblast udržitelného rozvoje ekonomiky, jehož výsledkem rozumíme patenty, užité a průmyslové vzory či ochranné známky uvedené do praxe, které následně slouží k měření inovační aktivity a technologického rozvoje daného regionu. Patenty se udělují na nové průmyslově využitelné vynálezy a umožňují majiteli patentu výlučné právo jej využívat či poskytnout souhlas (licenci) k jeho užívání jinému subjektu.

Tabulka 3.1.14 uvádí počet přihlášených a udělených patentů přihlašovatelům z České republiky v letech 2000 - 2006. Během tohoto období bylo v České republice podáno 4 110 přihlášek. Nejvíce přihlášených patentů zaznamenal rok 2006 počtem 639 přihlášek. Udělené patenty dosáhly v těchto sedmi letech počtu 1909, což představovalo 46,4 % všech přihlášených. Své maximum zaznamenaly v roce 2005 počtem 346 udělených patentů. I přes tento růst však Česká republika udržuje stále nízký inovační potenciál.

V Olomouckém kraji bylo přihláшено za sledované období 167 patentů, z nichž byla ochrana udělena pouze 81. Nejvíce přihlášek i udělených patentů zaznamenalo jednoznačně Hlavní město Praha.

Tab. 3.1.14 Počet přihlášek vynálezů a počet udělených patentů u ÚPV ČR*) v letech 2000 - 2006

	Patentové přihlášky								Udělené patenty							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	roční průměr	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	roční průměr
Česká republika	556	566	523	620	623	582	639	587,1	268	241	239	258	291	346	265	272,7
Hl. m. Praha	155	158	137	175	169	178	202	167,8	67	70	72	84	77	114	91	82,0
Středočeský	59	42	35	46	52	63	55	50,2	18	29	13	23	40	51	18	27,4
Jihočeský	16	18	19	31	26	29	26	23,5	3	10	9	3	5	10	13	7,6
Plzeňský	18	18	26	23	22	15	15	19,6	15	11	15	8	12	14	8	11,6
Karlovarský	2	3	7	5	6	11	7	5,9	1	1	0	1	0	4	5	1,7
Ústecký	30	20	19	22	14	16	38	22,6	9	13	10	8	14	10	10	10,4
Liberecký	45	39	19	25	39	38	37	34,6	27	17	18	24	18	24	26	22,0
Královéhradecký	29	37	30	25	49	37	29	33,7	9	5	3	12	22	18	10	11,3
Pardubický	23	42	48	42	46	29	38	38,1	18	7	18	17	12	16	6	13,3
Vysočina	8	14	27	20	14	17	18	16,6	7	7	11	3	3	7	6	6,2
Jihomoravský	63	73	71	82	77	67	65	71,0	27	43	29	33	34	27	30	31,6
Olomoucký	14	20	23	39	33	18	21	23,8	19	6	8	8	14	16	11	11,6
Zlínský	36	33	21	25	23	25	34	28,0	15	6	14	15	16	8	8	11,6
Moravskoslezský	61	49	42	63	54	40	54	51,8	37	17	19	20	25	28	24	24,1

*) u Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky

Patentová data jsou tříděná tzv. zlomkovou metodou (např.: pokud čtyři přihlašovatelé z různých krajů vyplní společně patentovou přihlášku, jedna čtvrtina tohoto patentu se připíše každému kraji).

V letech 1994 - 2004 bylo v Olomouckém kraji uděleno občanům ČR celkem 148 patentů, což znamenalo 4,2% podíl na celkovém výsledku České republiky. Nejvyšší počet udělených patentů jak v ČR, tak i v Olomouckém kraji patřil oblasti chemie a hutnictví. V oblastech elektřiny či textilu a papíru bylo patentů uděleno nejméně.

Tab. 3.1.15 Udělené patenty*) podle tříd mezinárodní klasifikace IPC v letech 1994 - 2004

Zdroj: Technologické centrum AV ČR in ERGO 1/2007

	Patenty občanů ČR celkem	v tom třída mezinárodní klasifikace IPC							
		lidské potřeby	průmyslové techniky a doprava	chemie a hutnictví	textil a papír	stavebnictví	mechanika, osvětlování, zbraně	fyzika	elektrina
Česká republika	3 542	421	843	912	176	221	464	289	216
Hl. m. Praha	1 020	140	175	335	36	54	97	110	73
Středočeský	271	31	66	94	-	13	40	17	10
Jihočeský	90	18	21	15	3	6	10	9	8
Plzeňský	171	18	61	15	1	17	24	9	26
Karlovarský	43	2	19	4	-	5	9	2	2
Ústecký	158	13	29	80	1	4	16	8	7
Liberecký	175	7	52	42	35	4	17	17	1
Královéhradecký	108	18	29	18	8	12	12	7	4
Pardubický	246	31	53	47	59	6	15	11	24
Vysočina	120	18	47	8	14	10	15	6	2
Jihomoravský	455	70	109	87	11	33	79	40	26
Olomoucký	148	15	28	38	5	11	32	15	4
Zlínský	162	15	56	28	3	7	31	10	12
Moravskoslezský	375	25	98	101	-	39	67	28	17

*) registrované u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR

Licence

Následující tabulka 3.1.16 uvádí počet licencí v Olomouckém kraji v letech 2004 - 2006. Licence je jedním ze způsobů využití průmyslových práv a duševních vlastnictví. Licenční smlouvy se poskytují k patentovaným vynálezům a jejich základní rozdělení spočívá v tom, zda předmět licence poskytujeme – prodané licence, nebo zda předmět licence nabýváme – nakoupená licence.

Tab. 3.1.16 Licence v Olomouckém kraji v letech 2004 - 2006

	2004		2005		2006	
	celkem	z toho nové	celkem	z toho nové	celkem	z toho nové
Počet zpravodajských jednotek s nakoupenou licencí	25	10	19	6	22	7
Počet nakoupených licencí	347	67	110	30	127	10
z toho:						
na patenty a užité vzory	33	4	54	1	46	2
Licenční poplatky (tis. Kč) za nakoupené licence	66 067	13 210	122 198	12 201	150 207	32 605
z toho:						
na patenty a užité vzory	5 135	115	5 384	12	6 878	126
Počet zpravodajských jednotek s prodanou licencí	7	5	6	1	8	4
Počet prodaných licencí	23	10	15	1	20	5
z toho:						
na patenty a užité vzory	4	2	5	-	6	-
Licenční poplatky (tis. Kč) za prodané licence	5 255	1 014	10 705	2 771	7 615	220
z toho:						
na patenty a užité vzory	363	113	1 112	-	1 086	-

V roce 2006 působilo v Olomouckém kraji 22 zpravodajských jednotek, u kterých byla zjištěna nakoupená licence. Celkem bylo nakoupeno 127 platných licencí, což zdaleka nedosahuje počtu nakoupených licencí (347) z roku 2004. Licenční poplatky za nakoupené licence meziročně narůstaly a v roce 2006 dosáhly hodnoty 150,2 mil. Kč.

V Olomouckém kraji bylo v roce 2006 zjištěno 8 poskytovatelů platné licence, přičemž nově uzavřené licenční smlouvy na prodej byly 4. Celkem bylo v roce 2006 zjištěno 20 platných prodaných licencí, jejichž licenční poplatky činily 7,6 mil. Kč.

3.2. Sociální oblast

Společenské potřeby obyvatel a s nimi spojené budování sociální infrastruktury jsou neodmyslitelným základním kamenem tohoto pilíře. Rozsah sociálních sítí, kvalita zdravotnických a léčebných zařízení, dostupnost vzdělání, možnost domáhat se svých práv prostřednictvím soudních institucí, ovlivňovat politické dění svou účastí při volbách, využívat efektivně služeb jednotlivých úřadů, kulturně se vzdělávat, věnovat se volnočasovým aktivitám a sportu, jsou základem spokojenosti každého z nás.

Úroveň těchto sociálních sítí pak poukazuje na vyspělost regionu a snahu obyvatelstva podporovat lepší, kvalitnější a zdravější způsob života. Sociální sítě však netvoří pouze veřejné instituce, ale základem je rodina a jednání každého člena, neboť od nich se odvíjí chování celé společnosti.

Pro následující kapitolu jsme vybrali 16 indikátorů reflektujících sociální situaci v Olomouckém kraji. U jednotlivých indikátorů uvádíme zdroj dat, časovou řadu a nejnižší územní dostupnost.

Vybrané indikátory sociální oblasti Olomouckého kraje

Název ukazatele	Zdroj dat	Časová řada	Územní dostupnost (nejnižší)
Struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu na osobu v Kč	ČSÚ	2005	kraj
Míra registrované nezaměstnanosti	Ministerstvo práce a sociálních věcí	1993 - 2006	obce
Volná pracovní místa	Ministerstvo práce a sociálních věcí	1993 - 2006	SO ORP
Uchazeči o zaměstnání	Ministerstvo práce a sociálních věcí	1993 - 2006	SO ORP
Pracující ve věku 50-69 let podle předpokládané doby ukončení ekonomické aktivity v %	ČSÚ	2006	kraj
Míra zaměstnanosti žen podle věkových skupin	ČSÚ	1993 - 2006	kraj
Index stáří (celkem, muži, ženy)	ČSÚ	1993 - 2006	obec
Úhrnná plodnost	ČSÚ	1993 - 2006	kraj
Standardizovaná míra úmrtnosti podle vybraných příčin úmrtí (na 100 tis. obyvatel)	ČSÚ	1993 - 2006	kraj
Průměrné procento pracovní neschopnosti	ČSÚ	1993 - 2006	okres
Struktura obyvatel podle vzdělání (celkem, muži, ženy)	ČSÚ	1993 - 2006	kraj
Podíly obyvatel, kteří mají k dispozici pro soukromé účely mobilní telefon, osobní počítač, připojení k internetu a vysokorychlostní připojení k internetu	ČSÚ	2003 - 2006	kraj
Podíly domácností vybavených pevnou telefonní linkou, kabelovou televizí, osobním počítačem a vysokorychlostním připojením k internetu	ČSÚ	2003 - 2006	kraj
Zjištěné trestné činy v přepočtu na 1 000 obyvatel	Policejní prezidium ČR	1993 - 2006	okres
Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel	ČSÚ	1993 - 2006	obec
Struktura nestátních neziskových organizací	ČSÚ	1997 - 2006	okres

Struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu

Jedním ze základních cílů udržitelného rozvoje je také udržení sociální soudržnosti, kterou mohou negativně ovlivňovat disparity v regionech. Faktorem mající značný vliv na soudržnost je výše příjmů domácností, která odráží míru uspokojení základních potřeb domácností, velikost spotřeby či užívání kvalitních veřejných služeb, ale také všestranný vývoj jedince ať už jde o kulturu, vzdělání, sport, vědu či umění. Výši čistého měsíčního příjmu domácností na osobu ovlivňuje zejména ekonomická aktivita členů domácnosti a její velikost, což odráží životní úroveň obyvatelstva, ale poukazuje i na regionální mzdovou diferenciaci.

Následující údaje o struktuře příjmů domácností vyplývají z výběrového šetření - Životní podmínky 2005, které provedl Český statistický úřad v dubnu a květnu roku 2005. Toto výběrové šetření se týkalo 7 000 bytů ve všech krajích České republiky a jeho účelem bylo mimo jiné získat reprezentativní údaje o příjmovém rozložení domácností.

Podle výsledků šetření za rok 2004 se ve všech krajích nejčastěji pohyboval čistý měsíční příjem domácností na osobu v rozmezí od 6 001 do 8 000 Kč, s výjimkou Hl. města Prahy, kde nejvyšší procento domácností hospodařilo s čistým příjmem pohybujícím se v intervalu 10 001 – 15 000 Kč na osobu. Rozhodující část příjmů představovaly mzdové příjmy, významné postavení si však i nadále udržely příjmy sociální.

V Olomouckém kraji bylo v roce 2004 evidováno 249 968 domácností, v nichž žilo 628 242 osob. Nízké platové podmínky v kraji znamenaly čistý měsíční příjem od 4 001 do 6 000 Kč pro 21,0 % domácností, což je mezi kraji jednoznačně nejvyšší výsledek. Značné mzdové rozdíly v kraji dokazuje však i 0,3 % domácností, které pobíraly čistý měsíční příjem vyšší než 50 000 Kč na osobu, což nastalo pouze v dalších třech krajích České republiky (Hl. m. Praha, Středočeský a Liberecký kraj). Příjmy nejlépe placených pracovníků výrazně ovlivňují hodnotu ukazatele „průměrná mzda“, a to směrem nahoru. V důsledku toho se průměrná mzda vzdaluje skutečným platovým podmínkám běžného zaměstnance.

Tab. 3.2.1 Struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu na 1 osobu v Kč v roce 2004

	Česká republika	v tom kraje						
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
Počet domácností	4 012 695	526 348	439 532	245 850	221 585	119 516	326 919	171 543
Počet osob	10 128 503	1 164 255	1 134 484	620 500	544 692	301 604	812 767	424 193
Skupiny podle čistého měsíčního příjmu na osobu (Kč)	podíl domácností ve skupině (%)							
do 4 000	6,6	2,4	4,5	1,8	5,1	9,9	10,6	6,4
4 001 - 6 000	14,5	7,8	14,4	12,1	10,1	19,9	13,0	12,9
6 001 - 8 000	27,8	19,0	27,9	34,8	25,5	22,8	30,4	28,1
8 001 - 10 000	22,1	21,3	21,0	26,7	25,3	19,5	21,0	25,0
10 001 - 15 000	19,5	25,7	21,9	16,3	24,8	17,4	16,4	21,6
15 001 - 20 000	5,8	12,6	5,5	6,7	6,0	10,5	5,9	2,6
20 001 - 30 000	2,6	7,7	2,7	1,6	2,6	-	2,2	1,3
30 001 - 50 000	0,7	2,4	0,9	-	0,7	-	0,6	1,7
50 001 Kč a více	0,3	1,1	1,2	-	-	-	-	0,5
	podíl osob ve skupině (%)							
do 4 000	8,8	3,3	6,1	1,6	6,0	13,3	14,4	8,1
4 001 - 6 000	19,2	11,6	19,4	13,3	15,3	26,2	17,7	18,3
6 001 - 8 000	26,7	17,6	25,8	36,3	22,2	21,7	28,8	27,6
8 001 - 10 000	19,7	23,0	18,0	26,2	22,6	17,4	17,4	21,0
10 001 - 15 000	18,1	24,6	22,3	15,9	24,7	12,7	14,8	20,0
15 001 - 20 000	4,7	11,0	4,5	5,8	5,0	8,6	5,0	2,4
20 001 - 30 000	2,1	6,4	2,5	0,9	2,8	-	1,3	0,8
30 001 - 50 000	0,6	1,8	0,6	-	1,3	-	0,5	1,5
50 001 Kč a více	0,2	0,7	0,7	-	-	-	-	0,2

Tab. 3.2.1 Struktura domácností podle čistého měsíčního příjmu na 1 osobu v Kč v roce 2004

dokončení

v tom kraje							
	Králové- hradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Počet domácností	217 895	188 103	186 584	416 683	249 968	219 928	482 241
Počet osob	542 274	500 519	512 653	1 112 820	628 242	583 855	1 245 645
Skupiny podle čistého měsíčního příjmu na osobu (Kč)	podíl domácností ve skupině (%)						
do 4 000	6,5	11,9	6,2	6,6	6,0	8,3	10,4
4 001 - 6 000	16,7	12,9	15,2	15,7	21,0	19,4	18,4
6 001 - 8 000	29,4	28,1	38,4	33,0	29,3	26,2	24,7
8 001 - 10 000	18,4	25,5	22,5	21,3	22,3	24,2	20,0
10 001 - 15 000	21,0	16,2	13,6	19,2	16,3	18,1	17,5
15 001 - 20 000	5,8	4,7	3,5	2,4	3,1	2,7	5,3
20 001 - 30 000	1,1	0,7	0,3	1,5	1,7	0,8	3,3
30 001 - 50 000	1,1	-	0,3	0,3	-	0,3	0,3
50 001 Kč a více	-	-	-	-	0,3	-	-
	podíl osob ve skupině (%)						
do 4 000	9,5	13,2	7,2	7,7	9,0	11,0	15,1
4 001 - 6 000	23,6	16,6	19,4	20,3	24,8	24,0	22,9
6 001 - 8 000	26,1	29,2	38,1	32,8	27,3	24,0	22,6
8 001 - 10 000	16,6	20,9	20,4	18,6	18,8	20,2	17,1
10 001 - 15 000	17,8	16,1	12,2	17,5	14,8	17,6	15,3
15 001 - 20 000	4,9	3,4	2,4	1,6	3,3	2,9	3,5
20 001 - 30 000	0,8	0,5	0,1	1,1	1,7	0,3	3,1
30 001 - 50 000	0,7	-	0,2	0,4	-	0,1	0,4
50 001 Kč a více	-	-	-	-	0,4	-	-

Míra registrované nezaměstnanosti

S otázkou nezaměstnanosti se setkáváme téměř každý den, neboť je to jeden z hlavních sociálních problémů, který se týká nás všech. Ovlivňuje naše příjmy, společenské rozdíly, spotřebu, kriminalitu, nemocnost, ale i třeba volitelnost politiků. Cílem udržitelného rozvoje je snižovat nezaměstnanost až na míru odpovídající ekonomicko-sociálnímu motivování lidí ke vstupu na pracovní trh. Pokles nezaměstnanosti pak poukazuje na lepší využívání lidského kapitálu, vyšší ekonomickou výkonnost a zvyšování sociálních jistot obyvatel.

K analýze nezaměstnanosti v podrobném územním členění jsou využívány údaje Ministerstva práce a sociálních věcí. Od roku 2004 je míra nezaměstnanosti počítána nově z tzv. dosažitelného počtu uchazečů, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa (za dosažitelné se nepovažují uchazeči v pracovní neschopnosti, v rekvalifikaci, na mateřské dovolené, vykonávající krátkodobé zaměstnání, ve vazbě nebo ve výkonu trestu).

Míra registrované nezaměstnanosti podle nové metodiky od 1. 7. 2004 vyjadřuje podíl dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání na součtu počtu zaměstnaných z VŠPS, pracujících cizinců registrovaných na úřadech práce nebo s platným povolením k zaměstnávání či živnostenským oprávněním a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání.

Míra nezaměstnanosti za obce a za správní obvody obcí s rozšířenou působností je počítána jako podíl aktuálního počtu registrovaných dosažitelných uchazečů o zaměstnání a počtu ekonomicky aktivních obyvatel podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2001.

Tab. 3.2.2 Nezaměstnanost v Olomouckém kraji v letech 1998 – 2006

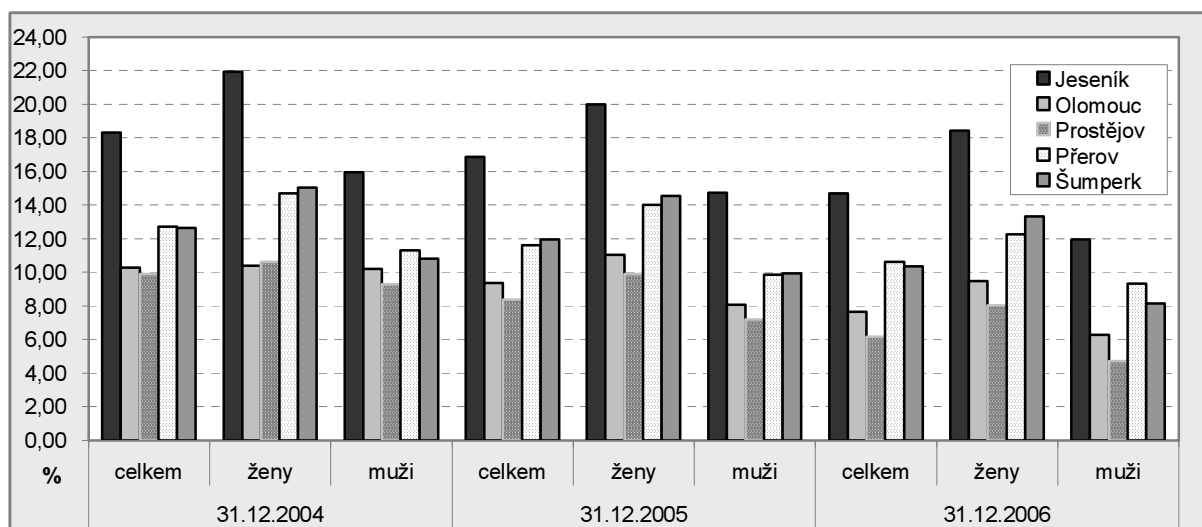
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (v %)	10,20	12,41	11,87	11,78	12,20	12,48	11,73	10,65	8,97
Neumístění uchazeči o zaměstnání k 31. 12.	32 476	40 427	38 092	37 215	39 395	40 770	39 591	36 180	31 187
z toho (v %):									
ženy	51,8	49,5	48,7	48,3	48,4	49,0	49,8	51,6	54,0
absolventi a mladiství	17,2	14,5	12,9	12,7	12,3	9,7	8,6	7,4	6,9
osoby se zdravotním postižením	12,2	11,5	12,5	13,1	12,7	12,9	13,9	15,1	16,0
osoby se základním vzděláním či bez vzdělání	26,4	26,3	27,3	27,8	27,9	27,8	27,7	28,1	29,3
osoby ve věku do 25 let	32,5	29,1	26,3	25,5	25,1	23,1	20,3	17,7	16,0
uchazeči s délkou nezaměstnanosti nad 12 měsíců	24,3	32,3	40,7	39,1	38,8	40,2	40,5	41,4	39,9

Olomoucký kraj patří dlouhodobě mezi kraje s nejvyšší mírou registrované nezaměstnanosti. K 31. 12. 2006 byla míra registrované nezaměstnanosti vyšší jen v kraji Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském. I když v posledních třech letech míra registrované nezaměstnanosti začala klesat, stále dosahuje ve srovnání s ostatními kraji ČR vysokých hodnot.

Podíl žen na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání začal ve sledovaném období let 1998 – 2006 růst (v roce 2006 dosáhl 54,0 %), podíl absolventů a mladistvých se naopak začal snižovat (6,9 % v roce 2006) a snižoval se i podíl uchazečů ve věku do 25 let (16,0 % v roce 2006).

Graf 7 Míra registrované nezaměstnanosti podle pohlaví v okresech Olomouckého kraje v letech 2004 - 2006

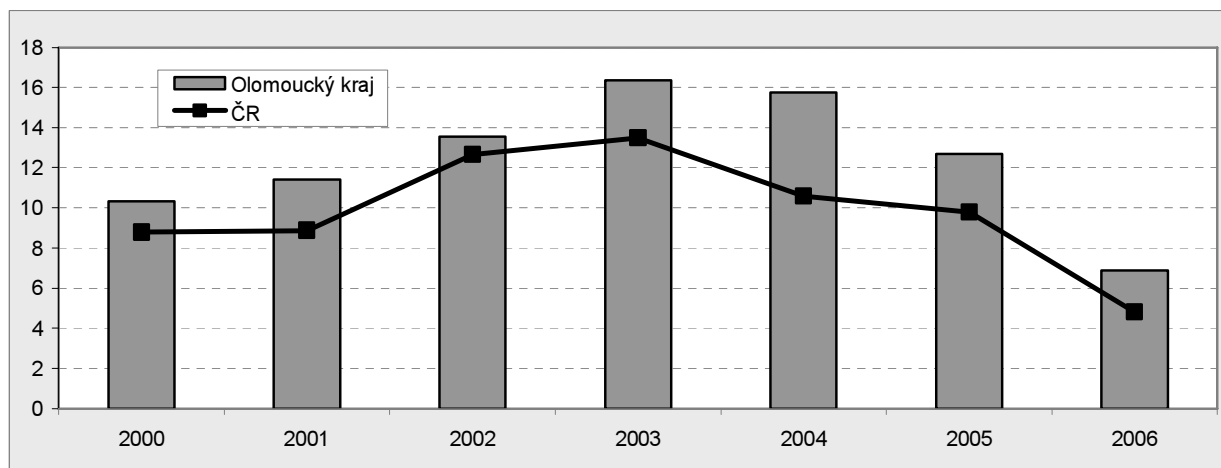
Tab. 3.2.3 Volná pracovní místa v Olomouckém kraji a jeho okresech v letech 1998 - 2006

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Volná pracovní místa	2 138	1 937	3 684	3 264	2 906	2 493	2 513	2 849	4 537
Jeseník	221	130	180	231	44	49	165	180	183
Olomouc	256	480	656	899	1 189	735	699	1 097	1 920
Prostějov	801	762	1 061	1 322	1 051	1 106	976	867	812
Přerov	360	259	1 099	409	298	292	377	358	963
Šumperk	500	306	688	403	324	311	296	347	659
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	15,2	20,9	10,3	11,4	13,6	16,4	15,8	12,7	6,9
Jeseník	10,8	22,0	16,5	13,7	79,6	76,6	24,3	20,1	17,7
Olomouc	44,1	29,3	20,0	14,4	11,5	18,5	17,7	10,5	5,1
Prostějov	6,2	7,8	5,3	3,9	5,4	5,4	5,9	5,6	4,7
Přerov	21,5	36,9	8,4	20,2	29,3	32,8	24,3	22,9	8,0
Šumperk	12,3	26,2	10,5	19,1	24,1	25,5	28,0	23,0	10,2
Podíl volných pracovních míst v % pro:									
absolventy a mladistvé	32,1	33,8	20,3	20,4	25,0	15,6	13,5	15,5	15,2
osoby se zdravotním postižením	2,5	4,2	17,1	3,3	3,3	2,0	4,7	2,8	2,4

Důležitým faktorem vystihujícím problematiku nezaměstnanosti je počet evidovaných uchazečů na 1 volné pracovní místo. K 31. 12. 2006 úřady práce v Olomouckém kraji evidovaly 4 537 volných pracovních míst. Na 1 volné pracovní místo v roce 2006 připadlo 6,9 uchazečů. Podle okresů na tom byl nejlépe Prostějov (4,7 uchazečů na 1 volné pracovní místo) a Olomouc (5,1). Vyhraněná situace panuje na Jesenícku, kde sice dochází ke snižování počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo, ale míra registrované nezaměstnanosti patří dlouhodobě k nejvyšším v republice. Okresu Jeseník patří čtvrtá nejhorší příčka v míře registrované nezaměstnanosti v republice (14,68 % v roce 2006). Hodnota 17,7 uchazečů na 1 volné pracovní místo v roce 2006 patří k pěti nejhorším hodnotám mezi okresy České republiky.

Graf 8 Počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo v letech 2000 - 2006

Další zajímavou charakteristikou vypovídající o problematice nezaměstnanosti je dlouhodobá nezaměstnanost (nezaměstnanost delší než 1 rok).

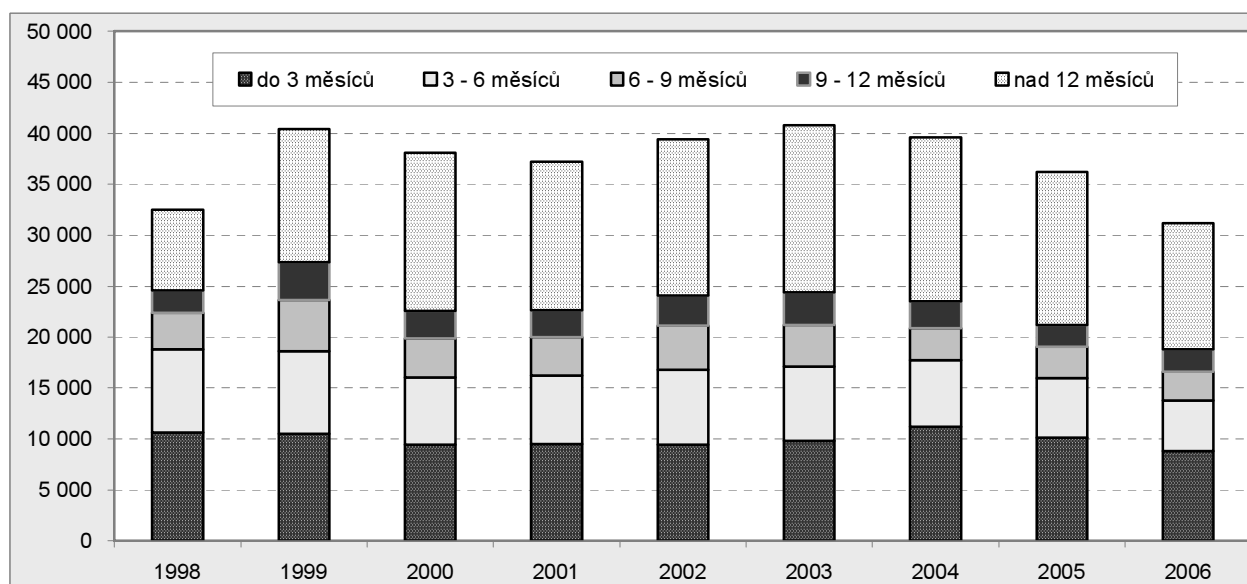
Tab. 3.2.4 Uchazeči o zaměstnání v Olomouckém kraji podle délky nezaměstnanosti k 31. 12.

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Struktura v %	
								2000	2006
Uchazeči o zaměstnání celkem	38 092	37 215	39 395	40 770	39 591	36 180	31 187	100,0	100,0
v tom podle délky nezaměstnanosti:									
do 3 měsíců	9 430	9 500	9 432	9 795	11 209	10 094	8 815	24,8	28,3
3 - 6 měsíců	6 606	6 705	7 315	7 289	6 507	5 844	4 946	17,3	15,9
6 - 9 měsíců	3 841	3 766	4 373	4 104	3 177	3 097	2 824	10,1	9,1
9 - 12 měsíců	2 719	2 684	2 998	3 204	2 658	2 179	2 172	7,1	7,0
12 - 24 měsíců	7 419	5 557	6 215	6 729	5 993	5 351	4 169	19,5	13,4
nad 24 měsíců	8 077	9 003	9 062	9 649	10 047	9 615	8 261	21,2	26,5

Počty dlouhodobě nezaměstnaných se v Olomouckém kraji do roku 2003 zvyšovaly, od roku 2004 nastal každoroční pokles. Zatímco v roce 2000 bylo nezaměstnaných s evidencí nad 12 měsíců necelých 15,5 tisíc, v roce 2006 jejich počet klesl na 12,4 tisíc. Dlouhodobá nezaměstnanost se promítá do osobních, pracovních a sociálních charakteristik. Dlouhodobě nezaměstnaní mohou být osobami s nízkou motivací, sebevědomím či neochotou rekvalifikovat se na jinou práci apod. Rizikovými skupinami jsou zejména osoby s nízkou kvalifikací nebo bez vzdělání, zdravotně postižení, absolventi, ženy po rodičovské dovolené s malými dětmi, lidé vracející se z výkonu trestu a v neposlední řadě osoby nad 50 let věku.

Graf 9 Uchazeči o zaměstnání v Olomouckém kraji podle délky nezaměstnanosti k 31. 12.

Pracující ve věku 50 – 69 let

Tento ukazatel se zaměřuje na rizikovou skupinu zaměstnanců. Zaměstnanost starších pracovníků je v důsledku stárnutí populace, dožívání se vyššího věku a prodlužování odchodu do důchodu stále aktuálnějším tématem. Navíc skupina starších pracovníků tvoří podstatnou část nezaměstnaných. K 31. 12. 2006 tvořila skupina osob 50letých a starších 28,0 % všech nezaměstnaných, přičemž osoby hledající práci ve věku 50 - 54 let byly na úřadech práce Olomouckého kraje bezkonkurenčně nejpočetnější skupinou (4 739 osob).

Následující tabulka uvádí počet pracujících osob ve věku 50 - 69 let a jejich předpokládanou dobu ukončení ekonomické aktivity na trhu práce v Olomouckém kraji podle jednotlivých věkových a profesních skupin. V roce 2006 bylo zaměstnáno nebo uvažovalo o budoucí práci 81,2 tis. obyvatel Olomouckého kraje starších 50 let. Tyto osoby nejčastěji uváděly předpokládané ukončení zaměstnání ve věku 60 - 64 let.

Z pohledu klasifikace zaměstnání se nejčastěji jednalo o řemeslníky a kvalifikované výrobce, zpracovatele a opraváře (14,8 %), 12,3 % pracujících pracovalo jako obsluha strojů a zařízení a poslední skupinou, která dosáhla více jak 10 %, byli techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci včetně příbuzných oborů (konkrétně 10,2 %).

Tab. 3.2.5 Pracující ve věku 50 - 69 let podle předpokládané doby ukončení ekonomické aktivity a klasifikace zaměstnání v Olomouckém kraji v roce 2006

	Celkem	Předpokládaná doba ukončení ekonomické aktivity			
		do 59 let	60 - 64 let	65 a více let a co nejpozději	nemá konkrétní představu + nezjištěno
v tis.					
Celkem¹⁾	81,2	19,8	47,8	9,7	4,0
z toho:					
Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	5,2	.	2,4	2,0	.
Vědečtí a odborní duševní pracovníci	7,1	.	4,8	1,2	.
Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci (včetně příbuzných oborů)	10,2	3,0	4,8	1,4	1,0
Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	3,8	1,2	2,3	-	.
Provozní pracovníci ve službách a obchodě	8,1	4,2	2,8	1,2	-
Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví (včetně příbuzných oborů)	2,6	0,8	1,1	.	-
Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)	14,8	1,2	12,2	1,2	.
Obsluha strojů a zařízení	12,3	2,0	9,7	.	.
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	9,7	3,4	3,9	1,3	1,0
v %					
Celkem¹⁾	100,0	24,3	58,8	11,9	4,9
z toho:					
Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	100,0	.	46,1	38,5	.
Vědečtí a odborní duševní pracovníci	100,0	.	68,0	17,7	.
Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci (včetně příbuzných oborů)	100,0	29,4	46,9	13,7	10,0
Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	100,0	32,6	62,3	-	.
Provozní pracovníci ve službách a obchodě	100,0	51,3	34,4	14,2	-
Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví (včetně příbuzných oborů)	100,0	30,3	43,9	.	-
Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)	100,0	7,9	82,4	7,9	.
Obsluha strojů a zařízení	100,0	16,2	78,9	.	.
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	100,0	35,2	40,6	13,7	10,5

¹⁾ včetně nepracujících, uvažujících o pracovní aktivitě v budoucnu

Míra zaměstnanosti žen

Tato míra zaměstnanosti vypovídá o intenzitě zapojení žen do pracovního procesu. Počítá se jako podíl počtu zaměstnaných žen ve věku 15 až 64 let k počtu všech žen starších 15 let. Za zaměstnané jsou přitom považovány ty osoby, které v průběhu referenčního týdne pracovaly alespoň 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu, nebo sice nebyly v práci, ale měly formální vztah k zaměstnání.

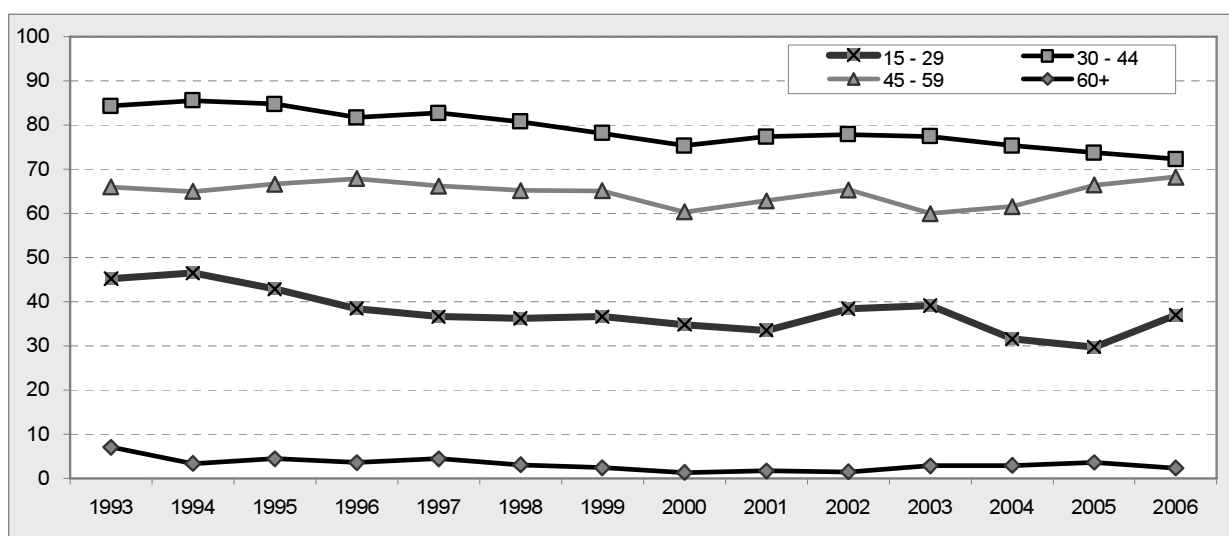
Míra participace žen na trhu práce je v České republice poměrně vysoká. Olomoucký kraj však v porovnání s ostatními kraji ČR dosahuje nižších hodnot.

Tab. 3.2.6 Míra zaměstnanosti žen v Olomouckém kraji podle věkových skupin v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Míra zaměstnanosti žen	49,9	49,4	48,9	47,0	46,6	45,4	44,6	42,0	42,8	44,7	43,7	41,7	42,4	43,9
v tom podle věkových skupin:														
15 - 29 let	45,2	46,4	42,9	38,5	36,6	36,2	36,6	34,8	33,5	38,4	39,1	31,5	29,7	37,0
30 - 44 let	84,3	85,5	84,7	81,7	82,7	80,8	78,1	75,3	77,2	77,8	77,4	75,3	73,7	72,2
45 - 59 let	65,9	65,0	66,5	67,8	66,2	65,2	65,1	60,3	62,8	65,3	59,9	61,5	66,3	68,1
60 a více let	7,0	3,3	4,5	3,5	4,5	3,1	2,4	1,3	1,7	1,5	2,9	2,9	3,6	2,3

V roce 2006 dosáhla míra zaměstnanosti žen v našem kraji 43,9 %, což byla třetí nejnižší hodnota hned za krajem Ústeckým (42,2 %) a Moravskoslezským (42,4 %). Od roku 1993 se v kraji postupně měnily podíly míry zaměstnanosti žen dle věkových skupin. Docházelo ke snižování zaměstnanosti žen ve věkové skupině 15 - 29 let a také ve skupině 30 - 44 let. Pravděpodobnou příčinou mohlo být zvyšování vzdělání a odborná příprava na zaměstnání a tím pozdější nástup do práce.

Graf 10 Míra zaměstnanosti žen v Olomouckém kraji podle věkových skupin v letech 1993 - 2006

Index stáří

Index stáří udává počet obyvatel starších 65 let připadajících na 100 dětí ve věku 0 - 14 let. Pokud se hodnota indexu rovná 100, znamená to, že v dané oblasti připadá na jednoho seniora právě jedno dítě do 14 let věku. Z následujících tabulek je patrný vývoj indexu stáří v Olomouckém kraji a jeho okresech v letech 1994 - 2006. Během tohoto sledovaného období docházelo k neustálému růstu indexu stáří, a to ve všech okresech kraje. Ještě v roce 1994 připadlo na 100 dětí 67 seniorů. Tento poměr se během let obrátil a rok 2006 je prvním rokem, kdy počet seniorů v Olomouckém kraji převýšil počet dětí do 14 let věku. Nejvyššího indexu stáří dosáhl v roce 2006 okres Prostějov (108 seniorů na 100 dětí), naopak nejnižší index vykázal okres Jeseník, kde na 100 dětí připadlo 87 seniorů.

Tab. 3.2.7 Index stáří v okresech Olomouckého kraje – celkem

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	67,0	69,7	72,6	75,2	77,7	80,3	82,7	84,4	86,7	89,6	92,9	96,5	100,3
Jeseník	x	x	58,2	60,8	63,4	65,0	66,3	67,1	70,2	73,7	78,2	81,9	86,8
Olomouc	68,4	71,6	75,2	77,9	80,5	83,1	85,9	87,4	89,6	92,1	94,8	97,5	101,2
Prostějov	77,8	81,2	84,6	87,0	89,5	91,7	94,1	95,1	97,1	99,3	102,4	105,1	107,6
Přerov	65,8	68,0	70,5	73,0	75,8	78,5	80,8	83,2	85,9	89,7	93,3	97,4	101,3
Šumperk	59,1	61,5	65,8	68,5	70,6	73,5	75,8	77,8	79,9	82,8	86,5	91,3	96,3

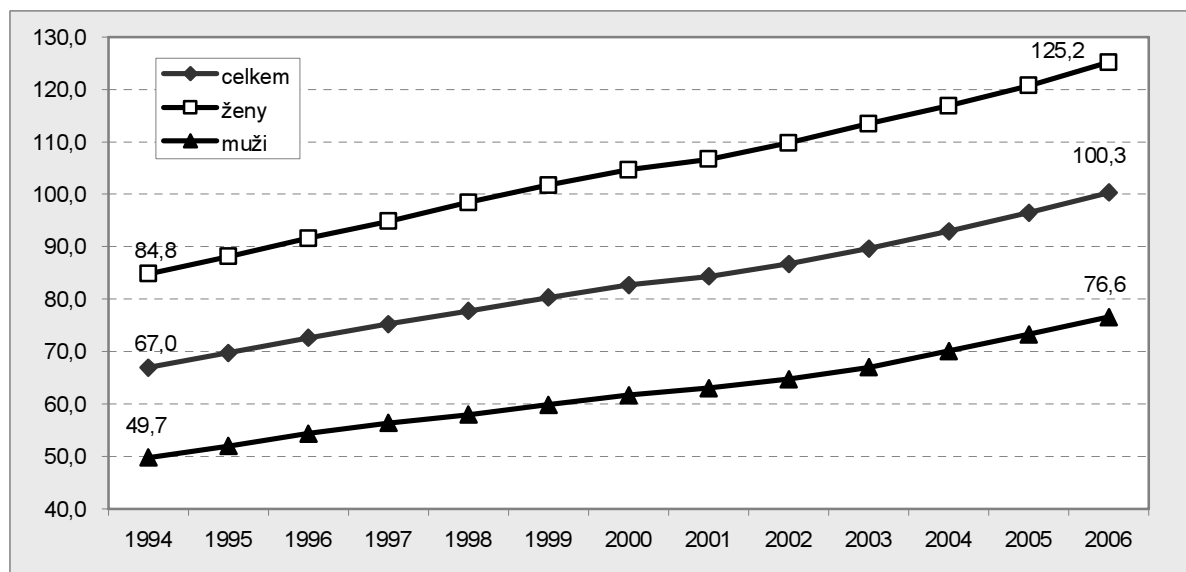
Tab. 3.2.8 Index stáří v okresech Olomouckého kraje – ženy

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	84,8	88,1	91,6	94,8	98,4	101,7	104,7	106,6	109,8	113,5	116,9	120,7	125,2
Jeseník	x	x	76,5	80,4	83,7	86,0	87,1	86,6	91,5	95,8	99,9	103,4	109,0
Olomouc	86,2	90,2	94,5	97,9	101,4	104,9	108,2	110,4	113,6	116,6	119,7	121,9	126,2
Prostějov	99,1	103,0	107,0	109,6	113,4	116,1	118,4	119,4	121,6	124,8	128,3	131,4	133,8
Přerov	84,0	86,6	89,5	92,3	96,4	99,6	102,8	105,9	109,4	114,2	117,5	122,7	127,2
Šumperk	74,6	77,3	81,7	85,2	88,5	92,3	95,6	97,6	100,2	103,9	107,6	113,5	119,5

Tab. 3.2.9 Index stáří v okresech Olomouckého kraje – muži

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	49,7	52,0	54,3	56,4	57,9	59,9	61,7	63,0	64,7	67,0	70,1	73,3	76,6
Jeseník	x	x	41,0	42,5	44,5	45,6	47,0	48,6	50,3	53,0	57,4	61,0	65,3
Olomouc	51,3	53,7	56,6	58,6	60,2	62,1	64,3	65,0	66,5	68,6	70,9	73,9	77,0
Prostějov	57,2	60,1	63,0	65,1	66,6	68,5	70,9	71,8	73,4	74,9	77,7	79,8	82,4
Přerov	48,2	49,8	52,2	54,6	56,3	58,4	59,8	61,7	63,8	66,6	70,3	73,6	76,9
Šumperk	44,4	46,4	50,6	52,4	53,5	55,8	57,2	59,1	60,9	63,1	66,6	70,5	74,5

U jednotlivých pohlaví se index stáří vyvíjí rozdílně. Roste u mužů i u žen, ale zatímco u žen dosáhl v roce 2006 hodnoty 125,2 u mužů pouhých 76,6. Tento výrazný rozdíl je způsoben zejména tím, že se ženy dožívají vyššího věku, ale i vyšším podílem narozených chlapců. Nejvyššího indexu stáří dosáhly ženy v okrese Olomouc v roce 2006, když na 100 dívek do 14 let věku připadlo 134 žen starších 65 let. Naopak nejméně seniorů na 100 chlapců žilo v roce 2006 v okrese Jeseník, a to 65.

Graf 11 Index stáří v Olomouckém kraji v letech 1994 - 2006

Neustálé prodlužování délky života je výsledkem značného pokroku ve zdravotnictví i kvalitě života občanů Olomouckého kraje. Stárnutí populace by tak mělo být kompenzováno vyšší plodností, čemuž se věnuje následující ukazatel.

Úhrnná plodnost

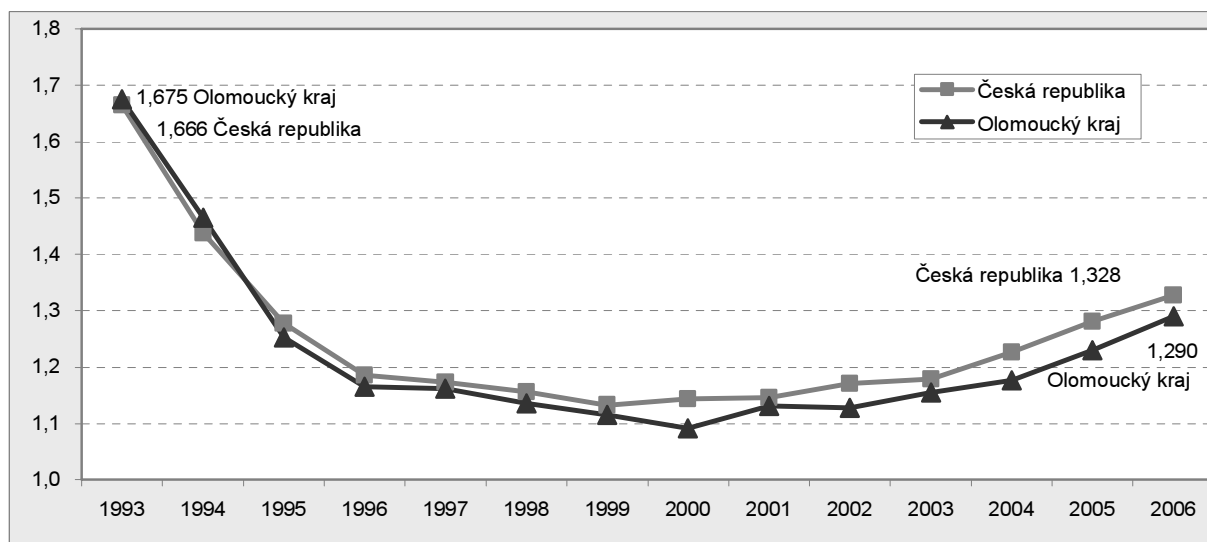
Druhá polovina devadesátých let je charakteristická poklesem porodnosti ve všech krajích České republiky. Úhrnná plodnost udává průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15 - 49 let) neměnné. Úhrnná plodnost také vyjadřuje úroveň prosté reprodukce, za kterou se ve vyspělých zemích považuje hodnota 2,1.

Tab. 3.2.10 Úhrnná plodnost v letech 1993 – 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	1,666	1,438	1,278	1,185	1,173	1,157	1,133	1,144	1,146	1,171	1,179	1,226	1,282	1,328
Hl. m. Praha	1,441	1,263	1,145	1,054	1,056	1,049	1,042	1,073	1,098	1,082	1,102	1,189	1,240	1,272
Středočeský	1,644	1,405	1,277	1,175	1,187	1,153	1,133	1,168	1,160	1,203	1,205	1,265	1,338	1,385
Jihočeský	1,674	1,488	1,311	1,192	1,189	1,168	1,159	1,162	1,135	1,175	1,172	1,212	1,256	1,314
Plzeňský	1,629	1,429	1,242	1,157	1,117	1,122	1,104	1,152	1,129	1,154	1,163	1,188	1,286	1,371
Karlovarský	1,662	1,472	1,322	1,170	1,181	1,216	1,153	1,202	1,216	1,232	1,214	1,228	1,278	1,368
Ústecký	1,723	1,474	1,303	1,216	1,205	1,217	1,178	1,219	1,220	1,272	1,298	1,350	1,375	1,422
Liberecký	1,698	1,429	1,290	1,230	1,188	1,182	1,169	1,200	1,184	1,224	1,197	1,278	1,272	1,331
Královéhradecký	1,700	1,452	1,308	1,238	1,223	1,202	1,185	1,179	1,175	1,177	1,216	1,240	1,298	1,323
Pardubický	1,737	1,475	1,335	1,231	1,252	1,222	1,211	1,170	1,131	1,179	1,176	1,227	1,255	1,351
Vysočina	1,790	1,539	1,367	1,251	1,252	1,223	1,153	1,173	1,136	1,181	1,187	1,205	1,293	1,315
Jihomoravský	1,718	1,457	1,258	1,176	1,148	1,138	1,100	1,092	1,107	1,153	1,142	1,209	1,256	1,300
Olomoucký	1,675	1,465	1,253	1,166	1,161	1,136	1,116	1,091	1,130	1,127	1,155	1,177	1,230	1,290
Zlínský	1,657	1,433	1,283	1,171	1,136	1,126	1,121	1,127	1,114	1,118	1,113	1,127	1,232	1,232
Moravskoslezský	1,683	1,467	1,307	1,233	1,203	1,165	1,140	1,128	1,159	1,176	1,196	1,233	1,284	1,319

Tabulka 3.2.10 uvádí vývoj úhrnné plodnosti během let 1993 – 2006. Úhrnná plodnost nejprve do roku 1995 výrazně klesala. Její pokles byl zaznamenán i v následujících letech (ovšem už ne tak razantní) až do svého minima v roce 2000 hodnotou 1,091. Následně docházelo k mírnému růstu, kdy v roce 2006 dosáhla hodnoty 1,290. Vývoj v Olomouckém kraji téměř kopíroval vývoj v celé České republice, od roku 2000 se však hodnoty pohybují hlouběji pod průměrem ČR. Olomoucký kraj patří zejména v posledních letech mezi kraje s nejnižší úhrnnou plodností.

Graf 12 Úhrnná plodnost v České republice a Olomouckém kraji v letech 1993 - 2006

Standardizovaná míra úmrtnosti

Tento ukazatel úmrtnosti přepočítává stavy skutečně zemřelých na daném území na věkovou strukturu standardního územního celku (Česká republika). Díky použití standardního věkového složení se tento ukazatel stává územně srovnatelným a vhodným pro hodnocení regionálních rozdílů. Standardizovaná míra úmrtnosti tedy vypovídá o tom, jaká by byla úmrtnost ve sledovaném územním celku, kdyby zde byla stejná věková skladba obyvatel jako v celé republice. Úmrtnost podle příčin úmrtí je dalším z ukazatelů charakterizujícím životní úroveň v daném regionu, neboť vypovídá o zdravotním stavu obyvatelstva ale také o rozšíření a závažnosti vybraných onemocnění.

Následující tabulky (3.2.11 až 3.2.14) uvádí počet zemřelých podle příčin úmrtí a jsou standardizovány podle věkové a pohlavní struktury ČR 2001 v přepočtu na 1 000 obyvatel.

Tab. 3.2.11 Nemoci oběhové soustavy v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	7,13	6,95	6,96	6,58	6,48	6,09	5,98	5,68	5,62	5,48	5,48	5,09	4,97	4,63
Hl. m. Praha	6,20	5,87	6,04	5,80	5,56	5,29	5,12	4,87	4,94	4,92	4,77	4,23	3,99	3,63
Středočeský	7,78	7,62	7,70	7,40	7,18	6,55	6,71	5,94	5,89	5,52	5,57	5,33	5,47	4,95
Jihočeský	6,97	6,88	6,79	6,42	6,32	5,71	5,91	5,59	5,47	4,84	5,04	4,83	4,60	4,40
Plzeňský	6,85	7,00	7,12	6,86	6,77	6,48	6,01	5,58	5,28	5,28	5,43	5,02	4,78	4,82
Karlovarský	7,29	7,34	6,87	7,13	6,54	6,30	6,29	6,08	6,02	4,91	4,96	5,15	5,32	5,08
Ústecký	8,02	7,65	7,61	7,41	7,07	7,22	6,83	6,46	6,56	6,65	6,48	6,00	5,85	5,51
Liberecký	7,30	7,08	6,87	6,69	6,73	6,24	6,09	5,77	5,59	5,65	5,36	5,08	4,96	4,53
Královéhradecký	6,62	6,53	6,35	5,93	6,09	5,77	5,62	5,41	5,50	5,21	5,40	5,03	4,79	4,52
Pardubický	7,35	6,94	7,18	6,44	6,07	6,03	6,29	5,75	5,53	5,49	5,41	4,98	4,63	4,58
Vysočina	7,11	7,10	7,10	6,28	6,50	6,02	5,78	5,91	5,87	5,79	5,86	5,29	5,24	4,65
Jihomoravský	6,93	6,93	6,70	6,22	6,23	5,87	5,75	5,65	5,36	5,47	5,37	5,01	4,88	4,53
Olomoucký	7,21	6,68	6,94	6,62	6,53	5,79	5,52	5,62	5,38	5,43	5,28	4,84	4,78	4,33
Zlínský	7,53	7,33	7,48	6,98	6,93	6,38	6,18	6,01	5,76	5,39	5,75	5,56	5,29	4,81
Moravskoslezský	7,42	7,21	7,19	6,66	6,75	6,35	6,27	5,85	6,07	5,93	6,01	5,43	5,53	5,19

Nemoci oběhové soustavy byly a jsou i v současné době nejčastější příčinou úmrtí v celé České republice. Z pohledu jednotlivých krajů dosahovala hodnota tohoto ukazatele pro rok 2006 v Olomouckém kraji druhé nejnižší hodnoty (4,33 promile). Vývoj v čase dokumentuje pokles standardizované míry úmrtnosti jak v Olomouckém kraji, tak v celé České republice. Nejčastější příčina úmrtí v roce 2006 na nemoci oběhové soustavy byla v Olomouckém kraji jak u mužů, tak i žen chronická ischemická nemoc srdeční, akutní infarkt myokardu či selhání srdce.

Tab. 3.2.12 Novotvary v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	3,00	3,00	3,01	2,91	2,87	2,84	2,82	2,83	2,78	2,78	2,78	2,73	2,58	2,52
Hl. m. Praha	3,02	2,95	3,02	2,88	2,76	2,78	2,73	2,72	2,58	2,64	2,63	2,74	2,46	2,45
Středočeský	3,02	3,05	3,01	2,93	2,96	2,86	2,93	2,95	2,87	2,84	2,88	2,88	2,69	2,54
Jihočeský	3,08	3,07	3,19	3,00	3,01	2,98	2,99	2,88	2,92	2,79	2,89	2,83	2,76	2,53
Plzeňský	3,21	3,25	3,31	3,09	3,20	3,06	3,03	2,92	3,09	2,99	2,99	2,93	2,65	2,83
Karlovarský	3,74	3,46	3,54	3,41	3,41	3,19	3,11	3,36	3,21	3,17	3,26	3,13	2,79	2,74
Ústecký	3,44	3,53	3,58	3,38	3,31	3,43	3,28	3,20	3,28	3,45	3,29	3,10	2,99	2,94
Liberecký	3,14	3,16	3,16	3,07	3,06	2,97	3,13	3,19	2,89	3,12	3,07	2,85	2,57	2,56
Královéhradecký	2,77	2,68	2,75	2,81	2,72	2,69	2,66	2,55	2,57	2,52	2,53	2,47	2,30	2,39
Pardubický	2,71	2,83	2,73	2,63	2,49	2,46	2,39	2,35	2,50	2,55	2,59	2,61	2,48	2,44
Vysočina	2,74	2,92	2,76	2,74	2,73	2,46	2,68	2,76	2,51	2,59	2,61	2,44	2,62	2,24
Jihomoravský	2,80	2,73	2,75	2,81	2,70	2,65	2,61	2,70	2,60	2,65	2,61	2,45	2,45	2,40
Olomoucký	2,91	2,89	2,75	2,67	2,75	2,83	2,66	2,78	2,82	2,70	2,75	2,64	2,51	2,53
Zlínský	2,64	2,71	2,70	2,60	2,55	2,54	2,59	2,47	2,46	2,30	2,52	2,22	2,34	2,26
Moravskoslezský	3,10	3,07	3,09	2,95	2,93	2,97	2,87	2,99	2,93	2,88	2,78	2,91	2,63	2,56

Druhou nejčastější příčinou úmrtí byly zhoubné novotvary. Hodnota tohoto ukazatele se postupem času také snižuje. Olomoucký kraj dosahoval během sledovaného období (s výjimkou let 2001 a 2006) hodnot nižších jak celorepublikový průměr. Nejvyšší hodnoty byly zaznamenány v kraji Karlovarském. Muži z Olomouckého kraje zemřeli v roce 2006 na novotvary nejčastěji podleli zhoubnému novotvaru průdušek, u žen se jednalo o zhoubný novotvar prsu.

Tab. 3.2.13 Vnější příčiny v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	0,88	0,87	0,86	0,78	0,78	0,69	0,68	0,69	0,68	0,66	0,70	0,67	0,60	0,55
Hl. m. Praha	0,90	0,88	0,95	0,77	0,77	0,69	0,68	0,67	0,61	0,61	0,64	0,58	0,50	0,52
Středočeský	0,95	0,89	0,88	0,77	0,75	0,70	0,68	0,71	0,65	0,71	0,76	0,69	0,62	0,51
Jihočeský	0,84	0,71	0,86	0,75	0,76	0,63	0,58	0,71	0,69	0,69	0,67	0,70	0,68	0,57
Plzeňský	1,02	0,91	0,84	0,77	0,91	0,64	0,66	0,64	0,70	0,60	0,63	0,68	0,54	0,44
Karlovarský	1,30	1,19	1,07	0,85	0,88	0,75	0,66	0,75	0,81	0,73	0,87	0,64	0,61	0,62
Ústecký	1,04	1,00	1,02	0,81	0,83	0,85	0,68	0,72	0,71	0,76	0,78	0,78	0,74	0,65
Liberecký	0,84	0,85	0,79	0,77	0,82	0,68	0,62	0,71	0,69	0,70	0,67	0,69	0,58	0,47
Královéhradecký	0,72	0,84	0,76	0,79	0,71	0,63	0,67	0,68	0,69	0,67	0,68	0,64	0,51	0,55
Pardubický	0,91	0,97	0,88	0,78	0,82	0,77	0,69	0,62	0,68	0,67	0,65	0,70	0,58	0,55
Vysočina	0,63	0,71	0,71	0,72	0,66	0,56	0,54	0,62	0,59	0,59	0,65	0,58	0,48	0,40
Jihomoravský	0,77	0,75	0,76	0,76	0,71	0,61	0,66	0,65	0,66	0,59	0,66	0,65	0,59	0,54
Olomoucký	0,84	0,83	0,83	0,82	0,83	0,73	0,78	0,65	0,70	0,67	0,73	0,65	0,67	0,61
Zlínský	0,78	0,86	0,89	0,76	0,75	0,74	0,75	0,78	0,74	0,71	0,85	0,71	0,70	0,57
Moravskoslezský	0,91	0,94	0,81	0,80	0,82	0,69	0,72	0,73	0,67	0,67	0,67	0,64	0,58	0,56

Do kategorie vnějších příčin úmrtnosti spadají různá poranění, dopravní nehody, pády, otravy, utonutí, napadení či úmyslné sebepoškození. Hodnota standardizované míry úmrtnosti podle vnějších příčin úmrtí stejně jako v předchozích případech klesala, a to jak v České republice, tak i v Olomouckém kraji, kdy její hodnota v roce 2006 dosáhla za sledované období svého minima hodnotou 0,61 ‰. Nejčastější příčinou v Olomouckém kraji za tento rok byla u mužů nitrolební poranění či (za)dušení, ženy nejčastěji podlely na následky zlomeniny kosti stehenní.

Tab. 3.2.14 Sebevraždy v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	0,20	0,19	0,18	0,16	0,17	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15	0,17	0,15	0,15	0,13
Hl. m. Praha	0,20	0,20	0,17	0,15	0,18	0,19	0,16	0,17	0,14	0,15	0,17	0,12	0,12	0,12
Středočeský	0,18	0,18	0,16	0,16	0,17	0,15	0,14	0,15	0,13	0,13	0,17	0,14	0,17	0,14
Jihočeský	0,16	0,16	0,16	0,14	0,17	0,14	0,14	0,15	0,18	0,16	0,16	0,17	0,17	0,14
Plzeňský	0,25	0,19	0,16	0,15	0,16	0,18	0,16	0,16	0,18	0,15	0,20	0,16	0,14	0,15
Karlovarský	0,31	0,32	0,27	0,21	0,14	0,17	0,14	0,23	0,19	0,17	0,16	0,12	0,17	0,14
Ústecký	0,24	0,25	0,21	0,16	0,15	0,20	0,18	0,16	0,16	0,18	0,18	0,18	0,18	0,16
Liberecký	0,23	0,21	0,19	0,18	0,18	0,18	0,16	0,17	0,17	0,18	0,16	0,15	0,15	0,12
Královéhradecký	0,18	0,23	0,20	0,16	0,17	0,14	0,18	0,17	0,15	0,14	0,17	0,16	0,15	0,12
Pardubický	0,24	0,20	0,16	0,16	0,20	0,18	0,15	0,11	0,18	0,16	0,16	0,17	0,14	0,13
Vysočina	0,14	0,12	0,15	0,14	0,11	0,11	0,14	0,13	0,13	0,11	0,12	0,13	0,13	0,11
Jihomoravský	0,18	0,15	0,17	0,13	0,14	0,12	0,14	0,16	0,14	0,13	0,14	0,13	0,11	0,12
Olomoucký	0,22	0,17	0,18	0,18	0,15	0,16	0,20	0,16	0,18	0,17	0,19	0,16	0,18	0,14
Zlínský	0,18	0,19	0,19	0,19	0,18	0,15	0,16	0,19	0,16	0,14	0,19	0,17	0,16	0,13
Moravskoslezský	0,20	0,19	0,17	0,15	0,19	0,18	0,18	0,17	0,17	0,15	0,17	0,17	0,15	0,14

Sebevražednost je odrazem nespokojenosti se životem a vlivu společnosti, které je jedinec součástí a která na něj neustále působí. Dobrovolné ukončení života je tedy v rozporu s trvale udržitelným rozvojem, který předpokládá takový způsob života, aby uspokojoval naše potřeby, ale zároveň umožňoval zachovat životní podmínky i pro generace příští. Standardizovaná míra úmrtnosti u sebevražd v České republice mírně klesá, v Olomouckém kraji neustále osciluje kolem 16 - 18 promile s menšími výkyvy v jednotlivých letech. Rok 2006 dosáhl hodnoty 0,14 ‰.

Průměrné procento pracovní neschopnosti

Průměrné procento pracovní neschopnosti zohledňuje počet nových případů pracovní neschopnosti a délku jejich trvání v relaci k počtu nemocensky pojištěným a kalendářnímu fondu. Ukazatel nám tedy říká, jak velký podíl tvoří dny pracovní neschopnosti na celkovém počtu odpracovaných dnů, jsou-li práceschopní všichni pojištěnci. Růst tohoto ukazatele odráží nepříznivý hospodářský vývoj, neboť denně chybí na pracovišti stále více zaměstnanců, kteří nevytvářejí přidanou hodnotu a naopak se podílejí na zvýšení dodatečných nákladů (vyplacené nemocenské dávky, náhrady a odškodnění v souvislosti s úrazy a nemocemi z povolání a také další náklady s následnou zdravotní péčí). Pracovní neschopnost je tedy významným ukazatelem nejen zdravotního stavu obyvatelstva, ale i indikátorem sledování vývoje kvality a potenciálu lidských zdrojů či produktivity práce.

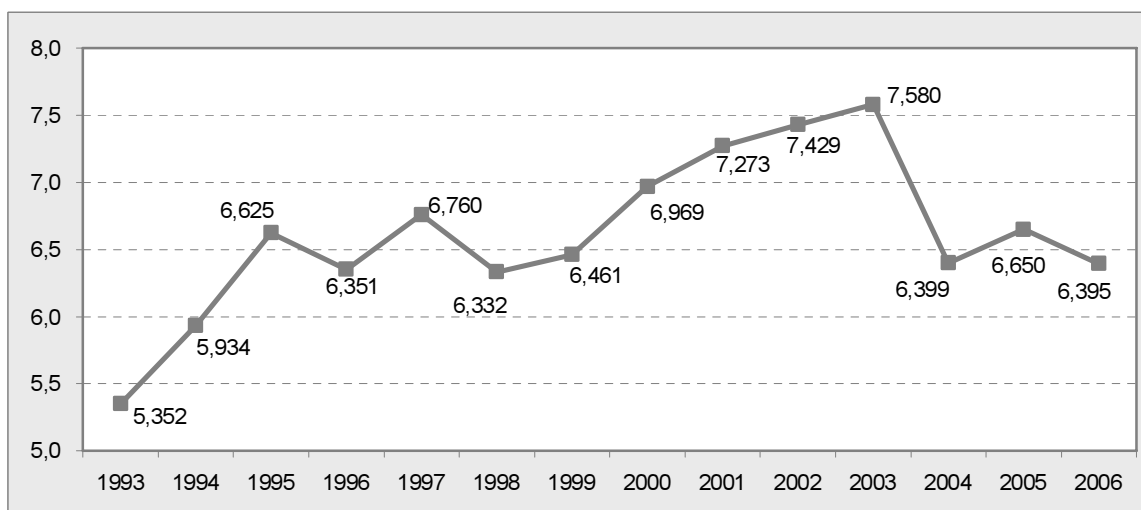
Tab. 3.2.15 Průměrné procento pracovní neschopnosti v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	5,352	5,934	6,625	6,351	6,760	6,332	6,461	6,969	7,273	7,429	7,580	6,399	6,650	6,395
Jeseník	.	.	.	5,667	6,167	5,882	5,983	6,788	7,112	7,145	7,133	5,873	6,248	5,942
Olomouc	5,067	5,749	6,442	6,236	6,509	6,109	6,194	6,493	6,891	6,702	6,882	5,878	5,936	5,652
Prostějov	5,600	6,547	7,127	6,409	6,725	6,586	6,587	7,091	7,282	7,661	7,714	6,640	6,840	6,760
Přerov	4,916	5,068	5,991	5,853	6,758	5,945	6,252	6,683	6,721	7,098	7,128	6,146	6,536	6,249
Šumperk	6,056	6,615	7,099	7,202	7,504	7,086	7,262	8,187	8,634	9,094	9,464	7,669	8,219	7,948

Od roku 1993 docházelo v Olomouckém kraji (s výjimkou let 1996 a 1998) k neustálému růstu průměrného procenta pracovní neschopnosti, které se zastavilo v roce 2003 na hodnotě 7,580 %. Tato hodnota vypovídala o skutečnosti, že se v tomto roce z každých 100 pracovních dní neodpracovalo kvůli pracovní neschopnosti více jak 7,5 dne, což bylo v porovnání s rokem 1993 o téměř dva a čtvrt dne více. Tento vývoj mohla podněcovat nízká motivace k práci, zejména u nižších příjmových skupin a štedrý sociální systém. Výrazný pokles nastal v roce 2004, kdy procento průměrné pracovní neschopnosti meziročně kleslo o 15,6 %. Tento vývoj mohl být způsoben novelizací zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění, s významnou úpravou výpočtu nemocenských dávek (snížila se procentní sazba nemocenského za první tři dny pracovní neschopnosti). V následujících letech 2005 a 2006 byl tento ukazatel poměrně stabilní.

Nejvyšších průměrných procent pracovní neschopnosti mezi okresy Olomouckého kraje dosahoval během celého sledovaného období okres Šumperk. Průměrné procento pracovní neschopnosti se v tomto okrese vyšplhalo až na 9,464 % v roce 2003.

Graf 13 Průměrné procento pracovní neschopnosti v Olomouckém kraji v letech 1993 - 2006

Struktura obyvatel podle vzdělání

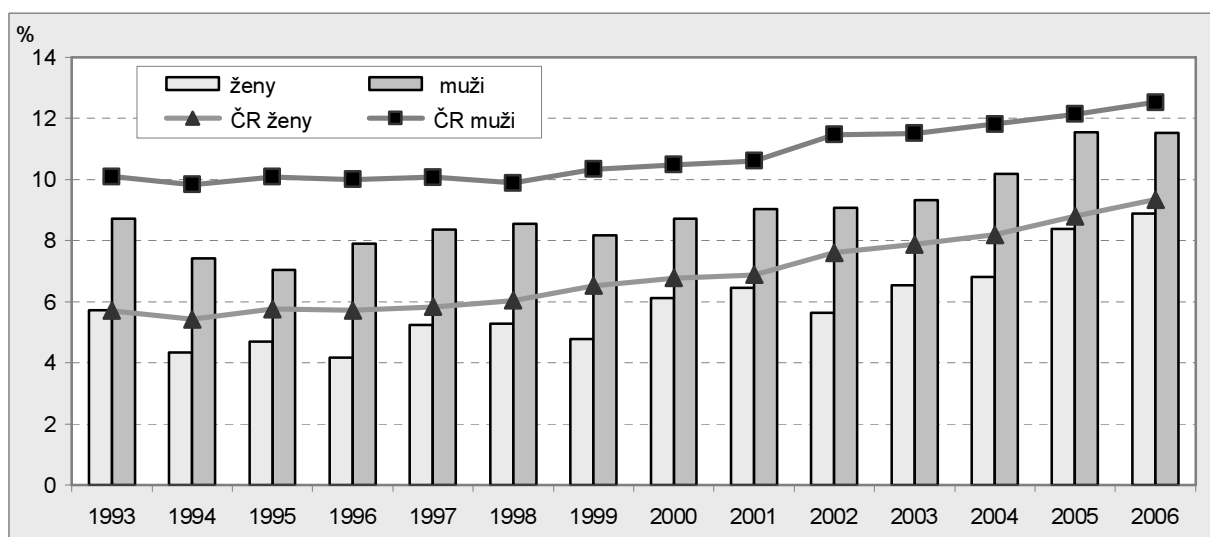
Zvyšování úrovně vzdělanosti populace je všeobecně základním předpokladem pro budoucí úspěšný rozvoj jak jednotlivce, tak i celé společnosti. Potenciál Olomouckého kraje tkví jednak v jeho kulturním dědictví, přírodních podmínkách a úrodné krajině, výrobních možnostech a investičních příležitostech, ale zejména ve vzdělanosti obyvatel. Úroveň vzdělanosti reflektuje úroveň lidských zdrojů a lidského kapitálu, bez něhož by udržitelný rozvoj nebyl možný, neboť vzdělání úzce souvisí s dalšími oblastmi udržitelného rozvoje, jako jsou například věda a výzkum, konkurenceschopnost kraje, HDP, nezaměstnanost, životní úroveň, kriminalita, občanská a politická participace, ochrana přírody a další.

Tab. 3.2.16 Vzdělání populace v Olomouckém kraji v letech 1993 - 2006

	v tis.													
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	celkem													
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	511,3	515,7	519,7	526,3	529,5	530,8	532,4	534,4	534,5	535,5	537,0	538,7	541,2	545,8
z toho podle vzdělání:														
základní	142,4	146,7	147,8	144,5	136,3	132,1	133,2	143,7	142,5	135,3	117,9	121,3	109,3	110,0
střední bez maturity	205,5	207,5	211,0	218,4	215,3	217,1	223,5	207,2	201,7	207,9	220,0	220,3	220,6	232,2
střední s maturitou	126,1	131,0	130,7	132,0	142,3	145,3	141,6	144,1	149,0	153,4	156,8	151,6	157,7	148,2
vysokoškolské	36,6	30,0	30,2	31,4	35,7	36,4	34,1	39,4	41,2	39,0	42,3	45,4	53,6	55,4
Index vzdělanosti 25+	40,1	39,5	39,3	39,3	42,5	43,1	41,1	42,3	43,5	43,6	44,6	43,8	46,5	44,3
	muži													
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	245,2	247,5	249,7	253,0	254,7	255,5	256,0	257,1	257,3	257,8	258,4	259,5	260,9	263,6
z toho podle vzdělání:														
základní	51,1	49,8	49,5	47,8	46,9	46,4	45,2	53,3	50,0	47,1	38,9	40,7	37,4	36,8
střední bez maturity	116,9	120,8	124,2	126,0	122,1	123,9	130,2	121,6	119,9	121,6	128,2	127,8	125,6	130,4
střední s maturitou	55,5	58,2	58,4	59,2	64,4	63,4	59,8	59,8	64,2	65,8	67,3	64,6	67,8	66,0
vysokoškolské	21,4	18,4	17,6	20,0	21,3	21,8	20,9	22,4	23,3	23,4	24,1	26,4	30,1	30,4
Index vzdělanosti 25+	40,3	39,9	39,3	40,4	43,3	42,7	39,8	40,0	42,1	42,5	43,0	42,4	45,1	43,9
	ženy													
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	266,1	268,2	270,0	273,3	274,8	275,4	276,4	277,2	277,1	277,8	278,6	279,2	280,3	282,3
z toho podle vzdělání:														
základní	91,3	97,0	98,2	96,7	89,3	85,7	88,1	90,4	92,5	88,2	79,0	80,6	71,9	73,2
střední bez maturity	88,6	86,7	86,7	92,4	93,2	93,2	93,3	85,7	81,9	86,3	91,8	92,5	94,9	101,8
střední s maturitou	70,6	72,7	72,3	72,8	77,9	81,9	81,8	84,3	84,8	87,6	89,6	87,0	89,9	82,2
vysokoškolské	15,2	11,6	12,7	11,4	14,4	14,6	13,2	16,9	17,9	15,7	18,2	19,0	23,5	25,1
Index vzdělanosti 25+	40,0	39,1	39,2	38,4	41,8	43,5	42,3	44,4	44,8	44,6	46,1	45,0	47,7	44,7

Jedním z hodnotících indikátorů vzdělanosti je úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání. Zájmem každého kraje je zvyšování vzdělanosti obyvatel. Olomoucký kraj má k tomu dobré předpoklady, neboť vysokoškolské vzdělání poskytuje v Olomouci Univerzita Palackého se sedmi fakultami a soukromá Moravská vysoká škola. Další soukromá vysoká škola sídlí v Přerově – Vysoká škola logistiky. Přestože podíl obyvatel starších 15 let s vysokoškolským vzděláním nedosahuje republikového průměru, drží se Olomoucký kraj dlouhodobě mezi čtyřmi kraji s nejvyšším podílem obyvatel s vysokoškolským titulem. Mezi všemi kraji s výrazným nárůstem vítězí Hlavní město Praha, které svými hodnotami značně ovlivňuje republikový průměr (v roce 2006 činil v ČR podíl vysokoškolsky vzdělaných mužů 26,7 % a žen 19,8 %).

Graf 14 Podíl žen a mužů s vysokoškolským vzděláním v Olomouckém kraji a České republice v letech 1993 - 2006

Komunikační a informační technologie

Domácnosti či jednotlivci vlastníci mobilní telefon, pevnou telefonní linku, kabelovou televizi, ale především mající přístup k osobnímu počítači a internetovému připojení, se podílejí na dosažené úrovni informační společnosti. S postupem času klesá podíl domácností vybavených pevnou telefonní linkou na rozdíl od mobilního telefonu, který vlastní pro osobní potřebu téměř každý. Roste i počet uživatelů osobního počítače a internetu, neboť současnost stále více poukazuje na nezbytnost těchto technologií v reálném životě a hlavně v budoucnosti. Internet přetváří společnost a udržitelný rozvoj si bez něj nedovedeme představit.

Tab. 3.2.17 Podíly obyvatel, kteří mají k dispozici pro soukromé účely mobilní telefon, počítač, přístup k internetu a vysokorychlostní připojení k internetu v letech 2003 – 2006^{*)}

	Česká republika	v tom kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Pízeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
mobilní telefon															
2003	66,0	76,4	67,8	68,8	64,6	76,8	70,8	62,7	59,3	60,5	70,8	63,0	60,3	61,7	60,1
2004	73,8	81,0	73,9	77,5	78,2	77,2	77,1	65,3	68,4	74,0	75,8	73,4	66,8	68,2	70,9
2006	83,1	87,5	83,5	84,6	82,9	86,3	82,7	76,9	79,0	85,2	85,5	80,4	84,3	78,8	83,4
osobní počítač doma															
2003	32,6	44,7	35,9	25,7	30,2	28,2	23,0	32,4	26,8	33,1	36,6	37,7	21,1	31,0	32,8
2004	35,9	47,7	34,3	41,1	34,0	33,4	25,1	32,1	37,3	33,9	38,0	40,7	22,7	34,5	35,1
2006	43,0	50,7	44,4	43,9	45,4	45,5	29,2	37,4	42,1	45,0	45,7	44,0	37,7	39,4	44,6
přístup k internetu doma															
2003	20,8	34,7	24,0	15,1	15,7	22,5	12,6	16,9	18,2	21,5	20,6	23,8	13,9	19,5	17,8
2004	23,8	40,0	27,8	25,3	20,1	20,6	17,8	21,0	26,8	18,6	21,2	23,0	16,3	16,9	20,9
2006	32,6	44,3	34,9	34,3	32,5	31,9	22,3	28,6	35,7	31,5	30,3	33,4	30,6	24,6	30,3
vysokorychlostní připojení k internetu doma															
2004	5,5	14,6	5,0	2,5	2,3	.	1,8	3,5	8,1	3,0	5,4	6,0	6,5	.	4,9
2006	18,3	31,6	18,0	11,8	13,7	15,2	10,5	15,8	23,0	18,8	17,1	22,3	16,6	11,6	16,3

^{*)} v letech 2003 a 2004 proběhlo šetření ve 4. čtvrtletí u obyvatel ve věku 15 a více let
v roce 2006 proběhlo šetření ve 2. čtvrtletí u obyvatel ve věku 16 a více let

S využíváním počítače a internetu úzce souvisí počítačová gramotnost. Snazší hledání pracovních příležitostí, rychlejší komunikace, vzdělávání, zábava, nakupování a služby a především snadná dostupnost informací se tak díky internetu promítnou do vývoje celé společnosti. Ve druhém čtvrtletí roku 2006 vlastnilo v Olomouckém kraji mobilní telefon 84,3 % populace starší 16 let, více jak třetina (37,7 %) měla doma k dispozici osobní počítač a necelá třetina (30,6 %) byla schopna se z domu připojit na internet. Podíl domácností vybavených pevnou telefonní linkou v Olomouckém kraji klesl ve druhém čtvrtletí na hodnotu 46,2 %.

Tab. 3.2.18 Podíly domácností vybavených telefonní linkou, kabelovou televizí, osobním počítačem a vysokorychlostním připojením k internetu v letech 2003 – 2006^{*)}

v %

	Česká republika	v tom kraje													
		Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
pevná telefonní linka															
2003	62,9	88,0	72,7	63,9	65,7	60,7	45,2	60,1	61,0	59,8	58,9	66,7	52,3	66,1	53,3
2004	61,9	85,7	68,4	62,3	67,4	56,1	49,6	57,5	61,7	58,8	62,3	64,9	48,8	64,9	45,9
2006	53,1	76,0	56,9	56,5	63,2	47,8	32,1	45,7	63,8	49,9	49,5	55,2	46,2	49,7	39,0
kabelová televize															
2004	22,2	22,1	25,0	17,3	24,2	35,4	30,7	16,8	11,0	18,3	16,8	28,7	15,0	26,7	18,6
2006	20,8	28,5	13,8	16,3	31,6	30,6	31,6	7,4	9,5	12,1	.	28,4	17,0	17,0	23,2
osobní počítač															
2003	23,8	37,5	23,8	19,0	22,7	21,9	17,3	24,0	20,2	25,4	27,8	29,8	14,5	23,5	22,8
2004	29,5	41,5	28,8	31,5	28,2	27,4	22,1	26,8	30,6	27,5	30,6	33,3	18,2	27,2	27,8
2006	35,7	42,4	36,5	32,9	39,1	38,7	24,9	32,4	34,4	38,7	37,1	37,3	30,5	32,3	37,5
připojení k internetu															
2003	14,8	29,3	15,5	11,8	11,6	15,9	9,6	13,1	13,8	15,6	15,6	18,6	8,9	14,8	12,3
2004	19,4	34,7	22,3	18,6	16,0	17,1	15,4	17,0	21,9	14,1	16,7	18,7	12,8	13,7	16,0
2006	26,7	36,7	28,7	24,6	27,5	26,1	19,3	23,9	27,8	26,3	24,6	28,2	23,9	19,2	25,8
vysokorychlostní připojení k internetu															
2006	15,1	25,5	14,8	8,8	12,1	13,7	9,2	13,4	17,6	15,4	14,9	18,6	12,8	10,1	13,8

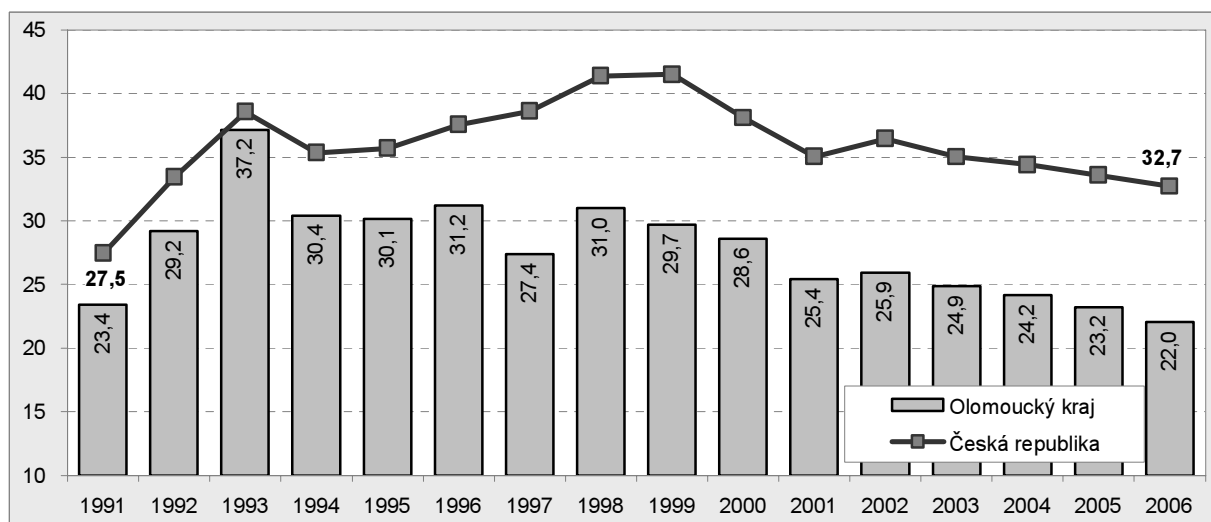
^{*)} v letech 2003 a 2004 proběhlo šetření ve 4. čtvrtletí u obyvatel ve věku 15 a více let
v roce 2006 proběhlo šetření ve 2. čtvrtletí u obyvatel ve věku 16 a více let

Kriminalita

Následující data jsou uváděna ve statistikách Policie ČR a obsahují údaje o všech trestných činech a jejich pachatelích, ke kterým prováděla policie trestní řízení. Kriminalita obecně je dlouhodobě sledovaným jevem a je považována za negativní a problematický faktor udržitelného rozvoje.

Z grafu 15 je patrný vývoj počtu zjištěných trestných činů v Olomouckém kraji na 1 000 obyvatel. V porovnání s celorepublikovým průměrem dosahuje Olomoucký kraj pozitivních výsledků, zejména v posledních letech. Při srovnání však musíme brát na zřetel fakt, že celorepublikový průměr silně ovlivňuje kriminalita v Hlavním městě Praze, která v roce 2006 představovala 75,7 trestných činů na 1 000 obyvatel, což je téměř 3,5 násobek hodnoty za Olomoucký kraj a stejné období.

Graf 15 Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel v letech 1991 - 2006

Počet zjištěných trestných činů v Olomouckém kraji klesá od roku 1998 (s výjimkou roku 2001, kdy došlo k 2% nárůstu). Na tomto vývoji se podílí především programy prevence kriminality na místní úrovni, které se zaměřují jednak na výchovné a vzdělávací akce zejména pro děti a mládež, dále se prevence soustřeďuje na rizikové jedince a skupiny osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost kriminální činnosti a v neposlední řadě též náprava delikventů a jejich následné začlenění do sociálního prostředí. Prevence kriminality tak předchází trestné činnosti, podporuje bezpečnost společnosti a přispívá k udržitelnému růstu.

Tab. 3.2.19 Kriminalita v letech 2000 - 2005 podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností¹⁾

Zdroj: Policejní prezidium ČR

	Zjištěné trestné činy na 1 000 faktických obyvatel ¹⁾				Podíl pachatelů (%)		Hmotná škoda na 1 trestný čin (Kč)
	celkem	násilné a mravnostní	majetkové	hospodářské	recidivistů	mladistvých	
Olomoucký kraj	24,4	2,8	14,6	2,8	26,6	5,6	87 839
Hranice	26,2	2,7	15,9	2,5	22,7	3,9	50 399
Jeseník	22,2	2,6	11,9	2,5	34,6	9,8	63 808
Konice	18,1	4,6	8,1	1,0	24,3	9,9	29 623
Lipník nad Bečvou	36,0	5,4	18,7	2,8	23,9	9,8	40 283
Litovel	21,2	2,2	13,8	1,7	25,0	5,7	58 948
Mohelnice	15,8	2,9	8,0	1,6	27,2	5,8	142 962
Olomouc	31,7	2,8	21,2	3,7	25,4	4,3	98 723
Prostějov	21,7	2,6	12,7	2,7	24,8	6,1	73 976
Přerov	26,3	3,8	14,9	2,9	27,3	5,7	110 267
Šternberk	21,2	2,2	12,5	2,0	30,8	5,2	148 908
Šumperk	18,5	2,3	9,8	2,9	29,8	5,6	98 459
Uničov	17,9	2,0	10,9	1,5	25,8	5,5	37 494
Zábřeh	14,1	1,8	7,8	1,8	27,3	6,5	61 200

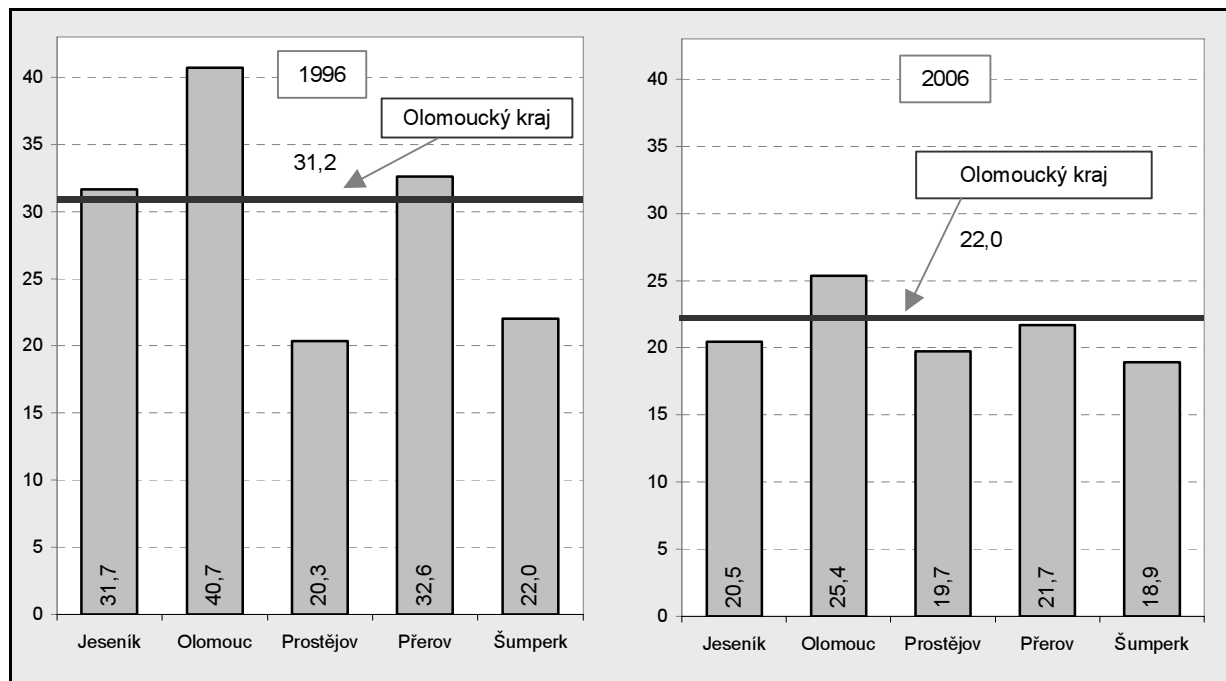
¹⁾ sumarizace za správní obvody z dat služeben PČR

¹⁾ odhad počtu skutečně přítomného obyvatelstva (nejen bydlící osoby)

Údaje o trestných činech za nejnižší územní dostupnost nám uvádí tabulka 3.2.19 v členění na správní obvody obcí s rozšířenou působností. Nejvíce trestných činů na 1 000 faktických obyvatel v letech 2000 – 2005 bylo zjištěno ve správním obvodu Lipník nad Bečvou (36,0), kde bylo dále zjištěno nejvíce násilných a mravnostních trestných činů (5,4) a zároveň bylo dosaženo nejvyššího podílu (9,9 %) u mladistvých pachatelů.

V grafu 16 vidíme srovnání let 1996 a 2006, ve kterých došlo k velmi pozitivnímu vývoji. V roce 2006 bylo zaznamenáno celkem za kraj o 9,2 trestné činy na 1 000 obyvatel méně než v roce 1996. Pokles nastal u všech okresů, nejvíce však v okresech Olomouc, Jeseník a Přerov, čímž došlo oproti roku 1996 ke značnému snížení meziokresních rozdílů.

Graf 16 Počet zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel středního stavu v okresech Olomouckého kraje

Počet dokončených bytů

Tento ukazatel nás informuje o počtu bytů v budovách pro bydlení, nových i stávajících, jejichž výstavba byla ve sledovaném období dokončena, tj. na které vydaná kolaudační rozhodnutí nabyla právní moci. Jde o byty v nové výstavbě, nástavbě, přístavbě, resp. přestavbě, dokončené modernizací a rekonstrukcí.

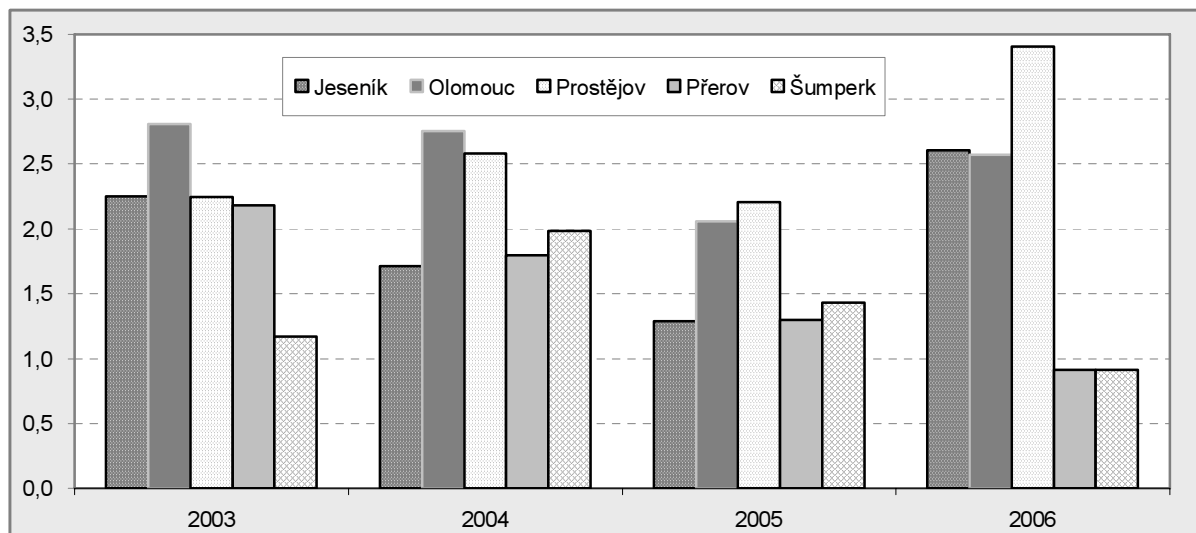
Tab. 3.2.20 Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v letech 1993 - 2006

	1993	1994	1995 ¹⁾	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	3,05	1,76	1,26	1,40	1,63	2,15	2,31	2,45	2,42	2,68	2,66	3,16	3,21	2,94
Hl. m. Praha	4,99	3,90	1,58	1,64	1,60	3,18	3,06	3,03	2,76	3,41	3,80	5,08	5,58	4,38
Středočeský	2,92	1,80	1,51	1,54	2,11	2,41	2,99	2,72	2,82	3,29	4,13	5,39	5,29	5,11
Jihočeský	3,74	1,14	1,26	2,01	1,97	2,07	1,89	2,40	2,91	3,04	2,34	3,51	3,12	3,04
Plzeňský	3,05	2,55	2,03	1,63	1,39	2,35	2,15	3,06	3,08	3,36	3,13	3,70	3,59	3,74
Karlovarský	2,52	1,64	1,36	1,29	1,46	1,32	1,91	1,37	1,86	1,48	1,72	1,66	3,77	2,09
Ústecký	1,71	0,88	0,76	0,58	0,83	1,02	1,11	1,24	1,19	1,04	1,50	1,08	1,27	1,36
Liberecký	2,40	1,32	1,45	2,02	1,99	1,85	1,84	2,33	2,03	2,30	2,68	3,08	2,65	2,38
Královéhradecký	2,99	1,56	1,22	1,41	2,18	2,30	2,80	2,55	2,58	3,05	2,32	2,42	2,60	2,22
Pardubický	3,39	2,18	0,87	1,55	1,54	2,83	2,28	3,03	2,91	2,81	2,35	3,13	2,77	2,99
Vysočina	3,15	1,25	1,23	1,57	1,91	2,03	2,22	2,68	2,56	3,01	2,56	3,06	3,08	2,92
Jihomoravský	2,93	1,49	1,16	1,49	1,53	2,28	2,72	2,74	2,55	3,06	2,96	3,42	3,38	3,52
Olomoucký	2,39	1,89	0,89	1,08	1,30	2,41	2,71	2,82	2,74	2,63	2,22	2,30	1,75	2,04
Zlínský	2,99	1,09	1,05	1,14	2,14	2,32	2,75	3,14	2,67	2,61	2,33	2,53	2,89	1,93
Moravskoslezský	2,51	0,99	1,19	1,09	1,29	1,37	1,38	1,41	1,57	1,82	1,65	1,59	1,54	1,31

¹⁾ včetně bytů získaných stavebními úpravami nebytových prostor

Slušné, bezpečné a zdravé bydlení je prvořadou podmínkou uspokojivého života všech občanů a odrazem životní úrovně celé společnosti. Bytová výstavba se kromě sociálního pilíře udržitelného rozvoje týká i dvou dalších pilířů, ekonomického i environmentálního. S bydlením úzce souvisí rozvoj dopravy, další zástavba a jejich vliv na životní prostředí.

Graf 17 Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel středního stavu v okresech Olomouckého kraje v letech 2003 - 2006

Vývoj počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel v Olomouckém kraji dosáhl nejnižší intenzity v roce 1995, kdy bylo na 1 000 obyvatel dokončeno pouze 0,89 bytů. V následujících letech se počet dokončených bytů zvyšoval a mezi roky 1998 - 2001 dosáhla hodnota za Olomoucký kraj dokonce nad průměr České republiky. Po roce 2001 se však situace obrátila a hodnoty za kraj zůstaly hluboko pod průměrem ČR. Nejvyšší propad nastal v roce 2005 a podílely se na něm všechny okresy Olomouckého kraje. Pokles pokračoval i v roce 2006, avšak pouze u okresu Přerov a Šumperk. Naopak značný nárůst zaznamenaly okresy Olomouc, Jeseník a především Prostějov, kde bylo dokončeno 3,41 bytů na 1 000 obyvatel.

Nestátní neziskové organizace

Tento indikátor nám ukazuje míru zapojení občanů do veřejného života, do oblasti dobrovolného sdružování, kde se naskytují možnosti přímo ovlivňovat věci veřejné. Nevládání neziskové organizace (nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, církevní organizace a organizační jednotky sdružení) jsou organizace, které jsou zakládány občany na základě jejich vlastního rozhodnutí a potřeby řešit či předcházet společně konkrétním problémům. Cílem těchto organizací není dosažení zisku, ale naplnění podstaty a poslání organizace. Tento aktivní postoj občanů a jejich zapojení se do věcí veřejných pozitivně ovlivňují oblasti ochrany životního prostředí, ochrany lidských práv, ochrany památek, umění, kultury, sociálních služeb, vzdělávání, sportu, volného času či práci s dětmi a mládeží aj., tedy oblasti udržitelného rozvoje.

Tab. 3.2.21 Počet obyvatel středního stavu na 1 nestátní neziskovou organizaci v letech 1997 - 2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
okres Jeseník										
Celkem	144	126	133	114	108	102	100	97	95	102
z toho:										
Nadace	2 379	2 517	10 693	-	-	-	-	-	-	-
Nadační fond	-	42 787	21 386	21 328	21 205	14 115	14 070	14 027	10 480	13 951
Obecně prospěšná společnost	-	-	-	42 656	42 410	21 173	14 070	-	20 960	20 926
Sdružení	278	249	274	221	207	194	188	178	173	166
Církevní organizace	1 338	1 258	1 188	1 066	1 034	1 086	1 141	1 169	1 198	1 231
Organizační jednotka sdružení	456	372	345	307	292	279	271	270	269	346
okres Olomouc										
Celkem	164	147	153	141	134	130	127	123	119	126
z toho:										
Nadace	1 395	1 505	5 783	22 537	22 473	24 919	24 888	24 916	28 569	28 584
Nadační fond	-	-	9 021	8 347	8 026	8 010	7 724	8 305	8 465	8 469
Obecně prospěšná společnost	-	112 862	56 384	37 562	37 455	44 854	37 332	56 060	10 884	8 167
Sdružení	386	337	322	285	263	255	249	233	221	211
Církevní organizace	2 331	2 213	2 233	1 894	1 827	1 885	1 882	1 884	1 889	2 006
Organizační jednotka sdružení	422	368	375	348	341	328	318	321	321	415
okres Prostějov										
Celkem	155	144	148	135	128	127	129	122	120	128
z toho:										
Nadace	2 693	3 152	10 009	-	109 843	109 590	109 480	109 326	109 320	-
Nadační fond	-	110 323	36 699	36 682	36 614	36 530	36 493	36 442	27 330	27 381
Obecně prospěšná společnost	110 422	110 323	110 097	110 046	109 843	109 590	54 740	54 663	54 660	36 508
Sdružení	374	335	333	284	265	262	267	247	237	236
Církevní organizace	2 045	1 751	1 866	1 719	1 690	1 660	1 634	1 708	1 708	1 856
Organizační jednotka sdružení	345	327	326	305	296	295	298	288	287	335
okres Přerov										
Celkem	160	149	146	133	128	125	128	124	120	126
z toho:										
Nadace	3 628	3 268	4 718	136 469	135 745	135 141	134 786	67 146	67 064	67 240
Nadační fond	-	-	12 438	10 498	11 312	11 262	11 232	10 330	10 318	8 965
Obecně prospěšná společnost	-	-	68 407	136 469	67 873	45 047	26 957	-	22 355	16 810
Sdružení	302	276	265	238	230	222	240	231	223	218
Církevní organizace	2 814	2 451	2 359	2 007	1 967	2 413	2 365	2 201	2 235	2 490
Organizační jednotka sdružení	434	420	429	373	352	339	323	319	309	365
okres Šumperk										
Celkem	159	144	144	130	123	119	121	121	117	122
z toho:										
Nadace	2 054	2 448	6 698	25 402	31 613	31 514	31 440	41 837	31 265	31 224
Nadační fond	-	-	15 908	14 112	14 050	14 006	12 576	12 551	12 506	12 490
Obecně prospěšná společnost	-	-	25 452	25 402	25 290	25 211	25 152	62 755	11 369	8 921
Sdružení	320	282	270	242	233	227	240	229	219	209
Církevní organizace	2 894	2 357	2 273	1 789	1 581	1 556	1 534	1 819	1 812	1 864
Organizační jednotka sdružení	429	388	389	350	326	314	304	311	308	376

3.3. Environmentální oblast

Environmentální oblast si všeobecně klade za cíl uchovat a vylepšit kvalitu životního prostředí a zdraví obyvatel v souladu s hospodářským rozvojem. Soustřeďuje se zejména na řešení současných i v minulosti vzniklých a přetrvávajících problémů týkajících se ochrany přírody, krajiny a biologické rozmanitosti, využívání přírodních zdrojů, ochrany vod, ovzduší a nakládání s odpady. Zasahovat do přírody tak, aby tyto intervence neznemožnily její obnovu, což by znamenalo negativní důsledky v budoucnosti, je klíčovým bodem trvale udržitelného rozvoje.

Olomoucký kraj dosahuje v porovnání s ostatními kraji relativně pozitivních výsledků v oblasti životního prostředí. V rámci environmentálního pilíře jsme do této části publikace zařadili 14 indikátorů, které reflektují stav a vývoj jednotlivých oblastí ovlivňujících životního prostředí.

Vybrané indikátory environmentální oblasti Olomouckého kraje

Název ukazatele	Zdroj dat	Časová řada	Územní dostupnost (nejnižší)
Podíl půdy: lesní, orné, trvalých travních porostů, zastavěných ploch	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů; Český úřad zeměměřičský a katastrální	1993 - 2006	obec
Podíl nahodilé hmyzové těžby na celkové těžbě dřeva	Ročenka ČSÚ	2000-2005	kraj
Podíl lesů zvláštního určení a ochranných lesů na celkové výměře lesů	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů	1998 - 2006	Správní obvod obce s rozšířenou působností
Ukazatele za vodovody	ČSÚ - vodovody, kanalizace a vodní toky	1999 - 2006	kraj
Ukazatele za kanalizace	ČSÚ - vodovody, kanalizace a vodní toky	1999 - 2006	kraj
Emise tuhých látek REZZO 1-3	Český hydrometeorologický ústav	1999 - 2004	obec
Emise oxidu uhelnatého REZZO 1-3	Český hydrometeorologický ústav	1999 - 2004	obec
Produkce komunálního odpadu	ČSÚ	2002 - 2006	kraj
Produkce odpadů a nakládání s odpady	ČSÚ	2002 - 2006	kraj
Chráněná krajinná území	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	2006	okres
Maloplošná chráněná krajinná území	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	2006	okres
Intenzita silniční dopravy	Ředitelství silnic a dálnic ČR	2005	obec
Počet motorových vozidel	Ministerstvo vnitra (centrální registr vozidel)	2000 - 2006	okres
Délka komunikací	Ředitelství silnic a dálnic ČR	2000 - 2006	okres

Podíly půdy – lesní, orné, trvalých travních porostů, zastavěných ploch

Z hlediska udržitelného rozvoje je důležitá ekologická stabilita krajiny (viz kapitola 2) a celková ochrana půdního fondu. Ta udává poměr ekologicky pozitivně využívaných ploch (lesy, sady, zahrady, vinice, chmelnice, louky či vodní plochy) k ekologicky negativně využívaným (orná půda, zastavěné a ostatní plochy). Ekologická stabilita tak odráží přírodní ráz krajiny a kvalitu životního prostředí. Následující tabulky uvádí podíly jednotlivých druhů pozemků v okresech Olomouckého kraje od roku 1993.

Tab. 3.3.1 Podíl lesní půdy na celkové výměře v letech 1993 - 2006

	v %													
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	33,6	33,6	34,3	34,3	34,3	34,3	34,3	34,4	34,4	34,7	34,7	34,7	34,7	34,8
Jeseník	.	.	59,0	59,2	59,2	59,2	59,2	59,2	59,2	59,3	59,3	59,3	59,3	59,3
Olomouc	26,8	26,7	26,7	26,8	26,9	26,9	26,9	26,9	27,0	29,5	29,6	29,6	29,9	29,9
Prostějov	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	19,4	19,4	19,4
Přerov	18,8	18,8	18,8	18,8	18,8	18,9	18,8	18,8	18,8	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Šumperk	51,2	51,2	48,1	48,2	48,2	48,2	48,2	48,2	48,2	48,2	48,2	48,3	48,3	48,3

Tab. 3.3.2 Podíl orné půdy na celkové výměře v letech 1993 - 2006

	v %													
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	43,1	42,8	41,9	41,3	41,2	41,3	41,3	41,2	41,1	40,7	40,4	40,4	39,9	39,8
Jeseník	.	.	22,4	21,3	21,3	21,4	21,4	21,1	21,0	20,9	20,6	20,6	20,6	20,6
Olomouc	48,0	47,3	47,2	47,1	46,9	46,9	46,9	46,8	46,7	44,3	43,8	43,8	42,3	42,2
Prostějov	63,0	63,0	62,9	62,9	62,8	62,9	62,8	62,7	62,7	62,6	62,2	62,2	62,0	61,9
Přerov	56,4	56,4	56,4	56,6	56,4	56,7	56,7	56,5	56,4	58,7	58,7	58,6	58,6	58,3
Šumperk	25,4	25,2	24,9	23,0	23,0	23,2	23,2	22,9	22,8	22,8	22,8	22,8	22,6	22,5

Tab. 3.3.3 Podíl trvalých travních porostů na celkové výměře v letech 1993 - 2006

	v %													
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	8,3	8,6	8,9	9,5	9,6	9,6	9,6	9,7	9,7	9,9	10,1	10,0	10,6	10,6
Jeseník	.	.	9,8	10,9	11,0	11,0	11,0	11,1	11,2	11,2	11,5	11,5	11,5	11,5
Olomouc	4,8	5,4	5,5	5,6	5,8	5,7	5,7	5,7	5,8	6,5	6,8	6,8	8,7	8,8
Prostějov	5,1	5,1	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,0	5,0	5,0
Přerov	6,7	6,7	6,7	6,5	6,9	6,7	6,7	6,8	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Šumperk	13,0	13,1	15,7	17,5	17,6	17,6	17,6	17,8	17,8	17,9	17,9	17,9	18,0	18,1

Tab. 3.3.4 Podíl zastavěných ploch na celkové výměře v letech 1993 - 2006

	v %													
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Olomoucký kraj	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Jeseník	.	.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Olomouc	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Prostějov	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Přerov	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Šumperk	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2

Na konci roku 2006 činila celková výměra Olomouckého kraje 526 677 ha. Struktura těchto pozemků vykazovala v jednotlivých regionech značné rozdíly dané především geografickými podmínkami lokalit.

Výměra zemědělské půdy zaujímala v roce 2006 v Olomouckém kraji 281 589 ha, což představovalo 53,5 % celkové rozlohy kraje. Další významnou část tvořily rozsáhlé komplexy lesů, které se podílely na ploše kultur v kraji 34,8 %, zejména v okrese Jeseník (59,3 %) a Šumperk (48,3 %). Mezi tři obce s největší zalesněnou plochou patřila s 89,2% podílem lesní plochy Loučná nad Desnou, s 88,7 % Vernířovice (obě obce z okresu Šumperk) a s 81,7 % Ostružná (okres Jeseník).

Celkovou výměru půdy tvořila ze 39,8 % orná půda a to především v jižní části kraje v okresech Prostějov (61,9 %) a Přerov (58,3 %). Nejvyšší podíl orné půdy (91,8 %) připadl na obec Dubčany na Olomoucku, na Prostějovsku pak na obec Vřesovice (91,1 %) a Pavlovice u Kojetína (90,8 %).

Nejvyššího podílu trvalých travních porostů na celkové výměře dosáhl okres Šumperk s 18,1 %, jehož obec Štéglov měla nejvyšší podíl trvalých travních porostů v kraji (61,5 %). Nejmenší podíl tvořily louky a pastviny v okrese Prostějov (5,0 %), neboť tato velmi úrodná černozem je především využívána jako půda orná.

Podíl zastavěných ploch činil v kraji 1,6 % v celém sledovaném období. Nejvyšší podíl zastavěných ploch připadl okresu Přerov (2,1 %). Obcí s nejvyšším podílem zástavby (8,4 %) se stala obec Strukov z okresu Olomouc.

Podíl nahodilé hmyzové těžby na celkové těžbě dřeva

Celkový stav lesních porostů ovlivňuje výrazně těžba dřeva, zejména pak těžba nahodilá, která je neplánovaná a člení se na živelní, exhalační, hmyzovou či ostatní těžbu. Klasickým případem nahodilé těžby je těžba v důsledku napadení stromu kůrovci, listožravým hmyzem, houbovými chorobami, ale také těžba vyvrácených či zlomených porostů větrem. Do nahodilé těžby se započítává zpracovaná těžba v daném roce. Následující tabulka 3.3.5 uvádí údaje o hmyzové těžbě. Cílem této těžby je odstranění napadených kmenů, ve kterých zimuje škodlivý hmyz a zamezení dalšího šíření jeho výskytu.

Hmyzová těžba v Olomouckém kraji dosáhla během sledovaných let svého maxima v roce 2003, kdy bylo zpracováno 105 001 m³ dřeva bez kůry. Tento objem představoval 8,0 % celkové těžby dřeva v kraji. Zvýšený výskyt kůrovce se podařilo v následujícím roce potlačit a sestupný trend hmyzové těžby pokračoval i v roce 2005, kdy byly vytěženy hmyzem napadené kmeny v objemu 45 869 m³ bez kůry (3,8 % celkové těžby dřeva v kraji), což je méně jak polovina objemu těžby roku 2003. Pozitivní vývoj odrážel především aktivní přístup k ochraně lesa proti kůrovcům. V roce 2006 se hmyzová těžba naopak zvýšila na 66 322 m³ zpracovaného dřeva.

Z pohledu jednotlivých krajů dosahoval nejnižší podíl hmyzové těžby na celkové těžbě dřeva na Karlovarsku či Pardubicku. Nejvyšší kůrovcové kalamity byly naproti tomu zaznamenány v průběhu celého sledovaného období v kraji Moravskoslezském, kde byly během těchto let zpracovány napadené stromy bez kůry v objemu 1 150 859 m³.

Tab. 3.3.5 Podíl nahodilé hmyzové těžby na celkové těžbě dřeva v letech 2003 – 2006

	v %			
	2003	2004	2005	2006
Česká republika	8,3	8,1	6,3	6,4
Hl. m. Praha	1,1	1,4	1,2	3,1
Středočeský	5,2	7,0	7,3	8,2
Jihočeský	9,6	11,8	11,6	6,3
Plzeňský	7,5	8,6	7,8	8,1
Karlovarský	3,4	5,0	1,8	1,5
Ústecký	2,6	5,5	6,7	6,0
Liberecký	2,7	4,2	2,9	3,2
Královéhradecký	5,2	5,2	4,0	4,0
Pardubický	5,3	4,7	1,9	1,7
Vysočina	6,0	7,3	4,4	3,3
Jihomoravský	7,2	7,4	6,6	7,2
Olomoucký	8,0	5,8	3,8	5,1
Zlínský	3,1	2,8	1,4	2,0
Moravskoslezský	21,1	16,2	10,5	17,6

Podíl lesů zvláštního určení a ochranných lesů na celkové výměře půdy

Zachování lesa jako nenahraditelné složky životního prostředí, jeho obnova a péče jsou základními předpoklady k dosažení trvale udržitelného hospodaření s tímto přírodním bohatstvím. Zejména pokud se jedná o lesy ochranné a lesy zvláštního určení. Kategorie ochranných lesů zahrnuje mimořádně nepříznivá stanoviště, vysokohorské lesy a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni. Lesy zvláštního určení tvoří pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně, ochranná pásma zdrojů léčivých minerálních vod, území národních parků a národních přírodních rezervací, 1. zóny CHKO, přírodní rezervace, přírodní památky, lázeňské lesy, příměstské a rekreační lesy, lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce, lesy významné pro uchování biodiverzity, lesy se zvýšenou funkcí ochrannou, uznané obory a samostatné bažantnice.

Tab. 3.3.6 Podíl lesů zvláštního určení a ochranných lesů na celkové výměře lesů v letech 1997 - 2006

Pramen: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

%

Kraje	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lesy ochranné										
Hl. m. Praha	0,1	0,1	0,1	2,0	2,7	3,9	3,9	8,5	8,7	8,5
Středočeský	2,6	2,9	3,1	3,2	3,2	3,2	3,1	2,9	3,0	3,0
Jihočeský	3,7	3,4	3,0	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8	1,8	1,6
Plzeňský	6,6	6,3	6,0	5,8	5,7	5,6	5,6	2,4	2,0	1,5
Karlovarský	4,4	4,4	4,7	4,7	4,4	4,0	3,1	2,8	3,0	3,0
Ústecký	1,7	1,8	8,0	8,0	8,1	8,3	8,2	8,2	5,1	5,0
Liberecký	5,0	4,1	4,2	4,2	4,2	7,9	7,8	7,9	8,7	5,1
Královéhradecký	8,7	8,4	9,6	9,6	9,3	9,2	9,2	9,3	9,3	8,8
Pardubický	1,1	1,1	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6
Vysočina	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,8	0,6	0,6
Jihomoravský	2,3	2,3	2,2	1,8	1,8	1,7	1,9	2,0	2,2	2,0
Olomoucký	3,3	3,6	3,4	3,4	3,4	3,4	3,5	3,4	3,1	3,2
Zlínský	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Moravskoslezský	0,6	0,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1
Lesy zvláštního určení										
Hl. m. Praha	96,0	94,1	97,9	96,1	95,4	94,1	94,1	89,5	89,3	89,5
Středočeský	35,8	22,2	31,4	31,1	29,8	27,1	26,9	26,9	24,3	24,5
Jihočeský	12,1	11,4	19,1	21,4	21,2	21,0	20,7	20,8	19,4	19,5
Plzeňský	7,1	10,8	13,9	13,5	13,3	13,4	13,1	16,5	16,3	16,8
Karlovarský	80,3	12,8	32,8	32,9	33,6	37,6	42,7	45,7	44,6	44,4
Ústecký	76,6	1,6	10,6	18,9	28,8	29,5	211,8	29,6	36,3	36,7
Liberecký	52,6	10,7	27,1	26,9	26,9	31,0	34,5	34,5	26,8	36,3
Královéhradecký	46,2	16,2	19,9	19,9	21,5	21,7	21,7	22,4	22,4	23,8
Pardubický	47,0	2,5	9,2	9,4	9,1	9,1	9,2	9,2	9,5	10,0
Vysočina	11,4	4,1	4,9	6,6	6,6	6,7	6,8	6,8	6,6	6,6
Jihomoravský	24,3	21,5	28,2	29,6	29,5	30,4	29,9	29,8	28,4	29,2
Olomoucký	34,6	6,4	17,0	18,2	18,3	18,2	18,7	18,6	19,2	20,6
Zlínský	12,8	10,6	10,8	11,5	11,5	10,4	10,5	11,7	12,0	11,7
Moravskoslezský	49,8	6,1	12,7	12,7	13,1	13,3	13,2	13,3	14,0	14,1

Snahou je udržet a rozšiřovat současnou výměru těchto lesů, zvyšovat kvalitu lesních půd a lesních porostů, kontrolovat početní stavy zvěře, jejich věk a poměr pohlaví v úrovni zabezpečující úspěšnou obnovu a rozvoj lesních porostů, zajistit uchování a zvyšování biodiverzity a přeměnit současnou druhovou skladbu lesů ve prospěch dřevin s vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a melioračními účinky na půdu.

Kategorizace lesů je prováděna na základě § 6 až 10 zákona č. 289/1995 Sb. (lesní zákon). Tento zákon zrušil subkategorii 3e – lesy zvláštního určení postihované exhalacemi tak, že vyžadují odlišný způsob hospodaření. Lesy z této subkategorie byly postupně zařazeny do kategorií podle jejich převažující funkce a plocha lesů zvláštního určení tedy po roce 1995 zaznamenala značné změny.

V roce 2006 tvořil ochranný les v Olomouckém kraji 3,2% podíl na celkové lesní výměře, která se rozkládala na 179 017 ha (více jak třetinu celkové rozlohy Olomouckého kraje). Podíl lesů zvláštního určení přesáhl po devíti letech 20 % (konkrétně 20,6 %) celkové výměře lesů v Olomouckém kraji.

Specifické postavení má v rámci lesů zvláštního určení a lesů ochranných Hlavní město Praha, jehož výměra celkové lesní půdy činila v roce 2006 pouze 4 960 ha, což představuje pouze 0,2 % na celkové výměře lesů ČR. Převážnou většinu této plochy tvořily lesy zvláštního určení (89,5 %) jejichž výměra činila 0,8 % celkové výměry lesů této kategorie na území České republiky.

Průměrná spotřeba vody

Hospodaření s vodou a nakládání s odpadními vodami má velmi výrazný dopad na naše životní prostředí. Spotřebu vody přímo ovlivňuje každý z nás. Následující tabulka 3.3.7 uvádí vedle ostatních ukazatelů i specifickou potřebu vody (v litrech na osobu a den), která představuje množství vody fakturované celkem podělené celkovým počtem obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu a počtem dnů v příslušném roce.

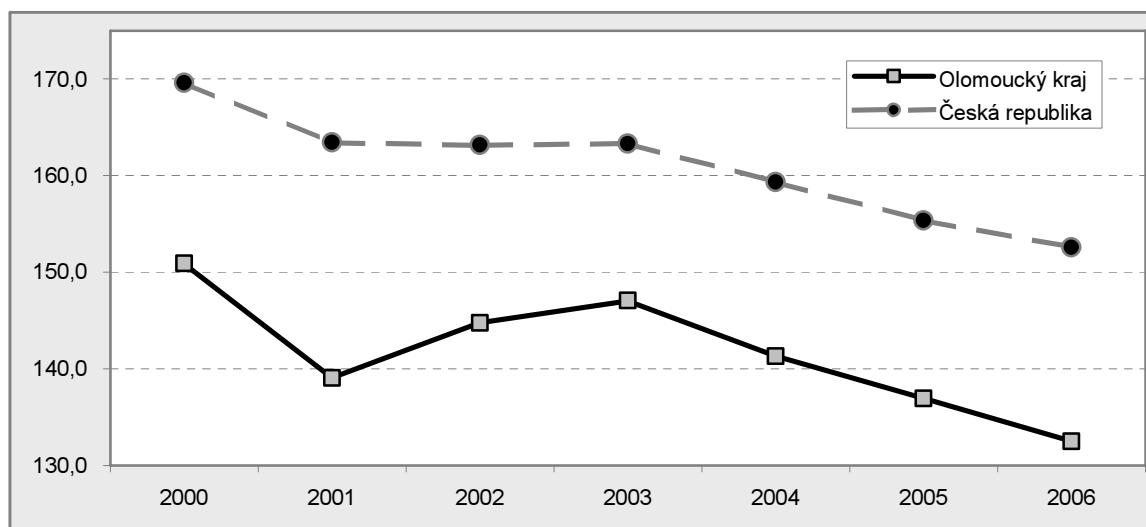
Tab. 3.3.7 Ukazatele za vodovody v Olomouckém kraji v letech 2000 – 2006

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/2000
Délka vodovodní sítě ¹⁾	km	2 668	2 767	2 917	3 419	4 010	4 076	4 087	153,2
Voda vyrobená pitná	tis. m ³	40 142	39 366	41 898	41 504	37 886	32 726	32 728	81,5
Voda fakturovaná	tis. m ³	28 986	26 719	29 673	30 078	28 581	27 779	27 178	93,8
z toho:									
pro domácnosti	tis. m ³	18 125	16 067	18 606	19 083	18 691	18 244	17 987	99,2
Vodné celkem ¹⁾	mil. Kč	425,5	420,9	467,0	523,1	576,5	594,4	617,0	145,0
Obyvatelé zásobovaní vodou z veřejných vodovodů	osoby	526 322	526 500	561 610	560 500	554 216	555 809	561 963	106,8
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	82,0	82,0	88,1	88,1	87,2	87,0	87,9	²⁾ 5,9
Specifická potřeba vody	l/osoba /den	150,9	139,0	144,8	147,0	141,3	136,9	132,5	87,8
Specifická potřeba vody v domácnostech	l/osoba /den	94,3	83,6	90,8	93,3	92,4	89,9	87,7	92,9

¹⁾ do roku 2003 data od hlavních provozovatelů vodovodů, od roku 2004 změna metodiky (připojen výběrový soubor obcí, které si provozují veřejný vodovod či kanalizaci samy)

²⁾ rozdíl 2006 - 2000 v procentních bodech

Graf 18 Specifická potřeba vody v litrech na 1 obyvatele a den v letech 2000 - 2006

V roce 2006 zásobilo 4 087 km vodovodních sítí téměř 562 tis. občanů Olomouckého kraje. Délka vodovodních sítí se během sledovaného období prodlužovala a počet takto vodou zásobovaných obyvatel kraje vzrostl z 82 % (rok 2002) na 87,9 % (rok 2006). Specifická potřeba vody celkem představovala v Olomouckém kraji v roce 2000 denní potřebu 150,9 litrů na jednoho občana. V následujících letech občané odebírali vody méně, což souviselo i s meziročním růstem cen vodného a stočného. S nejnižší denní potřebou vody (132,5 l/den a osobu) hospodařili lidé Olomouckého kraje v roce 2006. V porovnání s Českou republikou představuje specifická potřeba vody v Olomouckém kraji výrazně nižší limity. Přestože došlo v České republice k výraznému poklesu specifické potřeby vody, úroveň v roce 2006 přibližně odpovídá hodnotám za Olomoucký kraj v roce 2000.

Podíl čištěných odpadních vod

Čistota životního prostředí je velmi důležitá. Odpadní vody tvoří oblast, která je velmi sledovanou, neboť jsou příčinou znečišťování povrchových vod. Všeobecně stoupá počet kanalizačních přípojek, jejich délka a množství vody vypouštěné do kanalizací napojených na čističky odpadních vod, což se významně projevuje snížením množství vypouštěného znečištění do vodních toků.

Tab. 3.3.8 Kanalizace pro veřejnou potřebu v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/2000
Délka kanalizační sítě	km	954	1 001	1 105	1 400	2 015	2 219	2 228	233,5
Obyvatelé bydlící v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu ¹⁾	osoby	350 464	357 471	372 521	390 604	461 177	470 015	474 844	135,5
z toho:									
osoby napojené na kanalizaci s koncovou ČOV ¹⁾	osoby	339 049	347 207	361 760	371 874	412 125	430 772	427 757	126,2
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	%	63,0	63,5	73,5	73,5	72,6	73,6	74,3	²⁾ 11,3
Vypouštěné odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu	tis. m ³	32 827	27 728	32 117	34 700	30 598	28 900	29 636	90,3
Čištěné odpadní vody (bez srážkových vod)	tis. m ³	29 418	26 857	28 713	33 849	29 366	27 484	27 995	95,2
Podíl čištěných odpadních vod	%	89,6	96,9	89,4	97,5	96,0	95,1	94,5	²⁾ 4,9

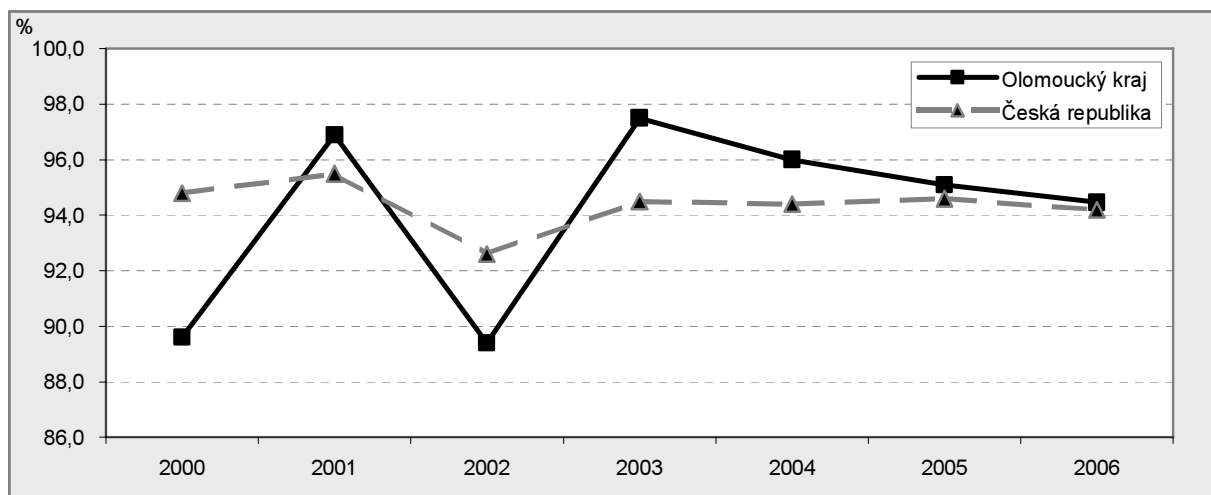
¹⁾ do roku 2003 data od hlavních provozovatelů vodovodů a kanalizací, od roku 2004 změna metodiky (připojen výběrový soubor obcí, které si provozují veřejný vodovod či kanalizaci samy)

²⁾ rozdíl 2006 - 2000 v procentních bodech

Na veřejnou kanalizaci bylo v roce 2000 napojeno 63,0 % obyvatel Olomouckého kraje. Jejich počet se rok od roku zvyšoval až na 74,3 % v roce 2006, s čímž souvisí protažení délky kanalizační sítě.

V roce 2006 dosáhla kanalizační síť v Olomouckém kraji délky 2 228 km, což je v porovnání s rokem 2000 o 1 274 km více. Zvyšoval se i počet osob napojených na kanalizaci s koncovou čističkou odpadních vod (ČOV). Růst počtu osob napojených na kanalizaci bez ČOV byl však rychlejší a proto podíl osob napojených na kanalizaci s koncovou ČOV zaznamenal v letech 2000 až 2006 pokles o 6,6 procentních bodů. V Olomouckém kraji bylo v roce 2006 vypuštěno do kanalizace pro veřejnou potřebu 29 636 tis. m³ odpadních vod, z nichž 64,1 % představovaly splaškové odpadní vody. Zbýlý podíl připadl na odpadní vody průmyslové a ostatní, které byly z 98,8 % napojeny na čističku odpadních vod. Podíl čištěných odpadních vod v roce 2006 představoval 94,5 %, čímž se Olomoucký kraj dostal na úroveň hodnoty za Českou republiku, která představovala 94,2 %.

Graf 19 Podíl čištěných odpadních vod v Olomouckém kraji v letech 2000 - 2006

Emise

Z pohledu udržitelného rozvoje dochází zejména v posledních letech ke zvýšenému zájmu veřejnosti o tuto problematiku. Je všeobecným zájmem snížit celkové emise, které vznikají především při spalování fosilních paliv ve stacionárních a mobilních zdrojích, neboť negativně ovlivňují klimatické prostředí a způsobují tak oteplování zemské atmosféry.

Emise jsou zdrojem znečišťujícím ovzduší a jsou celostátně sledovány v rámci Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). V regionálním členění jsou publikovány stacionární zdroje zahrnuté v dílčích souborech REZZO 1 – 3. Ze všech zdrojů znečišťování ovzduší jsou do registru zahrnuty pouze zdroje znečišťující ovzduší v důsledku lidské činnosti. Dosáhnout udržitelného rozvoje znamená trvale snižovat emise zejména přechodem k trvale udržitelné energetice, tj. směřovat k čistším energetickým zdrojům.

Tab. 3.3.9 Měrné emise REZZO 1-3 - tuhé látky v letech 2000 - 2006

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

t/km²/rok

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Česká republika	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4	71,1
Hl. m. Praha	2,9	2,8	1,4	1,4	1,2	1,4	47,0
Středočeský	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,5	79,4
Jihočeský	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,3	74,8
Plzeňský	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,3	58,9
Karlovarský	0,8	0,8	0,5	0,5	0,4	0,4	45,6
Ústecký	0,9	0,9	1,0	0,9	0,8	0,7	79,1
Liberecký	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,4	50,3
Královehradecký	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,4	64,3
Pardubický	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,4	61,5
Vysočina	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	92,2
Jihomoravský	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	89,4
Olomoucký	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,3	71,6
Jeseník	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,2	69,5
Olomouc	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4	0,3	77,0
Prostějov	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,3	72,1
Přerov	0,6	0,4	0,6	0,6	0,5	0,4	74,0
Šumperk	0,5	0,4	0,6	0,6	0,6	0,4	67,2
Zlínský	0,4	0,3	0,5	0,5	0,5	0,3	74,5
Moravskoslezský	1,3	1,2	1,4	1,6	1,3	1,1	79,3

Tabulky 3.3.9 a 3.3.10 uvádějí množství znečišťujících látek (v t/km²) vystupujících ze stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší v ročních intervalech. Ochrana ovzduší v kraji dosahuje k celorepublikovému průměru příznivějších hodnot, zejména pokud jde o znečištění oxidem uhelnatým.

Tab. 3.3.10 Měrné emise REZZO 1-3 - oxidu uhelnatého (CO) v letech 2000 - 2006

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav t/km²/rok

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Česká republika	4,0	4,0	3,3	3,5	3,5	3,1	75,8
Hl. m. Praha	13,9	14,2	5,9	6,1	5,6	5,5	39,6
Středočeský	2,8	2,8	2,5	2,5	2,5	2,2	79,2
Jihočeský	1,8	1,7	1,2	1,2	1,2	1,0	54,6
Plzeňský	2,4	2,1	1,4	1,5	1,5	1,2	50,3
Karlovarský	3,3	2,9	1,7	1,3	1,3	1,2	35,5
Ústecký	3,6	4,0	3,1	3,1	3,0	2,5	68,4
Liberecký	3,3	3,4	2,1	2,2	2,2	1,9	56,6
Královehradecký	3,0	2,9	2,1	2,3	2,1	1,9	63,7
Pardubický	3,1	3,1	2,2	2,2	2,2	1,8	57,3
Vysočina	1,8	1,7	1,4	1,4	1,3	1,1	63,4
Jihomoravský	1,0	1,2	0,8	0,9	0,8	0,8	76,5
Olomoucký	2,1	1,9	1,4	1,3	1,4	1,1	53,7
Jeseník	1,3	1,1	0,6	0,6	0,6	0,6	44,9
Olomouc	1,8	1,6	0,8	0,9	0,9	0,7	40,3
Prostějov	2,1	1,9	0,7	0,8	0,9	0,7	34,2
Přerov	3,4	3,4	4,1	3,2	3,3	2,6	78,6
Šumperk	2,1	1,7	1,3	1,4	1,5	1,2	58,5
Zlínský	1,9	1,9	1,3	1,3	1,2	1,1	59,5
Moravskoslezský	25,0	24,7	23,5	25,8	26,8	24,4	97,5

Znečištění ovzduší Olomouckého kraje tuhými látkami je nerovnoměrné. Nejvyšší znečištění bylo během let 2000 - 2005 naměřeno v okrese Přerov a Šumperk, v okrese Jeseník byl naopak vzduch nejčistší. Výrazně rozdílných hodnot bylo naměřeno v okresech Olomouckého kraje také při měření znečištění ovzduší oxidem uhelnatým. Znečištění ovzduší jednotlivých okresů je dáno především rozdílnou koncentrací průmyslové výroby. Kategorii REZZO 1 – 4 (viz kapitola 2) pak výrazně ovlivňuje počet motorových vozidel.

Jednoznačně nejhorší kvalitou ovzduší z hlediska oxidu uhelnatého byl během let zatížen okres Přerov, následoval okres Šumperk a opět se nejlépe během sledovaných let dýchalo obyvatelům okresu Jeseník. Stejně jako v celé České republice, tak i ve všech okresech Olomouckého kraje, došlo v porovnání let 2000 a 2005 ke zlepšení kvality ovzduší jak u tuhých látek, tak i u oxidu dusíku.

Odpady

Současný styl života a narůstající spotřeba ať už jde o zboží, služby, energii či potraviny, vedou k nárůstu objemu komunálního odpadu. Dnešní konzumní společnost tak představuje velikou zátěž pro životní prostředí. Snaha omezit narůstající objem odpadů, jeho třídění a opětovné využití je pro budoucnost a udržitelný rozvoj nezbytností. Následující tabulka nám ukazuje vývoj komunálního odpadu v kg na jednoho obyvatele. Olomoucký kraj patří mezi kraje s nejnižší produkcí. Nejvyšší pokles produkce odpadu na obyvatele nastal v Hlavním městě Praze, opačně tomu bylo v kraji Moravskoslezském, kde na jednoho občana připadlo v roce 2006 o 113 kg komunálního odpadu více jak v roce 2002.

Tab. 3.3.11 Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele v letech 2002 - 2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/2002
Česká republika	279	280	278	289	296	106,1
Hl. m. Praha	346	265	264	271	280	80,9
Středočeský	352	326	311	349	343	97,6
Jihočeský	303	308	319	281	289	95,4
Plzeňský	238	238	242	285	306	128,7
Karlovarský	274	296	298	290	302	110,5
Ústecký	327	315	314	316	319	97,6
Liberecký	305	288	284	276	277	90,9
Královéhradecký	259	257	239	282	279	107,7
Pardubický	275	267	269	270	291	105,9
Vysočina	275	268	271	265	305	110,8
Jihomoravský	238	280	271	263	283	118,9
Olomoucký	255	262	266	275	283	110,8
Zlínský	291	283	285	271	288	99,0
Moravskoslezský	174	255	261	298	287	165,0

Produkce komunálního odpadu v Olomouckém kraji neustále roste. Zatímco v roce 2002 vyprodukoval jeden obyvateľ průměrně 255 kg komunálního odpadu za rok, v roce 2006 se tato produkce zvýšila ještě o dalších 28 kg. Shromažďování tříděného odpadu během let narůstá, avšak jeho podíl na celkovém komunálním odpadu je stále velmi nízký. V roce 2006 činil tento podíl 10,8 %, což v důsledku znamená jen nízkou míru znovu vrácených odpadů do výrobního procesu a zbytečné zatěžování životního prostředí. Produkce podnikového odpadu činila v roce 2006 v Olomouckém kraji 642,9 tis. tun, přičemž na jednoho obyvatele připadlo 529 kg odpadu ze zpracovatelského průmyslu.

Tab. 3.3.12 Produkce odpadů a nakládání s odpady v Olomouckém kraji v letech 2002 - 2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Produkce komunálního odpadu v kg na obyvatele	255	262	266	275	283
podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	.	8,4	.	10,6	10,8
Produkce podnikového odpadu v tis. t	440,2	1 135,8	1 165,9	583,9	642,9
produkce odpadu ve zpracovatelském průmyslu v kg na obyvatele	377	1 511	1 426	418	529
Nakládání s odpady celkem v tis. t	477,5	668,2	847,3	637,1	779,9
podíl nebezpečných odpadů v %	13,9	18,3	9,1	2,6	2,7
podíl využitých odpadů v %	25,1	23,1	28,3	22,1	31,3
z toho recyklovaných (vč. regenerace) ²⁾	14,1	5,4	12,6	5,4	24,6
energeticky využitých	2,2	1,4	0,7	0,6	0,7
podíl odstraněných odpadů v %	39,6	36,1	42,6	18,3	27,3
z toho: odstraněných skládkováním	35,4	30,0	37,8	16,7	26,5
podíl odpadů použitých na terénní úpravy v %	i.d.	i.d.	14,2	29,5	16,8
podíl materiálově využitých odpadů dle metodiky POH ¹⁾	43,0	39,9	39,7	65,6	53,0

¹⁾ kódy nakládání R2 až R11, N1

²⁾ v letech 2002 - 2004 též vč. kompostování

Způsob nakládání s odpady je pro udržitelný rozvoj velmi důležitý. V letech 2005 a 2006 bylo v Olomouckém kraji dosaženo vyššího podílu využitého odpadu nad odpadem odstraněným. S rostoucím objemem odpadů však představuje i menší podíl odstraněných odpadů velmi vysokou zátěž pro okolní krajinu. V posledním sledovaném roce představoval podíl skládkovaných odpadů 26,5 % na celkovém nakládání z odpady.

Zvláště chráněná krajinná území

Na území Olomouckého kraje nalezneme řadu maloplošných chráněných území, přičemž většina z nich leží v oblastech velkoplošných chráněných území. Následující tabulka 3.3.13 uvádí rozlohy jednotlivých zvláště chráněných území bez jejich vzájemných překryvů.

Velkoplošná chráněná území se k 31. 12. 2006 podílela na rozloze kraje 10,6 %. Téměř třetinu okresu Jeseník a značnou část okresu Šumperk tvořila chráněná krajinná oblast Jeseníky vyhlášena již roku 1969 na rozloze 740 km². V této oblasti nalezneme 4 národní přírodní rezervace (Praděd, Šerák - Keprník, Rejvíz, Rašeliniště Skřítek), 18 přírodních rezervací a 6 přírodních památek. CHKO Jeseníky je z 80 % pokryta lesy, především zde roste smrk či dub. Nalezneme tu však i řadu rašelinišť, mokřadů či podhorských luk, které jsou útočištěm řady chráněných živočichů.

Tab. 3.3.13 Chráněná krajinná území Olomouckého kraje k 31. 12. 2006

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny (<http://drusop.nature.cz>)

	Velkoplošná chráněná území			Maloplošná chráněná území				Chráněná území celkem (bez překryvů MCHÚ ³⁾ a VCHÚ)	
	počet ¹⁾	výměra (v ha)	% celkové rozlohy	počet ¹⁾	výměra (v ha)		výměra (v ha)	% celkové rozlohy	
					celkem	v tom na území			
					VCHÚ ²⁾	mimo VCHÚ ²⁾			
Olomoucký kraj	2	55 797	10,6	137	6 075	3 623	2 452	58 249	11,06
Jeseník	1	23 190	32,3	19	1 508	1 333	175	23 365	32,50
Olomouc	1	8 347	5,2	37	1 527	960	567	8 914	5,51
Prostějov	-	-	-	47	593	-	593	593	0,77
Přerov	-	-	-	16	509	-	509	509	0,60
Šumperk	2	24 260	18,4	22	1 938	1 329	609	24 869	18,90

¹⁾ včetně území zasahujících do jiného okresu, součty za okres nemusí přesně odpovídat hodnotě za kraj

²⁾ VCHÚ = velkoplošná chráněná území (chráněné krajinné oblasti a národní parky)

³⁾ MCHÚ = maloplošná chráněná území (národní přírodní památky, národní přír. rezervace, přírodní památky, přír. rezervace)

Další velkoplošnou chráněnou oblastí je chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví, které se rozkládá na ploše 96 km² a vine se podél řeky Moravy mezi Mohelnicí a Olomoucí. Pro své jedinečné přírodní bohatství zde bylo vyhlášeno několik maloplošných zvláště chráněných krajinných území. Péči o krajinu tu zajišťuje správa CHKO, která se snaží např. o šetrné obhospodařování krajiny, o obnovu a revitalizaci vodního režimu řeky Moravy, zajišťuje péči o okolní trvalé travní porosty, realizuje výsadbu remízků či břehových porostů tak, aby byl i nadále zachován typický krajinný ráz této oblasti.

Tab. 3.3.14 Maloplošná chráněná území Olomouckého kraje k 31. 12. 2006

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny (<http://drusop.nature.cz>)

	Maloplošná chráněná území (MCHÚ)			v tom podle kategorií							
	počet ¹⁾	výměra (v ha)	% celkové rozlohy	národní přírodní památky		národní přírodní rezervace		přírodní památka		přírodní rezervace	
				počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)	počet ¹⁾	výměra (v ha)
Olomoucký kraj	137	6 075	1,2	11	117	11	3 144	64	563	51	2 251
Jeseník	19	1 508	2,1	4	62	3	1 070	5	22	7	354
Olomouc	37	1 527	0,9	3	8	3	181	17	230	14	1 109
Prostějov	47	593	0,8	3	39	-	-	31	228	13	326
Přerov	16	509	0,6	1	8	3	372	6	39	6	90
Šumperk	22	1 938	1,5	-	-	4	1 521	6	45	12	372

¹⁾ včetně území zasahujících do jiného okresu, součty za okres nemusí přesně odpovídat hodnotě za kraj

Kvalitní a udržitelný rozvoj závisí především na lidech. Budoucí vzhled krajiny bude odrážet náš současný vztah k přírodě a pokud chceme zachovat tato místa s jedinečným přírodním dědictvím v co nejpůvodnějším

stavu pro další generace, musíme se zabývat otázkami jak zvýšit ochranu a aktivní péči o zvláště chráněná krajinná území, směřovat své činnosti k záchraně původního genofondu rostlin, živočichů a obnově druhové rozmanitosti ekosystémů.

Intenzita silniční dopravy

Hodnocení současného stavu zatížení silniční sítě vychází z výsledků sčítání v roce 2005. Statistické šetření zaměřené na zatížení komunikací provádí Ředitelství silnic a dálnic ČR.

Tab. 3.3.15 Intenzita silniční dopravy na vybraných místních komunikacích v Olomouci v roce 2005

zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Začátek úseku	Konec úseku	Intenzita počet vozidel/24 hodin
kříž. tř. Svobody - Polská	kříž. tř. 17. listopadu - Wittgensteinova	20 808
kříž. tř. Svobody - Havlíčkova	kříž. tř. Svobody - Polská	19 139
nám. Hrdinů	kříž. tř. Svobody - Havlíčkova	15 711
kříž. Havlíčkova - tř. Svobody	kříž. Havlíčkova - Krapkova	12 881
kříž. Jeremenkova - Masarykova	kříž. Jeremenkova - Tovární (I/35)	12 636
kříž. Okružní - Hněvotínská	kříž. Okružní - I. P. Pavlova	10 735
kříž. Schweitzerova - Zikova	kříž. Schweitzerova - Velkomoravská	9 693
kříž. tř. Kosmonautů - tř. 17. listopadu	kříž. tř. Kosmonautů - Vejdovského	7 998
kříž. Erenburgrova - Pražská	kříž. Erenburgrova - Na Šibeníku	7 637
kříž. Jeremenkova - Pasteurova	kříž. Jeremenkova - Masarykova	7 602
kříž. Masarykova - Husova - tř. 17. listopad.	kříž. Masarykova - Jeremenkova	6 859
kříž. Polská - Schweitzerova	kříž. Polská - Rooseveltova	6 822
kříž. tř. Svornosti - Foerstrova	kříž. tř. Svornosti - Litovelská	6 029
kříž. Okružní - Jílová	kříž. Okružní - Dělnická	5 953
kříž. Hněvotínská - Stupkova	kříž. Hněvotínská - Junácká	5 714

Tab. 3.3.16 Intenzita silniční dopravy vybraných úseků na silnicích II. a III. třídy v roce 2005

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Číslo silnice	Začátek úseku	Konec úseku	Okres	Intenzita počet vozidel/24 hodin
150	zaústění silnice č. 377 od Mostkovic	Prostějov začátek zástavby	Prostějov	22 340
315	vyústění silnice č. 31527	zaústění silnice č. 31519	Šumperk	11 866
366	zaústění silnice č. 449 od Smržic	Prostějov začátek zástavby	Prostějov	10 050
367	vyústění ze silnice č. 150 v Prostějově	MÚK se silnicí č. 46 ¹⁾	Prostějov	10 136
436	zaústění ze silnice č. 436 v Přerově	vyústění MK - náb. Protifaš. bojov. ²⁾	Přerov	18 806
436	vyústění MK - náb. Protifaš. bojov. ²⁾	křížovatka s MK ul. Dluhonská ²⁾	Přerov	16 924
440	mimoúř. křížení se silnicí č. 47	vyústění MK - ul. Jiráskova ²⁾	Přerov	8 294
445	Zlaté Hory - začátek zástavby	vyústění silnice č. 457 do Jindřichova	Jeseník	2 625
446	vyústění ze silnice č. 448 v Olomouci	zaústění na silnici č. 635 od Hejčína	Olomouc	12 164
446	Šumperk - začátek zástavby	zaústění MK - ul. Uničovská ²⁾	Šumperk	7 349
448	vyústění silnice č. 446	zaústění silnice č. 03551 - ul. Husovy	Olomouc	17 967
457	Zlaté Hory - začátek zástavby	zaústění do silnice č. 445	Jeseník	2 363
635	zaústění MK - ul. Erenburgrova ²⁾	zaústění do silnice č. 446	Olomouc	11 055
36916	vyústění ze silnice č. 11 v Šumperku	křížovatka s MK - ul. Langrova ²⁾	Šumperk	8 522
43415	vyústění ze silnice č. 434 v Radslavicích	zaústění do silnice č. 47 v Proseničkách	Přerov	7 271
44317	vyústění ze silnice č. 35 u Velké Bystřice	vyústění silnice č. 4432 do Lošova	Olomouc	9 129
44934	vyústění ze silnice č. 150 A v Prostějově	MÚK se silnicí č. 46 ¹⁾	Prostějov	14 917
45319	Jeseník - začátek zástavby	vyústění silnice č. 45318 do Lázní Jeseník	Jeseník	6 030

¹⁾ MÚK....mimoúrovňová křížovatka

²⁾ MK..... místní komunikace

V okresech Olomouckého kraje je dopravní zatížení odlišné. Hlavní vliv má hustota silniční sítě v jednotlivých okresech. Intenzity dopravy ve městech jsou mnohonásobně vyšší než udává sčítání na úsecích komunikací

mimo města. Nejvyšších intenzit dopravy dosahují silnice I. třídy, a to převážně v okrese Olomouc, Přerov a Prostějov. Toto je dáno hustějším osídlením a vyšším podílem průmyslových podniků v jižní části kraje. Intenzity na komunikacích II. a III. třídy také dosahují vyšších hodnot, zejména v místech, kde se jedná o jediné dopravní spojení v regionu. Nejzatíženější komunikací v Olomouckém kraji uvnitř obce byl v Olomouci obchvat silnice č. 35 (úsek začíná na mimoúrovňové křižovatce se silnicí č. 46 - ulice Velkomoravská a končí křižovatkou s místní komunikací - ulice Schweitzerova), kde byla v roce 2005 spočítána celoroční průměrná intenzita vozidel, které projedou za 24 hodin na 39 336 vozidel.

Počet motorových vozidel a délka komunikací

Na intenzitě dopravy a kvalitě silnic se projevil nárůst počtu motorových vozidel. Ta také negativně ovlivňují životní prostředí, neboť jsou významným producentem oxidů dusíku a oxidů uhelnatého. V roce 2006 bylo v Olomouckém kraji evidováno 350 343 provozovaných vozidel, což je oproti roku 2000 navýšení o 57 669 vozidel. Nejvyšší koncentrace těchto dopravních prostředků se soustřeďuje v okrese Olomouc.

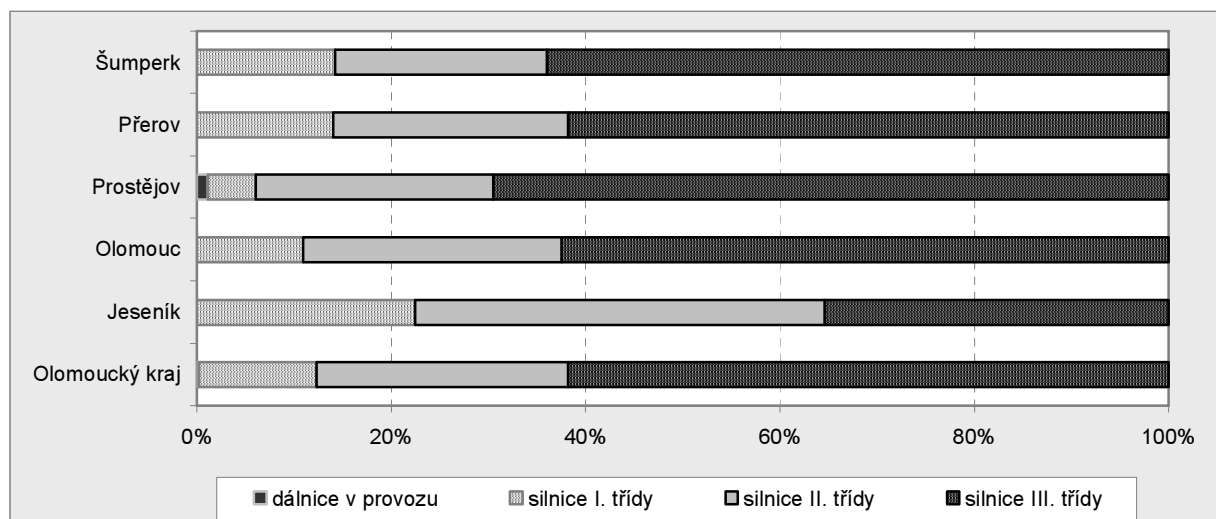
Tab. 3.3.17 Počet motorových vozidel v letech 2000 - 2006

Pramen: Ministerstvo vnitra – Centrální registr vozidel

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet provozovaných vozidel	292 674	300 479	306 406	312 888	322 015	336 516	350 343
v tom okresy:							
Jeseník	17 567	17 689	17 959	18 492	18 975	19 638	20 615
Olomouc	101 018	102 989	105 525	108 097	111 614	118 704	123 976
Prostějov	58 183	59 461	60 453	61 576	63 381	65 562	67 703
Přerov	58 067	61 378	62 411	63 510	65 391	67 762	70 493
Šumperk	57 839	58 962	60 058	61 213	62 654	64 850	67 556

Silniční síť kraje je tvořena silnicemi I., II. a III. třídy, rychlostními silnicemi a dálnicí v celkové délce 3 568 km (rok 2006). Od roku 2000 se délka komunikací rozšířila o 107 km, zejména přičleněním obcí Huzová, Moravský Beroun a Norberčany do Olomouckého kraje.

Graf 20 Podíly komunikací v okresech Olomouckého kraje v roce 2006

Nejvyšší podíl na celkové silniční síti mají komunikace III. třídy, jejichž délka v roce 2006 činila 2 205 km (tj. 61,8 %). Dálnice a silnice první třídy tvořily naopak jen 12,3 % z celkové délky komunikací v kraji. Dálnice D1 měří pouze 8 km a zasahuje jen do okresu Prostějov. Rychlostní komunikace naopak prochází všemi okresy s výjimkou Jeseníku a jejich délka v roce 2006 dosáhla 84 km, což představuje čtvrtinu všech rychlostních komunikací v celé České republice. Vzhledem ke koncentraci průmyslu a osídlení leží 30,1 % komunikací na území okresu Olomouc. Naopak vzhledem k příhraniční poloze okresu Jeseník a jeho obtížně dostupným horským oblastem dosahuje délka jeho silniční sítě pouze 295 km.

komunikací na území okresu Olomouc. Naopak vzhledem k příhraniční poloze okresu Jeseník a jeho obtížně dostupným horským oblastem dosahuje délka jeho silniční sítě pouze 295 km.

Tab. 3.3.18 Délka komunikací celkem v km v letech 2000 - 2006

Pramen: Silniční databanka Ostrava

km

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Délka komunikací celkem							
Olomoucký kraj	3 461	3 462	3 461	3 481	3 556	3 563	3 568
Jeseník	294	985	294	295	295	295	295
Olomouc	984	668	984	1 002	1 074	1 074	1 074
Prostějov	668	676	668	668	668	675	675
Přerov	677	839	676	678	677	677	682
Šumperk	838	294	839	839	842	842	842
Dálnice v provozu							
Olomoucký kraj	-	-	-	-	-	8	8
Jeseník	-	-	-	-	-	-	-
Olomouc	-	-	-	-	-	-	-
Prostějov	-	-	-	-	-	8	8
Přerov	-	-	-	-	-	-	-
Šumperk	-	-	-	-	-	-	-
Silnice I. třídy							
Olomoucký kraj	401	401	401	417	427	427	432
Jeseník	66	95	66	66	66	66	66
Olomouc	95	33	95	110	117	117	117
Prostějov	33	90	33	33	33	33	33
Přerov	90	116	90	91	91	91	96
Šumperk	116	66	116	116	120	120	120
Rychlostní silnice							
Olomoucký kraj	71	72	71	83	83	85	84
Jeseník	.	.	-	-	-	-	-
Olomouc	.	.	34	46	46	48	47
Prostějov	.	.	25	25	25	25	25
Přerov	.	.	7	7	7	7	7
Šumperk	.	.	5	5	5	5	5
Silnice II. třídy							
Olomoucký kraj	898	898	898	898	921	923	923
Jeseník	124	265	124	124	124	124	124
Olomouc	265	163	265	265	286	286	286
Prostějov	163	163	163	163	165	165	165
Přerov	163	183	163	163	163	165	165
Šumperk	183	124	183	183	183	183	183
Silnice III. třídy							
Olomoucký kraj	2 162	2 163	2 162	2 165	2 208	2 206	2 205
Jeseník	104	624	104	104	104	104	104
Olomouc	624	472	624	627	671	671	670
Prostějov	472	423	472	472	470	470	470
Přerov	424	539	423	423	423	422	422
Šumperk	538	104	539	539	539	539	539

Závěr

Myšlenka udržitelného rozvoje byla v globálním povědomí již od roku 1972, kdy byl tento pojem poprvé použit v knize Meze růstu. Autoři zde poukazovali na zřejmý rozpor mezi hospodářským růstem a účinnou ochranou životního prostředí, přírody a přírodních zdrojů. Potřeba omezit zásahy do životního prostředí na takový stupeň, aby docházelo k obnově přírodních zdrojů a zároveň nebyl omezený ekonomický růst se zdála být klíčová. Později se udržitelný rozvoj začal vztahovat i na oblast sociální soudržnosti, neboť ta se projevuje nejen v individuálních životech jednotlivců, ale je i obrazem celé společnosti.

Problematika udržitelného rozvoje (UR) na regionální úrovni se dostává do širšího povědomí až v posledních letech. Příčinou je její specifické postavení mezi globální a národní úrovní UR na straně jedné a místní úrovní UR na straně druhé. Regionální strategie udržitelného rozvoje může sloužit nejen k aktualizaci programu rozvoje kraje z hlediska udržitelnosti rozvoje daného území, ale může být i koncepčním rámcem pro aktivity v rámci Místních agend 21 a podkladem pro aktualizaci strategie na národní úrovni. Regionální strategie UR musí mít na rozdíl od národní strategie konkrétnější obsah a oproti místní úrovni musí indikovat širší souvislosti.

Regionální odlišnosti, historie, tradice, kultura či poloha regionu se výrazně promítají do všech oblastí udržitelného rozvoje kraje. Snahou udržitelného rozvoje v jednotlivých regionech je podpořit především slabší části kraje a potlačit tak negativní tendence vzniku nerovností mezi těmito oblastmi.

Indikátory udržitelného rozvoje umožňují vyhodnocení situace v regionu, pokroku či naplňování cílů směřujících k udržitelnosti. Pomocí indikátorů můžeme srovnávat vývoj v našem regionu s doporučenými hodnotami, limity či dosaženými výsledky ostatních krajů i oblastí mimo území České republiky.

V této publikaci jsme se pokusili zmapovat oblast indikátorů vhodných pro monitorování udržitelného rozvoje na úrovni krajů a v kapitole 3 i pro menší území. Brali jsme v úvahu základní požadavky na indikátory – relevantnost, dostupnost ve srovnatelné časové řadě, spolehlivost a srozumitelnost. Při jejich výběru jsme se snažili postihnout všechny 3 základní pilíře UR a tím zajistit proporcionalitu (vyváženost) pohledu na danou problematiku s možností zachycení vazeb mezi jednotlivými pilíři.

Validní data v podrobném územním detailu poskytují datové soubory Českého statistického úřadu, které jsou z části přímo dostupné na internetových stránkách úřadu. Údaje pro územně plánovací podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností s daty za jednotlivé obce (vyhláška 500/2006 Sb.) poskytuje ČSÚ na adrese:

www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady_za_obce_ceske_republiky

Další údaje lze získat z databáze Městské a obecní statistiky (MOS), která je součástí Veřejné databáze (VDB) na adrese:

<http://vdb.czso.cz/vdb/>

Seznam použité literatury, informačních zdrojů a zkratk

- [1] BLAŽEK, J., MACEŠKOVÁ, M., CZANK, P. *Model čtyř kapitálů – nová metoda rozvojových strategií?* In: časopis *Obec a finance* 5/2006.
- [2] CUDLÍNOVÁ, E. *Marginální oblasti – prostorový indikátor udržitelného rozvoje České republiky.* In: Sborník k projektu UNDP K udržitelnému rozvoji ČR: vytváření podmínek, svazek 4 Vzdělávání, informace, indikátory. Praha, Universita Karlova v Praze, 2002.
- [3] CZESANÝ, S. *Indikátory udržitelného rozvoje.* In: časopis *Statistika* 5/2006.
- [4] *Česká republika 2003 - Deset let udržitelného rozvoje?* Praha, Universita Karlova v Praze, 2003.
- [5] DRÁPAL, S. Úvodní vystoupení na 3. konferenci Environmentální účetnictví a indikátory udržitelného rozvoje konané 23. – 25. května v Praze. In: *Book of Proceedings EA – SDI.* Ústí nad Labem, Univerzita J. E. Purkyně, 2007.
- [6] FISCHER, J. *Koncept udržitelného rozvoje a státní statistika.* In: časopis *Statistika* 3/2006.
- [7] HŘEBÍK, Š., TŘEBICKÝ, V., GREMLICA, T. *Manuál plánování a vyhodnocování udržitelného rozvoje na regionální úrovni.* Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.
- [8] KOVANDA, J., HÁK, T., ŠČASTNÝ, M. *Soubor indikátorů udržitelného rozvoje České republiky.* In: Sborník k projektu UNDP K udržitelnému rozvoji ČR: vytváření podmínek, svazek 4 Vzdělávání, informace, indikátory. Praha, Universita Karlova v Praze, 2002.
- [9] MIHOLA, J., *Kompozitní ukazatele udržitelného rozvoje, výzkumná zpráva.* Praha, ČSÚ, 2006.
- [10] MOLDAN, B., *Indikátory trvale udržitelného rozvoje.* Ostrava, VŠB – Technická univerzita Ostrava, 1996.
- [11] SEDLÁČEK, P., *Analýza investičního cyklu.* In: časopis *Statistika* 6/2006.
- [12] SPĚVÁČEK, V., *Domácnosti, disponibilní důchod a soukromá spotřeba.* In: *Bulletin CES VŠEM* č. 23/2006. Praha, Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006.
- [13] *Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020.* Ústí nad Labem, Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., 2006.
- [14] VANĚČEK, J., *Regionální analýza výsledků vědy a výzkumu - publikace a patenty.* In: *ERGO* č. 01/2006, www.tc.cz, Technologické centrum AV ČR, 2006

Publikace ČSÚ:

- [15] 1371-07 Regionální účty 2006
- [16] 1376-07 Věda a výzkum v regionálním pohledu
- [17] 1379-07 Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji České republiky v letech 2000 až 2005

Internetové adresy:

- [18] <http://portal.justice.cz>
- [19] <http://www.agenda21.cz>
- [20] <http://www.czso.cz>
- [21] <http://www.info.mfcr.cz/aris/>
- [22] <http://www2.nszm.cz/ur/>
- [23] <http://www.sydos.cz/>
- [24] <http://www.timur.cz>
- [25] <http://www.uur.cz/>
- [26] <http://www.volby.cz/>

Zkratky názvů krajů a okresů

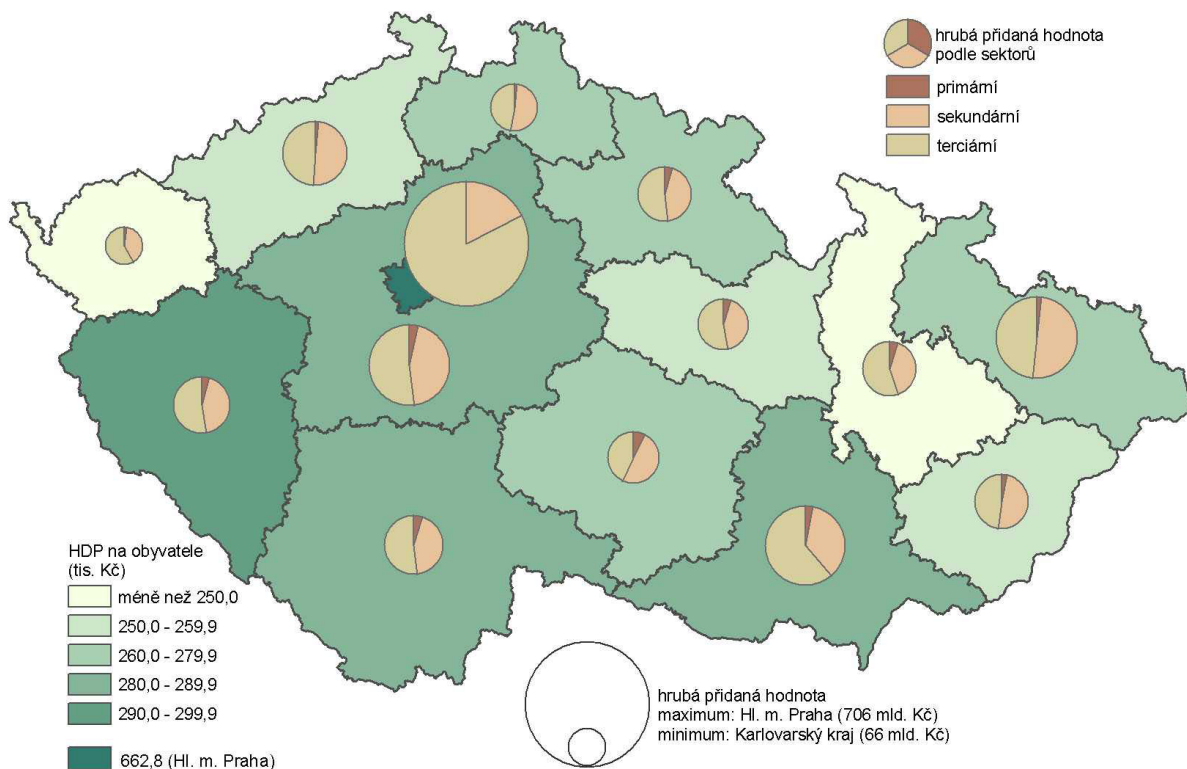
Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STC	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Vysočina	VYS	CZ061
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0611
			Jihlava	JI	CZ0612
Jihočeský kraj	JHC	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0613
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0614
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0615
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313			
Písek	PI	CZ0314	Jihomoravský kraj	JHM	CZ062
Prachatice	PT	CZ0315	Blansko	BK	CZ0621
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-město	BM	CZ0622
Tábor	TA	CZ0317	Brno-venkov	BI	CZ0623
			Břeclav	BV	CZ0624
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0625
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0626
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0627
Plzeň-město	PM	CZ0323			
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Jeseník	JE	CZ0711
Rokycany	RO	CZ0326	Olomouc	OC	CZ0712
Tachov	TC	CZ0327	Prostějov	PV	CZ0713
			Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Kroměříž	KM	CZ0721
Sokolov	SO	CZ0413	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
			Vsetín	VS	CZ0723
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Zlín	ZL	CZ0724
Děčín	DC	CZ0421			
Chomutov	CV	CZ0422	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Litoměřice	LT	CZ0423	Bruntál	BR	CZ0801
Louny	LN	CZ0424	Frydek-Místek	FM	CZ0802
Most	MO	CZ0425	Karviná	KI	CZ0803
Teplice	TP	CZ0426	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Opava	OP	CZ0805
			Ostrava - město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

Zkratky názvů obcí s rozšířenou působností

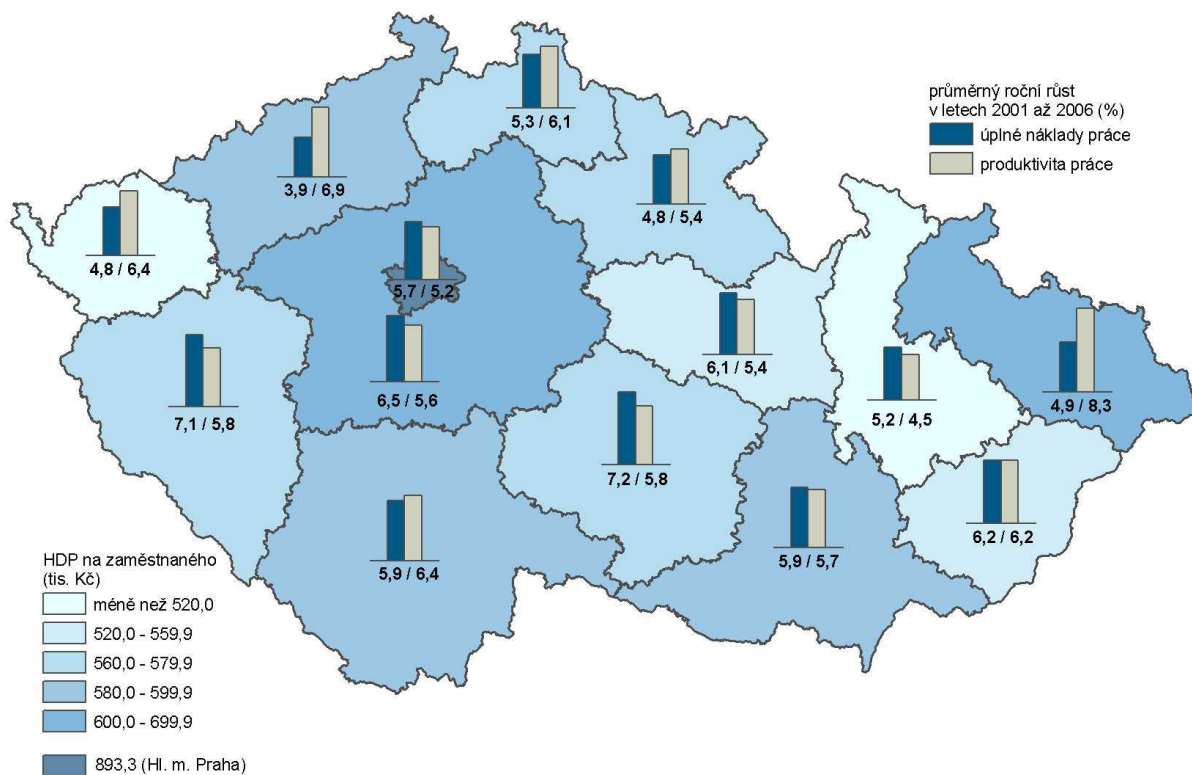
Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)	Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)
1100	Hlavní město Praha	Pha	4101	Aš	Ass
2101	Benešov	Ben	4102	Cheb	Che
2102	Beroun	Ber	4103	Karlovy Vary	KVa
2103	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Bra	4104	Kraslice	Krs
2104	Čáslav	Cas	4105	Mariánské Lázně	MLa
2105	Černošice	Cer	4106	Ostrov	Ost
2106	Český Brod	CBr	4107	Sokolov	Sok
2107	Dobříš	Dob	4201	Bílina	Bln
2108	Hořovice	Hrv	4202	Děčín	Dec
2109	Kladno	Kld	4203	Chomutov	Chv
2110	Kolín	Kol	4204	Kadaň	Kad
2111	Kralupy nad Vltavou	Krp	4205	Litoměřice	Ltm
2112	Kutná Hora	KuH	4206	Litvínov	Ltv
2113	Lysá nad Labem	Lys	4207	Louny	Lno
2114	Mělník	Mel	4208	Lovosice	Lov
2115	Mladá Boleslav	MIB	4209	Most	Mos
2116	Mnichovo Hradiště	MnH	4210	Podbořany	Pob
2117	Neratovice	Ner	4211	Roudnice nad Labem	RnL
2118	Nymburk	Nym	4212	Rumburk	Rum
2119	Poděbrady	Pod	4213	Teplice	Tpc
2120	Příbram	Pri	4214	Ústí nad Labem	UnL
2121	Rakovník	Rak	4215	Varnsdorf	Var
2122	Říčany	Ric	4216	Žatec	Ztc
2123	Sedlčany	Sed	5101	Česká Lípa	CLp
2124	Slaný	Sla	5102	Frýdlant	Frd
2125	Vlašim	Vla	5103	Jablonec nad Nisou	JnN
2126	Votice	Vot	5104	Jilemnice	Jil
3101	Blatná	Bla	5105	Liberec	Lbc
3102	České Budějovice	CBu	5106	Nový Bor	NoB
3103	Český Krumlov	CKr	5107	Semily	Sem
3104	Dačice	Dac	5108	Tanvald	Tan
3105	Jindřichův Hradec	JHr	5109	Turnov	Tur
3106	Kaplice	Kap	5110	Železný Brod	ZBr
3107	Milevsko	Mil	5201	Broumov	Bro
3108	Písek	Pis	5202	Dobruška	Dbr
3109	Prachatice	Pra	5203	Dvůr Králové nad Labem	DKr
3110	Soběslav	Sob	5204	Hořice	Hrc
3111	Strakonice	Sta	5205	Hradec Králové	HKr
3112	Tábor	Tab	5206	Jaroměř	Jar
3113	Trhové Sviny	TrS	5207	Jičín	Jic
3114	Třeboň	Tre	5208	Kostelec nad Orlicí	KnO
3115	Týn nad Vltavou	Tyn	5209	Náchod	Nch
3116	Vimperk	Vim	5210	Nová Paka	NPa
3117	Vodňany	Vod	5211	Nové Město nad Metují	NMe
3201	Blovice	Blo	5212	Nový Bydžov	NBy
3202	Domažlice	Dom	5213	Rychnov nad Kněžnou	RnK
3203	Horažďovice	Hor	5214	Trutnov	Tru
3204	Horšovský Týn	HoT	5215	Vrchlabí	Vch
3205	Klatovy	Klt	5301	Česká Třebová	CTr
3206	Kralovice	Krl	5302	Hlinsko	Hli
3207	Nepomuk	Nep	5303	Holice	Hol
3208	Nýřany	Nyr	5304	Chrudim	Chr
3209	Pízeň	Piz	5305	Králíky	Kra
3210	Přeštice	Pce	5306	Lanškroun	Lan
3211	Rokycany	Rok	5307	Litomyšl	Lto
3212	Stod	Sto	5308	Moravská Třebová	MTr
3213	Stříbro	Str	5309	Pardubice	Par
3214	Sušice	Suc	5310	Polička	Pol
3215	Tachov	Tch	5311	Přelouč	Pri

Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)	Číslo SO obce s rozšířenou působností	Název obce s rozšířenou působností	Pracovní zkratka území (ČSÚ)
5312	Svitavy	Svi	7209	Valašské Klobouky	VaK
5313	Ústí nad Orlicí	UnO	7210	Valašské Meziříčí	VaM
5314	Vysoké Mýto	VyM	7211	Vizovice	Viz
5315	Žamberk	Zam	7212	Vsetín	Vse
6101	Bystřice nad Pernštejnem	ByP	7213	Zlín	Zli
6102	Havlíčkův Brod	HBr	8101	Bilovec	Bil
6103	Humpolec	Hum	8102	Bohumín	Boh
6104	Chotěboř	Chb	8103	Bruntál	Bru
6105	Jihlava	Jih	8104	Český Těšín	CTe
6106	Moravské Budějovice	MBu	8105	Frenštát pod Radhoštěm	Fre
6107	Náměšř nad Oslavou	Nam	8106	Frýdek-Místek	FrM
6108	Nové Město na Moravě	NMo	8107	Frýdlant nad Ostravicí	FrO
6109	Pacov	Pac	8108	Havířov	Hav
6110	Pelhřimov	Pel	8109	Hlučín	Hlu
6111	Světlá nad Sázavou	Sve	8110	Jablunkov	Jab
6112	Telč	Tel	8111	Karviná	Kar
6113	Třebíč	Trb	8112	Kopřivnice	Kop
6114	Velké Meziříčí	VMe	8113	Kravaře	Krv
6115	Žďár nad Sázavou	ZdS	8114	Krnov	Krn
6201	Blansko	Blk	8115	Nový Jičín	NJi
6202	Boskovice	Bos	8116	Odry	Odr
6203	Brno	Brn	8117	Opava	Opa
6204	Břeclav	Bre	8118	Orlová	Orl
6205	Bučovice	Buc	8119	Ostrava	Osv
6206	Hodonín	Hod	8120	Rýmařov	Rym
6207	Hustopeče	Hus	8121	Třinec	Tri
6208	Ivančice	Ivn	8122	Vitkov	Vit
6209	Kuřim	Kur			
6210	Kyjov	Kyj			
6211	Mikulov	Mik			
6212	Moravský Krumlov	MKr			
6213	Pohořelice	Poh			
6214	Rosice	Ros			
6215	Slavkov u Brna	SuB			
6216	Šlapanice	Slp			
6217	Tišnov	Tis			
6218	Veselí nad Moravou	VnM			
6219	Vyškov	Vys			
6220	Znojmo	Zno			
6221	Židlochovice	Zid			
7101	Hranice	Hra			
7102	Jeseník	Jes			
7103	Konice	Kon			
7104	Lipník nad Bečvou	Lip			
7105	Litovel	Lit			
7106	Mohelnice	Moh			
7107	Olomouc	Olo			
7108	Prostějov	Pro			
7109	Přerov	Pre			
7110	Šternberk	Str			
7111	Šumperk	Sum			
7112	Uničov	Uni			
7113	Zábřeh	Zab			
7201	Bystřice pod Hostýnem	BpH			
7202	Holešov	Hls			
7203	Kroměříž	Kro			
7204	Luhačovice	Luh			
7205	Otrokovice	Otr			
7206	Rožnov pod Radhoštěm	RpR			
7207	Uherské Hradiště	UhH			
7208	Uherský Brod	UhB			

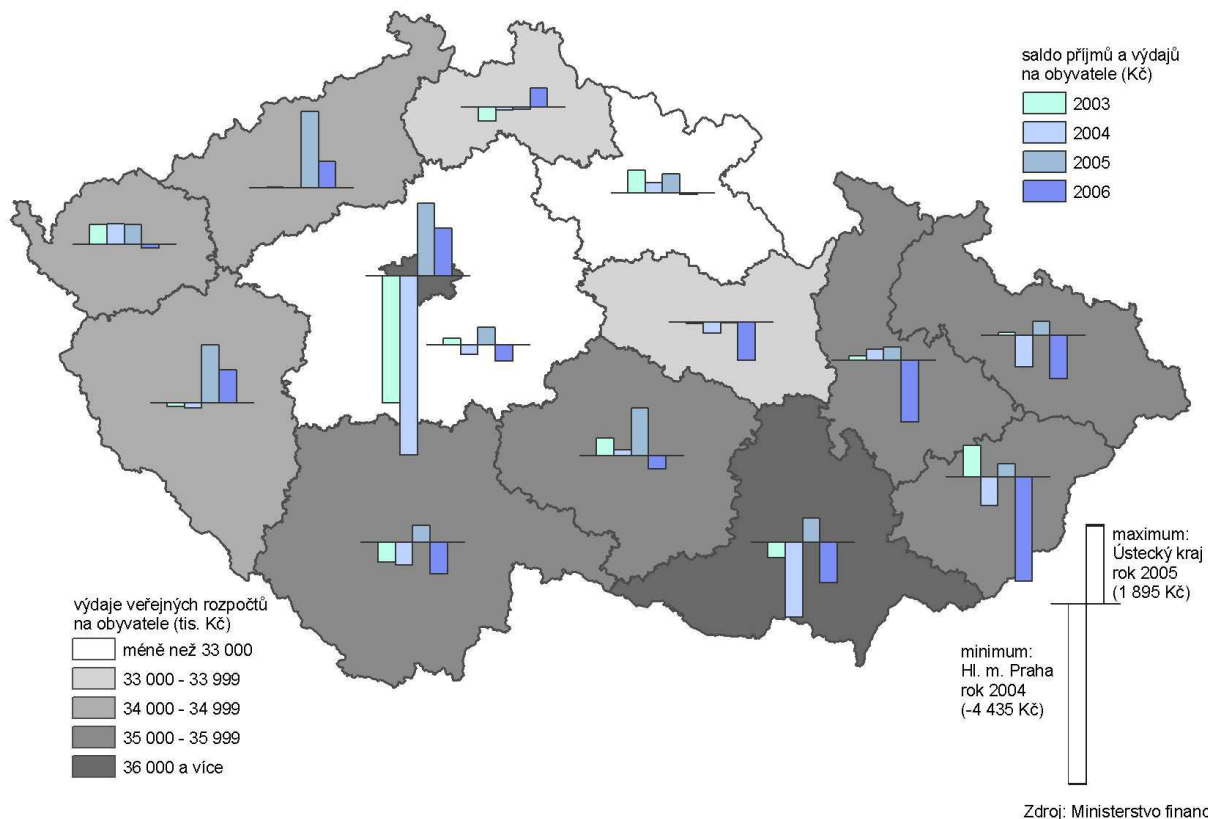
K 1 Hrubý domácí produkt a struktura hrubé přidané hodnoty podle krajů v roce 2006

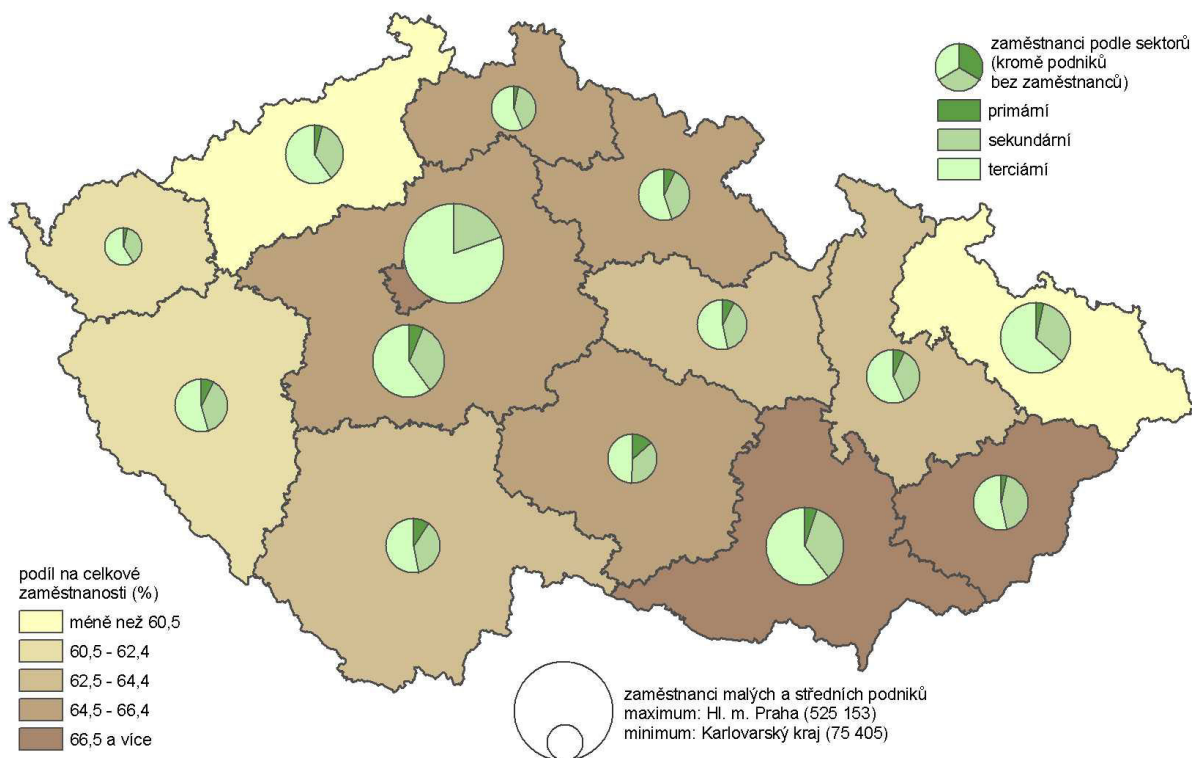
K 2 Produktivita práce v roce 2006 a vývoj úplných nákladů práce podle krajů v letech 2001 až 2006

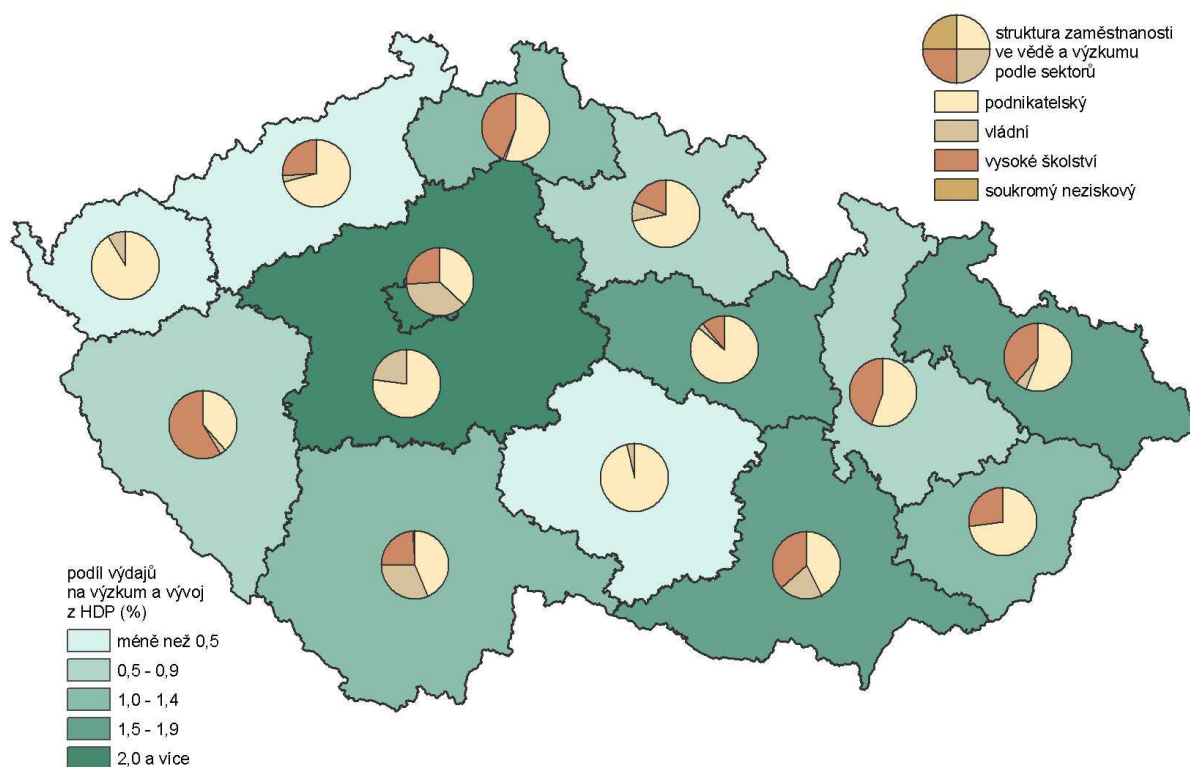
K 3 Výdaje veřejných rozpočtů v roce 2006 a saldo příjmů a výdajů v letech 2003 až 2006 podle krajů

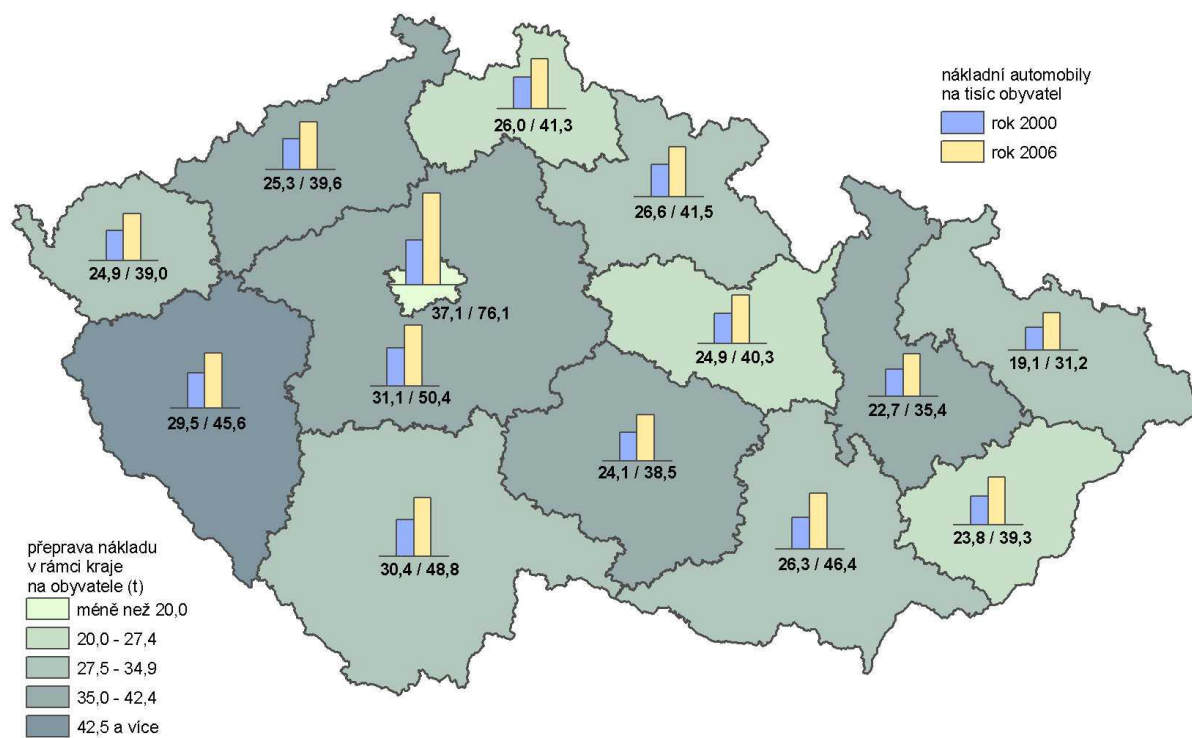
K 4 Zaměstnanost v malých a středních podnicích podle krajů v roce 2006

K 5 Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2006

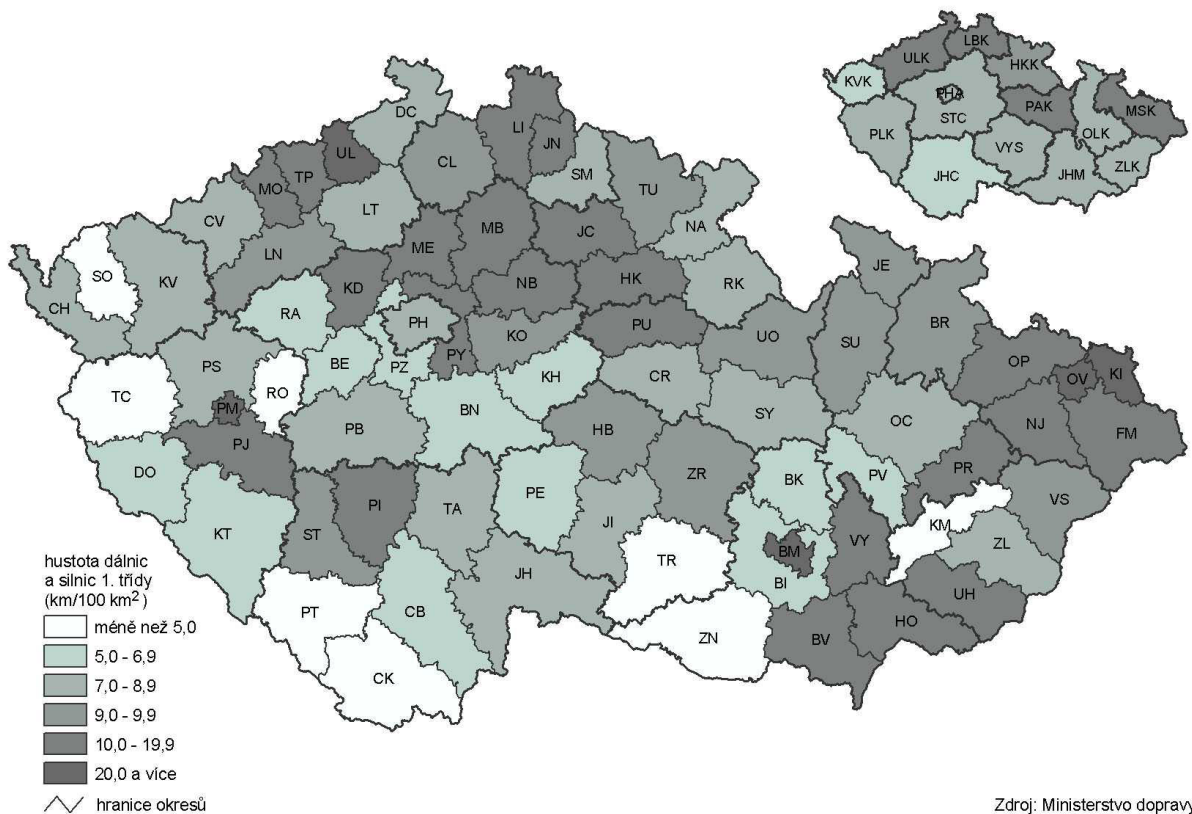

K 6 Výkony silniční nákladní dopravy podle krajů v roce 2006

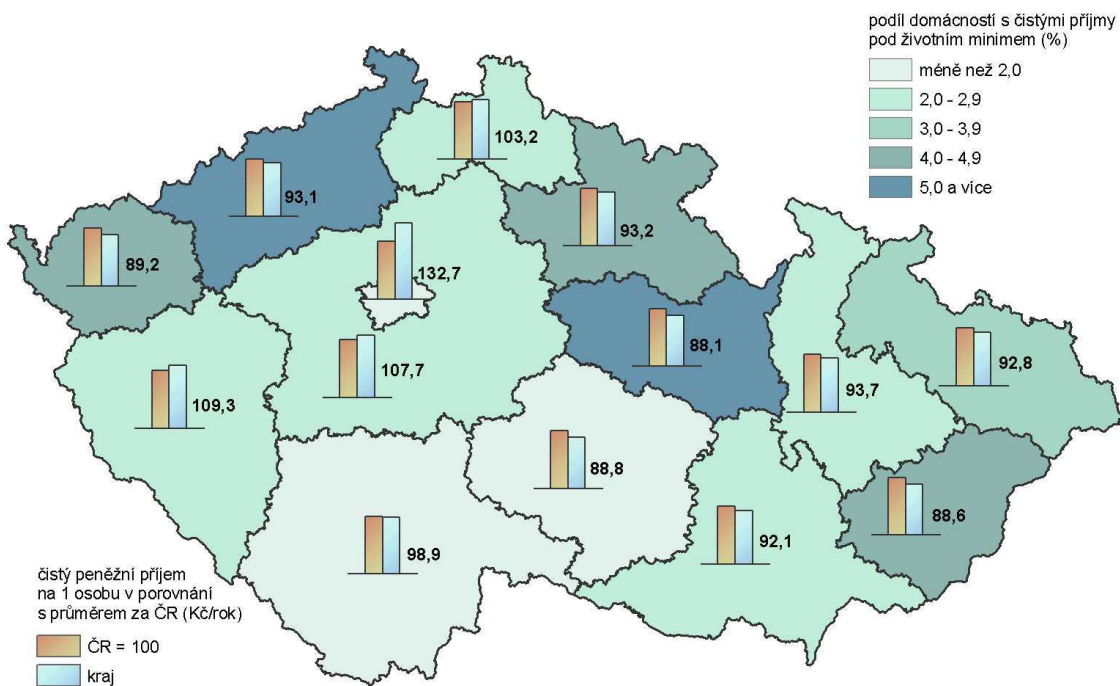

Zdroj: Ministerstvo dopravy

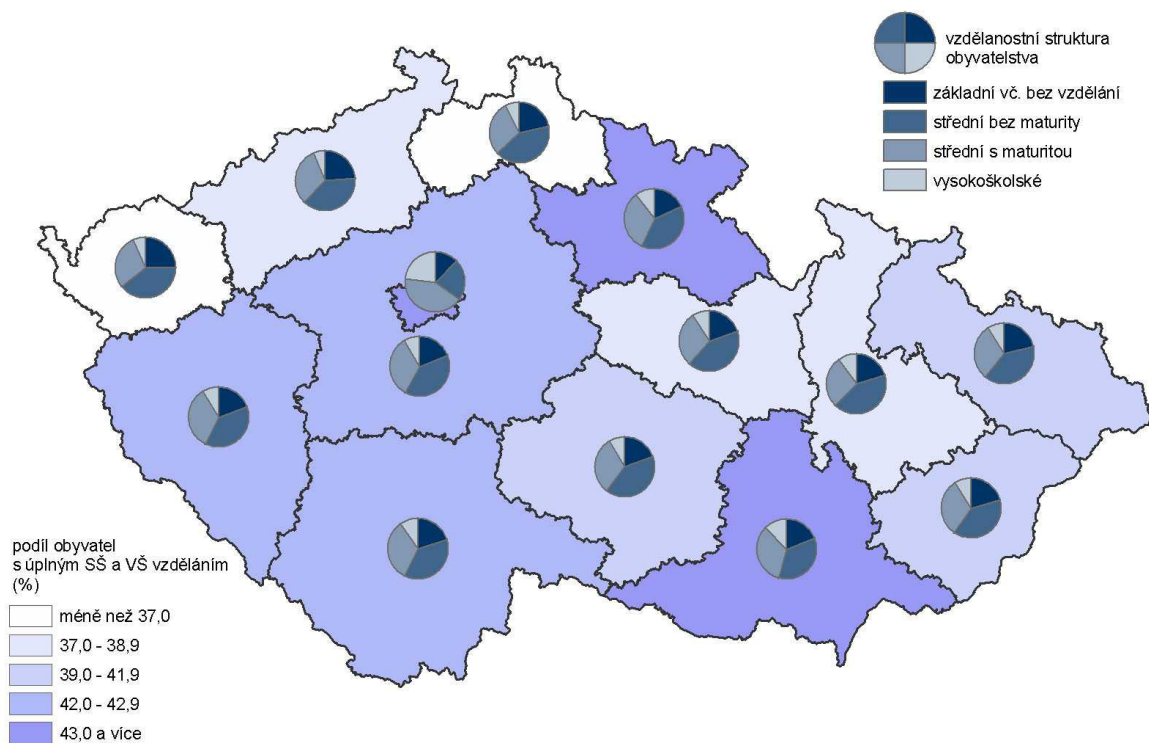
K 7 Hustota dálnic a silnic 1. třídy podle okresů v roce 2006

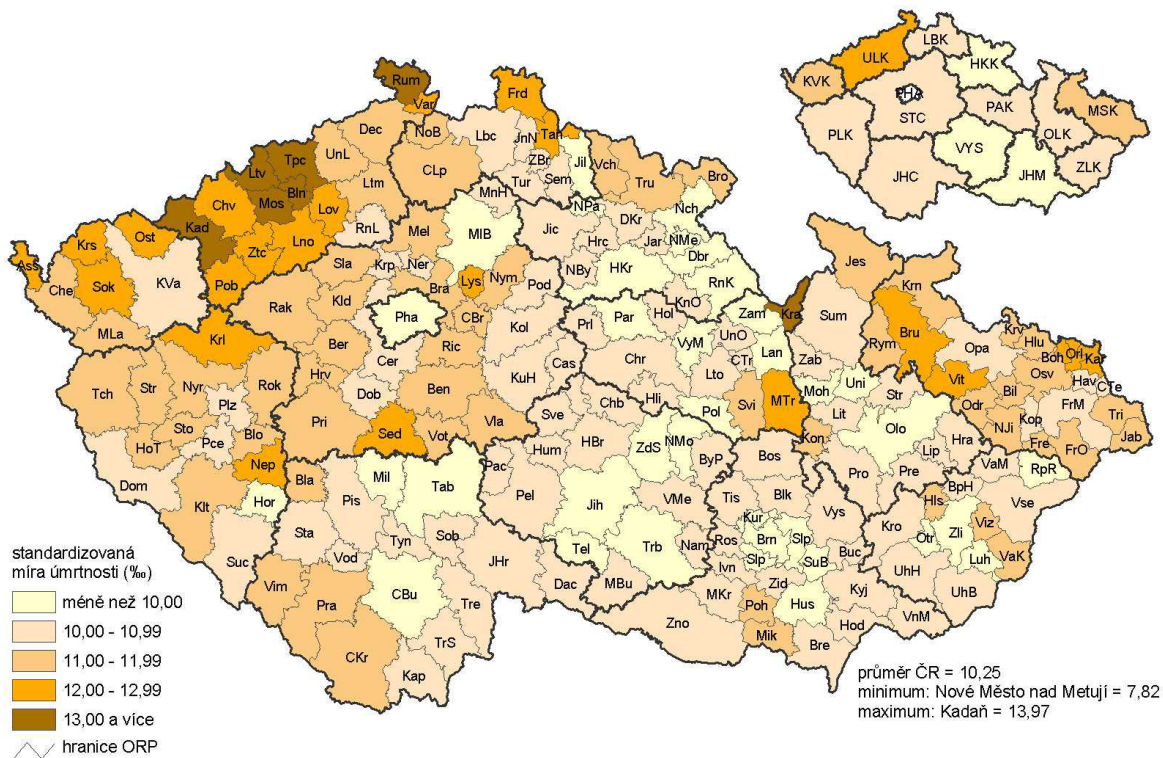
K 8 Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2004

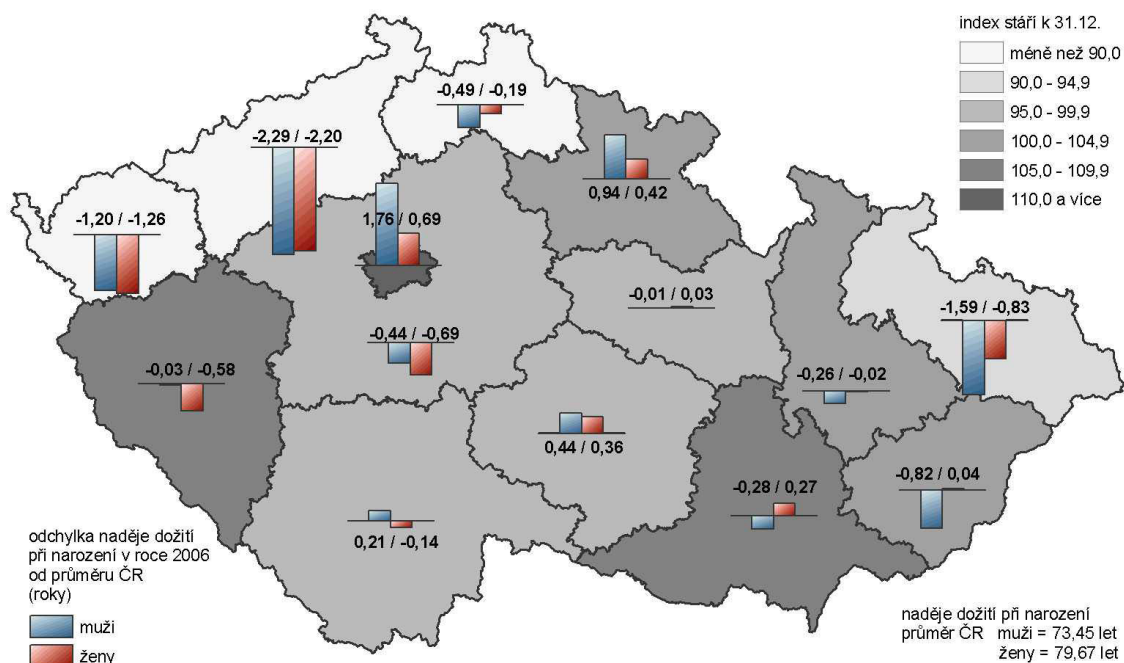
K 9 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let podle krajů v roce 2006

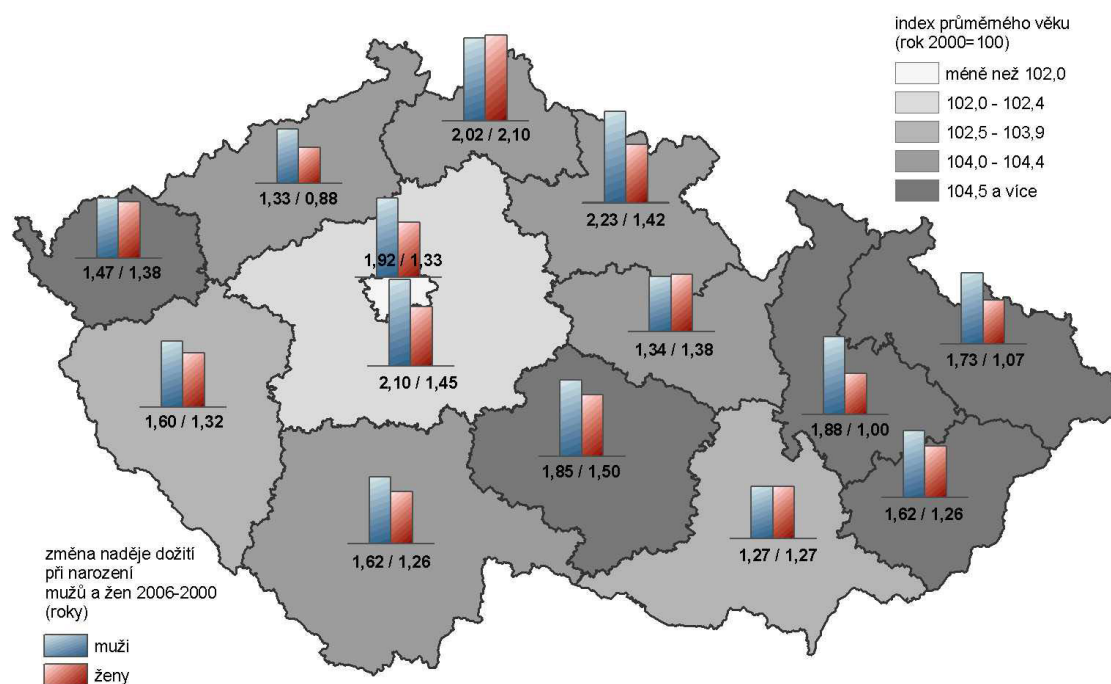
K 10 Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v letech 2000 až 2006 (roční průměry)

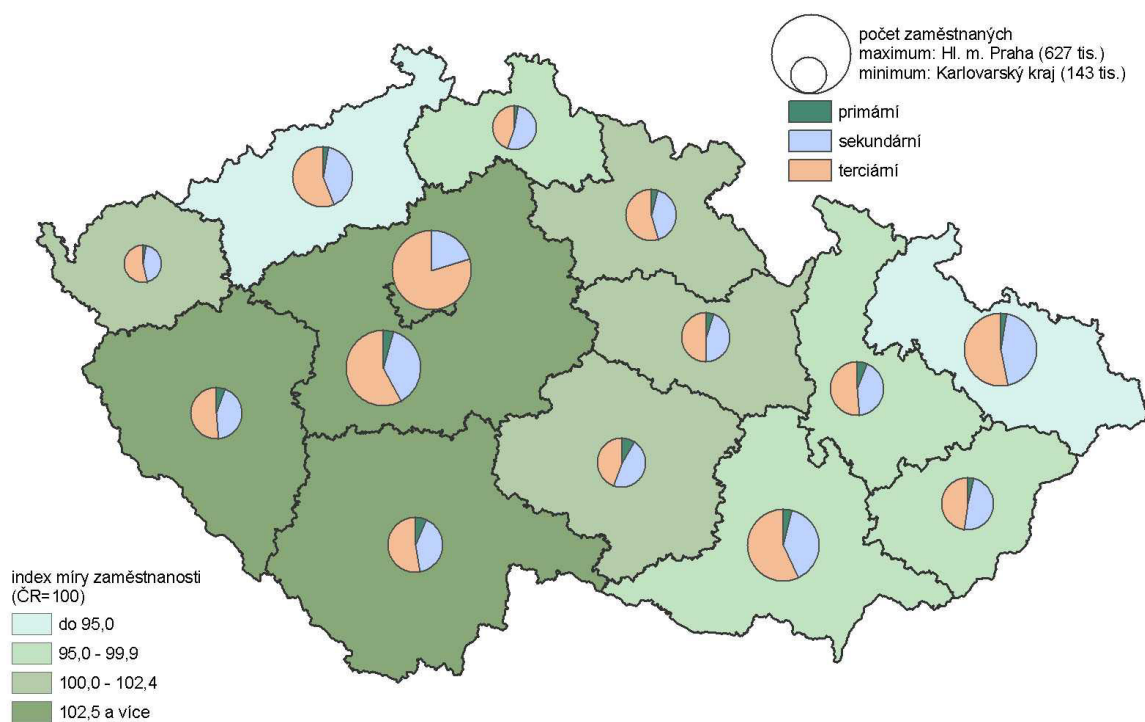
K 11 Index stáří a naděje dožití při narození v krajích v roce 2006

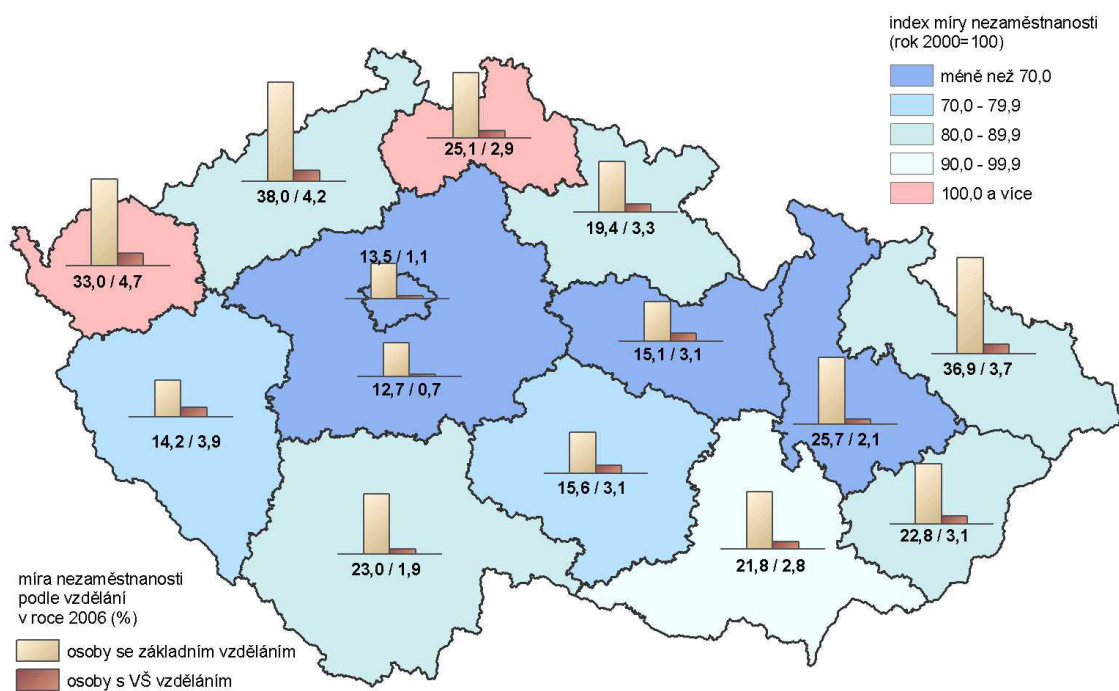
K 12 Vývoj průměrného věku a naděje dožití při narození v krajích v letech 2000 až 2006

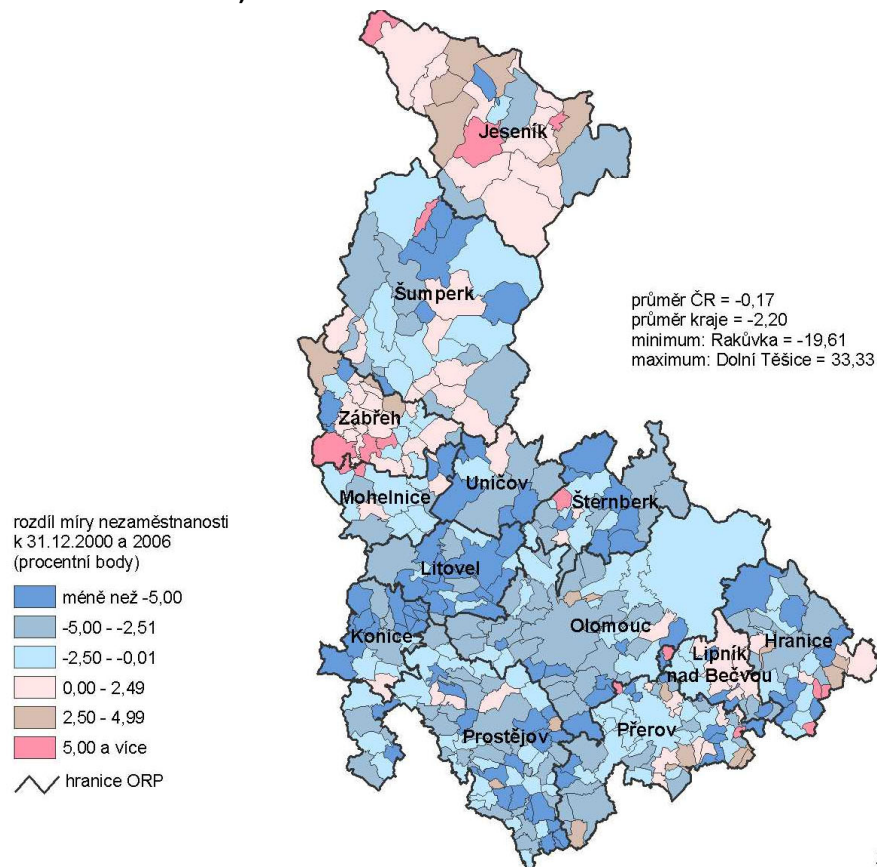
K 13 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných podle sektorů a krajů v roce 2006

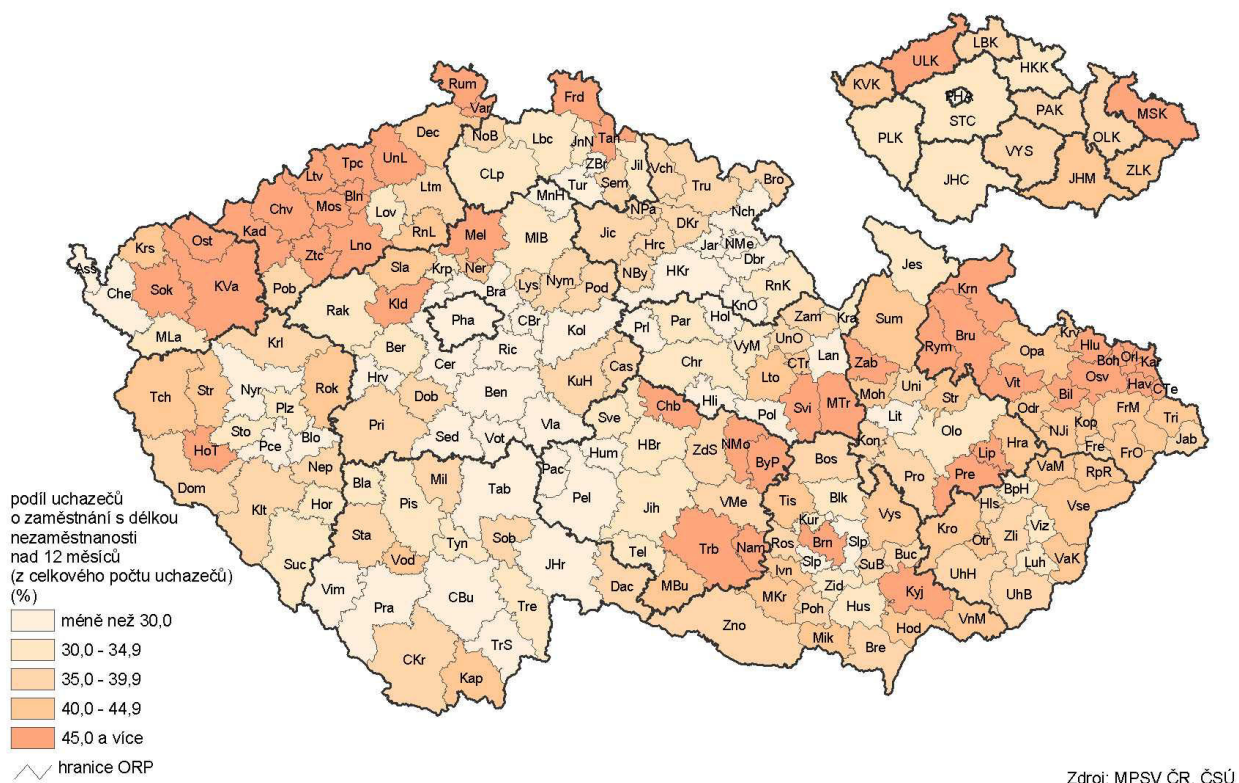
K 14 Obecná míra nezaměstnanosti v krajích v letech 2000 až 2006

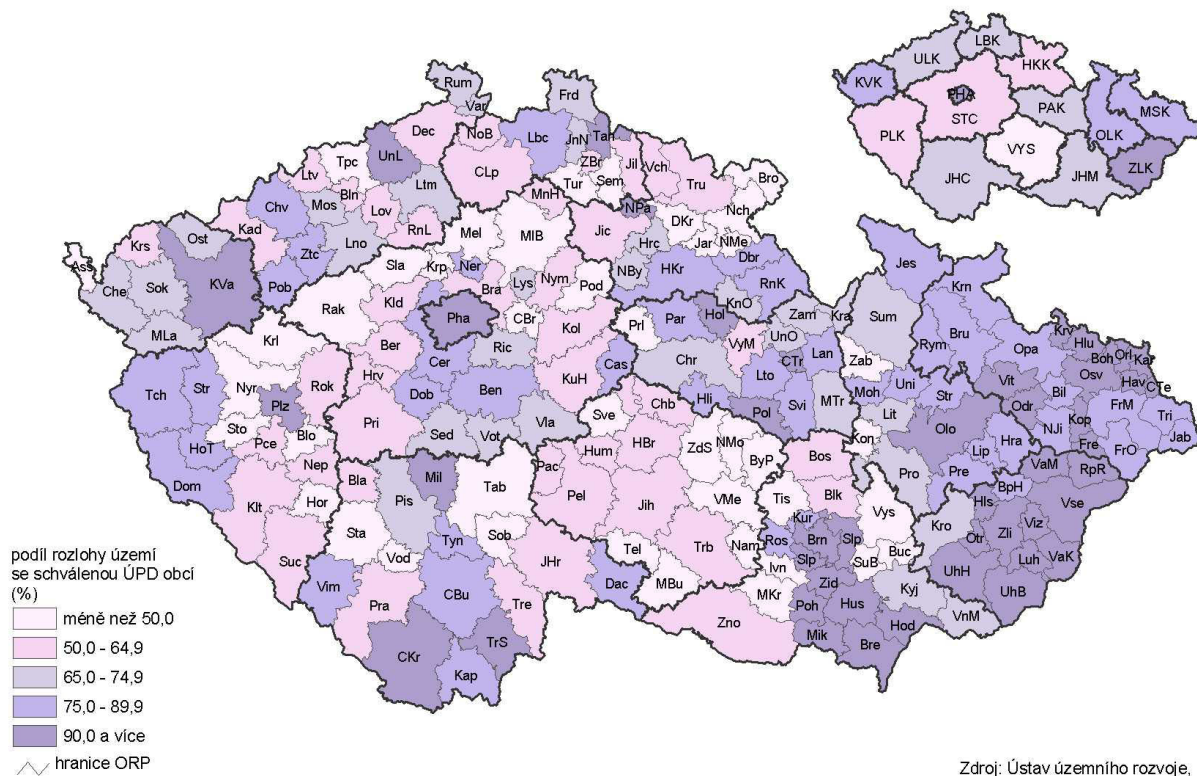
**K 15 Změna míry nezaměstnanosti v obcích Olomouckého kraje mezi roky 2000 a 2006
(z uchazečů celkem)**

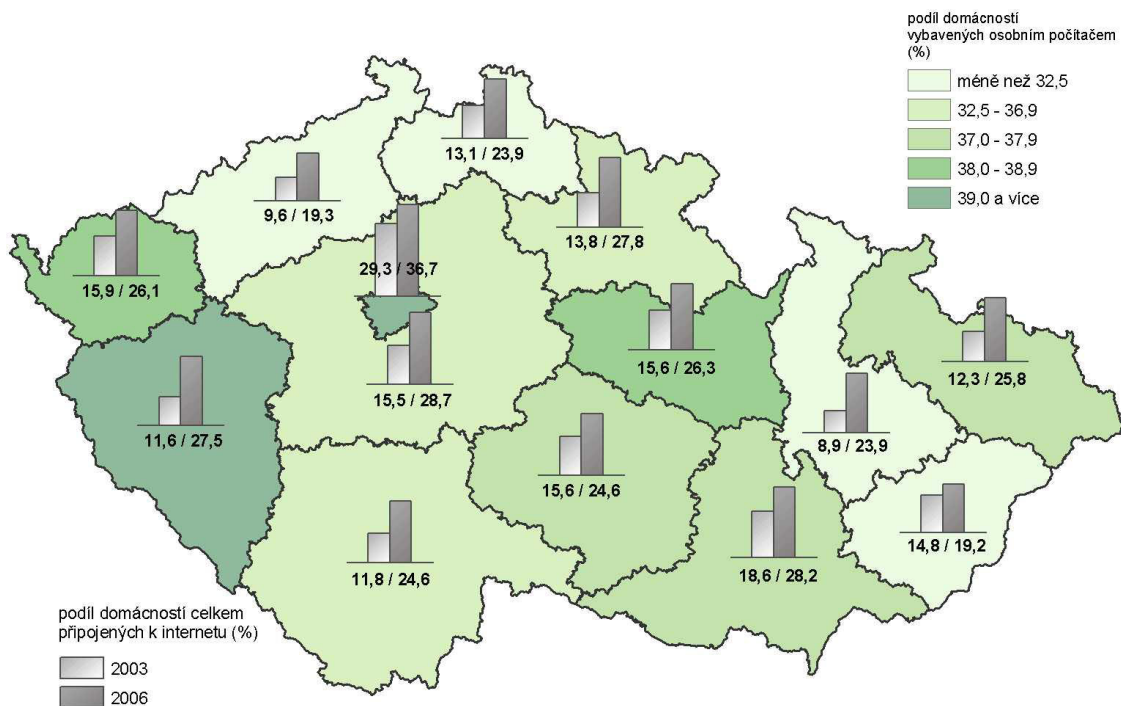
K 16 Dlouhodobá nezaměstnanost ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006

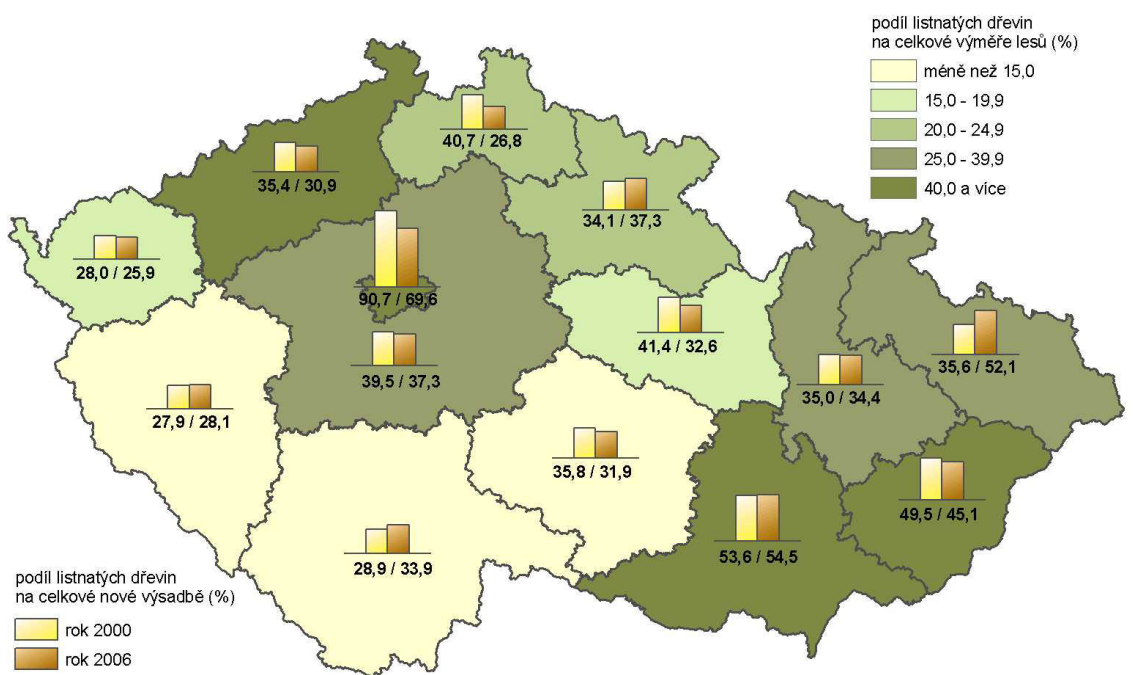
K 17 Podíl rozlohy území se schválenou územně plánovací dokumentací obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2006

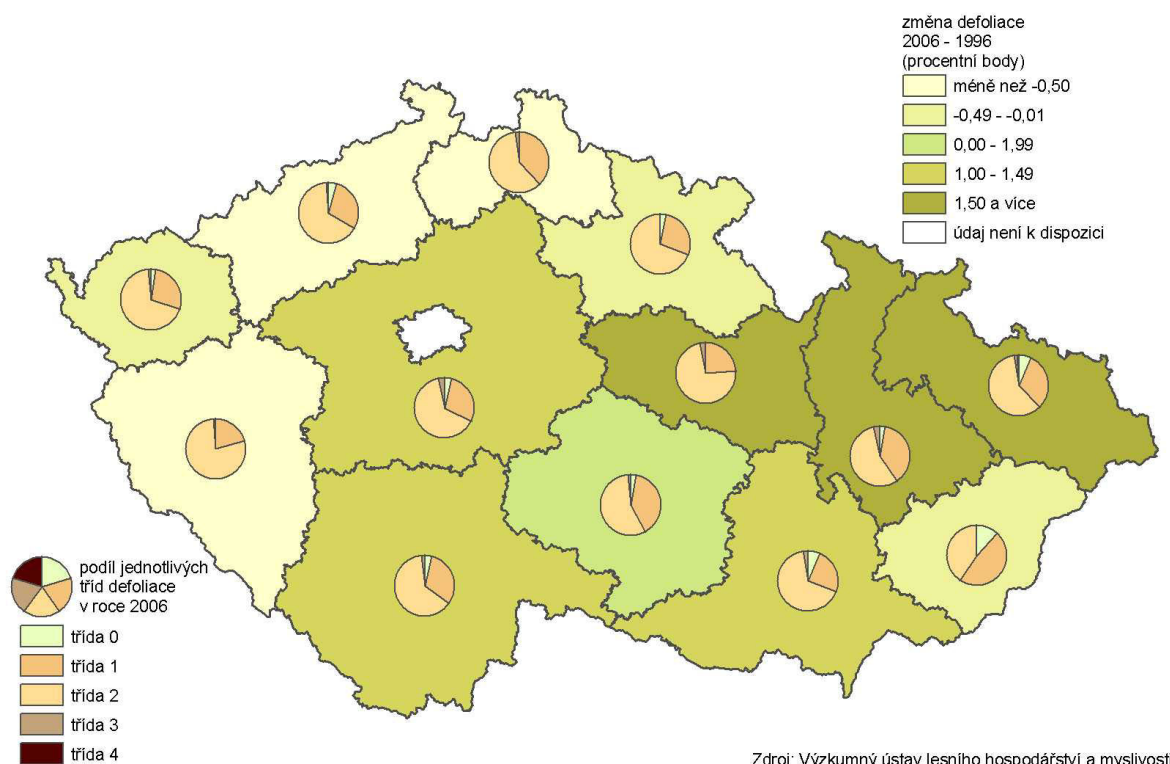
K 18 Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2006 a připojených k internetu podle krajů v roce 2003 a 2006

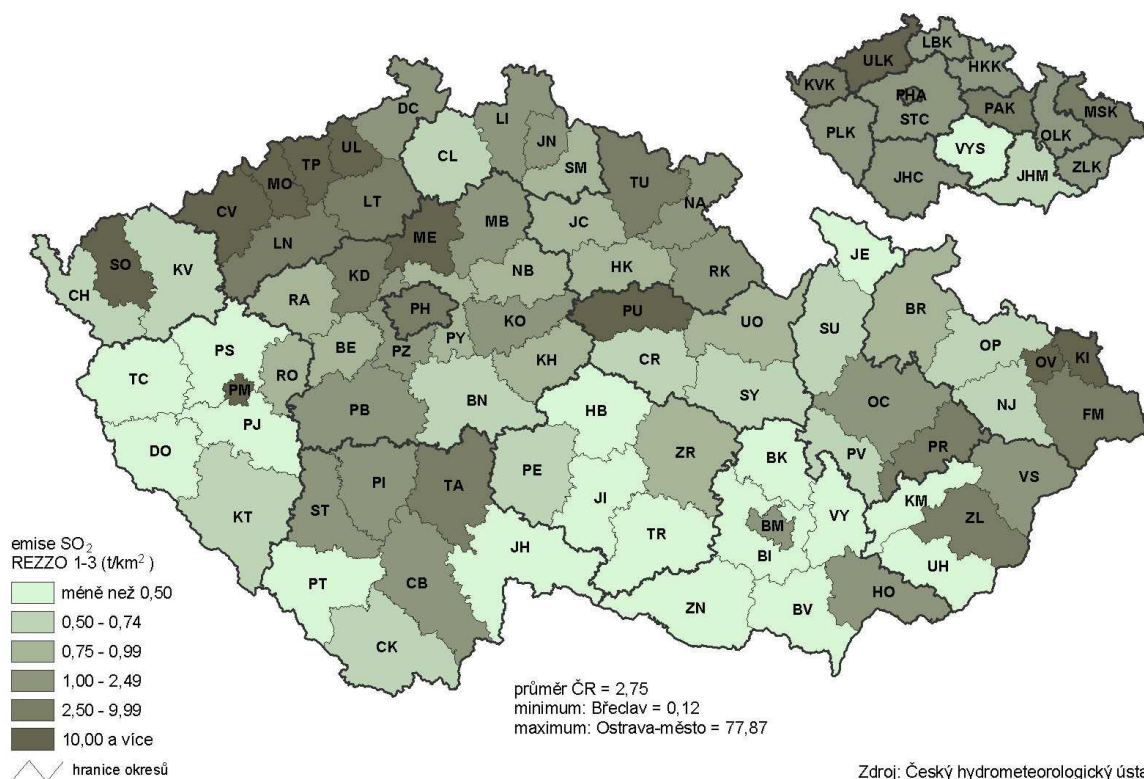
K 19 Podíl listnatých dřevin na celkové výměře lesů podle krajů v roce 2006

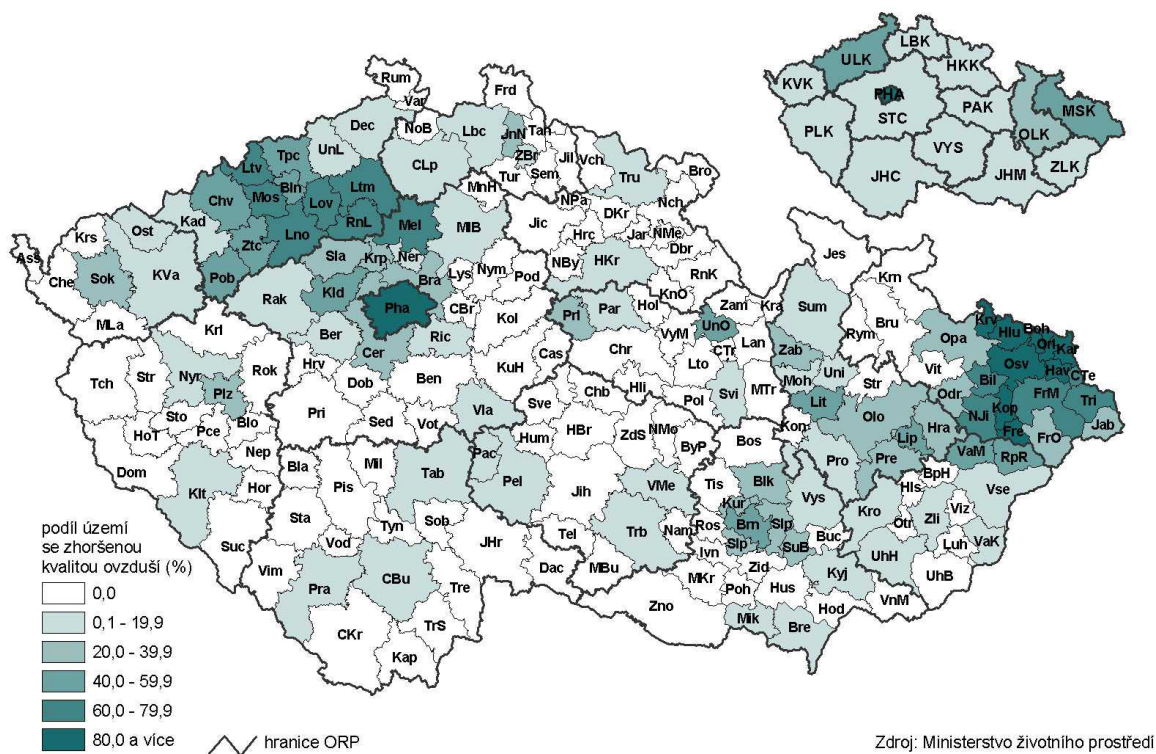
K 20 Změna indexu defoliace podle krajů mezi roky 1996 a 2006

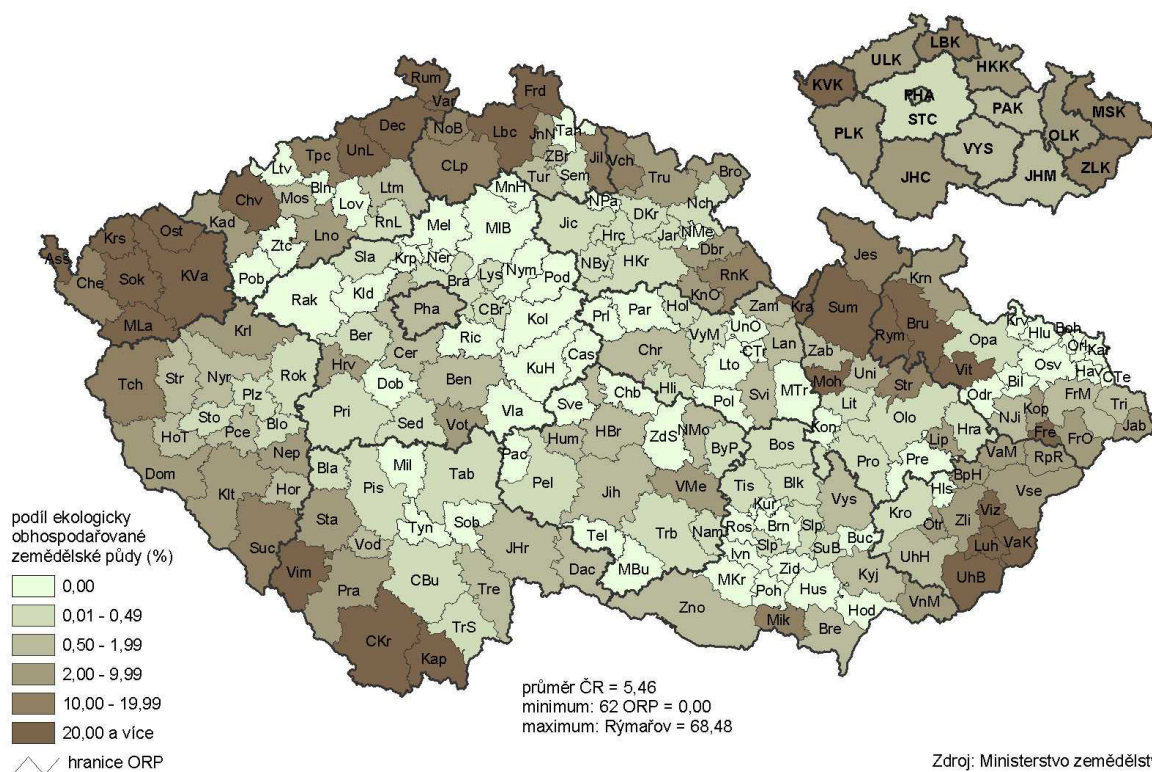
K 21 Emise oxidu siřičitého v okresech ČR v roce 2005

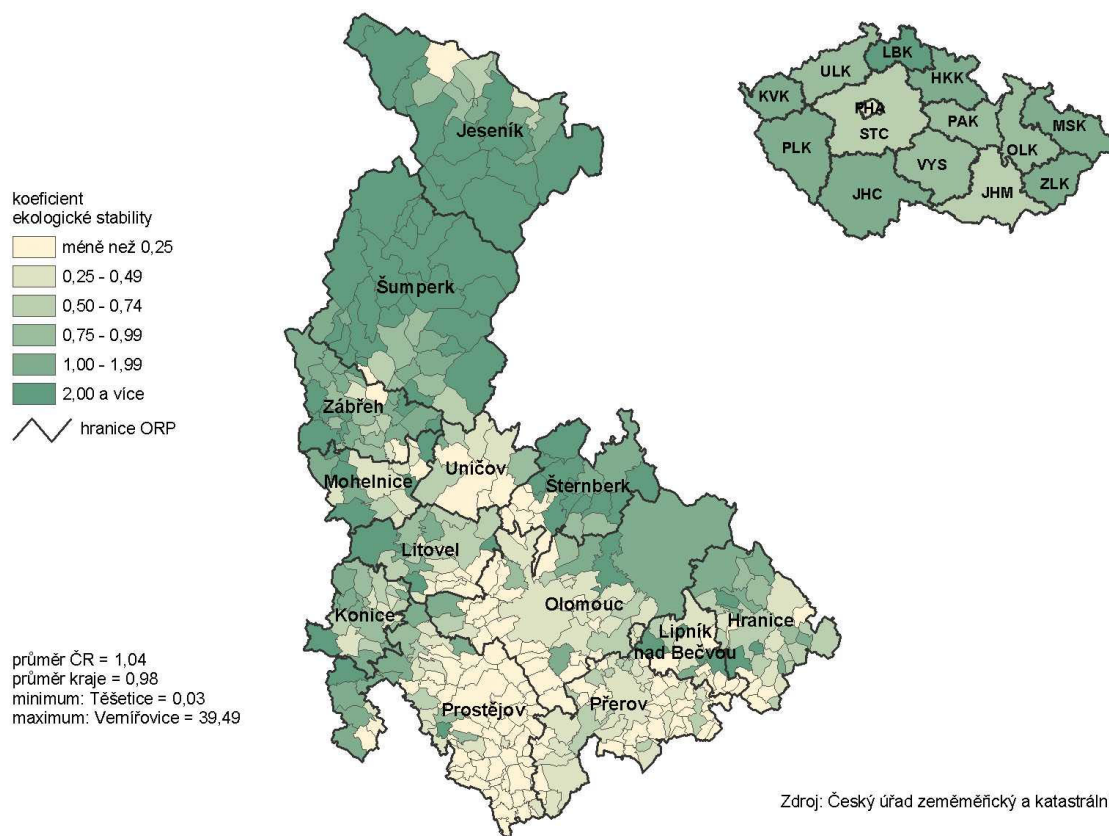
K 22 Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší podle správních obvodů ORP v roce 2003

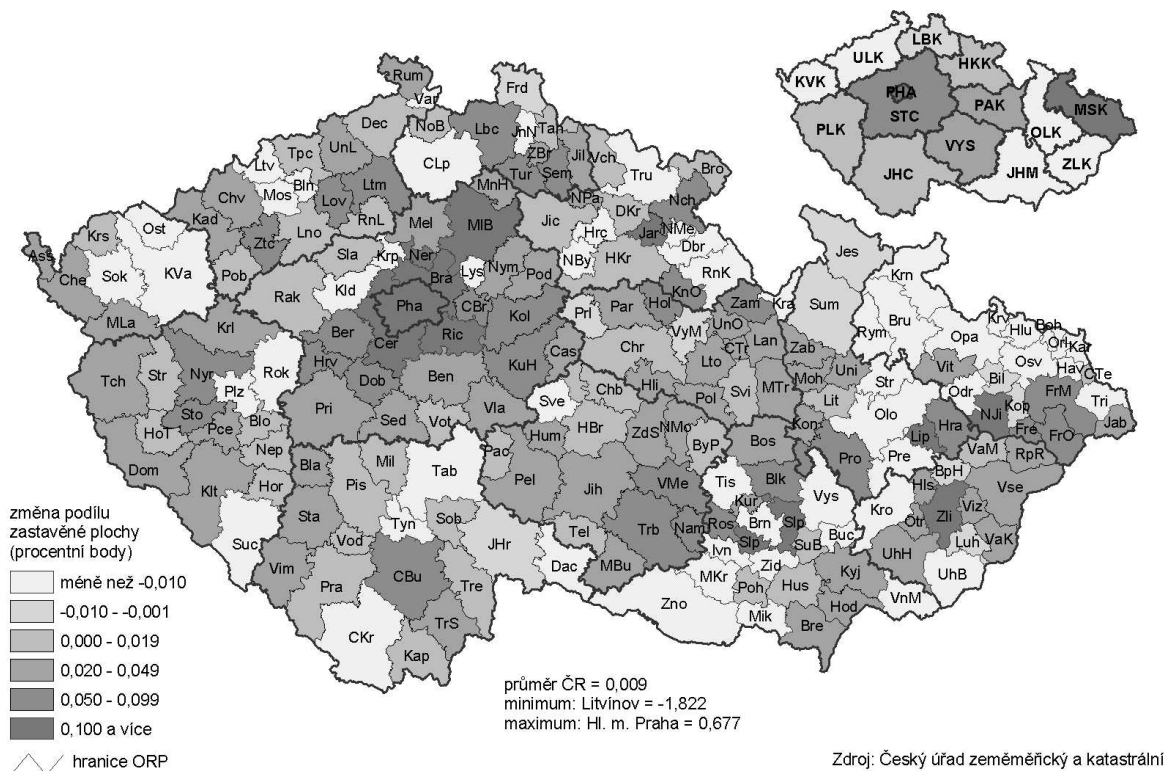
K 23 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve správních obvodech ORP v roce 2006

K 24 Koeficient ekologické stability v obcích Olomouckého kraje v roce 2006

K 25 Změna podílu zastavěné plochy na celkové rozloze správních obvodů obcí s rozšířenou působností mezi roky 1996 a 2006

K 26 Komunální a podnikový odpad podle krajů v roce 2005

